

MUSIKEN I SVENSKA KYRKAN

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2014

National Library
of Sweden

Framtida Organisation och Utbildning

Betänkande av kyrkomusikerutredningen

SOU 1985:55

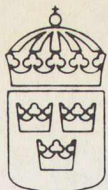
MUSIKEN I SVENSKA KYRKAN

Framtida Organisation och Utbildning

Betänkande av kyrkomusikerutredningen

SOU 1985:55

Statens offentliga utredningar

1985:55

Civildepartementet

Musiken i svenska kyrkan

— framtida organisation
och utbildning

Betänkande av
kyrkomusikerutredningen
Stockholm 1985

Omslag: Ad Sum
ISBN 91-38-09039-2
ISSN 0375-250X
Liber Tryck AB, Stockholm 1985 389189

Till statsrådet och chefen för
civildepartementet

Regeringen bemyndigade den 11 december 1980 chefen för kommundepartementet att tillkalla en särskild utredare för att se över organisationen av kyrkomusikernas verksamhet m.m.

Med stöd av detta bemyndigande förordnades den 18 december 1980 lektorn Bertil Hansson som utredare. Till sakkunniga åt utredaren förordnades den 1 oktober 1981 numera förbundsdirektören Sven Arnström, musikdirektören Zaid Bjurek och numera kontraktsprosten Bengt Broman samt den 10 juni 1982 departementsrådet Göran Göransson. Till experter förordnades den 26 januari 1984 förhandlingsdirektören Hans Good, den 4 december 1984 numera förhandlingsdirektören Sven-Erik Wallin och den 5 december 1984 musikdirektören Olle Johansson.

Kammarrättsassessorn Per Ove Svensson förordnades den 18 mars 1981 till sekreterare åt utredaren.

Utredningen har arbetat under namnet kyrkomusikerutredningen.

Tillsammans med 1982 års kyrkokommitté (Kn 1982:05) har kyrkomusikerutredningen avgett diskussionsbetänkandet (SOU 1983:55) Församlingen i framtiden och remissammanställningen (SOU 1984:75) Församlingarna om framtiden.

Kyrkomusikerutredningen får härmed överlämna betänkandet Musiken i svenska kyrkan - framtida organisation och utbildning. Särskilda yttranden har avgetts av Sven Arnström, Zaid Bjurek och Bengt Broman.

Kyrkomusikerutredningen har härmed slutfört sitt uppdrag.

Göteborg i november 1985

Bertil Hansson

/Per Ove Svensson

INNEHÅLL

FÖRKORTNINGAR	15
SAMMANFATTNING	17
FÖRFATTNINGSFÖRSLAG	31
I	GRUNDEN FÖR INDELNINGEN AV DEN KYRKOMUSIKALISKA VERKSAMHETEN
<hr/>	
1	INLEDNING
2	KORT HISTORIK
3	INDELNINGEN I STIFT
4	INDELNINGEN I KONTRAKT
5	INDELNINGEN I PASTORAT OCH ANDRA KYRKLIGA SAMFÄLLIGHETER
6	INDELNINGEN I FÖRSAMLINGAR
7	INDELNINGEN I KYRKOMUSIKERDISTRIKT
8	UTREDNINGENS PRELIMINÄRA STÄLLNINGSTAGANDEN
9	REMISSYTTRANDENA ÖVER UTREDNINGENS PRELIMINÄRA STÄLLNINGSTAGANDEN
10	FÖRSAMLINGAR I SAMVERKAN - FÖRSLAG FRÅN 1982 ÅRS KYRKOKOMMITTÉ
11	ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG

II	TJÄNSTEORGANISATIONEN	
12	BEHOVET AV EN NY TJÄNSTEORGANISATION	87
12.1	Kort historik	87
12.2	Allmän beskrivning av det statligt reglerade området	90
12.3	Huvuddragen i den nuvarande kyrkomusikerorganisationen	91
12.4	Skrivelser om översyn av tjänsteorganisationen m.m. som regeringen har överlämnat till kyrkomusikerutredningen	94
12.5	Övriga önskemål om ändringar i tjänsteorganisationen m.m.	98
12.6	Utredningens preliminära ställningstaganden	99
12.7	Remissyttrandena över utredningens preliminära ställningstaganden	101
12.8	Överväganden och förslag	103
	12.8.1 Kyrkomusikertjänsterna blir kyrkokommunala i framtiden	103
	12.8.2 Staten skall även i framtiden ha ett visst inflytande över den kyrkomusikaliska verksamheten. Denna statliga förvaltningsuppgift skall handhas av stiftsstyrelsen	106
	12.8.3 Vissa allmänna författningsbestämmelser behövs	108
	12.8.4 Allmän beskrivning av det kyrkokommunalt reglerade området	109
13	INSTRUKTION, TJÄNSTEÄLIGGANDEN M.M.	111
13.1	Gällande rätt	111
	13.1.1 Instruktion m.m., 7 och 8 §§ KMF ..	111
	13.1.2 Tjänsteäligganden för organist, 10 - 17 d §§ KMF	112
	13.1.3 Särskilda åligganden för domkyrkoorganist, 18 § KMF	117
	13.1.4 Åligganden för kantor, 19 och 20 §§ KMF	118

13.1.5	Åligganden för orgelspelare, 21 § KMF	118
13.1.6	Åligganden för biträdande kyrkomu- siker, 22 § KMF	119
13.1.7	Fastställande av tjänsteåliggande- nas omfattning, 23 § KMF	119
13.2	Överväganden och förslag	122
13.2.1	För varje kyrkomusikertjänst behövs en instruktion	122
13.2.2	Tjänstgöringsskyldigheten vid guds- tjänster och förrättningar/kyrkliga handlingar m.m.	123
13.2.3	Orgelvård m.m. skall bestå som en uppgift för kyrkomusikerna	124
13.2.4	Fri musikundervisning skall ingå i den kyrkomusikaliska verksamheten i pastoraten	125
13.2.5	Fyllnadstjänstgöringen behöver inte detaljregleras i författning	127
13.2.6	Uppgifterna för stiftet frikopplas från domkyrkoorganisternas tjänster	128
13.2.7	Flera faktorer bör påverka beslutet om minimum för omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten i pastoraten	128
13.2.8	Fastställandet av omfattningen av uppgifterna i varje tjänst bör ske efter MBL-förhandlingar	131
14	KYRKOMUSIKERTJÄNSTERNA, ANSTÄLLNINGSFÖRME	133
14.1	Gällande rätt, 2 och 3 §§ KMF	133
14.2	Överväganden och förslag	135
14.2.1	Tjänsteorganisationens anknytning till statligt fastställda examens- krav bör bestå	135

14.2.2	Omfattningen av den kyrkomusikaliska tjänstgöringen blir oförändrad eller ökar. Tjänster med lågt veckotimtal ersätts av tjänster med större kyrkomusikaliskt innehåll ..	138
14.2.3	De särskilda stiftsuppgifterna bör frikopplas från domkyrkoorganisternas tjänster. Stiftsstyrelserna skall förses med nya tjänster för stiftsmusiker	140
14.2.4	Skolkantorstjänsterna bör försvinna	143
14.2.5	Kombinationstjänster bör skapas ...	143
14.2.6	Flera faktorer bör påverka valet av kompetens för kyrkomusikertjänster	148
14.2.7	Särskilt om kyrkomusikertjänster enligt kyrkokommunala regler	149
14.3	Vissa övergångsfrågor	150
15	INRÄTTANDE AV KYRKOMUSIKERTJÄNSTER	153
15.1	Gällande rätt	153
15.1.1	Inrättande av tjänster som organist och kantor. Anställande av orgel- spelare, 5 § KMF	153
15.1.2	Inrättande av tjänst som biträdande kyrkomusiker, 6 § KMF	155
15.2	Överväganden och förslag	155
15.2.1	Inrättandet av kyrkomusikertjänster kommer i huvudsak att följa kyrko- kommunala regler	155
15.2.2	Närmare om inrättandet enligt kyrko- kommunala regler	156
15.2.3	Innehållet i det lokala kollektiv- avtalet, LOK	157
16	BEHÖRIGHETSVILLKOR OCH BEFORDRINGSGRUNDER	161
16.1	Gällande rätt	161

16.1.1	Behörighetsvillkor för ordinarie och extra ordinarie organist, 24 § KMF	161
16.1.2	Behörighetsvillkor för extra organist, 25 § KMF	164
16.1.3	Behörighetsvillkor för kantor, 26 § KMF	165
16.1.4	Befordringsgrunder, 27 § KMF	166
16.2	Överväganden och förslag	167
16.2.1	Behörighetsvillkoren kommer i huvudsak att motsvara de nuvarande kraven för organist- resp. kyrkokantorstjänst	167
16.2.2	I undantagsfall får behörighetsvillkoren sättas ned	169
16.2.3	Befrielse från behörighetsvillkor kan medges i vissa fall	170
16.2.4	Allmänt erkända meritvärderingsprinciper bör följas vid tjänstetillsättningar	170
17	TILLSÄTTNING AV KYRKOMUSIKERTJÄNSTER	175
17.1	Gällande rätt	175
17.1.1	Organisttjänst, 28 - 35 §§ KMF	175
17.1.2	Biträdande kyrkomusikertjänst, 36 § KMF	179
17.1.3	Kantorstjänster, 37 § och 38 § 1 mom. KMF	180
17.1.4	Orgelspelare, 39 § KMF	181
17.2	Överväganden och förslag	182
17.2.1	Tillsättningen av kyrkomusikertjänster kommer i huvudsak att följa kyrkokommunala regler	182
17.2.2	Annan än behörig kyrkomusiker får anställas i vissa fall	184

III	UTBILDNINGEN AV KYRKOMUSIKER	
18	SKRIVELSER OM ÖVERSYN AV KYRKOMUSIKERUTBILDNING	187
19	HÖGRE KYRKOMUSIKERUTBILDNING	189
19.1	Nuvarande utbildning	189
19.2	Överväganden och förslag	190
20	LÄGRE KYRKOMUSIKERUTBILDNING	195
20.1	Nuvarande utbildning	195
20.2	Överväganden och förslag	196
21	SAMARBETE INOM KYRKOMUSIKERUTBILDNINGEN ...	205
22	ÖVRIG UTBILDNING I ANSLUTNING TILL KYRKOMUSIKALISK VERKSAMHET	207
23	ÖVERGÅNGSFRÅGOR	211
IV	KOSTNADER	
24	KOSTNADER	213
V	SPECIALMOTIVERING	217
25	FÖRSLAGET TILL LAG (0000:0000) OM KYRKOMUSIKALISK VERKSAMHET I SVENSKA KYRKAN	219
26	FÖRSLAGET TILL FÖRORDNING (0000:0000) OM LÄRARES FYLLNADSTJÄNSTGÖRING SOM KYRKOMUSIKER M.M.	229
27	FÖRSLAGET TILL FÖRORDNING (0000:0000) OM FÖRORDNANDE AV ORDINARIE SKOLKANTORER PÅ TJÄNSTER SOM LÄRARE M.M.	235
28	FÖRSLAGET TILL FÖRORDNING (0000:0000) OM FÖRORDNANDE AV EXTRA ORDINARIE SKOLKANTORER PÅ TJÄNSTER SOM LÄRARE	239
29	ÖVRIGT	241

SÄRSKILDA YTTRANDEN	243
BILAGOR	
Bilaga 1 Kommittédirektiv	269
Bilaga 2 Utredningsarbetet	279
Bilaga 3 Schematisk översikt över ändringar i pastoratsindelningen åren 1910 - 1950 ..	285
Bilaga 4 Pastoraten fördelade efter folkmängd 1985-01-01	289
Bilaga 5 Antalet totala samfälligheter stiftsvis	293
Bilaga 6 Antalet partiella samfälligheter stifts- vis	297
Bilaga 7 Församlingarna fördelade efter folkmängd 1985-01-01	301
Bilaga 8 Kyrkomusiker fördelade på tjänstetyper 1985-09-12	305
Bilaga 9 Uppskattning av behovet av utbildnings- platser för blivande kantorer i den av utredningen föreslagna framtida tjänste- organisationen	309
Bilaga 10 Utkast jämte kommentarer till vägledande utbildningsplan för tvåårig kantorsut- bildning vid folkhögskola	317
Bilaga 11 Nivåer och betyg inom kantorsutbildning- en	325
Bilaga 12 Sammandrag av svar på enkäter som utred- ningen har genomfört	329
Bilaga 13 Möjliga ändringar av kyrkomusikertjän- ternas organisation i Strängnäs och Luleå stift samt i ett kontrakt i Lunds stift	335
Inledning	337
Principer för undersökningen	337
Åtgärder	340
Resultat	341
Sammanfattning	342
Slutord	343

Tabell 1	Sammanställning av förslag till tjänstetyper inom pastorat i förhållande till nuvarande tjänstetyper inom kyrkomusikerdistrikt	344
Tabell 2	Strängnäs och Luleå stift. Jämförande frekvenstabell över systematiserade åtgärder	347
Tabell 3	Strängnäs stift. Kontrakt fördelade på län	348
Tabell 4	Strängnäs stift. Fördelning av pastorat och kontrakt på borgerliga kommuner	349
Tabell 5	Strängnäs stift. Fördelning av pastorat och kommuner på kontrakt	350
Tabell 6	Strängnäs stift. Fördelning av enförsamlings- och flerförsamlingspastorat på kontrakt	351
Tabell 7	Strängnäs stift. Folkmängd 1984-01-01 i pastorat och församlingar	352
Tabell 8	Strängnäs stift. Kyrkomusikertjänsternas organisation	356
Tabell 9	Luleå stift. Kontrakt fördelade på län	362
Tabell 10	Luleå stift. Fördelning av pastorat och kontrakt på borgerliga kommuner	363
Tabell 11	Luleå stift. Fördelning av pastorat och kommuner på kontrakt	364
Tabell 12	Luleå stift. Folkmängd 1984-01-01 i pastorat och församlingar	365
Tabell 13	Luleå stift. Kyrkomusikertjänsternas organisation	367

- Tabell 14 Lunds stift, Vemmenhögs,
Ljunits och Herrestads kon-
trakt. Fördelning av pasto-
rat och kontrakt på borgerli-
ga kommuner. Fördelning av
pastorat och kommuner på kon-
trakt. Fördelning av enför-
samlings- och flerförsam-
lingspastorat på kontrakt 373
- Tabell 15 Lunds stift, Vemmenhögs,
Ljunits och Herrestads kon-
trakt. Folkmängd 1984-01-01
i pastorat och församlingar .. 374
- Tabell 16 Lunds stift, Vemmenhögs,
Ljunits och Herrestads kon-
trakt. Kyrkomusikertjänster-
nas organisation 375

FÖRKORTNINGAR

AB	Allmänna bestämmelser
AF	Anställningsförordningen (1965:601)
ARA	Allmänt reseavtal
AST	Allmänt avlöningsavtal för statliga och vissa andra tjänstemän
bt	Biträdande kyrkomusiker
CAF	Specialbestämmelser för centralt reglerade anställningar - församlingar
Dir	Kommittédirektiv
do	Domkyrkoorganist
f	Församlingsmusiker
FmL	Lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen
HÖK	Huvudöverenskommelse
IKP-K	Instruktion för kyrkokommunalt personalorgan
KHA	Kommunalt huvudavtal
kk	Kyrkokantor
KMF	Kyrkomusikerförordningen (1950:375)
KML	Lagen (1947:275) om kyrkomusiker
KMU	1942 års kyrkomusikerutredning
KO	Kyrkomötets organisationsutskott
KRA	Kommunalt reseavtal
kskr	Kyrkomötets skrivelse
KU	Konstitutionsutskottet
LAS	Lagen (1982:80) om anställningsskydd
LFKS	Lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter
LFS	Lagen (1961:436) om församlingsstyrelse
LOA	Lagen (1976:600) om offentlig anställning

LOK	Lokalt kollektivavtal
LU	Lagutskott
MA	Musikaliska akademien
MBL	Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet
Miljö	Arbetsmiljöavtal
o	Organist
osp	Orgelspelare
osp sk	Vakant skolkantorstjänst med orgelspelare på den kyrkomusikaliska delen
PA-KL	Kollektivavtal om pensioner för kommunala arbetstagare
prop.	Proposition
PST-F	Lokal personalstadga för församlingar och kyrkliga samfälligheter
Reg Är	Regeringens ärende
RF	Regeringsformen
rskr	Riksdagens skrivelse
SAV	Statens arbetsgivarverk
SCB	Statistiska centralbyrån
sk	Skolkantor
SKFP	Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund
SkolfF	Skolförordningen (1971:235)
skr	Regeringens skrivelse
SOU	Statens offentliga utredningar
SU	Statsutskottet
SÄU	Särskilt utskott
SÖ	Skolöverstyrelsen
TFK	Tjänsteförteckningsavtal för kyrkliga tjänster
TFU	Tjänsteförteckningsavtal för undervisningsväsendet
TU	Tillfälligt utskott
UHÄ	Universitets- och högskoleämbetet
vt	Veckotimme

SAMMANFATTNING

Allmänt

Kyrkomusikerutredningen lägger härmed fram sitt slutbetänkande. Tillsammans med 1982 års kyrkokommitté har utredningen tidigare avgett diskussionsbetänkandet (SOU 1983:55) Församlingen i framtiden och remissammanställningen (SOU 1984:75) Församlingarna om framtiden.

Enligt direktiven skall utredningen göra en fullständig och förutsättningslös översyn av organisationen av kyrkomusikernas verksamhet och vissa därmed sammanhängande frågor. De viktigaste utgångspunkterna för utredningens överväganden skall vara församlingarnas behov av kyrkomusikaliska insatser och önskvärldheten av att upprätthålla en god kyrkomusikalisk standard. Utöver församlingslivets behov bör också beaktas samhällets intresse av ett rikt förgrenat och differentierat musikliv. Ansträngningarna bör därför inriktas på att höja musiklivet inom församlingarna liksom musiklivet i allmänhet genom att bättre än nu utnyttja kyrkomusikernas musikaliska kompetens.

Med dessa utgångspunkter har kyrkomusikerutredningen studerat främst fyra större frågor. Dessa gäller ansvaret för handhavandet av den kyrkomusikaliska verksamheten, dvs. vilken grund för indelningen av verksamheten som är lämpligast. Tjänsteorganisationens uppbyggnad, utbildningen av kyrkomusiker samt kostnadsfrågor hör också hit. I det följande lämnar ut-

redningen en översiktlig redogörelse för sina ställningstaganden.

Grunden för indelningen av den kyrkomusikaliska verksamheten

Utredningen ser det som en av sina viktigaste uppgifter att försöka finna områden som till sin storlek är lämpliga för en kyrkomusikalisk verksamhet av normal omfattning. Liksom nu måste ansvaret för verksamheten - i analogi med att svenska kyrkan organisatoriskt täcker hela landet - ligga i en rikstäckande basorganisation. Denna organisation skall ha en direkt lokal anknytning. De olika enheterna skall inte omfatta alltför stora ytor eller alltför stora befolkningstal. Men de skall vara så stora att andra mål för utredningen - bl.a. möjlighet till kombination av olika tjänster i kyrka och samhälle - kan tillvaratas på ett enkelt och smidigt sätt.

Man bör naturligtvis inte bortse från betydelsen av att kyrkomusikerna liksom i dag knyts till de olika församlingarna - direkt eller genom särskilt bildade kyrkomusikerdistrikt. Det framstår emellertid som klart att en av orsakerna till svårigheterna med den nuvarande organisationen är just grunden för indelningen i kyrkomusikerdistrikt. Om man skall kunna skapa områden av lämplig storlek för en kyrkomusikalisk verksamhet av normal omfattning, måste församlingen i princip överges som indelningsgrund.

Pastorat och andra kyrkliga samfälligheter har en fast organisation med direkt anknytning till de församlingar som ingår i samfälligheten. Verksamheten regleras av LFKS. För närvarande står pastoraten för lön m.m. åt kyrkomusikerna. Pastoraten är även tjänstgöringsområden för prästerna. Från olika synpunkter har pastoraten som ansvariga för den kyrkomusikaliska verksamheten uppenbara fördelar. Administration och rekryte-

ring kan underlättas. Inom pastoraten - i vart fall större pastorat - bör det vara möjligt att skapa rationella arbets- och anställningsförhållanden för kyrkomusikerna. Organisationen kan anpassas efter pastoratens samlade behov och förutsättningar och kyrkomusikerna kan på ett naturligt sätt ingå i arbetslag för församlingsvårdande personal i resp. pastorat.

Vid sidan av pastoraten är övrig samfällighetsbildning mycket olika utvecklad. Främst framgår det vid en jämförelse mellan större tätorter och landsbygd. Någon enhetlig struktur finns inte.

Utredningen anser att goda skäl talar för att pastoraten i princip bör vara anställningsområden för kyrkomusikerna och utgöra den organisatoriska grunden för den kyrkomusikaliska verksamheten. Av detta följer att pastoraten i framtiden kommer att bli arbetsgivare för kyrkomusikerna. I fråga om vissa slags kombinationstjänster (se det följande) kan det undantagsvis förekomma att annan än pastoratet blir arbetsgivare. Om ett pastorat ingår i en annan kyrklig samfällighet kommer vissa arbetsgivarfunktioner av ekonomisk karaktär att handhas av samfälligheten. I princip bör även i sådana fall pastoratet vara anställningsområde för en eller flera kyrkomusiker. Övervägandena bör även gälla Stockholms kyrkliga samfällighet. Denna samfällighets organisation och kompetens övervägs för närvarande av 1982 års kyrkokommitté.

Enligt utredningens mening skall staten även fortsättningsvis ha ett visst inflytande över utformningen av den kyrkomusikaliska verksamheten (se det följande). Det statliga inflytandet utgör en inskränkning i pastoratens bestämmande.

Den omedelbara tillsynen över verksamheten skall handhas av pastoratskyrkoråd och kyrkoherde, vars roll i detta avseende inte förändras.

Behovet av en ny tjänsteorganisation

Med stöd av KML har huvuddelen av kyrkomusikerna statligt reglerade tjänster sedan år 1950. Anställandet av kyrkomusiker och verksamheten regleras också av statliga föreskrifter som regeringen meddelar, KMF. Dessa mycket detaljerade och delvis komplicerade föreskrifter, som till stor del tillkom under 1950-talet, är nu föråldrade i olika avseenden. Ytterligare problem uppstår på grund av den nuvarande regleringens bristande flexibilitet. Det medför svårigheter att tillgodose olika församlingars behov av säsongsmässigt ökade insatser eller lägger hinder i vägen för försök att utveckla de begränsade möjligheterna att kombinera kyrkomusikalisk tjänstgöring med annat arbete.

Vidare har utformningen av KMF med dess stora rikedom på detaljregler hittills lämnat mycket litet utrymme för sådant medinflytande som den arbetsrättsliga lagstiftningen i och för sig medger. I vissa frågor har kyrkomusikerna dock uppnått ett visst medinflytande.

Utredningen anser därför att behovet av en reformerad tjänsteorganisation är stort. Tiden är nu i hög grad mogen att avskaffa den starkt föråldrade, detaljerade och krångliga regleringen. Den bör ersättas av en ordning som fyller nutida krav på god funktion, enkelhet och flexibilitet. Sålunda föreslår utredningen bl.a. att det i princip endast skall finnas två tjänstetyper, nämligen organisttjänster och kantorstjänster.

När det gäller frågan i vilken utsträckning statliga föreskrifter även i framtiden skall gälla beaktar utredningen främst följande. Den nuvarande allmänna tendensen till decentralisering av beslutsfunktioner inom stat och kommun måste få genomslag även när det gäller den kyrkomusikaliska verksamheten. Detsamma gäller det kyrkliga reformarbetets klara inriktning under senare år där målet är att öka svenska kyrkans möjligheter

att själv på olika plan fatta avgörande beslut utan statliga föreskrifter.

Mot denna bakgrund har utredningen stannat för ställningstagandet att den statliga regleringen av kyrkomusikertjänsterna har spelat ut sin roll. I framtiden bör tjänsterna därför få en mera renodlat kyrkokommunal karaktär. Därigenom åstadkommer man både ett ökat självbestämmande för pastoraten som arbetsgivare och bättre förutsättningar för ett ökat medinflytande för kyrkomusikerna som arbetstagare.

Med hänsyn till de av riksdagen antagna kulturpolitiska målen har samhället ett intresse av att en god standard på den kyrkomusikaliska verksamheten upprätthålls. Till följd härav bör staten enligt utredningens mening även fortsättningsvis ha ett visst - om än begränsat - inflytande över organisationen av den kyrkomusikaliska verksamheten. Inflytandet bör främst bestå i en skyldighet att - efter förslag från pastoraten - bestämma dels minimum för verksamhetens omfattning i varje pastorat, dels minimikrav på kompetensnivån för den eller de kyrkomusikertjänster som skall inrättas. Besluten i dessa frågor skall dock inte hindra pastoraten från att utforma sin verksamhet så att minimum för omfattning och kompetens överskrids.

Med nu gällande regler för svenska kyrkans organisation på stiftsplanet har det framstått som naturligt för utredningen att domkapitlen borde svara för det kvarstående statliga inflytandet över verksamheten.

Förslagen från 1982 års kyrkokommitté om den framtida organisationen på stiftsplanet (se SOU 1985:1) innebär i korthet en koncentration av arbetsuppgifter till stiftsstyrelsen som beredande och verkställande organ för stiftssamfälligheten. Stiftsstyrelsen - ett kyrkokommunalt organ - skall även svara för vissa statliga förvaltningsuppgifter. Domkapitlets framtida uppgifter

begränsas till frågor som rör kyrkans lära och den prästerliga ämbetsförvaltningen.

Till följd härav anser utredningen att stiftsstyrelsen skall svara för det kvarstående statliga inflytandet - en statlig förvaltningsuppgift - som tidigare angetts. Detta ställningstagande bildar således en utgångspunkt för utredningens fortsatta överväganden och förslag.

Instruktion, tjänsteåligganden m.m.

Enligt utredningens mening är det även i framtiden nödvändigt med en instruktion för varje tjänst. Om det anses lämpligt kan instruktionen kompletteras med en befattningsbeskrivning, dvs. en beskrivning av befattningens allmänna karaktär. Fastställandet av instruktionen bör ankomma på pastoratet.

De kyrkomusikaliska åliggandena omfattar för närvarande i huvudsak en skyldighet att vid gudstjänster och förrättningar/kyrkliga handlingar leda församlings-sången och utföra orgelmusik, allt på sätt som förut-sätts i kyrkohandboken och mässboken. Kyrkomusikern skall vidare främja intresset för kyrkosången, bl.a. genom att öva och leda kyrkokör och dessutom undervisa konfirmander i psalmsång. Någon ändring härvidlag är inte påkallad. När det gäller tjänstgöringsskyldighe-ten vid gudstjänster och kyrkliga handlingar - inräk-nat dem som avser medlem av församling utom pastora-tet - anser utredningen att kyrkomusikern skall leda församlingssången och utföra musik enligt kyrkohandbo-ken och annan ordning för gudstjänster som kyrkomötet har antagit. Skyldigheten måste begränsas till vad som utgör arbetsgivarens verksamhetsområde och till ar-betstagarens kompetens. Omfattningen härav får disku-teras vid förhandlingar mellan arbetsgivare och ar-betstagare.

Den löpande vården och tillsynen av orgeln vilar på den kyrkomusiker som använder orgeln i tjänsten. Saken

kan lämpligen tas upp i instruktionen för tjänsten. I det sammanhanget kan även regleras frågor om handhavandet av övriga instrument, notmaterial m.m.

Den fria musikundervisningen är en värdefull tillgång i musiklivet som skall behållas i den framtida kyrkomusikaliska verksamheten. Undervisningen bör skötas av organister och kantorer och ha samma omfattning som den i dag har för organister och kyrkokantorer.

Flera faktorer bör påverka beslutet om minimum för omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten i pastoraten. En utgångspunkt för utredningen är synen på svenska kyrkan som ett trossamfund. Den gudstjänstverksamhet m.m. som kräver kyrkomusikerns medverkan riktar sig i första hand till medlemmarna. Det är därför naturligt att antalet medlemmar i svenska kyrkan inom pastoratet har stor betydelse när stiftsstyrelsen skall fatta sitt beslut. Speciella omständigheter att ta hänsyn till är invånarantalet, om det väsentligt överstiger antalet kyrkomedlemmar, förekomsten av sjukhus och andra institutioner eller en förutsebar mera betydande ändring av befolkningstalet. Vidare måste hänsyn tas till fritidskyrka och förhållandena i församlingarna i de inre delarna av storstäderna (cityförsamlingarna) med litet invånarantal men med stor dagbefolkning. Viktiga faktorer är givetvis också körverksamhet och orgelbestånd av speciell karaktär.

Vissa moment av den planerade verksamheten skall finnas med i varje församlings arbete (obligatoriska inslag i den kyrkomusikaliska verksamheten). Dit hör allmänna gudstjänster och kyrkliga handlingar, körverksamhet och fri musikundervisning.

Stiftsstyrelsens beslut beträffande omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten skall gälla tills vidare men kunna omprövas när som helst. Initiativet

kan komma från pastoratet eller från stiftsstyrelsen. Fastställandet av omfattningen av uppgifterna i varje tjänst bör ske efter MBL-förhandlingar.

Kyrkomusikertjänsterna, anställningsformer

Tjänsteorganisationen enligt KMF består i princip av två kategorier kyrkomusiker med olika utbildningsbakgrund, nämligen högre och lägre kyrkomusikalisk utbildning. Denna principiella anknytning av tjänsteorganisationen till statligt fastställda examenskrav är enligt utredningens mening ändamålsenlig också för framtiden och bör därför bestå. I framtiden blir således kompetensnivåerna i princip två. De examina som knyts till nivåerna bör benämnas organistexamen och kantorsexamen. Tjänstetyperna, vilka kommer att motsvara dagens organisttjänst resp. kyrkokantorstjänst, bör därmed bli organisttjänst och kantorstjänst. I undantagsfall kan en lägre kompetens fastställas.

Utredningen har studerat effekterna på sysselsättningsunderlaget i de framtida kyrkomusikertjänsterna vid övergång från kyrkomusikerdistrikt till pastorat som indelningsgrund för verksamheten. Undersökningarna av utfallet med nuvarande pastoratsindelning visar att omfattningen av de kyrkomusikaliska göromålen i ett stort antal tjänster inte torde komma att ändras jämfört med nuvarande förhållanden. Resultaten pekar också på goda möjligheter att genom sammanslagning av kyrkomusikerdistrikt öka det kyrkomusikaliska innehållet i tjänsterna. Nya attraktiva tjänster framför allt av deltidskaraktär men med tillfredsställande omfattning på göromålen kan skapas i ett stort antal fall. Det medför en kvalitetshöjning på den kyrkomusikaliska verksamheten helt i linje med de övriga förslag som utredningen lägger fram.

Domkyrkoorganisternas roll som kyrkomusiker betonas genom att de får möjlighet att koncentrera sig på den

rent kyrkomusikaliska verksamheten. Det sker genom att deras nuvarande uppgifter för stiftet fortsättningsvis i princip inte kopplas samman med dessa tjänster.

De framtida stiftsuppgifter som tidigare nämnts samt bl.a. en viss konsulentverksamhet, som skall syfta till att bibehålla och utveckla den höga kyrkomusikaliska standarden i landet, kommer att kräva sakkunskap på det kyrkomusikaliska området. Uppgifterna skall fullgöras av en kyrkomusikaliskt väl utbildad person som knyts till stiftsstyrelsen och benämns stiftsmusiker.

Även om utredningens arbete är inriktat på att öka tjänsternas kyrkomusikaliska innehåll är det uppenbart att uppgifterna ofta inte ger underlag för mer än deltidarbete. För att om möjligt förbättra sysselsättningsunderlaget i dessa fall bör kyrkomusikerna ges tillfälle till kombinationstjänstgöring av olika slag. Kombinationsalternativen utgörs i första hand av tjänster som innehåller dels kyrkomusikalisk tjänstgöring, dels tjänstgöring i det allmänna skolväsendet (kommunal grundskola, gymnasieskola eller vuxenutbildning), den kommunala musikskolan, övrig församlingsvård förutom kyrkomusik samt administrationen inom kyrkan. Ytterligare alternativ är kyrkomusikalisk tjänstgöring i annat pastorat eller lärararbete i folkhögskola. Tjänstgöring i det allmänna skolväsendet skall inte vara bunden till någon bestämd lärarkategori.

Grunden för en kombinationstjänst bör utgöras av ett avtal mellan dem som bidrar till underlaget för tjänsten. Sådana avtal bör innehålla överenskommelser om de förhållanden av personaladministrativ och ekonomisk art som parterna vill reglera sinsemellan. Av naturliga skäl bör kombinationstjänsterna rent allmänt ha en inriktning på arbete med musik.

Den allmänna bedömningen av erforderligt minimum för kompetensnivån för kyrkomusikertjänster bör ske med utgångspunkt från i stort sett samma kriterier som beträffande omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten. Särskild vikt bör läggas vid körverksamheten. Besluten skall fattas av stiftsstyrelsen, vars beslut skall gälla tills vidare men kunna omprövas när som helst. Initiativet till omprövningen kan tas av pastoratet eller av stiftsstyrelsen.

Inrättande av kyrkomusikertjänster

I framtiden kommer kyrkomusikertjänsterna i regel att inrättas enligt kyrkokommunala regler med pastoraten som beslutande. Om någon annan i stället skall vara arbetsgivare, vilket undantagsvis kan förekomma beträffande kombinationstjänster, kommer inrättandet att följa de regler som gäller för denne arbetsgivares verksamhet. Det nu sagda kommer dock inte att gälla utan inskränkning till följd av utredningens förslag om det statliga inflytandet över organisationen.

Behörighetsvillkor och befordringsgrunder

Behörighetsvillkoren för de två framtida huvudtyperna av kyrkomusikertjänster kommer i huvudsak att motsvara dagens krav för organist- och kyrkokantorstjänst. I vissa undantagsfall kan en lägre kompetens fastställas. Om det föreligger särskilda skäl kan en sökande medges befrielse från fastställt behörighetsvillkor. Sådana dispensfrågor skall prövas av stiftsstyrelsen. Vid tjänstetillsättningar bör pastoraten följa allmänt erkända meritvärderingsprinciper, såsom förtjänst och skicklighet. Även vid tillsättning av kombinationstjänster bör man följa dessa meritvärderingsprinciper.

Tillsättning av kyrkomusikertjänster

Tillsättningen av kyrkomusikertjänster kommer i huvudsak att följa kyrkokommunala regler. Berörda försam-

lingar skall få yttra sig över ansökningarna. Stiftsstyrelsen skall på begäran av pastorat avge yttrande över ansökningarna. När det gäller tillsättning av tjänst som domkyrkoorganist skall yttrande över ansökningarna inhämtas från svenska kyrkans centralstyrelse. Det förutsätts att centralstyrelsen knyter kyrkomusikalisk expertis till sig bl.a. för denna uppgift.

Utbildningen av kyrkomusiker

Dagens högre kyrkomusikerutbildning innehållande grundkurs och alternativa påbyggnadskurser - praktiskpedagogisk eller musikpedagogisk - ersätts med en sammanhållen kurs om 160 poäng som leder till organistexamen. Innehållet i kursen skall i stort överensstämma med den utbildning som nu bedrivs inom grundkursen och den musikpedagogiska påbyggnadskursen. Fyllnadstjänstgöring för organister bör därmed inriktas på den kommunala musikskolan.

Den lägre kyrkomusikerutbildningen organiseras om och samordnas till vissa delar med den högre utbildningen. Utbildningen skall leda till kantorsexamen och motsvara dagens kyrkokantorsexamen. Examinationen skall ligga under universitets- och högskoleämbetets ansvar.

En form av kantorsutbildning skall vara en tvåårig högskoleutbildning omfattande 80 poäng. Utbildningen knyts till kyrkomusikerlinjerna i Göteborg, Malmö och Piteå. Även vid Sköndalsinstitutet samt folkhögskolorna i Hjo, Oskarshamn, Mellansel och Ransäter anordnas denna utbildning. Vid Sköndalsinstitutet och folkhögskolorna bör kantorsutbildningen jämföras med högskoleutbildning.

Inom ramen för existerande högskoleutbildning bör två utbildningar för tjänster med kyrkomusikalisk och annan tjänstgöring dessutom införas. Det första alternativet utgörs av utbildning till musiklejare och kantor

vid högskolans musiklärarlinje om 160 poäng med inriktning mot undervisning i grundskola och gymnasieskola. Inom ramen för 160 poäng bör minst 30 poäng avse kyrkomusikaliskt tillval. Det andra alternativet består av utbildning till instrumentallärare och kantor vid högskolans musiklärarlinje med inriktning mot verksamhet som instrumental- och ensembleledarpedagog. Utbildningen omfattar 160 poäng varav minst 30 poäng bör avse kyrkomusikaliskt tillval. Dessa utbildningar bör kunna ges i Stockholm, Göteborg, Malmö och Piteå.

För framtiden finns ett behov av en expertgrupp som kan fungera som samarbetsorgan för frågor rörande kyrkomusikerutbildningen. Andra uppgifter för gruppen blir bl.a. att organisera examinationen av kantorer och att behandla frågor som gäller dimensioneringen av den lägre kyrkomusikerutbildningen. Expertgruppen bör knytas till universitets- och högskoleämbetet.

Övrig utbildning i anslutning till kyrkomusikalisk verksamhet bör främst ses som en inomkyrklig angelägenhet. Initiativen bör ankomma på Svenska kyrkans nämnd för undervisning och utbildning, huvudmännen för diakonal utbildning och de kyrkliga folkhögskolorna.

Kostnader

Kyrkomusikerutredningens förslag innebär genomgripande förändringar av organisationen av kyrkomusikernas verksamhet. Förslagen anger grunderna för verksamheten och tjänsteorganisationen men pekar av naturliga skäl inte i detalj på utformningen i dessa hänseenden i olika pastorat. Man måste räkna med en viss tidsåtgång innan förändringarna är genomförda fullt ut i hela landet. Med dessa utgångspunkter är det inte möjligt att göra detaljerade beräkningar av kostnaderna för den nya organisationen. Utredningens kostnadsöversväganden måste därför grundas på uppskattningar.

Utredningen föreslår att pastoraten i regel skall vara den minsta enheten för kyrkomusikalisk verksamhet. Detta bör betyda både förenklingar och besparingar, särskilt som pastoraten redan står för lön m.m. åt kyrkomusikerna. Domkyrkopastoraten befrias från de kostnader som nu är förenade med domkyrkoorganisternas uppgifter enligt 18 § KMF.

Utredningens förslag till ny tjänsteorganisation innebär förenklingar. Genom att kyrkomusikertjänsterna inte längre skall vara statligt reglerade upphör statens arbetsgivarverks befattning med dem. Uppgifterna övertas av Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund samt pastoraten, vilka alltså kan få vidkännas en viss ökning av sina administrationskostnader. Möjligheterna att - totalt sett över den kyrkokommunala sidan - hålla dessa kostnader inom nuvarande ramar torde dock vara goda.

Kostnaderna för kyrkomusikerna avseende löner m.m. kan - trots de kvalitetshöjningar som förslagen medför - hållas inom oförändrade ramar i den nya organisationen.

Utredningens förslag angående stiftsplanen innebär bl.a. nya tjänster för stiftsmusiker. Kostnaderna för dessa tjänster kan hållas inom det utrymme som erhålls genom att stiftsstyrelsernas åligganden i fråga om den kyrkomusikaliska verksamheten blir av avsevärt mindre omfattning än de nuvarande domkapitlens arbetsuppgifter på detta område. En viss omfördelning av kostnader från statsverket till de kyrkliga kommunerna följer av utredningens förslag. De effektivitetsvinster som kan förutses på det kyrkokommunala området medverkar till att kostnaderna för stiftsmusikerna inte innebär en ökad belastning för det allmänna.

Regeringens och statens arbetsgivarverks befattning med kyrkomusikerärenden upphör genom utredningens för-

slag. Detta leder till besparingar. Svenska kyrkans centralstyrelse får vidkännas vissa ökade kostnader.

Den nya 80-poängsutbildningen av kantorer, den nya expertgruppen för utbildningsfrågor och examination av kantorer vid folkhögskola kommer att öka kostnaderna. De statliga sommarkurserna skall försvinna, vilket ger utrymme för kostnadsökningarna. Utbildningen vid högskola av kantorer med inriktning på kombinationstjänst kan hållas inom oförändrade kostnadsramar. Detsamma gäller övrig utbildning av kantorer.

I det övergångsskede då den nya organisationen byggs upp måste medel beräknas för pedagogiska kurser - statliga sommarkurser - för kyrkokantorer. Under denna tid - och när 80-poängsutbildningen av kantorer samtidigt fungerar i full omfattning - är det därför sannolikt att de totala kostnaderna för den lägre kyrkomusikerutbildningen kommer att överstiga de statliga kostnaderna för samtliga sommarkurser. Utredningen vill dock betona att på längre sikt, då de övergångsvis anordnade sommarkurserna inte längre behövs, kan utbildningskostnaderna hållas inom oförändrade ramar.

Sammanfattningsvis anser utredningen att de totala kostnaderna för den kyrkomusikaliska verksamheten på kort sikt kommer att öka något. På längre sikt kommer det att vara möjligt att göra besparingar.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag tillLag (0000:0000) om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan

Enligt riksdagens beslut föreskrivs följande.

1 § Pastoraten skall handha den kyrkomusikaliska verksamheten i församlingarna.

2 § För kyrkomusikalisk verksamhet skall det finnas kyrkomusiker. Kyrkomusiker skall anställas som organist eller som kantor. I pastorat med domkyrkoförsamling skall det finnas en anställning som domkyrkoorganist.

I stället för att kyrkomusiker anställs får de kyrkomusikaliska uppgifterna enligt första stycket fullgöras som fyllnadstjänstgöring av lärare enligt föreskrifter som regeringen meddelar eller av annan som är behörig att anställas för uppgifterna.

Om den kyrkomusikaliska verksamheten har mycket begränsad omfattning eller om det finns andra särskilda skäl får de kyrkomusikaliska uppgifterna fullgöras av annan person än som avses i första eller andra stycket.

3 § För särskilda kyrkomusikaliska uppgifter får det finnas andra anställda på vilka denna lag inte tillämpas.

4 § Stiftsstyrelsen skall följa och aktivt främja utvecklingen av den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet. Hos stiftssamfälligheten skall det för dessa angelägenheter finnas en stiftsmusiker.

Pastoratskyrkorådet och kyrkoherden har den omedelbara tillsynen över den kyrkomusikaliska verksamheten. I flerförsamlingspastorat som inte har pastoratskyrkoråd handhas tillsynen av ett gemensamt kyrkoråd och kyrkoherden.

5 § Stiftsstyrelsen skall fastställa minimum för omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten i varje pastorat. Stiftsstyrelsen skall även fastställa den kyrkomusikaliska behörighet som lägst skall krävas av den eller dem som skall fullgöra de kyrkomusikaliska uppgifterna i pastoratet. Pastoraten skall, efter hörande av församlingskyrkoråden, lämna förslag till stiftsstyrelsen i de nu angivna hänseendena.

Stiftsstyrelsens beslut enligt första stycket kan omprövas när stiftsstyrelsen eller pastoratet finner skäl till det.

6 § Behörig att anställas som organist, domkyrkoorganist och stiftsmusiker är den som har avlagt organistexamen och som är lämplig för anställningen. Detsamma gäller den som uppfyller behörighetsvillkoren enligt äldre bestämmelser för en tjänst som ordinarie eller extra ordinarie organist.

7 § Behörig att anställas som kantor är den som har avlagt organistexamen eller kantorsexamen och som är lämplig för anställningen. Detsamma gäller den som uppfyller behörighetsvillkoren enligt äldre bestämmelser för en tjänst som ordinarie eller extra ordinarie organist, som extra ordinarie kyrkokantor eller som skolkantor.

8 § Behörig för de kyrkomusikaliska uppgifterna enligt 2 § andra stycket är den som är behörig att an-

ställas som organist enligt 6 § eller som kantor enligt 7 §.

9 § Om det finns särskilda skäl får stiftsstyrelsen, efter hörande av kyrkoråd som sägs i 4 § andra stycket, förklara den som söker anställning enligt 2 § behörig för de kyrkomusikaliska uppgifterna, trots att han eller hon inte uppfyller fastställda krav på kyrkomusikalisk utbildning.

10 § Om en behörig kyrkomusiker inte kan anställas får annan kyrkomusiker anställas. En sådan kyrkomusiker skall anställas tills vidare längst till viss tidpunkt, dock längst för två år.

11 § Stiftsstyrelsen skall inhämta yttrande över ansökningarna till anställning som stiftsmusiker från svenska kyrkans centralstyrelse.

Pastorat skall ge kyrkoråden i berörda församlingar tillfälle till yttrande över ansökningarna till anställning enligt 2 §. Avser ansökningarna anställning som domkyrkoorganist skall yttrande dessutom inhämtas från svenska kyrkans centralstyrelse.

Om ett pastorat begär det skall stiftsstyrelsen avge yttrande över ansökningarna till andra anställningar enligt 2 § än anställning som domkyrkoorganist.

12 § Stiftsstyrelsens beslut enligt 5 § får överklagas av pastoratet och beslut enligt 9 § av sökanden genom besvär hos svenska kyrkans centralstyrelse. Centralstyrelsens beslut med anledning av sådana besvär får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den

2. Genom denna lag upphävs lagen (1947:275) om kyrkomusiker.

3. Om i lag eller annan författning förekommer hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestäm-

melse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

4. För icke-territoriellt pastorat gäller denna lag om regeringen beslutar det.

5. Behörig enligt 7 § att anställas som kantor är även den som har avlagt organist- och kantorsexamen samt innehaft en tjänst som kyrkomusiker med minst 40 procent av heltidsanställning i minst fem år.

Förslag till
Förordning (0000:0000) om lärares fyllnadstjänstgöring
som kyrkomusiker m.m.

Regeringen föreskriver följande.

1 § Denna förordning innehåller föreskrifter om lärares fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker och kyrkomusikers tjänstgöring som lärare.

2 § I denna förordning avses med skola en kommuns grundskola, gymnasieskola eller vuxenutbildning eller en folkhögskola.

3 § I en tjänst som kyrkomusiker i ett pastorat får ingå tjänstgöring vid en skola om

1. den som innehar tjänsten som kyrkomusiker är behörig till en tjänst som lärare i vilken tjänstgöringen kan ingå och

2. kyrkorådet och styrelsen för skolan kommit överens om det.

4 § När en kyrkomusiker tjänstgör som lärare vid en skola gäller vad som föreskrivs om skyldigheter för lärare vid skolan.

5 § I en tjänst som lärare vid en skola eller vid skolväsendet i kommun får ingå fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker i ett pastorat om

1. läraren är behörig till en tjänst som kyrkomusiker och

2. kyrkorådet och styrelsen för skolan kommit överens om det.

6 § Om fyllnadstjänstgöring enligt 5 § avses ingå i en ledig tjänst som lärare skall det anges i lediganmälan.

I så fall får i första hand en lärare som är behörig till en tjänst som kyrkomusiker komma i fråga till tjänsten som lärare, om han eller hon också är behörig till lärartjänsten.

7 § En lärare är skyldig att ha fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker om läraren förklarar sig villig till tjänstgöringen eller fyllnadstjänstgöringen angetts i lediganmälan av tjänsten.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag till
Förordning (0000:0000) om förordnande av ordinarie
skolkantorer på tjänster som lärare m.m.

Regeringen föreskriver följande.

1 § Den som innehar en ordinarie tjänst som skolkantor skall av länsskolnämnden förordnas på en ordinarie tjänst som lärare om skolkantorn ansöker om det.

2 § Förordnandet skall avse en tjänst som lärare av samma slag som den som ingått i tjänsten som skolkantor.

3 § Förordnandet skall avse en tjänst som lärare vid grundskolan i den kommun som är huvudman för skolkantorn.

4 § Äldre bestämmelser om konstitutorial skall tillämpas på förordnandet.

En erinran härom skall tas in i förordnandet.

5 § En lärare som förordnats enligt 1 § är skyldig att ha fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker i ett pastorat.

Denna förordning träder i kraft den

Förslag till
Förordning (0000:0000) om förordnande av extra ordinarie skolkantorer på tjänster som lärare

Regeringen föreskriver följande.

1 § Den som innehar en extra ordinarie tjänst som skolkantor skall förordnas på en extra ordinarie tjänst som lärare i den kommun som är huvudman för skolkantorn.

Förordnandet skall avse en tjänst med samma nummer som den som ingår i skolkantorstjänsten och gälla fr.o.m. den

2 § Skolstyrelsen i den kommun som är huvudman för skolkantorn skall meddela förordnandet.

Förordnandet skall meddelas endast om skolkantorn ansöker om det.

3 § Den som förordnats enligt 1 § får förena tjänsterna som skolkantor och lärare och är tjänstledig från tjänsten som lärare så länge han eller hon innehar tjänsten som skolkantor.

Denna förordning träder i kraft den

I GRUNDEN FÖR INDELNINGEN AV DEN KYRKOMUSIKALISKA VERKSAMHETEN

1 INLEDNING

Sverige är indelat i kommuner. Ett av kännetecknen på en kommun är dess anknytning till ett bestämt geografiskt område. Det finns tre kommunala indelningar som var för sig i princip täcker hela landet. Dessa är indelningarna i kommuner, i landstingskommuner och i församlingar.

Enligt 1 kap. 7 § första stycket RF finns primärkommuner och landstingskommuner i riket. Denna bestämmelse tar sikte på att det skall finnas kommuner dels på det lokala, dels på det regionala planet. Begreppet "kommun" används i RF som gemensam beteckning för kommuner och landstingskommuner.

I 1 kap. 1 § första stycket kommunallagen (1977:179) anges att riket är indelat i kommuner och landstingskommuner. Med "kommuner" avses i kommunallagen borgerliga primärkommuner, vilket stämmer överens med fast praxis inom bl.a. kommunallagstiftningen. Indelningen i kommuner omfattar hela landet. Indelningen i landstingskommuner är däremot inte heltäckande. Gotlands, Malmö och Göteborgs kommuner står utanför landstingskommun. I övrigt utgör varje län enligt 1 kap. 1 § andra stycket kommunallagen en landstingskommun. Landstingskommunerna har på detta sätt fått sina territorier bestämda i lag. För kommunerna finns ingen sådan fixering av områdena.

Indelningen i församlingar täcker hela landet. Församlingarna är lika litet som kommunerna knutna till be-

stämda områden som fixeras i lag. I punkt 9 åttonde stycket övergångsbestämmelserna till RF föreskrivs att RF:s regler om primärkommuner, med undantag av bestämmelsen att beslutanderätten i kommunerna utövas av valda församlingar, skall tillämpas även i fråga om kyrkliga kommuner.

2 KORT HISTORIK

Sockenindelningens uppkomst under tidig medeltid är höljdd i dunkel. En vanlig uppfattning är att socken-namnet ursprungligen betecknade den menighet som sökte sig till samma kyrka. Socken skulle alltså ha haft ursprungsbetydelse av kyrkoförsamling. Men det har också gjorts gällande att sockenindelningen anknöt till en äldre indelning för kult, rättsvård, kanske också försvar och pålagor, vilken kyrkan övertog och gav ett nytt innehåll. Vilken karaktär sockenbildning-en än kan ha haft, har den rimligen följt den naturliga bygdeindelningen.

Sockenindelningen var inte orubblig. Redan under medeltiden kunde socknar med biskopens tillstånd samman-slås eller läggas under samma präst.

Under tiden före 1862 års kommunalreform kunde indel-ningen i kyrkssocknar ändras genom sammanläggning eller delning eller genom fastighetsöverflyttning efter be-slut av högre myndighet. Mera genomgripande åtgärder av dylikt slag tycks emellertid regelmässigt ha förut-satt initiativ eller medgivande från vederbörande för-samling.

Sockenindelningen fick med tiden rollen av territori-ellt underlag även för världslig verksamhet. Med 1862 års kommunalförordningar genomfördes slutligt klyv-ningen av socknen i en borgerlig kommun och en kyrklig församling.

Det kommunsystem som infördes i vårt land genom 1862 års kommunalförordningar kunde knyta an till en urgammal indelning i städer, köpingar och socknar. Endast landstingskommunen var en nyskapelse.

Vid kommunalförordningarnas tillkomst var man visserligen inte omedveten om att kyrksocknen på grund av sin ringa storlek och bristande resurser ofta var mindre lämpad som underlag för en livskraftig kommunal självstyrelse. Men fördelarna med anknytningen till den gamla sockensjälvstyrelsen ansågs överväga nackdelarna. Förmodligen räknade man också med att de möjligheter som bl.a. kommunalförordningarna själva öppnade att hos länsstyrelsen eller Kungl. Maj:t utverka förordnanden om kommunsammanläggning skulle råda bot på bristerna.

För de kyrkliga kommunerna behölls socknen (församlingen) som basenhet. Denna indelning skulle också - bortsett från att församlingarnas befattning med skolväsendet avvecklades mot mitten av 1900-talet - visa sig kunna bestå i stort sett oförändrad till denna dag.

För de borgerliga kommunerna på landet blev olägenheterna med den valda lösningen med tiden allt tydligare. Till detta bidrog, förutom samhällsutvecklingen i allmänhet, successivt ökade krav på högre kommunal förvaltningsstandard på allt flera områden. Dessa krav kunde inte landsbygdens småkommuner med sina begränsade resurser tillgodose.

Mycket länge ryggade man tillbaka inför tanken att genom radikala reformer av den kommunala indelningen lösa småkommunernas problem. I stället sökte man lätta deras bördor på olika sätt, t.ex. genom statsbidrag. Mot slutet av 1930-talet stod det emellertid klart att dessa metoder att komma till rätta med småkommunproblemet inte ensamma var tillräckliga.

År 1946 beslutade riksdagen om en indelningsreform, som trädde i kraft den 1 januari 1952. Genom reformen ville man skapa kommunenheter med resurser som var tillräckliga för en godtagbar och rationell kommunal förvaltningsstandard över hela riket.

Nyindelningen skedde i princip genom sammanläggning av redan bestående kommunenheter. Därvid strävade man efter en kommunstorlek av 2 000 - 3 500 personer med ett skatteunderlag av 8 000 - 10 000 skattekronor. Resultatet blev att antalet landskommuner, köpingarna ej inräknade, reducerades från 2 281 till 816. Sammanlagda antalet primärkommuner blev 1 037.

Mot slutet av 1950-talet stod det klart att 1952 års indelningsreform inte hade varit tillräckligt radikal. Det viktigaste skälet för en revision av den kommunala indelningen var att en behövlig samordning av de alltmer ökande kommunala förvaltningsuppgifterna borde komma till stånd. För att möjliggöra detta måste kommunen omfatta ett område med en sådan geografisk avgränsning och sådan struktur att det ur samhällsplaneringssynpunkt bildade en naturlig enhet. Därför antogs genom 1962 års indelningsreform ett system med kommunblock, där riktpunkten skulle vara att den kommun som skulle bildas genom sammanläggning av de kommuner som ingick i varje block år 1975 borde ha minst 8 000 invånare. Särskild vikt fästes vid att de nybildade kommunerna utgjorde sammanhängande regioner i näringsgeografiskt hänseende.

Avsikten år 1962 var att indelningsreformen skulle genomföras på frivillig väg. Sammanläggningar skedde dock inte i den takt som var önskvärd. Under år 1969 lade regeringen fram ett förslag till lag med särskilda bestämmelser om ändring i kommunindelningen. Lagen innebar att frivilliglinjen övergavs och att kommunindelningsreformen skulle vara genomförd den 1 januari 1974. Det främsta motivet för att överge frivilliglin-

jen var att behovet av samordning av den kommunala verksamheten hade ökat sedan år 1962.

Resultatet av reformen blev en nedgång av antalet borgerliga primärkommuner från 1 006 år 1963 till 278 år 1974. Den 1 januari 1984 var antalet 284.

Avståndet från den på landet ärvda sockenindelningen blev med 1962 års reform så stort att sambandet med den uråldriga sockensjälvstyrelsen definitivt bröts. Att samtliga äldre kommuntyper år 1971 ersattes med en enda markerade ytterligare reformens radikala karaktär. Redan genom 1953 års kommunallag hade socknen försvunnit som beteckning på landskommunens normala territoriella underlag.

Lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar (indelninglagen), innehåller bestämmelser bl.a. om förutsättningarna för att ändringar i den kommunala indelningen skall få göras och om förfarandet vid sådana ändringar. Det bör framhållas att indelningstagstiftningen endast reglerar ändringar i indelningen. Den har inte till uppgift att ange hur indelningen som helhet faktiskt bör vara utformad. En annan sak är att sådana bedömningar alltid kommer in när förutsättningarna för mer omfattande indelningsändringar övervägs.

Stiften är den svenska kyrkans regionala enheter och utgör ämbetsområden för biskoparna. Indelningen av riket i stift vilar på historisk grund. Utvecklingen visar ett klart samband med kristendomens framväxt. För den historiska utvecklingen under äldre tid rörande inrättande av stift i riket m.m. hänvisas till den redogörelse som finns i betänkande IV av 1958 års utredning kyrka - stat: Historisk översikt - Kyrkobegrepp, SOU 1964:16, s. XI - XII, XIV - XV och XIX - XXII.

I modern tid har indelningen ändrats enligt ett kungligt brev år 1903 som avsåg inrättandet av Luleå stift och sammanslagningen av Växjö stift med Kalmar stift. Ändring har dessutom skett enligt föreskrifterna i SFS 1942:158 som avsåg bildandet av Stockholms stift. Här efter är landet indelat i 13 stift. Grundläggande bestämmelser om indelningen i stift saknas.

Ett stort antal administrativa och ekonomiska frågor av kyrklig art handläggs av stiftets organ. Deras åligganden finns preciserade i lag och annan författning. Domkapitlet har ett allmänt ansvar för det kyrkliga livets vård och förkovran och fullgör i övrigt mångskiftande uppgifter inom stiftet. Bl.a. är domkapitlet arbetsgivarmyndighet för stiftets prästerskap. Vidare har domkapitlet det allmänna inseendet över den kyrkomusikaliska verksamheten och fullgör i denna funktion en rad uppgifter enligt KMF. Stiftsnämnden har bl.a. vård om och inseende över den kyrkliga jor-

den. Under stiftsnämnderna fullgörs vissa tillsynsuppgifter av särskilda boställsnämnder. För domkyrkorna och deras egendom finns i flera stift särskilda förvaltningsbestämmelser. Kostnaderna för stiftsorganens verksamhet bestrids genom statsanslag, kyrkofondsmedel och nettoavkastningen från förvaltade fastigheter. Stiftsorganen är statliga myndigheter.

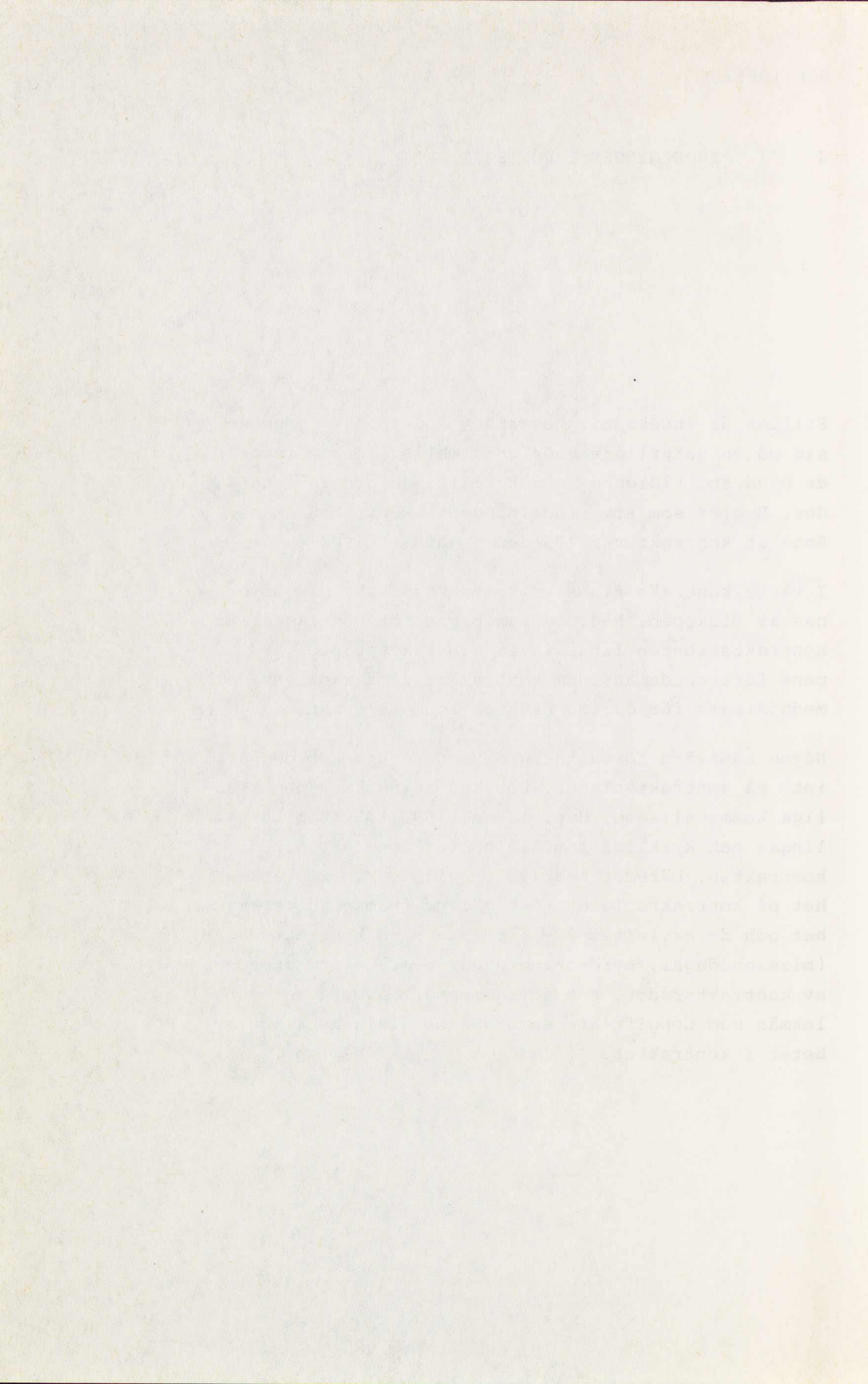
Vid sidan om den författningsreglerade ramen har under 1900-talet vuxit fram organ för den tämligen omfattande s.k. fria verksamheten. Det representativa organet för verksamheten är stiftstinget. Stiftsrådet är stiftstingets verkställande och förvaltande organ. Stiftstingens arbetsuppgifter och verksamhetsområden regleras i stadgar. Detsamma gäller för stiftsråden. Medlemmar i stiftstingen är de församlingar som har beslutat att ansluta sig. Verksamheten finansieras till stor del genom församlingsanslag av utdebiterade medel.

Den fria verksamheten kan bedrivas inom barn- och familjeområdet, inom diakonin, missionen etc.

Stiften är indelade i kontrakt. Indelningen grundar sig på en naturlig samhörighet mellan församlingar i en bygd som tidigare anknöt till indelningen i härad-der. Regler som styr indelningen i kontrakt saknas. Antalet kontrakt var 179 den 1 januari 1984.

I varje kontrakt finns en kontraktsprost, som förordnas av biskopen. Något annat organ för kontraktet än kontraktsprosten finns inte. Kontraktsprosten är biskopens förtroendeman inom kontraktet samt rådgivare och medhjälpare för övriga präster inom kontraktet.

Någon nämnvärd förvaltningsmässig verksamhet bedrivs inte på kontraktsplanet. Det kan nämnas att den kyrkliga kommunallagen, dvs. lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter inte gäller för kontrakten. Däremot bedrivs en viss s.k. fri verksamhet på kontraktsplanet. Det gäller främst körverksamhet och de aktiviteter - i första hand kontraktsdagar (missionsdagar, syföreningsdagar m.m.) - som anordnas av kontraktsrådet, som är sammansatt av präster och lekmän med uppgift att samordna det fria kyrkliga arbetet i kontraktet.

5 INDELNINGEN I PASTORAT OCH ANDRA KYRKLIGA
SAMFÄLLIGHETER

Rikets äldsta kyrkliga indelningsenhet var socknen (avsnitt 2). Den omedelbara och egentliga själavården inom kyrksocknen eller församlingen utövades av sockenprästen, eller, som han helt enkelt kallades, prästen eller "kyrkoherren". Landskapslagarna förutsatte att en präst fanns för varje socken. Samma ståndpunkt intogs av landslagarna. Redan tidigt förekom dock att två eller flera socknar lades under en och samma präst. De tillhörde därmed ett "gäll", numera "pastorat". Sammanläggning av socknar kunde även ske.

Efter tillkomsten av Västerås ordinantia år 1527 sammanlades i stor utsträckning socknar till pastorat på grund av kungliga befallningar. När två eller flera socknar förenades till ett pastorat, brukade den ena av dem - vanligen den där kyrkoherden hade sin bostad - benämnas moderförsamling och den eller de övriga annexförsamling. Annexförsamlingen var kommunalt självständig i förhållande till moderförsamlingen.

Även delning av pastorat förekom. Detta gällde främst i de glest befolkade och fattiga trakterna i landets nordligare delar.

1862 års förordning angående allmänt ordnande av prästerskapets inkomster fick betydelse även för pastoratsindelningen. Med stöd av förordningen skedde ett stort antal sammanläggningar och även ett mindre antal delningar av pastorat.

Genom 1910 års prästlönereglingslag och den samtidigt utfärdade lagen om kyrkofond anordnades en skatteutjämnning mellan pastoraten med avseende på prästerskapets avlöning. Med stöd av prästlönereglingslagen skedde en omreglering av rikets indelning i pastorat.

En sammanställning av förändringarna i pastoratsindelningen under tiden 1910 - 1950 finns i bil. 3.

Före år 1952, då den år 1946 beslutade reformen om ny indelning av riket i borgerliga s.k. storkommuner trädde i kraft, byggde såväl kommun- som församlingsindelningen på sockenindelningen (avsnitt 2). Reformens syfte var bl.a. att sammanföra mindre socknar till borgerligt kommunala enheter med i regel minst 2 000 invånare. Reformen berörde alltså varken socknen som katedral enhet eller församlingen.

Vid den nya kommunindelningen borde man - framhölls i förarbetena till 1946 års lag - ta den hänsyn till pastoratsindelningen som var möjlig utan att efterge de väsentliga syftena med reformen. Det fick därför anses uteslutet, att man enbart av pietetsskäl skulle godta pastoraten som indelningsgrund. I de fall då gamla indelningsgränser, sålunda även pastoratsgränserna, kunde följas var det likväl önskvärt att så skedde.

I prop. 1949:204 angående nya grunder för avlöningen av präster m.m. upptog föredragande departementschefen till särskild behandling frågan om sambandet mellan avlöningsreformen samt pastoratsindelningen och den prästerliga organisationen inom pastoraten. Han framhöll därvid (s. 43 f) att indelnings- och organisationsfrågorna under den närmaste framtiden skulle komma att påkalla en förstärkt uppmärksamhet, bl.a. med hänsyn till utfallet av omregleringen av de borgerliga kommunerna. Det skulle härvid närmast bli fråga om att undanröja de "geografiska oregelbundenheter", i de

fall, då gränserna för de nya borgerliga kommunerna skar pastoratsgräns. Det skulle då också bli nödvändigt att ta itu med de kyrkliga indelnings- och organisationsfrågorna, inte isolerat för ett särskilt pastorat i sänder utan i ett sammanhang för alla pastora-ten inom ett stift eller inom en länsdel av ett stift. Möjligen skulle det kunna uppkomma ett särskilt avvägningsproblem med hänsyn till den rätt stora ojämnhetsomständighet, som obestriddligen rådde med avseende på fördelningen av de tillgängliga prästerliga arbetskrafterna mellan rikets olika delar. Särskilt påpekades den missgynnade ställning som de stora landsbygdsområdena i Övre Norrland intog.

Riksdagens sammansatta stats- och första lagutskott underströk (1949:2, s. 69) vikten av att en rationalisering av pastoratsindelningen snarast kom till stånd. Härvid borde man - framhöll utskottet - framför allt sträva efter att få det icke ringa antalet alltför små pastorat att gå upp i större enheter. Det syntes lämpligt att i görligaste mån hänsyn togs till indelningen i borgerliga kommuner, sådan densamma kom att gestalta sig enligt den år 1946 beslutade reformen. Härigenom skulle vissa besparingar kunna vinnas, och det var angeläget att alla sådana möjligheter tillvaratogs.

I prop. 1957:153 föreslogs härefter riktlinjer för en reform av den territoriella pastoratsindelningen och den församlingsprästerliga organisationen. Reformen förklarades vara betingad främst av den ojämnhetsomständighet beträffande fördelningen av de prästerliga arbetskrafterna, som under årens lopp uppkommit på grund av en betydande omflyttning av befolkningen och andra folkmängdsförändringar samt en markerad strukturförändring av samhället. I propositionen, som i allt väsentligt godtogs av riksdagen, angavs även vissa allmänna normer, som skulle tjäna till ledning vid reformarbetet.

Enligt dessa normer, vilka fortfarande gäller, skall indelningen och organisationen i första hand grundas på pastoratens folkmängdstal och omfattning i landareal. Antalet prästtjänster i ett pastorat skall stå i viss relation till invånarantalet, varvid man räknar med ett större folkmängdstal per präst i tätort än i glesbygd. Pastoraten delas upp i tre grupper med olika folkmängdsserier för beräkning av underlag för inrättande av prästtjänster. Den första gruppen består av pastorat med mer än 90 % av befolkningen boende i tätort (i propositionen betecknade som F-ortspastorat), den andra gruppen av pastorat där mellan 70 och 90 % bor i tätort (E-ortspastorat) och den tredje gruppen av övriga pastorat, s.k. landsbygdspastorat. I princip bör ett pastorat ha lägst 2 000 invånare för att bestå som självständigt pastorat med egen kyrkoherdetjänst. Man räknar med att kyrkoherden ensam skall kunna betjäna en befolkning på upp till 5 000 invånare i ett F-ortspastorat, 3 500 invånare i ett E-ortspastorat och 3 000 invånare i ett landsbygdspastorat. Indelningen borde vidare i princip anknytas till den nya kommunindelningen så att pastoratets gränser inte kom att skära den borgerliga kommunens.

Efter förberedande arbete i domkapitlen och kammarkollegiet fattade Kungl. Maj:t beslut om indelningsändringen, vilken trädde i kraft den 1 januari 1962.

Efter den 1 januari 1962 har endast lokala förändringar i enskilda fall beslutats av regeringen. Vid sådana beslut fastställs också den församlingsprästerliga tjänsteorganisationen i pastoratet. Denna kan omfatta, förutom en kyrkoherde, en eller flera tjänster som komminister eller kyrkoadjunkt. Organisationen beror på pastoratets folkmängd, tätortsgrad, areal m.m. och utformas enligt grunder som riksdagen beslutade om år 1957.

Pastorat kan även vara icke-territoriella. De fem nuvarande icke-territoriella församlingarna bildar egna pastorat.

Pastoratens fördelning efter folkmängd den 1 januari 1985 framgår av bil. 4.

Bestämmelser som reglerar förfarandet vid ändringar i pastoratsindelningen saknas. Av 2 § lagen (1970:940) om kyrkliga kostnader framgår att regeringen förordnar om indelningen i pastorat. Bestämmelsen överflyttades utan ändring från prästlönekostnadslagen (1951:570), vilken upphävdes genom tillkomsten av lagen om kyrkliga kostnader. I prop. 1951:156 (s. 142) som låg till grund för prästlönekostnadslagen anslöt sig föredragande departementschefen till ett uttalande av 1946 års prästlönekommitté (SOU 1950:43 s. 183), enligt vilket det var tveksamt om stadgandet behövdes, eftersom beslutanderätten i fråga om ändring i pastoratsindelningen av ålder sedvanerättsligt tillkommit Kungl. Maj:t. Befogenheten var tidigare lagfäst i 23 § lagen den 9 december 1910 (nr 141 s. 27) om reglering av prästerskapets avlöning (prästlöneregleringslagen).

Genom 1930 års församlingsstyrelselag skapades möjlighet till samverkan mellan församlingar för vården av gemensamma angelägenheter genom kyrkliga samfälligheter. Samfälligheterna kunde omfatta samtliga angelägenheter enligt lagen, och då upphörde församlingarnas självbestämmanderätt (total samfällighet). Vanligtvis var samfälligheten mindre omfattande och avsåg en viss eller vissa bestämda angelägenheter (partiell samfällighet). Samverkan mellan församlingar som inte ingick i en kyrklig samfällighet kunde också ske genom beslut på gemensam kyrkostämma. Detta var i regel fallet beträffande pastorat, som bestod av två eller flera församlingar. Besluten fattades då på den s.k. pastoratsstämman. Samfällighetsbildningen fordrade i princip samtycke av samtliga berörda församlingar. Om åtgärden

fanns vara påkallad av betydande allmänt behov, kunde förordnande meddelas även mot en församlings önskan.

Genom 1961 års lag om församlingsstyrelse ändrades reglerna om kyrkliga samfälligheter. Efter ikraftträdandet av denna lag kan en nybildad kyrklig samfällighet sålunda enbart handha ekonomiska angelägenheter. Detta gäller även enligt den nuvarande kyrkliga kommunallagen, LFKS.

Om två eller flera församlingar bildar ett pastorat skall de, om regeringen inte bestämmer annat, utgöra en kyrklig samfällighet som har hand om de angelägenheter som enligt lag eller annan författning ankommer på pastoratet, 1 kap. 4 § första stycket LFKS. Dessa omfattar främst avlönande av präster och kyrkomusiker, bestridande av större delen av övriga kostnader som hänförs till prästers och kyrkomusikers tjänstgöring samt förvaltning av egendom som är anslagen till avlönande av prästerna. Även folkbokföringen är en pastoratsangelägenhet genom att det åligger pastoratet att tillhandahålla pastorsämbetena lokaler, personal och nödvändig utrustning. Pastoratet har egen beskattningsrätt. Om en församling utgör ett pastorat - en församlingspastorat - har det hand om de angelägenheter som enligt lag eller annan författning ankommer på pastoratet.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan enligt 1 kap. 4 § andra stycket LFKS besluta att en pastoratssamfällighet skall utvidgas till att omfatta även andra församlingsangelägenheter av ekonomisk natur än dem som obligatoriskt vilar på pastoratet. Ett sådant beslut får meddelas endast om församlingarna har samtyckt till det eller om åtgärden är påkallad av ett allmänt behov.

Två eller flera församlingar kan även annars efter beslut av regeringen eller myndighet som regeringen be-

stämmer enligt 1 kap. 4 § tredje stycket LFKS bilda en samfällighet för en eller flera ekonomiska församlingsangelägenheter. För beslutet krävs, liksom beträffande utvidgade pastoratssamfälligheter, att församlingarna har enats om åtgärden eller att den är påkallad av ett allmänt behov.

Reglerna i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar (indelningslagen) gäller inte i fråga om de kyrkliga samfälligheterna (jfr avsnitt 2).

Syftet med att bilda samfälligheter är att tillgodöra församlingarna i en samfällighet de administrativa fördelar som följer av en samverkan. Man vill också få till stånd en viss kostnadsutjämning mellan församlingarna genom att de gemensamt svarar för alla eller vissa angivna kostnader. Beroende på om det är samtliga eller endast vissa av de ekonomiska angelägenheterna som samfälligheten skall överta från de enskilda församlingarna brukar man tala om att den är en total eller en partiell ekonomisk samfällighet. I det förra fallet övertar samfälligheten skötseln av alla ekonomiska församlingsangelägenheter och därmed all utdebiteringsrätt från de ingående församlingarna och eventuella flerförsamlingspastorat. I det senare fallet övertar samfälligheten skötseln av och utdebiteringsrätten för de ändamål som samfälligheten omfattar. För övriga ändamål, som ligger kvar hos ingående församlingar och eventuellt även hos berörda flerförsamlingspastorat, tar dessa ut församlingsskatt.

I Stockholms kommun bildar de territoriella församlingarna enligt en särskild föreskrift i 1 kap. 5 § LFKS en partiell ekonomisk samfällighet för vården om flertalet pastoratsangelägenheter och för fördelning av huvudparten av övriga kostnader för församlingarnas verksamhet. I Göteborgs kommun utgör de territoriella

församlingarna en total ekonomisk samfällighet enligt 1 kap. 6 § LFKS.

Enligt LFKS kan alltså endast bildas ekonomiska samfälligheter. Församlingsvården ligger kvar hos den enskilda församlingen. De aktiviteter inom församlingsvårdsarbetet som fordrar anslag av utdebiterade medel är dock beroende av att samfälligheten ställer sådana medel till förfogande.

Antalet totala och partiella samfälligheter med fördelning på stift redovisas i bil. 5 och 6.

Det bör även nämnas att församlingar kommunalrättsligt kan samverka utan att samfällighetsbildning kommer till stånd. Två eller flera församlingar får nämligen förena sig om ett gemensamt kyrkoråd eller - med bibehållande av de särskilda kyrkoråden - utse ett gemensamt kyrkoråd för en eller flera angelägenheter. Även om församlingarna ingår i eller utgör en kyrklig samfällighet, får de utse ett gemensamt kyrkoråd för angelägenheter som handhas av församlingarna, 5 kap. 1 § andra stycket LFKS.

Församlingen är basorganisationen inom kyrkan. Det är i församlingen som den grundläggande kyrkliga verksamheten bedrivs, främst genom förkunnelse och sakramentsförvaltning. Den 1 januari 1985 fanns i landet 2 565 församlingar. Församlingarnas fördelning efter folkmängd framgår av bil. 7.

Den kyrkliga indelningspolitiken tilldrar sig av naturliga skäl inte samma intresse som den kommunala. Till största delen har kyrkliga indelningsändringar utgjort följdåtgärder till ändringar i den borgerliga kommunindelningen. Bortsett från ett antal nya församlingsbildningar i de folkrikaste och starkast expanderande tätortskommunerna, vilka föranletts av att församlingarna hade blivit för stora för att utgöra lämpliga arbetsområden för prästerskapet, har församlingsindelningen därför i allt väsentligt samma utseende i dag som år 1862. För de minsta församlingarna är situationen besvärande. För att råda bot på svårigheterna förekommer ibland frivilliga sammanläggningar av församlingar. Men framför allt utnyttjas möjligheten att bilda ekonomiska samfälligheter.

Som tidigare nämnts (avsnitt 2) gäller indelningslagen även beträffande församlingarna. Enligt reglerna i 3 kap. denna lag får regeringen - och i vissa fall kammarkollegiet eller länsstyrelsen - besluta om ändring i rikets indelning i territoriella församlingar, om ändringen kan antas medföra bestående fördel för en

församling eller en del av en församling eller andra fördelar från allmän synpunkt. Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

Vid prövning av frågan om indelningsändring skall särskild hänsyn tas till önskemål och synpunkter från den eller de församlingar som närmast berörs av ändringen. Om en sådan församling motsätter sig en indelningsändring, får beslut om ändringen meddelas endast om det finns synnerliga skäl. Särskild hänsyn skall också tas till befolkningens önskemål och synpunkter.

I 1 kap. 3 § LFKS regleras församlingarnas kompetens. Där sker en avgränsning gentemot de borgerliga kommunerna och staten i fråga om den verksamhet som församlingarna får bedriva med utdebiterade medel. Huvudregeln är att församlingarna själva får vårda sina angelägenheter.

Med en församlings angelägenheter avses enligt 1 kap. 3 § LFKS frågor om

1. anskaffande och vård av kyrka, församlingshus, tjänstebostäder och annan för kyrkligt ändamål avsedd egendom,
2. anskaffande och vård av begravningsplats, om inte regeringen för särskilt fall beslutar att uppgiften skall ankomma på en borgerlig kommun,
3. främjande av gudstjänstliv och kyrklig förkunnelse i övrigt samt kristen verksamhet bland barn och ungdom, äldre, sjuka och andra samt
4. avlöningsförmåner åt arbetstagare hos församlingen.

För de angivna församlingsändamålen får församlingen ta ut församlingsskatt av fysiska personer och inhemska dödsbon. En fysisk person som inte är medlem av svenska kyrkan erlägger en med 70 % reducerad församlingsskatt, som är avsedd att täcka församlingens kostnader för dess borgerliga åligganden, dvs. folkbokföringen och begravningsväsendet.

Avlöningsförmånerna åt präster och kyrkomusiker är statligt reglerade och grundar sig på avtal som regeringen godkänner. Det är också regeringen som beslutar om ändringar i den kyrkliga indelningen och - enligt grunder som riksdagen har fastställt (prop. 1957:153, SU 175, rskr 388) - bestämmer antal och typ av präst-tjänster som får finnas inrättade.

Annan personal som behövs för församlingsvården får församlingarna själva anställa.

7 INDELNINGEN I KYRKOMUSIKERDISTRIKT

Ansvar för kyrkomusiken har sedan gammalt vilat på församlingarna. Kyrkomusikerna tillsattes genom val.

Före 1930 års församlingsstyrelselag skedde samverkan mellan församlingar i gemensamma angelägenheter genom handläggning på gemensam kyrkostämma. Genom 1930 års församlingsstyrelselag vidgades de tidigare möjligheterna till samverkan mellan församlingar bl.a. i fråga om kyrkomusikertjänsterna. Församlingar kunde bilda kyrklig samfällighet eller annars, utan att bilda en kyrklig samfällighet, samverka om en gemensam kyrkomusikertjänst. Bestämmelserna utnyttjades i en del fall för att ordna kyrkomusikerfrågan.

I sitt principbetänkande (SOU 1945:16) föreslog 1942 års kyrkomusikerutredning (KMU) att pastoraten i allmänhet skulle utgöra kyrkomusikerdistrikt, till vilket kyrkomusikernas anställning skulle anses knuten. Den lokala församlingen eller del därav skulle endast utgöra det tjänstgöringsområde, inom vilket befattningshavarens verksamhet - såvitt gällde de kyrkomusikaliska arbetsuppgifterna inkl. den "fria" musikundervisningen - skulle vara förlagd. I enlighet härmed skulle pastoratet också i de flesta hänseenden komma att betraktas som huvudman för kyrkomusikerbefattningarna.

Kyrkomusikerna skulle sålunda i regel anses anställda av och hos pastoratet, pastoratet skulle utbetala och finansiera avlöningen för dem samt uppbära ifrågakommande skatteutjämningsbidrag (tillskott från kyrkofonden).

KMU:s förslag möttes av starka erinringar från flera remissinstanser. Därvid åberopades bl.a. det nära sambandet mellan kyrkomusikerbefattningarna och den lokala kyrkan och församlingen och uttalades att församlingen som sådan skulle bibehållas såsom huvudman för resp. kyrkomusikerbefattning och helst i alla här ifrågakommande tjänsteorganisatoriska hänseenden (anställning, avlöning m.m.). I sitt slutbetänkande (SOU 1946:50) tillmötesgick KMU kritiken i väsentliga hänseenden och uttalade (bet. s. 133) att omläggningen torde komma att innebära en viss fördel med hänsyn till församlingsorganens mera omedelbara kontakt med kyrkomusikerns verksamhet just i den egna församlingen. Den lokala självstyrelsens intressen skulle även komma att tillgodoses.

Beträffande kyrkomusikernas avlöande och finansieringen av kostnaderna härför och avräkningen med kyrkofonden vidhöll dock KMU sitt ställningstagande. Det som enligt principbetänkandet skulle ankomma på pastoratet och dess organ med avseende på tjänstetillsättning och målsmanskapet i övrigt, utom löngivningen och frågor i samband därmed, skulle principiellt i stället överlämnas till lokalförsamlingen och dess organ. Kyrkomusikerna skulle därmed, med undantag för kyrkomusiker med lärartjänst, anses anställda hos vederbörande församling och inte endast för densamma.

KMU:s förslag gick således ut på att stiftet skulle vara indelade i kyrkomusikerdistrikt för kyrkomusikerverksamheten inom de territoriella församlingarna. Huvudregeln för indelningen skulle vara, att varje territoriell församling skulle bilda ett kyrkomusikerdistrikt, såvida ej Kungl. Maj:t av särskilda skäl föreskrev, att en församling delades upp på skilda distrikt eller helt eller delvis förenades med en annan församling eller del därav till ett distrikt.

Lagen (1947:275) om kyrkomusiker, KML, fick därefter den utformningen att det för kyrkomusikens uppehållande för varje territoriell församling skall finnas anställd kyrkomusiker, 1 §. Detsamma gäller enligt 1 a § KML, vilken tillkom genom SFS 1951:572, icke-territoriell församling om riksdagen beslutar det.

KMU föreslog vidare att beslutanderätten i fråga om distriktsindelning skulle avgöras av Kungl. Maj:t.

1941 års lärarlönesakkunniga, som bl.a. hade till uppgift att arbeta över KMU:s förslag, godtog i sitt betänkande den 1 mars 1949 KMU:s ställningstagande beträffande distriktsindelningen. I prop. 1949:199 angående nya grunder för kyrkomusikerorganisationen m.m. accepterade föredraganden det nu sagda (prop. s. 19 och 20). Riksdagen gick på samma linje (1LU 1949:39 s. 23, rskr 1949:327).

Enligt 1941 års lärarlönesakkunniga saknades dock tillräckliga skäl för att frågan om distriktsindelning skulle avgöras av Kungl. Maj:t. De sakkunniga föreslog därför som huvudregel, att domkapitlen skulle fastställa distriktsindelningen utom i de fall då en församling borde delas upp på skilda distrikt eller helt eller delvis förenas med en annan församling eller del därav till ett distrikt. Detta blev också riksdagens beslut (1LU 1949:23 s. 24, rskr 1949:327).

Genom ändring i KMF under år 1983 har beslutanderätten i fråga om distriktsindelningen lagts på domkapitlen. Avgörande härför var en strävan att avlasta regeringen sådant arbete som lika väl kan utföras av lägre myndigheter (prop. 1982/83:160, KrU 28, rskr 330).

Beträffande huvudmannskapet föreslog lärarlönesakkunniga att kyrkomusikerdistriktet skulle vara huvudman för organist - en självständig tjänst, ibland dock förbunden med skyldighet till fyllnadstjänstgöring som

musiklärare vid vissa läroanstalter - och att skoldistriktet skulle vara huvudman för kantor, som förutom kyrkomusikalisk tjänstgöring även skulle arbeta som små- eller folkskollärare. Detta godtogs vid riksdagsbehandlingen.

De aktuella bestämmelserna finns i 1 § och 5 § 5 mom. KMF, som numera har följande lydelse:

1 § 1 mom. För kyrkomusikerverksamheten inom de territoriella församlingarna i riket enligt lagen den 27 juni 1947 (nr 275) om kyrkomusiker skola rikets stift vara indelade i kyrkomusikerdistrikt.

2 mom. Varje territoriell församling skall utgöra ett kyrkomusikerdistrikt. Om det finns särskilda skäl, får en församling delas upp i skilda distrikt eller flera församlingar helt eller delvis förenas med varandra till ett distrikt.

3 mom. Med församling avses i denna förordning den eller de församlingar, som utgöra kyrkomusikerdistriktet eller vari distriktet ingår.

Med kyrkoråd avses i denna förordning, där ej annat sägs, kyrkorådet i församlingen eller, där församlingar tillsammans bilda ett kyrkomusikerdistrikt, det för församlingarna gemensamma kyrkorådet.

Om flera församlingar tillsammans bildar ett pastorat eller en annan kyrklig samfällighet, avser vad som sägs om församling i stället samfälligheten och vad som sägs om kyrkoråd i stället samfällighetens kyrkoråd. Detta gäller dock endast i den mån det är fråga om angelägenheter som ankommer på samfälligheten enligt lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter, bestämmelser som avses där eller beslut som har fattats med stöd av den lagen.

4 mom. Befogenheter och skyldigheter enligt denna förordning med avseende å kyrkomusikertjänsterna skola, där annat ej nedan i denna förordning eller eljest är föreskrivet, ankomma på vederbörande i 3 mom. avsedda församling och kyrkoråd.

5 § 5 mom. Domkapitlet fastställer distriktsindelning.

Som framgår av 1 § 4 mom. KMF vilar huvudmannaskapet för kyrkomusikerna i allmänhet på vederbörande församling och kyrkoråd. För skolkantor är emellertid kommunen huvudman. Det bör uppmärksammas att kostnaderna för avlöningsförmåner m.m. åt kyrkomusikerna för deras kyrkomusikaliska tjänstgöring betalas av pastoraten. Församlingarna skall dock svara för kostnader för not-

material, instrument och lokaler m.m. som behövs för den kyrkomusikaliska verksamheten.

Erinringar mot KMF togs upp av kanslirådet E. Norberg, vilken år 1963 som sakkunnig fick i uppdrag att göra en översyn av KMF. I betänkandet med förslag till reviderad kyrkomusikerstadga (departementsstencil E 1966:2) diskuterades distriktsindelningen. Förslagen (se det följande) ledde dock inte till någon ändring i KMF. I detta sammanhang redovisar kyrkomusikerutredningen vad som huvudsakligen anfördes beträffande distriktsindelningen (bet. s. 16 och 17).

Linköpings domkapitel anser att en översyn av indelningen i kyrkomusikerdistrikt bör företagas, varvid bör eftersträvas en distriktsindelning, som utgör lämpliga arbetsområden för kyrkomusikerverksamhet av normal omfattning. Lämpligen bör man då följa pastorateindelningen.

Kyrkomusikernas riksförbund finner också starkt motiverat, att pastoratet normalt bör bli kyrkomusikerdistrikt. Alternativt förordas att beslut om frångående av regeln att församling skall vara kyrkomusikerdistrikt decentraliseras till stiftsplanet och att domkapitlen stimuleras att i förekommande fall vidga gränserna för distriktet.

Domkapitlet i Härnösand anser att det bör överlåtas på domkapitlen att medge uppdelning av en församling i flera kyrkomusikerdistrikt eller en utvidgning av ett distrikt att omfatta flera församlingar inom samma pastorat. En utvidgning av kyrkomusikerdistrikt utöver pastorategränserna bör däremot ej ifrågakomma.

Behovet av reviderad distriktsindelning framhålles också av åtskilliga länsskolnämnder. Så understryker t.ex. länsskolnämnden i Blekinge län, att domkapitlen bör utnyttja möjligheterna att förändra distriktsindelningen för att underlätta rekryteringen av skolkanter och andra kyrkomusiker. I vissa fall synes härigenom kunna skapas underlag för organisttjänst. Speciellt i syfte att underlätta rekryteringen av skolkanter föreslås i olika yttranden sammanslagning av kyrkomusikerdistrikt.

I den allmänna motiveringen (bet. s. 41 - 43) anfördes följande:

En bidragande orsak till svårigheterna att skapa underlag för inrättande eller bibehållande av fasta kyrkomusikertjänster har utan tvivel varit nuvarande ordning för stiftens indelning i kyrkomusikerdistrikt. Enligt denna skall i princip varje territoriell församling utgöra ett kyrkomusikerdistrikt. Alltför många församlingar är emellertid varken folkmängdsmässigt eller med hänsyn till de kyrkomusikaliska arbetsuppgifterna ägnade att bilda underlag för kyrkomusiker verksamhet av normal omfattning. Ej heller torde domkapitlen ha till fullo utnyttjat de möjligheter, som förefinns att genom sammanslagning av olika församlingar erhålla större och 'bärkraftigare' distrikt. En första åtgärd för att skapa mer rationella arbetsförhållanden för kyrkomusiker verksamheten och därmed underlätta rekryteringen av de olika tjänsterna torde därför vara att ändra grunden för distriktsindelningen till att normalt avse pastorat i stället för församling. Alltjämt måste dock möjlighet lämnas öppen för att med hänsyn till särskilda förhållanden medge avsteg från denna huvudregel genom att vid behov uppdelat pastoratet i skilda kyrkomusikerdistrikt. En utvidgning av kyrkomusikerdistrikten utöver pastoratsgränserna lär dock av organisatoriska skäl ej böra ifrågakomma.

I detta sammanhang uppställer sig frågan, i vilken ordning beslut må fattas om kyrkomusikerdistriktens närmare utformning. Enligt kyrkomusikerstadgan åvilar det f.n. Kungl. Maj:t att föreskriva om församling skall uppdelas på skilda distrikt eller helt eller delvis förenas med annan församling eller del därav till ett distrikt. Beslut härom förutsätter emellertid initiativ från vederbörande domkapitel rörande ändrad distriktsindelning. Om man i stället tillägger domkapitlen beslutanderätten, vinnes icke blott lättnad för Kungl. Maj:t och minskad administrativ omgång utan det kan även förväntas, att domkapitlen därigenom skulle komma att bättre än nu utnyttja sin sakkunskap beträffande de lokala förhållandena för avvägande av lämpligt avvägda kyrkomusikerdistrikt.

Domkapitlen har givetvis även att därvid beakta förefintliga möjligheter att underlätta rekryteringen av olika kyrkomusikertjänster. Enligt utredningsmannens uppfattning är det sålunda sannolikt, att en decentralisering till stiftsplanet av beslutanderätten i fråga om distriktsindelningen skulle göra organisationen bättre anpassningsbar efter växlande förhållanden inom pastoraten.

I specialmotiveringen till 1 § anfördes vidare (bet. s. 67 och 68):

En viktig ändring i nuvarande kyrkomusikerorganisation föreslås beträffande stiftens indelning i kyrkomusi-

kerdistrikt. Enligt förslaget skulle pastoratet ersätta församlingen som allmän indelningsgrund. Huvudsyftet med denna ändring är som framgår av den allmänna motiveringen att skapa ett bättre underlag för kyrkomusikernas rationella utnyttjande. För kyrkomusikerna själva torde reformen innebära ökade möjligheter till förbättrade anställnings- och avlöningsvillkor genom tjänstgöringens utvidgning till att omfatta större tjänstgöringsområden.

Lika litet som tidigare församlingen kan dock pastoratet utgöra den enda indelningsgrunden. Det förutsättes sålunda, att pastoratet skall kunna, då förhållandena det påkalla, uppdelas på skilda distrikt. Av organisatoriska skäl bör dock vid dylik uppdelning pastoratsgränsen inte överskridas.

Ett annat viktigt led i den föreslagna nyordningen är att beslutanderätten i fråga om distriktsindelningen skulle överflyttas från Kungl. Maj:t till domkapitlet, som därigenom får det direkta ansvaret för stiftets indelning i effektivt fungerande kyrkomusikerdistrikt. En dylik decentralisering av beslutanderätten torde helt överensstämma med de strävanden, som numera göra sig gällande att från Kungl. Maj:ts kansli avlasta ärenden, som utan olägenhet befunnits kunna anförtros Kungl. Maj:t underställda centrala eller lokala myndigheter.

Då pastoratet normalt skall utgöra ett kyrkomusikerdistrikt, följer därav, att befogenheter och skyldigheter med avseende å kyrkomusikertjänsterna inom distriktet bör ankomma på pastoratskyrkorådet, där ej annat är särskilt föreskrivet. För tillgodoseende av speciella församlingsintressen föreslås emellertid, att pastoratskyrkorådet vid behandling av fråga, som särskilt berör viss i distriktet ingående församling, skall bereda kyrkorådet i denna församling tillfälle att yttra sig innan ärendet avgöres.

8 UTREDNINGENS PRELIMINÄRA STÄLLNINGSTAGANDEN

Utredningen har redovisat sina preliminära ställningstaganden beträffande framtidens "kyrkomusikerdistrikt" i diskussionsbetänkandet Församlingen i framtiden, SOU 1983:55. Betänkandet publicerades i samarbete med 1982 års kyrkokommitté som behandlar frågor om svenska kyrkans struktur på lokalplanet m.m. I betänkandet anförde kyrkomusikerutredningen bl.a. följande:

Mot bakgrund av de riktlinjer som anges i direktiven torde det vara utredningens uppgift att försöka finna områden som till sin storlek är lämpliga som underlag för en kyrkomusikerverksamhet av normal omfattning. Liksom nu måste ansvaret för kyrkomusikerverksamheten - i analogi med att svenska kyrkan organisatoriskt täcker hela landet - ligga i en rikstäckande basorganisation. Denna organisation skall ha en direkt lokal anknytning eller - med andra ord - vara en organisation på lokalplanet. De olika enheterna skall inte omfatta alltför stora ytor eller alltför stora befolkningstal. Men de skall vara så stora att andra mål för utredningen - bl.a. möjlighet till kombination av olika tjänster i kyrka och samhälle - kan nås på ett enkelt och smidigt sätt. Organisationens indelning bör styras av fasta regler och enheterna vara försedda med legala organ, som kan administrera verksamheten. För att åstadkomma en smidig handläggning av kyrkomusikerärendena bör dessa organ om möjligt vara försedda med kvalificerad personal. Kostnaderna för administrationen bör minimeras. Det blir sammanfattningsvis fråga om att utforma ett förslag till en allmänt godtagbar minimistandard.

När det gäller att välja lämplig enhet som underlag för kyrkomusikerverksamheten måste man beakta att kyrkomusiken är en kyrklig angelägenhet. Det kan därför inte bli fråga om att ta den borgerliga kommunindelningen som utgångspunkt härvidlag. Grunden för indelningen får därför sökas på den kyrkliga sidan.

I sökandet efter områden av lämplig storlek för kyrkomusikerverksamhet av normal omfattning har utredningen tills vidare stannat för pastoratet som den minsta enheten. Skälen härför är följande.

Liksom församlingarna har pastoraten och andra kyrkliga samfälligheter en fast organisation med direkt anknötning till de församlingar som ingår i samfälligheten. Verksamheten regleras av lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter, LFKS. Samfälligheterna är kyrkliga kommuner med egen beskattningsrätt för de ändamål som samfälligheten omfattar.

F.n. står pastoraten för lön m.m. åt kyrkomusikerna. Pastoraten är i dag tjänstgöringsområde för prästerna, och i det föregående har 1982 års kyrkokommitté utgått från motsvarande indelningsgrund för övrig församlingsvårdande personal. Från olika synpunkter har pastoraten som ansvariga för kyrkomusikerverksamheten uppenbara fördelar. Administration och rekrytering kan underlättas. Inom pastoraten - i vart fall större pastorat - bör det vara möjligt att skapa rationella arbets- och anställningsförhållanden för kyrkomusikerna. Det skulle kunna innebära att en eller flera kyrkomusiker anställs för tjänstgöring i ett och samma pastorat. Organisationen kan anpassas efter pastoratets samlade behov och förutsättningar och kyrkomusikerna kan på ett naturligt sätt ingå i arbetslaget för församlingsvårdande personal i resp. pastorat.

Vid sidan av pastoraten är övrig samfällighetsbildning mycket olika utvecklade. Främst framgår det vid en jämförelse mellan större tätorter och landsbygd. Församlingarna inom stora tätorter utgör oftast totala samfälligheter medan samfällighetsbildningen är avsevärt mindre utvecklad på landsbygden. Stockholms och Göteborgs kyrkliga samfälligheter är specialreglerade enligt LFKS, Stockholm som en partiell ekonomisk samfällighet och Göteborg som en total ekonomisk samfällighet. Någon enhetlig struktur med avseende på kyrkliga samfälligheter finns alltså inte.

Samfällighetsorganen i en total ekonomisk samfällighet övertar skötseln av de ekonomiska angelägenheterna för de församlingar och flerförsamlingspastorat som ingår i samfälligheten. Detta gäller alltså även beträffande pastoratsangelägenheterna.

Även i framtiden torde det behövas en anknötning till de enskilda församlingarna med deras kyrkor och värdefulla orglar. Med pastoraten som indelningsgrund för den kyrkomusikaliska verksamheten kommer sådana intressen att kunna tillgodoses.

9 REMISSYTTRANDENA ÖVER UTREDNINGENS PRELIMINÄ-
RA STÄLLNINGSTAGANDEN

Det i avsnitt 8 nämnda diskussionsbetänkandet gick ut i en upplaga på 32 000 exemplar och remisstiden löpte mellan publiceringen i oktober 1983 till den 19 mars 1984. Samtliga remissvar som inkom under april och maj 1984 kunde emellertid tillföras det fortsatta utredningsarbetet. Någon "anmodan" att besvara denna remiss var det inte fråga om utan samtliga församlingar, pastorat och kyrkliga samfälligheter, olika kyrkliga organ på riksplanet och stiftsplanet, några statliga myndigheter samt en intresserad allmänhet "inbjöds" att avge synpunkter.

Antalet församlingar samt pastorat och andra kyrkliga samfälligheter i Sverige uppgår till ca 3 300. En stor del av dessa svarade på betänkandet. Hela antalet inlämnade svar, inräknat svaren från politiska sammanlutningar, studiecirkclar och enskilda m.fl., var 2 506. Endast 721 av dessa behandlade kyrkomusikerutredningen. En utförlig redovisning av de sistnämnda remissvaren har utredningen lämnat i remissammanställningen över diskussionsbetänkandet Församlingarna om framtiden, SOU 1984:75.

En majoritet av remissinstanserna godtar tanken att pastoraten skall vara de minsta enheterna för kyrkomusikalisk verksamhet i framtiden. Organisatoriska skäl bl.a. med möjligheter till samordning mellan präster och kyrkomusiker anses tala för detta. Vidare framhålls att man får mera "bärkraftiga" enheter med för-

bättrade arbetsgivarfunktioner och att det blir lättare att skapa heltidstjänster. Samtidigt påpekas vikten av flexibilitet i fråga om enheternas storlek och befolkningstal så att lokala initiativ ute i de enskilda församlingarna får möjlighet att komma till uttryck i ett rikt och varierat musikliv.

Ett antal remissinstanser anser att församlingarna även fortsättningsvis skall bilda kyrkomusikerdistrikt.

10 FÖRSAMLINGAR I SAMVERKAN - FÖRSLAG FRÅN 1982
ÅRS KYRKOKOMMITTÉ

På grundval av betänkandet Församlingen i framtiden, SOU 1983:55 (jfr avsnitt 8) och den följande diskussionen har 1982 års kyrkokommitté presenterat lägesrapporten Församlingar i samverkan, SOU 1985:1.

1985 års kyrkomöte har yttrat sig över rapporten (Reg År 1985:1, KO 1985:10, kskr 34) och i huvudsak godtagit kyrkokommitténs förslag om samverkan mellan församlingar. Kyrkokommittén fortsätter därför sitt arbete med ledning av riktlinjerna i rapporten. Även kyrkomusikerutredningen bör beakta förslagen i sitt arbete. Ett sammandrag av förslagen lämnas därför i det följande.

Kyrkokommittén föreslår att samverkan på stiftsplanet skall ske genom att församlingarna inom stiftet samverkar obligatoriskt i en stiftssamfällighet för vissa gemensamma församlingsangelägenheter.

Dessa är bl.a. den andliga vården vid sjukhus och andra vårdinrättningar, kriminalvårdsanstalter samt militära förband. Dessutom skall tjänsteorganisationen för det finskspråkiga församlingsarbetet tillhöra stiftssamfällighetens uppgifter.

Stiftssamfällighetens medlemmar kan utvidga samfälligheten till att omfatta andra gemensamma församlingsangelägenheter av det slag som i dag ombesörjs inom den frivilliga stiftstingsorganisationen.

Stiftssamfällighetens fullmäktige utser en stiftsstyrelse bestående av åtta valda ledamöter och lika många ersättare. Biskopen är självskriven ordförande i stiftsstyrelsen. Domprosten är ersättare för biskopen.

Stiftsstyrelsen skall vara beredande och verkställande organ för stiftssamfälligheten. Den skall vidare överta den övervägande delen av domkapitlets uppgifter. Slutligen skall stiftsstyrelsen svara för vissa statliga förvaltningsuppgifter, bl.a. tillsynen över församlingarna, strukturfrågorna och tjänsteorganisationen för prästerna. För de två senare arbetsuppgifterna - domkapitlets uppgifter och statliga förvaltningsuppgifter - fungerar stiftsstyrelsen som ett kyrkokommunalt organ med statliga förvaltningsuppgifter. I dessa ärenden skall stiftsstyrelsen inte vara ansvarig inför stiftssamfällighetens fullmäktige.

Vissa ärendetyper bör dock inte beslutas i denna ordning. Det gäller frågor som rör kyrkans lära samt disciplinfrågor rörande den prästerliga ämbetsförvaltningen. Dessa frågor ligger kvar på domkapitlet vars ledamöter utses på ett delvis nytt sätt. Domkapitlet skall bestå av biskopen, domprosten, en av stiftets präster vald präst samt tre lekmän utsedda av stiftssamfällighetens fullmäktige.

Även de nuvarande stiftsnämnderna upphör och uppgifterna överförs på stiftsstyrelsen. Uppgifternas särskilda karaktär kräver dock att dessa behandlas i särskild ordning.

De nuvarande domkapitlens, stiftsnämndernas och stiftsrådens kanslier integreras till ett gemensamt stiftskansli.

Kyrkokommittén föreslår inga omedelbara åtgärder i form av nya arbetsuppgifter för kontrakten. Kyrkokommittén anser dock att en viss utveckling av arbetet på kontraktsnivå torde komma att ske spontant, inte minst

i de kontrakt där man redan i dag har påbörjat en samverkan. Inför en sådan utveckling anser kyrkokommittén att en prövning både av kontraktsindelning och kontraktsprostarnas arbetsuppgifter kan bli nödvändig.

Kyrkokommittén föreslår att den nuvarande organisationen för församlingar, pastorat och andra kyrkliga samfälligheter skall bestå i sina huvuddrag med avseende på beslutande samt förvaltande och verkställande organ m.m.

Beträffande kompetensfördelningen mellan församling och pastorat föreslår kyrkokommittén att de nuvarande församlingsangelägenheterna delas upp på en församlings- och en pastoratsnivå i syfte att med bibehållet församlingsansvar för verksamhetens utformning avlasta församlingarna de tyngre kostnaderna.

På församlingsnivån skall vila ansvaret för gudstjänst, evangelisation, diakoni och kyrkans undervisning samt för församlingskyrkans inre vård och underhåll, övriga lokaler för församlingsverksamhet med avseende på inre vård och underhåll samt kyrkogårdens löpande vård och underhåll.

På pastoratsnivån skall vila ansvaret för församlingskyrkans yttre vård och underhåll, övriga lokaler för församlingsverksamhet med avseende på yttre vård och underhåll, övriga byggnader i deras helhet, begravningsplatser och kyrkogårdar vad gäller större underhåll och investeringar samt tjänster och personaladministration.

Församlingen skall ha rätt att utdebitera skattemedel för angelägenheterna på församlingsnivån, medan pastoratet skall ha utdebiteringsrätten för angelägenheterna på pastoratsnivån.

När det gäller samfällighetsbildning föreslår kyrkokommittén förenklingar. Församlingar som ingår i samma

pastorat skall själva kunna besluta att bilda en pastoratssamfällighet omfattande samtliga ekonomiska församlingsangelägenheter. Förutsättningen för ett beslut på lokal nivå är att församlingarna är ense. Den nuvarande möjligheten att bilda partiella samfälligheter inom pastorat skall försvinna.

Församlingar inom flera pastorat föreslås få förenklade beslutsvägar för att få till stånd en kyrklig samfällighet omfattande flera pastorat. Beslut om sådan samfällighet fattas på stiftsplanet. Sådan samfällighet kan gälla en eller flera angelägenheter på församlings- eller pastoratsplanet. Den kan också gälla samtliga dessa angelägenheter. Endast pastorat som utgör pastoratssamfällighet kan bilda sådan kyrklig samfällighet som omfattar dels flera pastorat, dels samtliga angelägenheter på församlings- och pastoratsnivå.

Kyrkokommittén föreslår en församlingsreglering som innebär att de större församlingarna delas. En lämplig övre gräns för enförsamling anges till 10 000 - 12 000 medlemmar i svenska kyrkan. Gränsen är avsedd att fungera som riktmärke.

De flesta stora församlingar är enförsamlingspastorat, vilket betyder att de efter församlingsregleringen blir flerförsamlingspastorat. Pastoraten som sådana förändras inte, varför den historiska och ekonomiska enhet som i dag finns inom enförsamlingspastoratet blir oförändrad efter uppdelning på församlingar.

För de allra minsta församlingarna föreslås ingen nedre gräns. Denna är beroende av de lokala förutsättningarna, och kyrkokommittén räknar med att församlingar och pastorat medvetet analyserar förutsättningarna för de allra minsta församlingarna att bestå som självständiga församlingar i framtiden.

I fråga om pastoratsreglering föreslår kyrkokommittén att den s.k. rullande pastoratsregleringen förnyas och

effektiviseras. Förslaget innehåller fyra komponenter: en samverkansnämnd i varje stift, en omedelbar uppgift, en fortlöpande uppgift och utvärdering.

Samverkansnämndens uppgift blir att arbeta med strukturfrågor och i samverkan med berörda pastorat föreslå strukturförändringar. Den första uppgiften innebär en aktualisering av 1957 års normer. Dessa innebär, att ett pastorat i allmänhet inte understiger 2 000 invånare.

I samband med 1957 års riksdagsbeslut fastslogs också vissa situationer som motiverade avvikelser från en nedre gräns för pastoratet. Dessa var framför allt geografiska till sin natur. Sådana avvikelser är fortfarande relevanta, varför det även i framtiden kommer att finnas många pastorat som underskrider den beslutade nedre gränsen. Till den omedelbara uppgiften hör också att reglera pastorat som skär kommungräns.

Den fortlöpande uppgiften innebär en analys av pastoratens bärkraft med anledning av de utökade uppgifter som förslaget innebär för pastoraten. I de fall man kan vänta förbättrad bärkraft som en följd av en pastoratsreglering blir det samverkansnämndens uppgift att försöka åstadkomma denna med frivilligt deltagande av berörda pastorat. Förutom den ekonomiska bärkraften kan tjänsteorganisationen ge anledning till pastoratsreglering.

Förändringar som bygger på frivillighet måste utvärderas. Den rullande pastoratsregleringen bör utvärderas år 1995.

11 ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG

Utredningens förslag: En viktig orsak till svårigheterna med den nuvarande kyrkomusikerorganisationen är anknytningen till församlingen som grund för indelningen i kyrkomusikerdistrikt. Kyrkomusikerutredningen anser därför att pastoratet i regel bör vara den minsta enheten för en kyrkomusikalisk verksamhet av normal omfattning.

Utredningen ser det som en av sina viktigaste uppgifter att försöka finna områden som till sin storlek är lämpliga för en kyrkomusikalisk verksamhet av normal omfattning. Liksom nu måste ansvaret för verksamheten - i analogi med att svenska kyrkan organisatoriskt täcker hela landet - ligga i en rikstäckande basorganisation. Denna organisation skall ha en direkt lokal anknytning eller, med andra ord, vara en organisation på lokalplanet. De olika enheterna skall inte omfatta alltför stora ytor eller alltför stora befolkningstal. Men de skall vara så stora att andra mål för utredningen - bl.a. möjlighet till kombination av olika tjänster i kyrka och samhälle - kan tillvaratas på ett enkelt och smidigt sätt.

Organisationens indelning bör styras av fasta regler och enheterna vara försedda med organ, som kan administrera verksamheten. För att åstadkomma en smidig handläggning av kyrkomusikerärendena bör dessa organ om möjligt vara försedda med kvalificerad personal. Det blir så att säga fråga om att utforma ett förslag till

en allmänt godtagbar standard. Kostnaderna för administrationen bör minimeras.

I det föregående har utvecklingen beskrivits i fråga om struktur och kompetens för borgerliga och kyrkliga kommuner. Från att i äldre tider ha varit en enda enhet för de gemensamma angelägenheterna är de borgerliga och de kyrkliga primärkommunerna i våra dagar skilda åt beträffande indelning - med vissa undantag - och kompetensområden.

När det gäller att välja lämplig enhet som arbetsområde för kyrkomusikerna måste man först och främst beakta att kyrkomusiken är en kyrklig angelägenhet. Det kan därför inte bli fråga om att ta en borgerlig enhet som utgångspunkt härvidlag. Grund för indelningen får därför sökas på den kyrkliga sidan.

Stiften är den svenska kyrkans regionala enheter och utgör ämbetsområden för biskoparna. Dessutom finns i stiften författningsreglerade organ, domkapitel och stiftsnämnder, vilka är statliga myndigheter. Dessa svarar för ett stort antal administrativa och ekonomiska frågor. Domkapitlen har det allmänna inseedet över den kyrkomusikaliska verksamheten i stiften och fullgör dessutom en rad uppgifter med anknytning till kyrkomusikerorganisationen som regleras i KMF. På stiftsplanet finns sålunda en fast organisation - även om regler för indelningen i stift saknas - och en tillfredsställande sakkunskap på det kyrkomusikaliska området. Vad som talar emot stiften som indelningsgrund för kyrkomusikerverksamheten är flera faktorer. Stiften omfattar betydande landarealer och befolkningstal. Antalet kyrkomusiker inom varje stift är också stort. Stiften blir därför alltför omfattande för att vara lämpliga som kyrkomusikerdistrikt.

Denna slutsats ändras inte av 1982 års kyrkokommittés förslag om den kyrkliga organisationen och verksamheten på stiftsplanet (avsnitt 10).

Kontrakten är enheter utan representativa författningsreglerade organ och uppgifter vid sidan om kontraktsprostarna och de funktioner som dessa svarar för. Organisationsmässigt kan kontrakten närmast sägas ha en ställning mellan regionalplanet (stiften) och lokalplanet (församlingar och kyrkliga samfälligheter). Avsaknaden av nödvändiga organ måste betecknas som en brist. Nackdelar är vidare de relativt stora arealer och folkmängder som det här är fråga om. Förvaltande verksamhet förekommer inte i nämnvärd omfattning. Således torde inte heller kontrakten vara lämpliga som alternativ till den nuvarande indelningen (jfr även avsnitt 10).

Organisationen på lokalplanet inom kyrkan är den territoriella församlingen, som är en kyrklig primärkommun, där verksamheten regleras av LFKS. Eftersom någon genomgripande strukturomvandling inte har skett på den kyrkliga sidan är antalet församlingar fortfarande stort, särskilt i jämförelse med antalet borgerliga primärkommuner. Omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten varierar starkt mellan olika församlingar. Särskilt tydligt framgår detta vid en jämförelse mellan större tätorter och landsbygdsförsamlingar. I de förra torde också församlingen tjäna väl som indelningsgrund. Beträffande många landsbygdsförsamlingar får indelningen bl.a. till följd att kyrkomusikertjänsterna inte sällan har en mycket liten omfattning och ibland inte kan tillsättas med "fasta" innehavare. Ett särskilt problem utgör här det stora antal skolkantorstjänster, som inte är tillsatta på det sätt som var avsett från början.

I någon mån har problemen undanröjts genom sammanslagning av två eller flera församlingar till ett kyrkomusikerdistrikt. Det är emellertid klart att de väsentliga svårigheterna kvarstår i fråga om församlingarna som kyrkomusikerdistrikt.

Man bör naturligtvis inte bortse från betydelsen av att kyrkomusikerna knyts direkt till de olika församlingarna. Betoningen av denna anknytning har möjligen inte lika stor betydelse i dag som då KMF tillkom.

Det framstår emellertid som klart att en av orsakerna till svårigheterna med den nuvarande organisationen är just grunden för indelning i kyrkomusikerdistrikt. Om man skall kunna skapa områden av lämplig storlek för en kyrkomusikalisk verksamhet av normal omfattning, måste församlingen i princip överges som indelningsgrund. För detta talar också den förändring av kompetensfördelningen mellan församling och pastorat som 1982 års kyrkokommitté har föreslagit (avsnitt 10).

Liksom församlingarna har pastoraten och andra kyrkliga samfälligheter en fast organisation med direkt anknytning till de församlingar som ingår i samfälligheten. Verksamheten regleras av LFKS. Samfälligheterna är ju också kyrkliga kommuner med egen beskattningsrätt för de ändamål som samfälligheten omfattar.

Redogörelsen i avsnitt 7 visar att pastoraten tidigare har aktualiserats som kyrkomusikerdistrikt. För närvarande står pastoraten för lön m.m. åt kyrkomusikerna. Pastoraten är även tjänstgöringsområden för prästerna. Från olika synpunkter har pastoraten som ansvariga för den kyrkomusikaliska verksamheten uppenbara fördelar. Administration och rekrytering kan underlättas. Inom pastoraten - i vart fall större pastorat - bör det vara möjligt att skapa rationella arbets- och anställningsförhållanden för kyrkomusikerna. Det innebär att en eller flera kyrkomusiker anställs för tjänstgöring i ett och samma pastorat. Organisationen kan anpassas efter pastoratets samlade behov och förutsättningar och kyrkomusikerna kan på ett naturligt sätt ingå i arbetslag för församlingsvårdande personal i resp. pastorat (se även avsnitt 14.2.2).

Vid sidan av pastoraten är övrig samfällighetsbildning mycket olika utvecklad. Främst framgår det vid jämförelse mellan större tätorter och landsbygd. Stora tätorter utgör oftast totala samfälligheter medan samfällighetsbildningen är avsevärt mindre utvecklad på landsbygden. För församlingarna i Stockholms och Göteborgs kommuner gäller en speciell reglering enligt LFKS. I Stockholm utgör församlingarna en partiell ekonomisk samfällighet och i Göteborg en total ekonomisk samfällighet. Någon enhetlig struktur med avseende på dessa samfälligheter finns alltså inte.

Som tidigare nämnts övertar samfällighetsorganen i en total ekonomisk samfällighet skötseln av de ekonomiska angelägenheterna för de församlingar och flerförsamlingspastorat som ingår i samfälligheten. Detta gäller alltså även beträffande pastoratsangelägenheterna.

1982 års kyrkokommittés förslag i fråga om kyrkans lokalplan bör leda till ökade förutsättningar för en sammanhållen, effektivt fungerande organisation med godtagbara administrativa resurser. Kyrkomusikerutredningen vill särskilt peka på vad kyrkokommittén har anfört om pastoratens framtida organisation och verksamhet (avsnitt 10).

Sammanfattningsvis talar goda skäl för att pastoraten i princip bör vara anställningsområden för kyrkomusikerna och utgöra den organisatoriska grunden för den kyrkomusikaliska verksamheten. Av detta följer att pastoraten i framtiden kommer att bli arbetsgivare för kyrkomusikerna. Pastoraten kommer därmed att överta församlingarnas nuvarande funktioner härvidlag och alltså inte endast att stå för lönekostnader m.m. som i dag. I fråga om vissa slags kombinationstjänster, dvs. tjänster bestående av kyrkomusikalisk och annan tjänstgöring, kan det undantagsvis förekomma att annan än pastoratet blir arbetsgivare (avsnitt 14.2.5).

Om församlingarna inom ett pastorat ingår i en särskilt bildad kyrklig samfällighet, som handhar pastoratsangelägenheter, kommer vissa arbetsgivarfunktioner av ekonomisk karaktär att handhas av den sistnämnda samfälligheten. I princip bör även i sådana fall pastoratet vara anställningsområde för en eller flera kyrkomusiker.

1982 års kyrkokommitté har i rapporten SOU 1985:1 avsnitt 5.1 föreslagit att tjänster och personaladministration skall vara angelägenheter för pastoraten (se även avsnitt 10). Kyrkomusikerutredningens principiella inställning att pastoraten skall vara arbetsgivare för kyrkomusikerna ligger i linje med kyrkokommitténs förslag.

Enligt 4 § 1 mom. KMF utövar domkapitlet det allmänna inseendet över den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet. Närmare tillsyn över verksamheten i varje kyrkomusikerdistrikt ankommer på kyrkorådet och kyrkoherden.

Enligt utredningens mening skall staten även fortsättningsvis ha ett visst inflytande över den kyrkomusikaliska verksamheten. Det statliga inflytandet utgör en inskränkning i pastoratens bestämmande över organisationen. Denna fråga behandlas i avsnitt 12.8.2 och avsnitt 25.

Till följd av pastoratets framtida roll i organisationen bör den omedelbara tillsynen vila på pastoratskyrkorådet och kyrkoherden. Kyrkoherdens roll i detta avseende förändras inte, eftersom han i sitt ämbete är ansvarig för församlingsvården.

Med tillsynen över verksamheten hänger frågan om arbetsledaransvaret i pastoraten nära samman. 1982 års kyrkokommitté har i SOU 1985:1 avsnitt 12 som en preliminär ståndpunkt bl.a. framhållit att det är rimligt

att pastoratets organ beslutar om vem eller vilka som skall utöva den faktiska arbetsledningen inom skilda områden. Dock bör - påpekar kommittén - kyrkoherden under alla förhållanden vara arbetsledare för det rent församlingsvårdande arbetet liksom också för den personal som arbetar i och i anslutning till församlingsvård och gudstjänst.

Utredningen delar denna uppfattning. Någon ändring jämfört med nuvarande förhållanden uppkommer inte härigenom för kyrkomusikerna.

II TJÄNSTEORGANISATIONEN

12 BEHOVET AV EN NY TJÄNSTEORGANISATION

12.1 Kort historik

Under tiden före 1950 års kyrkomusikerreform skulle kyrkoförsamlingarna efter menighetsval anställa klockare. Ursprungligen var klockarens ställning endast en kyrkotjänares, som skulle biträda kyrkoherden vid vården av kyrkan och dess egendom samt vid anordnandet av gudstjänsterna. Med den gamla klockarinstitutionen sammankopplades senare emellanåt sysslan som folkundervisare. Efter reformationen pålades på flera håll klockaren även uppgiften att vara kyrkosångare vid gudstjänsterna.

Vid sidan av klockarbefattningarna tillkom, efter hand som det kyrkliga musiklivet utvecklades, självständiga befattningar vid kyrkorna dels som organister, dels som kyrkosångare eller kantorer. Inrättandet av dessa befattningar, vilka tillsattes av kyrkoråden, var frivilligt för församlingarna. Om någon särskild kyrkosångare inte anställdes skulle klockaren i regel leda sången i kyrkan.

Då folkskoleväsendet under 1800-talets första hälft organiserades självständigt skildes klockaren - i denna sin egenskap - helt från de uppgifter som var förenade med folkundervisningen. Enligt senare tillkomna regler kunde dock befattningen som klockare efter vederbörligt tillstånd vara förenad med folkskollärartjänst eller med organist- och kantorsbefattning. På många håll upphörde i praktiken åtskilliga av klocka-

rens ursprungliga uppgifter eller överflyttades på någon annan, t.ex. en kyrkovaktmästare eller en ringare. I tjänsteorganisatoriskt hänseende på själva klockarinstitutionens grund kvarstod alltså därefter endast de förhållandevis mindre kvalificerade funktioner, som på sina håll ännu kunde tillhöra klockarna såsom "kyrkobetjante" i egentlig bemärkelse. Om någon särskild kyrkosångare inte fanns var klockaren emellertid fortfarande skyldig att utföra dennes uppgifter. Med hänsyn till att det - särskilt på landsbygden - var vanligt med tjänstekombinationer mellan klockar-, organist- och kantorsbefattningar brukade emellertid sedan gammalt även de två sistnämnda befattningarna i tjänsteorganisatoriskt hänseende hänföras till klockarinstitutionen. Organist- och kantorsbefattningarnas uppgifter krävde särskild kyrkomusikalisk kompetens.

I äldre tid var avlöningsförhållandena för befattningshavare i allmän tjänst i regel grundade på det s.k. jordavlönningssystemet. Befattningshavare avlönades helt eller delvis genom anvisande av boställen som nyttjades under boställsrätt och genom avkastning av jord som i övrigt anslagits till deras avlöning. Sedan andra hälften av 1800-talet pågick dock ett omfattande reformarbete för att avveckla detta avlöningssystem.

Genom den s.k. klockarboställslagen av år 1938 befriades klockare och organister från de ofta nog svårartade ekonomiska risker som innehavet av boställsfastighet och därmed förbunden nybyggnads- och underhållsskyldighet hade visat sig medföra. Någon förbättring av dessa befattningshavares allmänna löneställning avsågs inte med denna lagstiftning och kom inte heller därigenom till stånd. Församlingarnas befogenhet att fritt bestämma penninglönens ("bruttolönens") belopp lämnades i stort sett orubbad.

Även andra organisatoriska problem fanns emellertid. Hit hörde i första hand det närmare bestämmandet av

tjänstegöromålens omfattning. Med detta och med avlöningsregleringen var dessutom frågan om tjänstgöringsområdenas utsträckning intimt förknippad. Även om utvecklingen hade lett till att de mindre kvalificerade klockarsysslorna alltmer kommit att övertas av annan befattningshavare hos församlingen eller av dess kyrkovårdar förelåg nämligen alltjämt en stor brist på reglering efter tidsenlig och enhetlig norm av de mångskiftande tjänsteåliggandena. Särskilt gällde detta de kyrkomusikaliska uppgifterna.

De mycket olika förutsättningar som gällde för den kyrkomusikaliska verksamhetens upprätthållande och utveckling i de små glesbefolkade landsförsamlingarna och i de folkrika församlingarna i städer och andra samhällen, skapade också i detta hänseende betydande organisatoriska och ekonomiska svårigheter. Genom regleringen på området hade, särskilt för kyrkomusikerbefattningar som inte var förenade med folkskollärartjänst, frågorna om avlöningens och tjänsteuppgifternas bestämmande ofta kommit att ligga helt i den enskilda församlingens hand. Denna omständighet medförde en betydande ojämnhet även i de avlöningar, som utgick för befattningarna inom de enskilda församlingarna.

En myndighet (domkapitlet) hade visserligen formell möjlighet att bestämma tjänsteuppgifterna och även att ålägga en församling att förse en kyrkomusikerbefattning med skälig avlöning. Men sådana i och för sig befogade åtgärder måste ofta nog underlåtas med hänsyn till den enskilda församlingens svaga ekonomiska bärkraft. Det ekonomiska problem, som här förelåg, hade följaktligen två sidor, nämligen en löneregleringssida och en skatteutjämningsida. Sedan gammalt förelåg också ett starkt behov av enhetliga bestämmelser om förfarandet vid tillsättning av kyrkomusikertjänst.

Om de påtalade otillfredsställande förhållandena tillläts bestå befarades en försämring av rekryteringen

till dessa för det kyrkliga livets främjande inom församlingarna så betydelsefulla befattningar.

Den allmänna reform av kyrkomusikerverksamheten som varit aktuell under nästan ett halvt sekel, syntes genom KML ha tagit ett stort steg mot sin lösning. KML trädde i kraft den 1 juli 1947. Av olika skäl kunde reformen emellertid inte genomföras förrän den 1 juli 1950. Härigenom fick kyrkomusikerorganisationen den utformning som i väsentliga delar består än i dag. I stället för de tidigare klockar-, organist- och kyrkosångarbefattningarna kom nya kyrkomusikertjänster.

Även fortsättningsvis blev kyrkomusikerna kommunalt avlönade. Avlöningen samt pensioner skulle utgå enligt vad Konungen (regeringen) efter av riksdagen godkända grunder bestämde. Denna statliga avlöningsreglering av tjänsterna består i princip fortfarande. Om anställande av kyrkomusiker och om deras verksamhet skulle i övrigt gälla vad Konungen (regeringen) förordnade. Sådana bestämmelser om organisationen samt om befattningshavarnas tjänsteåligganden, tillsättning m.m. utfärdades av Kungl. Maj:t (regeringen) och sammanfördes år 1950 i en stadga, kyrkomusikerstadgan, numera KMF.

12.2 Allmän beskrivning av det statligt reglerade området

De grundläggande bestämmelserna återfinns som tidigare nämnts (avsnitt 12.1) i KML och KMF. Därutöver kan nämnas bl.a. lagen (1976:1021) om statliga kollektivavtal, LOA och AF. Tillsammans med huvudavtalet den 12 mars 1978 mellan staten och tjänstemännens huvudorganisationer bildar dessa stommen i det regelsystem som gäller för kyrkomusikerna. Huvudavtalet är en överenskommelse om en förhandlingsordning mellan parterna och upptar inte några bestämmelser om materiella förmåner. Det tillämpas på det statliga området samt på det område i övrigt som avses i LOA, dock endast där SAV får

företräda arbetsgivaren. I fråga om icke-statliga arbetstagare inom detta område gäller avtalet endast beträffande anställnings- och arbetsvillkor rörande vilka staten äger företräda arbetsgivaren.

Enligt lagen (1965:576) om ställföreträdare för kommun vid vissa avtalsförhandlingar m.m. har SAV bemyndigats att på kommunens vägnar föra förhandling samt sluta och säga upp kollektivavtal om sådant anställnings- eller arbetsvillkor som må bestämmas genom avtal, enligt lag eller som genom särskilt beslut av riksdagen skall fastställas under medverkan av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Med kommun likställs därvid bl.a. församling och kyrklig samfällighet.

I enlighet med denna lag har SAV och huvudorganisationerna slutit ett flertal kollektivavtal i vilka för-
mänsfrågorna för bl.a. kyrkomusiker regleras. Bland dessa avtal kan här nämnas AST, TFK, allmänt pensionsavtal för statliga och vissa andra tjänstemän, TFU samt ARA.

12.3 Huvuddragen i den nuvarande kyrkomusikerorganisationen

KMF innehåller bestämmelser om olika slag av kyrkomusikertjänster. I varje kyrkomusikerdistrikt skall normalt finnas en organisttjänst eller en kantorstjänst. Organisttjänst får inrättas i distrikt med mer än 5 000 invånare och kantorstjänst i distrikt med färre invånare. Domkapitlet kan medge undantag från denna regel. I princip ankommer det på domkapitlet att - efter förslag av kyrkorådet - fastställa distriktets tjänstetyp.

Organisttjänsten är en självständig kyrkomusikalisk tjänst. I tjänsten kan ingå fyllnadstjänstgöring som lärare i musik antingen vid statliga eller vissa

statsunderstödda läroanstalter eller vid kommunal musikundervisning till vilken statsbidrag inte utgår. I de distrikt som omfattar en domkyrkoförsamling skall det finnas en organisttjänst, vars innehavare kallas domkyrkoorganist och har vissa särskilda åligganden.

Kantorstjänsten är antingen en tjänst som kyrkomusiker och lärare i grundskolan för klass på lågstadiet eller mellanstadiet (lärare 1 resp. 2), skolkantorstjänst, eller en självständig kyrkomusikalisk tjänst, kyrkokantorstjänst. Denna är avsedd för minst halvtidstjänstgöring.

I ett kyrkomusikerdistrikt, där arbetsuppgifterna har liten omfattning och kantorstjänst av organisatoriska skäl inte lämpligen kan inrättas eller behållas, får i stället efter medgivande av domkapitlet anställas en orgelspelare.

Vid sidan av organist- eller kantorstjänst kan i ett distrikt, om arbetsuppgifterna kräver det, inrättas en eller flera tjänster som biträdande kyrkomusiker. I ett kyrkomusikerdistrikt får vidare för särskilda kyrkomusikaliska uppgifter anställas församlingsmusiker. Sådana musiker faller emellertid utanför den författningsmässiga regleringen på det kyrkomusikaliska området.

KMF innehåller dessutom allmänna bestämmelser om kyrkomusikernas tjänsteåligganden. I en organists åligganden ingår först och främst att biträda vid gudstjänster och förrättningar, öva och leda kyrkokör, undervisa konfirmander i psalmsång och vårda orgeln. Dessutom skall organisten meddela fri musikundervisning åt ungdom fem timmar i veckan under 39 veckor årligen. Under vissa förutsättningar och med viss begränsning kan organisten åläggas fyllnadstjänstgöring som musiklejare. När det gäller sådan tjänstgöring vid statlig eller statsunderstödd skola bestäms omfattning

och förläggning av länsskolnämnden. Fyllnadstjänstgöring vid kommunal musikundervisning regleras genom överenskommelse mellan församlingen och kommunen. En domkyrkoorganist har utöver de nu angivna uppgifterna vissa funktioner för stiftet, främst som musiksakkunnig i domkapitlet.

Kantorer och orgelspelare har i princip samma kyrkomusikaliska åligganden som organister. Endast kyrkantorer har dock skyldighet att meddela fri musikundervisning. Undervisningsskyldigheten är begränsad till två timmar i veckan under 39 veckor årligen. Skolkantorer får inte tas i anspråk för kyrkomusikaliska åligganden på sådana tider att de hindras att fullgöra sin lärartjänst. En biträdande kyrkomusikers åligganden bestäms av den instruktion som gäller för tjänsten. I en sådan tjänst kan också ingå fyllnadstjänstgöring och fri musikundervisning.

För varje kyrkomusikertjänst enligt KMF fastställer domkapitlet en instruktion. Förslag till sådan instruktion upprättas av kyrkorådet, som skall höra kyrkoherden och tjänsteinnehavaren samt i förekommande fall skolmyndigheterna. En kyrkomusiker är skyldig underkasta sig de jämkningar i sina tjänsteåligganden som föranleds av ändringar i KMF, i instruktionen för tjänsten eller i indelningen i kyrkomusikerdistrikt.

För varje kyrkomusikertjänst enligt KMF bestämmer domkapitlet ett veckotimtal för den kyrkomusikaliska verksamheten - vari även inräknas den fria musikundervisningen - enligt normer som anges i 23 § KMF. Dessa bygger på en omräkning av tjänstgöringstiden i visst antal veckotimmar, olika alltefter distriktens folkmängd och göromålens omfattning. Omprövning av veckotimtalet skall ske vart femte år samt vid vakans på tjänsten. Omprövning sker också om kyrkomusikerns åligganden ändras väsentligt. Tjänstgöringsskyldigheten för organist, extra ordinarie och extra biträdande

kyrkomusiker och kyrkokantor får inte överstiga 34 veckotimmar. 30 veckotimmar motsvarar full tjänstgöring.

Antalet kyrkomusiker med fördelning på tjänstetyper framgår av bil. 8.

- 12.4 Skrivelser om översyn av tjänsteorganisationen m.m. som regeringen har överlämnat till kyrkomusikerutredningen

I skrivelser den 10 maj 1973 och den 13 december 1979 har Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund anhållit om en genomgripande revision av KMF. I den sistnämnda skrivelsen framhåller förbundet bl.a. att en rad bestämmelser i KMF lämnar utrymme för olika tolkningar i väsentliga frågor. KMF har också på grund av utvecklingen i församlingarna blivit mindre anpassad till den kyrkomusikaliska verksamheten. Enligt förbundets mening bör delar av KMF föras över till eller anknytas till kollektivavtal. Detta gäller t.ex. reglerna om beräkningen av veckotimtalet för kyrkomusikertjänsterna samt frågan om tjänsternas innehåll och omfattning. De olika tjänstetyperna i KMF bör också ses över för att de t.ex. skall kunna svara mot behov av kombinationstjänster med heltidstjänstgöring och, i fråga om skolkantorstjänsterna, stämma överens med principerna i gällande arbetstidslagstiftning. Förbundet har vidare i en skrivelse den 3 oktober 1980 understrukit angelägenheten av att det företas en utredning som syftar till en avveckling av KMF. I skrivelsen hänvisar förbundet till att dess kongress i september 1980 har ansett att kyrkomusikeranställningarna i framtiden bör vara kyrkokommunala.

Vidare har 1975 års allmänna kyrkomöte begärt en grundlig revision av KMF och, om det är lämpligt, att KMF ersätts med mera tidsenliga bestämmelser bl.a. i fråga om kyrkomusikernas anställningsformer (motion 1975:17 och 1975:70, 2 TU 14, kskr 40).

Sveriges lärarförbund har i skrivelser den 1 mars 1973, den 31 oktober 1978 och den 6 februari 1979 framfört ett antal förslag till ändringar i KMF. Förbundet framhåller bl.a. att den fria musikundervisningens lektionstid bör anpassas till läsårets och lektionstidens längd i grundskolan. Vidare bör bestämmelserna om beräkningen av veckotimtalet göras mera flexibla och anpassas till efter hand framvuxna verksamheter i fråga om antal gudstjänster, kyrkokörer och instrumentensemble. Domkyrkoorganisternas särskilda åligganden har ökat i omfattning, vilket bör påverka veckotimtalet i deras fall. Förbundet anser att KMF måste anpassas till LAS för det fall att veckotimtalet sänks vid den omprövning som skall ske vart femte år. Sänkningen är nämligen att anse som en partiell uppsägning och om det saknas regler i KMF. Beträffande den s.k. sommarkyrkans verksamhet framhåller förbundet att den bör regleras i KMF, eftersom den på sina håll har fått en betydande omfattning. I fråga om sådana skolkantorer som efter vidareutbildning får andra tjänster som lärare inom kommunen anser förbundet att den nya lärartjänsten och den kyrkomusikaliska delen av skolkantorstjänsten bör få förenas, om skolkantorn och kyrkorådet kommer överens om det.

I några framställningar behandlas särskilt kantorsfrågan. Länsskolnämnden i Hallands län har i en skrivelse den 26 juli 1973 särskilt pekat på svårigheterna att återbesätta vakanta skolkantorstjänster. Länsskolnämnden i Jämtlands län har i en skrivelse den 21 januari 1977 framhållit att nämnden med tiden blivit alltmer tveksam till lämpligheten av att kombinera en heltidstjänst som lärare med en kyrkomusikalisk tjänst av den omfattning som gäller för skolkantor. Enligt nämndens mening har en skolkantor en orimlig arbetsbelastning under läsårstid. Särskilt betänkligt är att skolkantorer inte bereds ledighet annat än under ett fåtal sönd- och helgdagar. Nämnden framhåller vidare att svårighe-

terna att återbesätta vakanta skolkantorstjänster har blivit allt större och att tjänsterna är administrativt svårhanterliga. Sammanfattningsvis påpekar nämnden att det inte torde finnas några fördelar ur skolans synpunkt med att bibehålla skolkantorstjänsterna.

Sveriges lärarförbund har i en skrivelse den 30 januari 1975 anhållit om åtgärder för att åstadkomma ändring i kantorernas anställnings- och tjänstgöringsförhållanden. För skolkantorernas del skulle förbättringar enligt förbundet kunna nås genom att omfattningen av undervisningsskyldigheten minskas så mycket att skoltjänstgöringen och den kyrkomusikaliska tjänstgöringen tillsammans omfattar en heltidstjänst. Undervisningen bör därvid kunna avse - förutom klassundervisning på låg- eller mellanstadiet - undervisning i musik i grundskolan eller gymnasieskolan. Beträffande kyrkokantorerna, som endast har deltidstjänster som kyrkomusiker med svårigheter att försörja sig som följd, framhåller förbundet att det är nödvändigt att skapa kombinationstjänster med kyrkomusik och musikundervisning i ungdomsskolan eller den kommunala musikundervisningen.

Vidare har domkapitlet i Linköping i en skrivelse den 12 februari 1975 hemställt om vissa reformer främst med anknytning till skolkantorssituationen. Domkapitlet har därvid bl.a. föreslagit att det skall kunna inrättas en extra arvoderad kantorstjänst om det inte är möjligt att inom överskådlig tid besätta skolkantorstjänst med ordinarie innehavare eller att inrätta kyrkokantorstjänst. Skolstyrelsen i Vetlanda kommun har i skrivelser den 3 april 1978 och den 5 november 1982 framhållit att det inom kommunen finns inrättade ett stort antal ordinarie skolkantorstjänster vid skolor, som är indragna sedan ett antal år. Skolstyrelsen har därför anhållit om en sådan ändring i KMF att lärartjänst kan avskiljas från skolkantorstjänst utan

att en annan lärartjänst i stället skall behöva ingå i skolkantorstjänsten. Dessutom har 1979 års allmänna kyrkomöte anhallit om sådan ändring i KMF att högsta-dielärare med kyrkomusikalisk utbildning kan erhålla skolkantorstjänst (motion 1979:46, 1 TU 14, kskr 19).

I en gemensam skrivelse den 30 juni 1977 har länskol-nämnden i Kronobergs län och domkapitlet i Växjö hemställt att försöksvis få vidta vissa åtgärder utanför gällande regler i KMF för att underlätta rekryteringen av skolkantorer och förbättra den kyrkomusikaliska situationen i länet. Förslagen går ut på 1) att den kyrkomusikaliska delen i skolkantorstjänsten får inräknas i hel tjänst som lärare, 2) att skolkantor som genom befordran får annan lärartjänst än lärare 1 eller 2 får behålla den kyrkomusikaliska delen och fullgöra denna tjänstgöring inom sin hela lärartjänst och 3) att andra lärare med statligt reglerad tjänst får ha fyllnadstjänst som kyrkomusiker.

Domkapitlet i Göteborg har i en skrivelse den 17 september 1973 anhallit om en sådan ändring i KMF att tjänstgöring som församlingsmusiker får inräknas i kvalifikationstid för behörighet när en kyrkomusikertjänst skall tillsättas.

I en skrivelse den 13 juni 1983 har de kyrkliga samsälligheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö anhallit om åtgärder för åstadkommande av annan och rättvisare meritvärdering än som nu tillämpas beträffande sådana sökande till kyrkomusikertjänster enligt KMF som har tjänstgjort som församlingsmusiker. Enligt skrivelsen får sökande inte tillgodoräkna sig måhända mångårig, väl meriterad tjänst som församlingsmusiker när domkapitlet upprättar förslag på tre personer, som kan komma i fråga till en ledig tjänst.

Centerns kvinnoförbund har i en skrivelse den 31 mars 1976 hemställt om lämpliga åtgärder för att tillgodose

behovet av anställningstrygghet och arbetsvillkor för kyrkomusikerna.

Organisten Stig Gustav Schönberg, Stockholm har i en skrivelse i april 1980 föreslagit att kyrkomusikertjänsterna omformas till initiativtjänster, dvs. tjänster med delvis reglerad och delvis annan verksamhet med konserter, komposition, undervisning m.m. Kyrkomusikerns kompetens skulle härigenom få ställning som "resurs" framför det nuvarande problemskapande timredovisningssystemet.

Kyrkonämnden i Norrköpings kyrkliga samfällighet har genom ett protokoll från nämndens beredningskommitté den 21 november 1983 framhållit behovet av enhetliga normer för reglering av tjänstgöringsskyldigheten för organist vid förrättningar av olika slag, bl.a. jordfästningar.

12.5 Övriga önskemål om ändringar i tjänsteorganisationen m.m.

Sollentuna församling har i en skrivelse den 17 juni 1982 påtalat behovet av en ändring i KMF så att det blir möjligt för arbetsgivaren att beordra kyrkomusikerna att tjänstgöra i andra kyrkor i kyrkomusikerdistriktet än den där instruktionen anger att tjänstgöringen skall ske. Det bör på så sätt bli möjligt med en smidig samverkan mellan kyrkomusikerna i stora församlingar, t.ex. vid vissa ledigheter.

Svenska kyrkans utbildningsnämnd har i en skrivelse den 7 juli 1982 framhållit vikten av att det blir möjligt att skapa tjänster där kyrkomusikaliskt och annat församlingsarbete kan kombineras. Även kombination med förvaltande uppgifter i församlingarna bör kunna förekomma. Nämnden pekar på att samplanering numera sker av de kyrkliga utbildningarna och på att man strävar efter att finna former för gemensam praktik m.m. Det

bör därför bli möjligt att lägga upp ändamålsenlig utbildning för kombinationstjänster.

12.6 Utredningens preliminära ställningstaganden

Utredningen har redovisat sina preliminära ställningstaganden beträffande tjänsteorganisationen i diskussionsbetänkandet Församlingen i framtiden, SOU 1983:55.

Utredningen anförde där följande:

Att pastoraten får ansvaret för den kyrkomusikaliska verksamheten bör enligt utredningens mening få den följd att kyrkomusikertjänsterna i framtiden bör vara av i huvudsak kyrkokommunal karaktär i stället för statligt reglerade som nu. Direktiven betonar att samhället med hänsyn till de av riksdagen antagna kulturpolitiska målen har ett intresse av hur den kyrkomusikaliska verksamheten fungerar. Därför bör ansträngningarna 'inriktas på att höja musiklivet inom församlingarna liksom musiklivet i allmänhet'. Till följd härav kan enligt utredningens mening ett visst statligt inflytande komma i fråga. Det bör i så fall utgöras av att en statlig myndighet - lämpligen domkapitlet, vilka redan i dag har en kompetens på området - efter förslag från pastoraten fastställer minimum beträffande den kyrkomusikaliska verksamhetens omfattning och beträffande kompetensen hos den eller de kyrkomusiker som skall anställas. Ett pastorat bör ha möjlighet att överskrida minimiorganisationen.

Enligt Kyrkomusikernas riksförbunds årsbok med matrikel 1983 finns 2 636 kyrkomusikertjänster i riket.

Bland dessa, för vilka 30 veckotimmar utgör arbete på heltid, finns

304 kyrkokantorstjänster som omfattar högst 19 veckotimmar,

totalt 888 skolkantorstjänster, av vilka en del har kyrkomusikalisk tjänstgöring som omfattar nära halvtid,

totalt 217 orgelspelartjänster, vilka samtliga utom 2 omfattar högst 11 veckotimmar,

273 biträdande kyrkomusikertjänster som omfattar högst 19 veckotimmar samt

151 församlingsmusikertjänster som omfattar högst 19 veckotimmar.

Det finns således en stor andel kyrkomusikertjänster av förhållandevis begränsad omfattning, ett förhållande som ytterligare accentueras av att kyrkomusikerdelen i knappt 2/3 av skolkantorstjänsterna fullgörs av orgelspelare.

Med pastoraten i stället för församlingarna som indelningsgrund för den kyrkomusikaliska verksamheten skulle man i det stora flertalet fall kunna få underlag för tjänster av större omfattning än nu. En försiktig beräkning med stöd av uppgifterna i Kyrkomusikernas riksförbunds årsbok med matrikel 1982 visar att drygt 10 procent av pastoraten skulle få högst 15 veckotimmar kyrkomusikalisk verksamhet och att nära 80 procent av pastoraten skulle få mellan 16 och 59 veckotimmar kyrkomusikalisk verksamhet. Ca 40 procent av pastoraten skulle få ett veckotimtal mellan 16 och 30.

En stor del av kyrkomusikertjänsterna måste således även i framtiden utgöras av deltidstjänster. Utredningens inriktning är att det för dessa tjänster skall krävas en kompetens som lägst motsvarar den nuvarande kyrkokantorskompetensen. Den andra huvudsakliga tjänstetypen avses komma att motsvara den nuvarande organisttjänsten.

- - -

För att bl.a. ta reda på olika önskemål om framtida kombinationer av kyrkomusikalisk och annan tjänstgöring har utredningen genomfört två omfattande enkäter. I det första fallet vände sig utredningen till ett antal yrkesverksamma kyrkokantorer och i det andra fallet till dem som studerar vid olika skolor med huvudsaklig inriktning på organist- och kantorsexamen/kyrkokantorsexamen.

Utredningen frågade de yrkesverksamma kyrkokantorerna om deras inställning till fyra kombinationsalternativ nämligen tjänst i församlingsvården, administrationen inom kyrkan, det allmänna skolväsendet och den kommunala musikskolan. Det enda alternativ som fick ett övervägande positivt mottagande var tjänst i den kommunala musikskolan. I ordning följde därefter tjänst i det allmänna skolväsendet, församlingsvården och administrationen inom kyrkan.

Vidare frågade utredningen de studerande om deras inställning till fem kombinationsalternativ, nämligen tjänst i församlingsvården, administrationen inom kyrkan, det allmänna skolväsendet, den kommunala musikskolan och annat arbete. Rangordningen mellan de alternativ som fick ett övervägande positivt mottagande blev tjänst i den kommunala musikskolan, annat arbete, tjänst i det allmänna skolväsendet och i församlingsvården. Endast alternativet administrativ tjänst inom kyrkan fick ett övervägande negativt mottagande.

Resultatet av enkäterna understryker vikten av direktivens uttalande om behovet av att kartlägga möjligheterna att kombinera deltidсанställning som kyrkomusiker med andra tjänster i kyrka och samhälle. Det finns beträffande samtliga undersökta alternativ ett intresse av den omfattningen att de bör bli föremål för fortsatta överväganden. Ett viktigt led i detta arbete blir att skapa klarhet i frågan huruvida den allmänna skolan, den kommunala musikskolan och svenska kyrkan har ett intresse av kombinationstjänster av nämnt slag.

12.7 Remissyttrandena över utredningens preliminära ställningstaganden

Utredningen har lämnat en redogörelse för remissförfarande m.m. beträffande det diskussionsbetänkande som nämns i avsnitt 12.6. Redogörelsen finns i avsnitt 9.

SlopanDET av den statliga regleringen av kyrkomusikertjänsterna var det viktigaste ställningstagandet från utredningens sida. Det är anmärkningsvärt att nära hälften av dem som över huvud taget berörde kyrkomusikerutredningen i sina svar inte tog ställning i detta avseende. 341 tog inte upp frågan, 380 yttrade sig. Av de 380 var en majoritet, eller 296, negativa till utredningens "huvudförslag". Motiveringarna härför går i huvudsak ut på att den statliga regleringen utgör en nödvändig garanti för att det kyrkomusikaliska livet även i framtiden skall kunna hållas på en kvalitativt och kvantitativt hög nivå. Pastoraten anses inte kapabla att självständigt upprätthålla en god kyrkomusikalisk standard. Vidare befaras osäkerhet vid tjänstetillsättningar och kraftiga försämringar av anställningsförmånerna. Detta anses kunna påverka rekryteringen till kyrkomusikertjänsterna i negativ riktning. - Några remissinstanser tillstyrker att kyrkomusikertjänsterna överförs till kyrkokommunal reglering. En motivering är att de beräkningsgrunder som bildar underlag för tjänsteorganisationen med fördel kan ersättas av en prövning, som är likartad med övriga tjänster i pastoratet.

Remissinstanserna anser över lag att domkapitlen även fortsättningsvis skall ha ett betydande inflytande över organisationen som i stora drag stämmer överens med dagens förhållanden. I yttrandena betonas bl.a. att det inte enbart är ett lokalt intresse att uppehålla standarden och bredden av musiklivet i Sverige. Ansvar för det kyrkomusikaliska kulturarvet vilar på svenska kyrkan som helhet. Dessutom framhålls att den kyrkomusikaliska verksamheten och dess utövare bör vara tillförsäkrade det oberoende som de i dag är garanterade genom domkapitlen.

Beträffande underlaget för tjänsterna innehåller ett fåtal yttranden en viss tveksamhet till utredningens bedömning att man i det stora flertalet fall skulle kunna få underlag för större tjänster än nu. Det påpekas att deltidstjänsterna kommer att behövas också i framtiden.

Utredningens tanke på två slags kompetensnivåer med kyrkokantors- och organistutbildning godtas i huvudsak. Som alternativ framhålls ett system med tre nivåer, nämligen högskoleutbildning, kyrkokantorsutbildning samt organist- och kantorsexamen. Kraven för att avlägga den sistnämnda examen borde därvid sänkas jämfört med nuvarande förhållanden. Några remissinstanser anser att orgelspelare kommer att behövas även i framtiden.

Remissvaren visar över lag en positiv inställning till kombinationstjänster. Skälet härför är främst att den som har en deltidstjänst som kyrkomusiker behöver fylla ut med annan tjänstgöring. Olika kombinationsalternativ synes kunna bli aktuella, främst inom församlingsvården och i skolan. Vidare framhålls vikten av att kyrkomusikern får användning av sin musikutbildning i fyllnadstjänstgöringen och att han inte skall behöva två tunga yrkesutbildningar för att vara kompetent för en kyrkomusikertjänst.

12.8 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Behovet av en reformerad tjänsteorganisation är stort. Den nuvarande ordningen bör därför ersättas av en tidsenlig organisation med kyrkokommunal reglering av tjänsterna. Det är dock motiverat att staten även i fortsättningen har ett visst - om än begränsat - inflytande över organisationen. Den statliga förvaltningsuppgift skall handhas av stiftsstyrelsen, som efter förslag från pastoraten dels skall bestämma minimum för verksamhetens omfattning i pastoraten, dels skall fastställa minimikrav på kompetensnivån för den eller de kyrkomusikertjänster som skall finnas inrättade.

12.8.1 Kyrkomusikertjänsterna blir kyrkokommunala i framtiden

Med stöd av KML har huvuddelen av kyrkomusikerna statligt reglerade tjänster sedan år 1950. Anställandet av kyrkomusiker och verksamheten regleras också av statliga föreskrifter som regeringen utfärdar, KMF. Dessa mycket detaljerade och delvis komplicerade föreskrifter, som till stor del tillkom under 1950-talet, är nu föråldrade i olika avseenden. Detta avspeglas i det stora antal framställningar om regeländringar av varierande slag som har framförts under årens lopp.

Ytterligare problem uppstår på grund av den nuvarande regleringens bristande flexibilitet. Detta medför svårigheter att tillgodose olika församlingars behov av säsongsmässigt ökade insatser, t.ex. i den s.k. fritidskyrkan. Vidare hindras försök att utveckla de nuvarande tämligen begränsade möjligheterna att kombinera kyrkomusikalisk tjänstgöring med annat arbete. Svårigheterna framstår som mest påfallande när det gäller skolkantorerna.

Sedan KMF tillkom har genomgripande förändringar skett i det regelsystem som gäller för de offentligt an-

ställda. Inom den del av den offentliga verksamheten som bedrivs i offentligrättslig form, dvs. i myndighetsform och inte som aktiebolag o.d., reglerades tidigare anställnings- och arbetsvillkoren för tjänstemännen helt på offentligrättslig väg. Stats- och kommunaltjänstemännens inflytande över sina villkor var sålunda fram till 1965 års förhandlingsrättsreform ganska begränsat, i varje fall formellt. Genom förhandlingsrättsreformen ersattes denna ordning av ett system med inslag av både privaträttsliga och offentligrättsliga regler. Denna reform innebar nämligen att statsmakterna på det statliga och det kommunala tjänstemannaområdet införde principen om avtalsfrihet mellan arbetsgivare och arbetstagare, dock med vissa viktiga begränsningar. Genom senare reformer har det avtalsbara området utvidgats. Vidare har de fackliga organisationerna fått ett ökat inflytande över personalpolitiken. Anställningstryggheten har även i allmän tjänst ytterligare förbättrats på en del punkter.

Genom den s.k. arbetsrättsreformen, som trädde i kraft den 1 januari 1977, infördes den principen att de offentligt anställdas inflytande över sina arbetsvillkor i princip skall bygga på samma regler som gäller för den övriga arbetsmarknaden, men att denna princip bör vika, när det krävs av hänsyn till den politiska demokratin. Den väg som är den mest naturliga och i första hand bör tas i bruk också på den offentliga sektorn är förhandlingsvägen. Genom arbetsrättsreformen skapades alltså möjligheter till medbestämmande för de anställda även i frågor där man tidigare inte ansåg att det allmänna borde bindas genom kollektivavtal. Detta gäller frågor om ledningen och fördelningen av arbetet, ingående och upphörande av anställningsavtal eller verksamhetens bedrivande i övrigt. Mellan parter som träffar kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor bör även kunna träffas kollektivavtal om medbestämmanderätt i de nyss nämnda frågorna.

Utformningen av KMF med dess stora rikedom på detaljregler har hittills lämnat mycket litet utrymme för sådant medinflytande som den arbetsrättsliga lagstiftningen i och för sig medger. Det gäller på viktiga områden t.ex. fastställandet av tjänsteåliggandenas omfattning för enskilda tjänster.

Ett visst medinflytande har kyrkomusikerna dock uppnått. Det har bl.a. skett genom de fackliga förtroendemännens arbete. Deras verksamhet regleras genom FmL, vilken har kompletterats med avtal om fackliga förtroendemän mellan numera statens arbetsgivarverk och statstjänstemännens huvudorganisationer. Vidare gäller arbetsgivarverkets anvisningar m.m. för tillämpningen av avtalet. Betydelsefulla resultat har också uppnåtts i frågor som rör arbetsmiljö och arbetarskydd.

Det föregående visar att behovet av en reformerad tjänsteorganisation är stort. Utredningen anser att tiden nu i hög grad är mogen att avskaffa den starkt föråldrade, detaljerade och krångliga regleringen. Denna bör ersättas av en ordning som fyller de tidigare nämnda kraven på god funktion, enkelhet och flexibilitet.

Direktiven ger utredningen uppdraget "att göra en fullständig och förutsättningslös översyn av organisationen av kyrkomusikernas verksamhet". Det sägs vidare att "en första uppgift för utredaren är att klarlägga i vilken omfattning det behövs statliga bestämmelser för att tillgodose de kyrkliga och samhällliga intressen" som är aktuella i sammanhanget.

Frågan i vilken utsträckning centrala - och i detta och liknande fall statliga - föreskrifter också för framtiden skall gälla har under det senaste decenniet varit ett stående inslag i samhällsdebatten även på sådana områden där det tidigare varit självklart och oomtvistat att central och statlig reglering skulle

förekomma. Tendensen är nu helt tydlig. I de stora kommunerna läggs besluten mer och mer på lokala organ, nära de människor som berörs. Detsamma gäller statsförvaltningen, där beslutsfunktioner lyfts bort från regering och centrala ämbetsverk till regional och lokal nivå. Beslut som tidigare har legat under statligt bestämmande förs ibland över till kommunala instanser. Slutligen - och av särskilt intresse för utredningens uppdrag - bör betonas att såväl direktiven för kyrkomötesutredningen (Dir 1979:102) som den på grundval av dess arbete beslutade s.k. kyrkomötesreformen (prop. 1981/82:192, KU 1982/83:2, rskr 2, skr 1982:7, 1 SäU 1982:1, kskr 1982:28) har haft som mål att öka svenska kyrkans möjligheter att själv på olika plan fatta avgörande beslut utan statliga föreskrifter.

Mot bakgrund såväl av den redovisade situationen, präglad av en av alla parter hårt kritiserad kyrkomusikerförordning, liksom den skildrade allmänna tendensen av decentralisering av beslutsnivåerna och det kyrkliga reformarbetets klara inriktning har utredningen stannat för det ställningstagandet att den statliga regleringen av kyrkomusikertjänsterna har spelat ut sin roll. I framtiden bör tjänsterna därför få en mera renodlat kyrkokommunal karaktär. Därigenom åstadkommer man både ett ökat självbestämmande för pastoraten som arbetsgivare och bättre förutsättningar för ett ökat medinflytande för kyrkomusikerna som arbetstagare.

12.8.2 Staten skall även i framtiden ha ett visst inflytande över den kyrkomusikaliska verksamheten. Denna statliga förvaltningsuppgift skall handhas av stiftsstyrelsen

Direktiven betonar att samhället med hänsyn till de av riksdagen antagna kulturpolitiska målen (prop. 1974:28, KrU 15, rskr 248) har ett intresse av att en god standard på den kyrkomusikaliska verksamheten upprätthålls. Därför bör ansträngningarna "inriktas på att höja mu-

siklivet inom församlingarna liksom musiklivet i allmänhet". Till följd härav bör staten enligt utredningens mening även fortsättningsvis ha ett visst - om än begränsat - inflytande över organisationen av den kyrkomusikaliska verksamheten. Detta inflytande bör enligt utredningens uppfattning främst bestå i en skyldighet att - efter förslag från pastoraten - bestämma dels minimum för verksamhetens omfattning i varje pastorat, dels minimikrav på kompetensnivån för den eller de kyrkomusikertjänster som skall inrättas (avsnitt 13.2.7 och 14.2.6). Redan nu vill utredningen understryka att besluten i dessa frågor inte hindrar pastoraten från att utforma sin verksamhet så att minimum för omfattning och kompetens överskrids.

Domkapitlen, som är statliga myndigheter, har sedan länge en rad funktioner när det gäller den kyrkomusikaliska verksamhetens organisationsfrågor (jfr avsnitt 3 och 11). Med nu gällande regler för svenska kyrkans organisation på stiftsplanet har utredningen bl.a. i sina preliminära ställningstaganden (Den framtida kyrkomusikerorganisationen m.m., SOU 1983:55) sett det naturligt att domkapitlen borde svara för det kvarstående statliga inflytandet över verksamheten.

I avsnitt 10 har utredningen redogjort för förslag från 1982 års kyrkokommitté om den framtida organisationen på stiftsplanet. Förslagen innebär i korthet en koncentration av arbetsuppgifter till stiftsstyrelsen som beredande och verkställande organ för stiftssamfälligheten. Stiftsstyrelsen - ett kyrkokommunalt organ - skall även svara för vissa statliga förvaltningsuppgifter. Domkapitlets framtida uppgifter begränsas till frågor som rör kyrkans lära och den prästerliga ämbetsförvaltningen, bl.a. tjänstgöringsföreskrifter för präster.

Mot denna bakgrund anser utredningen att stiftsstyrelsen skall svara för det kvarstående statliga inflytandet - en statlig förvaltningsuppgift - som tidigare angetts. Detta ställningstagande bildar således en utgångspunkt för utredningens fortsatta överväganden.

När utredningen lägger förslaget om det här ovan beskrivna begränsade statliga inflytandet på ett område, som tidigare varit styrt av statlig detaljreglering, skall det ses som en yttersta garanti för en hög kvalitet på den kyrkomusikaliska verksamheten i enlighet med utredningsdirektivens krav. Utredningen utgår från att svenska kyrkan genom sina församlingar och pastorat även för framtiden har ambitionen att hålla den kyrkomusikaliska verksamheten på en internationellt sett hög nivå. I samma riktning verkar utredningens förslag (avsnitt 14.2.1) om att man i framtiden bara skall räkna med två kompetensnivåer, nämligen motsvarigheter till nuvarande organistkompetens och kyrkokantorskompetens, och att dessa kompetensnivåer knyts till den statligt organiserade kyrkomusikerutbildningen. (Den nuvarande möjligheten att anställa orgelspelare/kyrkomusiker utan reglerad utbildning skall enligt utredningens förslag praktiseras endast i rena undantagsfall.)

12.8.3 Vissa allmänna författningsbestämmelser behövs

Övervägandena leder till att det behövs grundläggande bestämmelser om att pastoraten skall handha den kyrkomusikaliska verksamheten i församlingarna och om att det skall finnas personal för denna verksamhet. Vidare behövs bestämmelser om tillsyn och om erforderlig kompetens som kyrkomusiker. Även för stiftsstyrelsens befogenhet att bestämma minimum för verksamhetens omfattning och att fastställa minimikompetensen i det enskilda fallet behövs bestämmelser.

12.8.4 Allmän beskrivning av det kyrkokommunalt reglerade området

Mot denna bakgrund bör här i korthet belysas det arbetsrättsliga system som gäller på det rent kyrkokommunala arbetsgivar/arbetstagarområdet.

LOA gäller för de helt kyrkokommunala anställningarna endast med avseende på bestämmelserna i 1 - 3 kap.

Landets samtliga kyrkokommuner är anslutna till Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund, SKFP, som är kyrkokommunernas arbetsgivarorganisation. Mellan huvudorganisationerna på den kyrkokommunala sektorns arbetstagersida och SKFP sluts centrala kollektivavtal, vilka genom gemensamma rekommendationer eller centralt slutna avtal görs bindande mellan de lokala parterna.

Bland viktiga avtal kan först nämnas kommunalt huvudavtal, senast KHA 77, som innehåller förhandlingsordningar vid upprättande av kollektivavtal, vid rätts tvister m.m. I fråga om löner och allmänna anställningsvillkor sluts huvudöverenskommelser, senast HÖK 84, mellan å ena sidan SKFP och å den andra huvudorganisationerna och till dessa anslutna riksorganisationer.

HÖK 84 innehåller de centrala parternas överenskommelse om och rekommendation till de lokala parterna om bl.a. allmänna bestämmelser, senast AB 84. De allmänna bestämmelserna ingår, bl.a. med tillhörande specialbestämmelser, i det lokala kollektivavtalet, LOK. Specialbestämmelserna på församlingsområdet betecknas CAF och upprättas för olika kategorier av arbetstagare alltefter verksamhetsområde. För närvarande finns 15 olika specialbestämmelser, t.ex. för diakonitjänstemän, kyrkogårdschefer och församlingssekreterare. Exempel på andra kollektivavtal på det kyrkokommunala området är kollektivavtalet om pensioner, PA-KL, ar-

betsmiljöavtalet Miljö 81 och det kommunala reseavtalet, KRA.

Ca 2 250 av landets nära 2 500 kyrkokommuner med utdebiteringsrätt hade i början av år 1984 lämnat fullmakt till SKFP att enligt den s.k. kommunala delegationslagen sluta lokala kollektivavtal. Sådana lokala kollektivavtal utväxlas med berörda fackliga riksorganisationer i anslutning till att huvudöverenskommelsen ingås med huvudorganisationerna. De kyrkokommuner som inte har lämnat sådan fullmakt har mestadels inte några anställda eller endast ett ringa antal anställda.

I de enskilda kyrkokommunerna har i allmänhet antagits dels en instruktion för kyrkokommunalt personalorgan, dels en lokal personalstadga. SKFP har rekommenderat att instruktionen IKP-K 77 och personalstadgan PST-F 83 antas.

IKP-K 77 utgör kyrkofullmäktiges, församlingsdelegerades resp. kyrkostämmans uppdrag åt kyrkorådet eller annan särskilt tillsatt nämnd för personalfrågor att ha det närmaste ansvaret för kyrkokommunens personalpolitik och bl.a. handha frågor om avlönings-, pensions- och andra anställningsvillkor i enlighet med vad som närmare framgår av instruktionen.

PST-F 83 reglerar närmare vilket kyrkoråd eller annan nämnd inom en församling eller en samfällighet som skall utöva viss i de allmänna bestämmelserna angiven arbetsgivarfunktion. Den anger t.ex. vilket organ som skall ha till uppgift att kungöra anställning ledig och att anställa personal inom den av det beslutande organet fastställda förvaltnings- eller tjänsteorganisationen. Stadgan har således karaktär av befogenhetsfördelare mellan de olika beslutande, förvaltande och verkställande organen.

13 INSTRUKTION, TJÄNSTEÄLIGGANDEN M.M.

13.1 Gällande rätt

13.1.1 Instruktion m.m., 7 och 8 §§ KMF

För varje kyrkomusikertjänst skall domkapitlet fastställa en instruktion. I instruktionen skall den kyrkomusikaliska verksamheten enligt KMF regleras närmare.

Kyrkorådet skall upprätta ett förslag till instruktion. Kyrkoherden skall yttra sig över förslaget om han inte har deltagit i kyrkorådets beslut. I fråga om organisttjänst med fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 eller 2 KMF skall skolstyrelsen resp. kommunen yttra sig och i fråga om skolkantorstjänst skall yttrande inhämtas av skolstyrelsen och länskolnämnden. Om tjänsten är besatt skall yttrande även inhämtas från innehavaren av tjänsten.

Det nu sagda gäller även om en instruktion skall ändras.

En kyrkomusiker är skyldig att följa de jämkningar i tjänsteäliggandena som föranleds av ändringar i KMF, i instruktionen eller i indelningen i kyrkomusikerdistrikt.

13.1.2 Tjänsteåligganden för organist, 10 - 17 d §§
KMF

Tjänstgöring vid gudstjänster och kyrkliga förrättningar m.m., 10 § KMF

En organist skall fullgöra de kyrkomusikaliska åligganden som anges i 10 § 2 - 5 mom. KMF om inte vissa av dem skall fullgöras av någon annan kyrkomusiker (10 § 1 mom. KMF).

Vid gudstjänster och förrättningar skall organisten leda församlingssången och sköta orgelmusiken på det sätt som förutsätts i kyrkohandboken och mässboken. Han skall vidare biträda vid gudstjänster, som enligt kyrkolag, annan författning, föreskrift av regeringen eller domkapitlet regelmässigt hålls inom kyrkomusikerdistriktet i allmän gudstjänstlokal eller sjukhus som drivs av staten eller en kommun. Organisten får inte åläggas att biträda vid flera gudstjänster än domkapitlet anser skäligt. Beträffande tillfälliga allmänna gudstjänster eller andaktsstunder i allmän gudstjänstlokal eller sjukhus som ovan nämnts skall organisten biträda enligt domkapitlets beslut (10 § 2 och 3 mom. KMF).

Organisten skall biträda vid dop, vigsel och jordfästning av församlingsmedlemmar, då förrättningen äger rum i församlingskyrkan eller i samband med gudstjänst i annan allmän gudstjänstlokal inom kyrkomusikerdistriktet eller, beträffande jordfästning, på begravningsplats som allmänt används för församlingen. Han skall också biträda vid konfirmation om denna ingår i åliggandena för församlingens prästerskap. I andra fall än dessa är organisten skyldig att mot ersättning efter taxa, som kyrkorådet bestämmer, biträda vid dop, konfirmation, vigsel och jordfästning. Detta gäller dock endast om förrättningen äger rum i en allmän gudstjänstlokal inom distriktet eller, beträffande

jordfästning, på begravningsplats som allmänt används för församlingen (10 § 4 mom. KMF).

Organisten skall främja intresset för kyrkosången inom kyrkomusikerdistriktet bl.a. genom att öva och leda kyrkokör. Han skall också undervisa konfirmander i psalmsång. Konfirmanderna bör sammanföras i grupper om i regel högst 50 deltagare. För varje grupp bör sångundervisningen omfatta högst sex timmar. Vidare skall organisten i januari varje år lämna en kortfattad redogörelse för körverksamhet och konfirmandundervisning under det senaste kalenderåret. Redogörelsen skall lämnas till kyrkorådet och domkyrkoorganisten (10 § 5 mom. KMF).

Kyrkorådet och kyrkoherden skall se till att den organist som har fyllnadstjänstgöring inte tas i anspråk för kyrkomusikaliska uppgifter på sådana tider att han hindras att fullgöra sin lärartjänst (10 § 6 mom. KMF).

Orgelvård m.m., 11 § KMF

En organist skall omsorgsfullt vårda det orgelverk som han använder i tjänsten och anmäla brister på verket till kyrkorådet om han inte själv kan anses vara skyldig att klara av bristerna. Kyrkorådet får inte medge att någon annan än organisten använder orgeln innan rådet har låtit organisten yttra sig. Organisten skall förvara och vårda musikalier och annan lösegendom som har anförtrotts honom för tjänsten.

Fri musikundervisning, 12 § KMF

En organist skall ge ungdom fri musikundervisning fem timmar i veckan under 39 veckor årligen. Undervisningen skall läggas på de tider av året, då grundskolan på orten i allmänhet har undervisning. Varje lektion skall omfatta 60 minuter men får delas upp i flera lektioner om sammanlagt 60 minuter om det är lämpligt.

Syftet med den fria musikundervisningen är att med grundskolans musikundervisning som grund ge eleverna en elementär musikteoretisk allmänbildning och att ge dem som har förutsättningar för det undervisning i instrumentalmusik och sång.

I samråd med organisten skall kyrkorådet årligen fastställa en plan för undervisningen. I planen bör anges de olika slags musikundervisning som skall ges och de ungefärliga timtalen för varje slag. Vid fastställandet skall man beakta domkyrkoorganistens allmänna anvisningar för undervisningen.

Organisten antar elever enligt de grunder som kyrkorådet bestämmer efter samråd med organisten. En elev kan få fri musikundervisning under sammanlagt högst två år. Kyrkorådet kan förlänga tiden om det finns särskilda skäl.

För en organist som har fyllnadstjänstgöring får den fria musikundervisningen minskas med det antal timmar som fordras för att tjänstgöringen, inkl. fyllnadstjänstgöringen, inte skall överstiga 34 veckotimmar. Beslutet om minskning fattas av läns skolnämnden efter yttrande från kyrkorådet och organisten.

Organisten skall i januari månad varje år till kyrkorådet och domkyrkoorganisten lämna en kortfattad berättelse om den fria musikundervisningen i kyrkomusikerdistriktet under det senaste kalenderåret.

Fyllnadstjänstgöring, 13 - 17 d §§ KMF

I en organisttjänst kan det ingå fyllnadstjänstgöring som lärare i musik antingen vid statlig eller statsunderstödd läroanstalt, som står under inseeende av skolöverstyrelsen eller särskilt förordnad tillsynsmyndighet eller vid kommunal musikundervisning till vilken statsbidrag inte utgår, 13 § 1 resp. 2 KMF. I SFS 1973:681, som trädde i kraft den 31 juli 1973 och bl.a.

avsåg ändring i 13 § KMF, angavs dock att den som hade tjänst som organist och som uppfyllde villkoren enligt villkorsgrupp 3 i 24 § 2 mom. första stycket KMF (avsnitt 16.1.1) får åläggas fyllnadstjänstgöring enligt såväl 13 § 1 som 13 § 2 KMF. Beslut om detta meddelas av länskolnämnden i samråd med församlingen och kommunen.

I fråga om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF gäller vidare att den endast får avse undervisning som helt eller delvis bekostas av statsmedel. Tjänstgöringen får inte avse kortare tid än hel termin. Den får inte heller omfatta flera undervisningstimmar i veckan än att fyllnadstjänstgöringen och övrig tjänstgöring sammanlagt uppgår till högst 34 veckotimmar. För att denna gräns inte skall överskridas, kan den fria musikundervisningen minskas.

En ordinarie organist är skyldig att utföra fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF om skyldigheten har angetts i ledigkungörelsen för tjänsten. Den som är extra ordinarie organist har sådan skyldighet om han är behörig för tjänstgöringen. Om en organist inte har haft fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF får han inte åläggas att utföra sådan tjänstgöring förrän han och kyrkorådet har fått tillfälle att yttra sig. Detta gäller även om fyllnadstjänstgöring i och för sig ingår i tjänsten.

Fyllnadstjänstgöringen enligt 13 § 1 KMF skall utföras i den omfattning och vid den eller de läroanstalter som länskolnämnden bestämmer. Organisten får dock inte åläggas att tjänstgöra på annan ort om resorna skulle medföra större olägenheter för honom. Tjänstgöringen får inte heller medföra att organisten inte kan få semester under sommaren. Om det vid ledigförklarandet av tjänsten har angetts att fyllnadstjänstgöringen skall ske vid en viss läroanstalt får tjänstgöringen flyttas till annan läroanstalt av samma slag, om det

finns skäl för det. Vidare skall tillses att fyllnadstjänstgöringen i huvudsak får den omfattning som har angetts vid ledigförklarandet om det inte medför uppenbar olägenhet för de läroanstalter där tjänstgöringen skall ske.

Församlingen är skyldig att låta organisten utföra den fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF som länskolnämnden ålägger honom. Grundskola, kommuns gymnasieskola och annan kommunal statsunderstödd läroanstalt är skyldiga att, i den omfattning som länskolnämnden bestämmer, ta emot den organist som skall utföra fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF.

Om undervisningen inställs på grund av smittsam sjukdom eller annan tvingande omständighet och om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF därför inte kan utföras, skall organisten utföra återläsning i den utsträckning som länskolnämnden bestämmer, dock med högst två veckor och senast i juni efter läsårets slut.

Fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF får ingå i en organisttjänst om församlingen och kommunen har avtalat om det. Tjänstgöringen får inte avse kortare tid än hel termin. Den får inte heller omfatta flera undervisningstimmar än att fyllnadstjänstgöringen och övrig tjänstgöring sammanlagt uppgår till högst 34 veckotimmar. För att denna gräns inte skall överskridas, kan den fria musikundervisningen minskas.

En extra ordinarie organist är skyldig att utföra fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF om han är behörlig för den. Om en organist inte har haft fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF får han inte åläggas att utföra sådan tjänstgöring förrän han och kyrkorådet har fått tillfälle att yttra sig. Detta gäller även om fyllnadstjänstgöring i och för sig ingår i tjänsten.

En organist får inte åläggas att tjänstgöra enligt 13 § 2 KMF på annan ort om resorna skulle medföra större olägenheter för honom. Tjänstgöringen får inte heller medföra att organisten inte kan få semester under sommaren. Om det vid ledigförklarandet av tjänsten har angetts att fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF skall ske vid en viss läroanstalt får tjänstgöringen flyttas till annan läroanstalt av samma slag, om det finns skäl för det.

Beslut om organistens skyldighet att utföra fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF meddelas i den ordning som församlingen och kommunen bestämmer. Detta gäller även i fråga om beslut om förläggning av fyllnadstjänstgöringen.

Om undervisningen inställs på grund av smittsam sjukdom eller annan tvingande omständighet och fyllnadstjänstgöringen därför inte kan utföras, skall organisten utföra återläsning med högst två veckor senast i juni efter läsårets slut. Beslut om återläsning meddelas i den ordning som församlingen och kommunen bestämmer.

13.1.3 Särskilda åligganden för domkyrkoorganist, 18 § KMF

Utöver det som anges i 10 - 17 d §§ KMF skall en domkyrkoorganist som musiksakkunnig stå till domkapitlets förfogande i frågor om kyrkomusikerverksamheten i stiftet. Han skall vidare på begäran ge annan kyrkomusiker i stiftet upplysningar och råd om den kyrkomusikaliska verksamheten. Domkyrkoorganisten skall också granska berättelser om kyrkomusik (avsnitt 13.1.2) samt årligen före den 15 mars upprätta och överlämna till domkapitlet ett sammandrag av berättelserna tillsammans med en kortfattad redogörelse för de erinringar som granskningen har föranlett.

13.1.4 Åligganden för kantor, 19 och 20 §§ KMF

Lärartjänstgöring, 19 § KMF

I fråga om den lärartjänstgöring som ingår i en skolkantorstjänst skall skolkantorn rätta sig efter speciella bestämmelser, bl.a. SkolF.

Kyrkomusikalisk verksamhet, 20 § KMF

Bestämmelserna i 10 och 11 §§ KMF om tjänstgöring vid gudstjänster och kyrkliga förrättningar samt orgelvård m.m. (avsnitt 13.1.2) gäller även för kantor. En skolkantor får dock endast om det finns särskilda skäl åläggas att biträda vid mer än en högmässa under samma dag eller att tjänstgöra vid mer än 24 gudstjänster årligen i annan gudstjänstlokal än den eller dem, där hans kyrkomusikaliska tjänstgöring huvudsakligen är förlagd. Skolkantorn får inte åläggas att årligen biträda vid mer än åtta tillfälligtvis ifrågakommande gudstjänster eller andaktsstunder. För kyrkomusikaliska åligganden får skolkantorn inte tas i anspråk på sådana tider att han hindras att fullgöra sin lärartjänst. En kyrkokantor skall ge två timmar fri musikundervisning i veckan under 39 veckor årligen. Beträffande den fria musikundervisningen gäller bestämmelserna i 12 § KMF (avsnitt 13.1.2).

13.1.5 Åligganden för orgelspelare, 21 § KMF

Bestämmelserna i 10 § 2 - 4 mom. och 11 § KMF om tjänstgöring vid gudstjänster och kyrkliga förrättningar samt orgelvård m.m. (avsnitt 13.1.2) gäller även för orgelspelare. Huruvida reglerna i 10 § 5 mom. KMF om körverksamhet och konfirmandundervisning (avsnitt 13.1.2) skall gälla för orgelspelare bestäms med hänsyn till hans kompetens.

13.1.6 Åligganden för biträdande kyrkomusiker, 22 §
KMF

Åliggandena för biträdande kyrkomusiker framgår av den instruktion som gäller för resp. tjänst. Om fyllnads-tjänstgöring ingår i tjänsten tillämpas bestämmelserna i 13 - 17 d §§ KMF (avsnitt 13.1.2).

13.1.7 Fastställande av tjänsteåliggandenas omfattning, 23 § KMF

För varje kyrkomusikertjänst skall domkapitlet bestämma det antal veckotimmar som den kyrkomusikaliska verksamheten i varje tjänst skall anses motsvara. Veckotimtalet skall fastställas varje gång tjänsten blir ledig och gälla fr.o.m. den dag då en ny innehavare tillträder tjänsten. Efter fastställelsen skall timtalet prövas om vart femte år så länge innehavaren har tjänsten kvar. Ett sådant timtal skall gälla fr.o.m. ingången av det därpå följande kalenderåret. Om det på grund av ändrad organisation eller annan omständighet blir en väsentlig förändring i kyrkomusikerns åligganden, får dock timtalet prövas om under den löpande femårsperioden. Detta timtal skall därefter prövas om vart femte år (23 § 1 mom. KMF).

I nedanstående tabell anges det antal veckotimmar som en organists åligganden enligt 10 - 12 §§ KMF (avsnitt 13.1.2) och en kantors åligganden enligt 20 § KMF (avsnitt 13.1.4) skall anses motsvara. Detta timtal skall fastställas för tjänsten om annat inte följer av 23 § 3 och 4 mom. KMF (23 § 2 mom. KMF).

Folkmängd i kyrkomusikerdistriktet den 1 januari det år veckotimtalet fastställs	Veckotimtal		
	Organist-tjänst	Skolkantors-tjänst	Kyrkokantors-tjänst
högst 600	-	6	8
601 - 1 700	(12)	7	9
1 701 - 3 000	(13)	8	10
3 001 - 5 000	(14)	9	11
5 001 - 8 000	16	(10)	(12)
8 001 - 11 000	18	(11)	(13)
11 001 - 15 000	20	(12)	(14)
15 001 - 19 000	22	(13)	(15)
19 001 - 23 000	24		
23 001 - 27 000	26		
27 001 - 32 000	28		
32 001 -	30		

De i tabellen i 23 § 2 mom. KMF angivna timtalen skall ökas eller minskas på följande sätt.

- a) Förekommer aftonsång eller liknande gudstjänst 25 - 50 gånger årligen ökas timtalet med 1. För varje påbörjat 25-tal sådana gudstjänster utöver 50 ökas timtalet med ytterligare 1. Sammanlagt får dock timtalet enligt dessa bestämmelser ökas med högst 8.
- b) För domkyrkoorganist ökas timtalet med 2 i stift med mindre än 150 kyrkomusikerdistrikt och med 3 i övriga stift.
- c) Timtalet minskas med 1, om den årliga tjänstgöringen endast avser 20 - 40 högmässor eller därmed jämförliga gudstjänster, och med 2, om den avser mindre än 20 sådana gudstjänster.
- d) Förekommer två eller flera högmässor samma dag, ökas timtalet för varje sådan gudstjänst utöver den första, om gudstjänsten förekommer 10 - 25 gånger årligen med 1, 26 - 40 gånger årligen med 2, 41 - 55 gånger årligen med 3 och flera än 55 gånger årligen med 4.

- e) Medför den ovan under d angivna tjänstgöringen, att minst två kyrkokörer skall övas, ökas timtalet med 2.
- f) Biträder kyrkomusikern vid annan gudstjänst än under d sägs i annan gudstjänstlokal än den eller dem, dit hans tjänstgöring huvudsakligen är förlagd, 20 - 40 gånger årligen, ökas timtalet med 1, 41 - 55 gånger årligen med 2, 56 - 75 gånger årligen med 3 och flera än 75 gånger årligen med 4.
- g) Är biträdande kyrkomusiker anställd, minskas för organisten eller kantorn timtalet med hänsyn till omfattningen av den biträdande kyrkomusikerns åligganden.

Härutöver skall gälla, att i kyrkomusikerdistrikt, där kyrkokör inte finns eller där kyrkokörverksamheten har liten omfattning, en skälig nedsättning av timtalet skall ske. Därvid bör beaktas, att arbetet med körrepetitioner o.d. lämpligen bör uppskattas till omkring 4 veckotimmar i kyrkomusikerdistrikt med organisttjänst och omkring 2 veckotimmar i övriga distrikt. Variationer beträffande timtalen kan göras med hänsyn till distriktens storlek (23 § 3 mom. KMF).

Om det föreligger särskilda skäl får domkapitlet höja eller sänka timtalet enligt 23 § 2 och 3 mom. KMF med högst fyra enheter (23 § 4 mom. KMF).

För biträdande kyrkomusiker och orgelspelare bestämmer domkapitlet timtalet med ledning av de beräkningsgrunder som anges i 23 § 2 - 4 mom. KMF. För den orgelspelare som är anställd som vikarie på skolkantorstjänst, skall emellertid gälla det timtal som har fastställts för tjänsten. Om orgelspelaren inte har kyrkokörverksamhet skall timtalet reduceras med 2, om reducereing inte har skett enligt 23 § 3 mom. KMF (23 § 5 mom. KMF).

13.2 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Pastoraten skall fastställa en instruktion för varje kyrkomusikertjänst. En tjänst skall inte kunna fastställas att omfatta mer än vad som kan anses vara heltid. Liksom i dagsläget skall tjänstgöring vid gudstjänster och förrättningar/kyrkliga handlingar, körverksamhet samt orgelvård m.m. vara uppgifter i tjänsten för kyrkomusikerna. Fri musikundervisning skall i princip även bli en tjänsteuppgift för samtliga kyrkomusiker. Fyllnadstjänstgöringen behöver inte detaljregleras i författning. Flera faktorer bör påverka beslutet om minimum för omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten i pastoraten. Fastställandet av omfattningen av uppgifterna i varje tjänst bör därefter ske efter MBL-förhandlingar.

13.2.1 För varje kyrkomusikertjänst behövs en instruktion

Den närmare regleringen av de kyrkomusikaliska göromålen enligt KMF sker genom att domkapitlet fastställer en instruktion för varje kyrkomusikalisk tjänst. Enligt utredningens mening är det även i framtiden nödvändigt med en instruktion för varje tjänst. Om det anses lämpligt kan instruktionen kompletteras med befattningsbeskrivning, dvs. en beskrivning av befattningens allmänna karaktär (avsnitt 15.2.2). Fastställandet av instruktioner bör naturligt nog ankomma på resp. pastorat. Detsamma bör gälla ändring i instruktioner. I sammanhanget vill utredningen framhålla att en tjänst inte skall kunna fastställas att omfatta mer än vad som kan anses vara heltid.

Ordningen för att fastställa instruktioner får pastoraten själva bestämma om. Som beslutsunderlag ingår självklart ett yttrande från kyrkoherden om han inte annars deltar i beslutet.

Vidare bör den eller de berörda församlingarna medverka i handläggningen (avsnitt 15.2.2). Under vissa förutsättningar blir reglerna om förhandlingar enligt 11 - 14 §§ MBL tillämpliga.

Om instruktionen avser en kombinationstjänst måste givetvis pastoratet dela inflytandet över instruktionens innehåll med annan som bidrar till underlaget för tjänsten.

En normalinstruktion med anvisningar kan vara till värdefull hjälp åt pastoraten. Utredningen anser att det är lämpligt att arbetet med dessa frågor ankommer på Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund.

13.2.2 Tjänstgöringsskyldigheten vid gudstjänster och förrättningar/kyrkliga handlingar m.m.

De kyrkomusikaliska åliggandena omfattar för närvarande i huvudsak en skyldighet att vid gudstjänster och förrättningar leda församlingssången och utföra orgelmusik, allt på sätt som förutsätts i kyrkohandboken och mässboken. Kyrkomusikern skall vidare främja intresset för kyrkosången bl.a. genom att öva och leda kyrkokör och dessutom undervisa konfirmander i psalmsång. Dessa åligganden är i princip obligatoriska för alla kyrkomusiker enligt KMF, med vissa inskränkningar för skolkantorer beträffande antalet högmässor och andra gudstjänster. Orgelspelare skall leda körverksamhet och sångundervisning för konfirmander om det bestäms med hänsyn till hans kompetens. Biträdande kyrkomusikers åligganden framgår av resp. instruktion. Om en förrättning avser en icke-församlingsmedlem har kyrkomusikern rätt till ersättning efter taxa som kyrkorådet bestämmer. Ersättningen betalas av den som har begärt förrättningen direkt till kyrkomusikern. I fråga om taxebeloppen har Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund och Sveriges lärarförbund träffat en överenskommelse med rekommendationer till församlingarna.

När det gäller den närmare omfattningen av tjänstgöringsskyldigheten i nu förevarande hänseenden anser utredningen att en kyrkomusiker vid gudstjänster och kyrkliga handlingar - inräknat dem som avser medlem av församling utom pastoratet - skall leda församlings-sången och utföra musik enligt kyrkohandboken och annan av kyrkomötet antagen ordning för gudstjänster. Skyldigheten måste därvid begränsas till vad som utgör arbetsgivarens verksamhetsområde och till arbetstagarrens kompetens. Omfattningen härav får diskuteras vid förhandlingar mellan arbetsgivare och arbetstigare.

Den författningsreglerade rätten till ersättning för biträde vid kyrkliga handlingar avseende icke-församlingsmedlemmar bör slopas. Kyrkomusikernas anställningsförmåner får fastställas på vanligt sätt vid förhandlingar mellan arbetsgivare och arbetstigare.

När en reform av kyrkomusikerorganisationen har blivit helt genomförd, bör man i regel endast anställa kyrkomusiker med två olika slags utbildningsbakgrund, nämligen högre och lägre kyrkomusikalisk utbildning, organistexamen resp. kantorsexamen (avsnitt 14.2.1, 19.2 och 20.2). De kyrkomusikaliska åligganden som ovan beskrivits skall alltså i framtiden utföras av organister och kantorer. Om en kyrkomusiker med lägre kompetens skall anställas får tjänstgöringsskyldigheten bestämmas i varje fall för sig.

13.2.3 Orgelvård m.m. skall bestå som en uppgift för kyrkomusikerna

Enligt KMF ligger ansvaret för vården av orgelverket obligatoriskt på kyrkomusikern. Som en följd härav anges dessutom att kyrkorådet inte får medge att någon annan använder orgeln innan rådet har låtit kyrkomusikern yttra sig.

Den löpande vården och tillsynen vilar på den kyrkomusiker som använder orgeln i tjänsten. Saken kan lämpligen tas upp i hans instruktion. I det sammanhanget kan - om det behövs - även regleras frågor om handhavandet av övriga instrument, notmaterial m.m. Det är naturligt att församlingens kyrkoråd genom ett särskilt principbeslut anger förutsättningarna för att orgeln kan få användas av annan person än kyrkomusikern.

13.2.4 Fri musikundervisning skall ingå i den kyrkomusikaliska verksamheten i pastoraten

I början av 1900-talet var möjligheterna till utbildning i musik begränsade. Behovet kunde inte täckas. Även om ett betydelsefullt frivilligt arbete utfördes bl.a. inom ABF och IOGT fanns det stora grupper, främst på landsbygden, som inte kunde få någon musikutbildning.

Under arbetet som ledde fram till 1950 års reform av kyrkomusikerverksamheten togs tanken upp att kyrkomusikerna skulle kunna handleda sången och musiken även i mera allmänna former i församlingarna. Kyrkomusikernas kompetens tillvaratogs genom tillkomsten av en skyldighet att meddela en allmän och kostnadsfri musikundervisning utom skolan. Valet föll på kyrkomusikerna på grund av att de fanns tillgängliga som kvalificerad musikalisk kraft. Härigenom skulle kyrkomusikern också på många håll bli en centralgestalt i bygdens musikaliska liv. Vidare skulle deltagarna få ökade möjligheter att delta i och tillgodogöra sig den rent kyrkomusikaliska verksamheten, t.ex. genom att delta i kyrkokörer.

Avsikten med undervisningen blev att - med utgångspunkt i grundskolans undervisning i musik - ge eleverna en elementär musikteoretisk allmänbildning samt att ge dem som har förutsättningar för det undervisning i

instrumentalmusik och sång. Genom KMF infördes fri musikundervisning som en tjänsteuppgift för organister men inte för de dåvarande kantorerna (sedermera skolkantorerna). Denna lösning betingades av hänsyn till kantorernas arbetsbörda som lärare. När kyrkokantorstjänsten skapades i slutet på 1950-talet bestämdes emellertid att fri musikundervisning skulle ingå som tjänsteuppgift. Därigenom utsträcktes undervisningen till betydligt flera kyrkomusikerdistrikt än tidigare. Inte heller vid detta tillfälle blev fri musikundervisning en tjänsteuppgift för skolkantorerna.

Enligt utredningens uppfattning har den fria musikundervisningen i stort sett fungerat på det sätt som var avsett från början. Undervisningen kan utan vidare sägas ha haft stor betydelse för det musikaliska livets utveckling inom församlingarna. Den har i hög utsträckning bidragit till att underlätta rekryteringen av medlemmar till kyrkokörer av olika slag. Även undervisningen på instrument har bidragit till att skapa och behålla en god kyrkomusikalisk standard.

Sedan den fria musikundervisningen infördes på 1950-talet har den kommunala musikundervisningen vuxit sig stark och utgör ett attraktivt alternativ till den fria musikundervisningen. På så sätt har utrymmet på många håll ökat för ett mera markerat kyrkligt inslag i den fria musikundervisningen. Samtidigt har åtskilliga kyrkomusiker med deltidstjänster kunnat öka sin arbetstid med tjänstgöring i den kommunala musikskolan och därigenom kunnat väcka många unga människors intresse för den kyrkomusikaliska verksamheten och arbetet i övrigt inom kyrkan.

Den fria musikundervisningen är en värdefull tillgång i musiklivet som skall behållas i den framtida kyrkomusikaliska verksamheten. Liksom nu bör den fria musikundervisningen skötas av organister och kantorer och i princip ingå i resp. organist- och kantorstjänst

med samma omfattning som nu. Mot bakgrund av bl.a. den kommunala musikskolans framväxt anser utredningen att den fria musikundervisningen med oförändrad grundförutsättning allmänt sett bör ges en mera kyrkomusikalisk inriktning i framtiden. Utifrån dessa rekommendationer bör pastoratskyrkorådet efter förslag från kyrkomusikern fastställa en plan för undervisningen.

Med pastoraten som indelningsgrund för den framtida veksamheten kommer bl.a. antalet kantorstjänster att bli större. Detta kommer i sin tur att medföra en ökning av den fria musikundervisning som pastoraten kan erbjuda.

13.2.5 Fyllnadstjänstgöringen behöver inte detaljregleras i författning

Före 1950 års kyrkomusikerreform tjänstgjorde många kyrkomusiker som musiklärare vid olika läroanstalter. I sådana fall hade den anställda två särskilda tjänster. Eftersom de kyrkomusikaliska uppgifterna i allmänhet inte motsvarade full tjänstgöring blev det genom reformen möjligt att inräkna fyllnadstjänstgöring som musiklärare i självständiga kyrkomusikertjänster. På så sätt kunde man inrätta ett stort antal tjänster med full eller inemot full tjänstgöring. Det poängterades att fyllnadstjänstgöringen inte fick bli till men för skolväsendet. Avgörandet om sådan tjänstgöring skulle äga rum lades därför hos skolmyndigheterna. Reglerna om fyllnadstjänstgöring fick senare den nuvarande detaljerade utformning som utredningen har redovisat i avsnitt 13.1.2. Numera kan fyllnadstjänstgöring utföras av organister och vissa behöriga biträdande kyrkomusiker.

I avsnitt 14.2.5 redovisar utredningen sina förslag om kombinationstjänster, vilka avses ersätta och utvidga de nuvarande möjligheterna till fyllnadstjänstgöring. De särskilda bestämmelserna i 13 - 17 d §§ KMF behövs därför inte.

13.2.6 Uppgifterna för stiftet frikopplas från domkyrkoorganisternas tjänster

De särskilda stiftsuppgifterna bör i princip frikopplas från domkyrkoorganisternas tjänster. Denna fråga behandlas i avsnitt 14.2.3.

13.2.7 Flera faktorer bör påverka beslutet om minimum för omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten i pastoraten

För varje kyrkomusikertjänst enligt KMF skall domkapitlet fastställa en instruktion. I instruktionen regleras närmare den kyrkomusikaliska verksamhet som är förenad med varje tjänst.

Enligt utredningens mening bör stiftsstyrelsens framtida befattning med bestämmandet av verksamhetens omfattning inskränkas till att besluta om minimum för denna. Stiftsstyrelsens (avsnitt 12.8.2) beslut bör ske på grundval av en friare och mer nyanserad bedömning än nu. Beslutet skall tillgodose olika församlingars varierande behov samt samhällets intresse av ett rikt förgrenat och differentierat musikliv. En given riktpunkt är därvid de standardkrav som anges i utredningens direktiv (jfr avsnitt 12.8.2).

En utgångspunkt för utredningen är synen på svenska kyrkan som ett trossamfund. Den gudstjänstverksamhet m.m. som kräver kyrkomusikerns medverkan riktar sig i första hand till medlemmarna. Det är därför naturligt att antalet medlemmar i svenska kyrkan inom pastoratet har stor betydelse när stiftsstyrelsen skall fatta sitt beslut. Detta tal är en god mätare på behovet av gudstjänster, förrättningar/kyrkliga handlingar, sångundervisning av konfirmander m.m. Eftersom anslutningen till svenska kyrkan är mycket stor, medför anknytningen till medlemsantalet också på de flesta platser goda möjligheter att ge samtliga invånare i ett pastorat tillgång

till de kulturella och andliga värden som kyrkomusiken förmedlar.

Detta gäller dock inte i alla fall. Ett exempel härpå är s.k. invandrarförsamlingar med ett stort antal invånare som inte är medlemmar i svenska kyrkan. Om invånarantalet väsentligt överstiger antalet kyrkomedlemmar¹ bör därför viss hänsyn kunna tas även till det förra talet. Detsamma bör gälla sjukhus och andra institutioner eller en förutsebar mera betydande ändring av befolkningstalet, t.ex. på grund av en omfattande nybebyggelse.

Ytterligare fall där speciella omständigheter måste beaktas är orter med fritidskyrka, t.ex. på badorter och i fjällen samt vägkyrka.

De särskilda förhållanden som råder i flera församlingar i de inre delarna av storstäderna (cityförsamlingar) måste självfallet också beaktas. Här har invånarantalet minskat kraftigt under senare år och uppgår numera i flera fall endast till några hundra. Ett mycket stort antal människor vistas ändå regelbundet där under dag- och kvällstid (dagbefolkning), vilket har medfört krav på tillgång till kyrklig verksamhet - inte minst kyrkomusikalisk - av olika slag. Följden har bl.a. blivit att kyrkomusiken oftast hålls på en mycket hög nivå av en eller flera kyrkomusiker med högre utbildning. Det är angeläget att framhålla den speciella kulturella funktion som kyrkomusiken har i dessa fall.

En viktig faktor utgör körverksamheten, vilken kan variera högst betydligt både i omfattning och kvalitet. Det kan röra sig om såväl stora oratoriekörer som körer med lägre ambitioner.

1 Jämför t.ex. läget i Botkyrka församling som år 1983 hade 23 444 kyrkomedlemmar och 35 334 invånare.

Om någon eller några av kyrkorna i det aktuella pastoratet har ett orgelbestånd av speciell karaktär, är även denna omständighet av betydelse vid bedömningen.

När stiftsstyrelsen skall fatta beslut om minimum för den kyrkomusikaliska verksamhetens omfattning har man att utgå från pastoratets förslag. I förslaget bör anges både den verksamhet som skall bedrivas och den del därav som stiftsstyrelsens beslut - enligt pastoratets mening - bör avse.

Pastoratets förslag grundar sig naturligt nog på en bedömning gjord av resp. församling. Församlingen är den basenhet där evangelisation bedrivs och gudstjänstliv gestaltas och vars behov skall tillgodoses. Antalet kyrkor och gudstjänstlokaler som regelbundet är i bruk är sålunda en faktor att ta med i beräkningen. Den pågående verksamhetens omfattning och innehåll bör vara utgångspunkten vid ärendebehandlingen såväl i församlingen och pastoratet som i stiftsstyrelsen. Mot denna bakgrund bör man i en framåtsyftande planering överväga vad som kan anses vara det riktiga beslutet beträffande den kyrkomusikaliska verksamhetens omfattning - en nivå som inte får underskridas.

Ärendet bereds och kan också lämpligen föredras i stiftsstyrelsen av stiftsmusikern (avsnitt 14.2.3).

Vissa moment av den planerade verksamheten bör anses vara av den art att de genomgående skall finnas med i varje församlings arbete (obligatoriska inslag i den kyrkomusikaliska verksamheten). Dit hör allmänna gudstjänster och kyrkliga handlingar, där kyrkomusikalisk verksamhet på ett naturligt sätt kopplas till domkapitlets tjänstgöringsföreskrifter för prästerna. Här tillkommer även körverksamhet (normalt minst en kör i varje församling) och fri musikundervisning. Denna skall ingå i resp. organist- och kantorstjänst med samma omfattning som nu (avsnitt 13.2.4). I samtliga fall ingår

självlklart planering och annat förberedande arbete liksom vård och tillsyn av notmaterial och av de instrument som används i tjänsten. Avgörande för beslutet om verksamhetens omfattning bör emellertid vara en bedömning där hänsyn tas till varje pastorats behov och resurser och i övrigt till samtliga omständigheter av betydelse inom resp. pastorat. Tillvägagångssättet ger även utrymme för hänsyn till olika tiders skiftande krav på den kyrkomusikaliska verksamheten.

Det står pastoratet fritt att öka den kyrkomusikaliska verksamheten utöver den omfattning som stiftsstyrelsen har bestämt. Jämför avsnitt 14.2.6 angående pastoratets rätt att anställa kyrkomusiker med högre kompetens än vad som följer av stiftsstyrelsens beslut i frågan.

När det gäller de överväganden som skall ligga till grund för stiftsstyrelsens beslut om kompetensnivå hänvisas till avsnitt 14.2.6.

Stiftsstyrelsens beslut beträffande omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten skall gälla tills vidare men kunna omprövas när som helst. Initiativet till omprövningen kan tas av pastoratet eller av stiftsstyrelsen.

13.2.8 Fastställandet av omfattningen av uppgifterna i varje tjänst bör ske efter MBL-förhandlingar

För varje kyrkomusikertjänst bestämmer domkapitlet i dag det antal veckotimmar som den kyrkomusikaliska verksamheten i tjänsten motsvarar. Beräkningsmetoden går därvid ut på att bygga grundsiffran på ett normalfall, låta vissa konstaterbara avvikelser från normalfallet inverka på ett visst fastställt sätt samt till sist lämna domkapitlet möjlighet till avvägning inom en begränsad marginal med hänsyn till omständigheter som domkapitlet bedömer fritt.

I det nya läge som inträder efter en reform kommer tidigare beslut om verksamhetens omfattning att ligga som grund för bestämmandet av tjänsteåliggandenas omfattning. Motsvarigheten till 23 § KMF (avsnitt 13.1.7) kommer att kunna knytas till ett kollektivavtal. Slutprodukten blir att man efter lokal MBL-förhandling erhåller sysselsättningsgraden för varje kyrkomusiker-tjänst, jämför avsnitt 15.2.3.

14 KYRKOMUSIKERTJÄNSTERNA, ANSTÄLLNINGSFORMER

14.1 Gällande rätt, 2 och 3 §§ KMF

I varje kyrkomusikerdistrikt skall det i regel finnas en organisttjänst eller en kantorstjänst. En organisttjänst är en självständig kyrkomusikalisk tjänst. Den kan förenas med skyldighet till fyllnadstjänstgöring som lärare i musik antingen vid statlig eller statsunderstödd läroanstalt, som står under inseeende av skolöverstyrelsen eller särskilt förordnad tillsynsmyndighet, 13 § 1 KMF, eller vid kommunal musikundervisning till vilken statsbidrag inte utgår, 13 § 2 KMF. En organisttjänst skall vara ordinarie eller extra ordinarie. Om tjänsten är förenad med fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF skall den vara extra ordinarie. I varje kyrkomusikerdistrikt som omfattar en stiftsstads domkyrkoförsamling skall det finnas en organisttjänst, som är förenad med särskilda åligganden. Tjänsten kallas domkyrkoorganisttjänst och skall vara ordinarie.

En kantorstjänst är antingen en tjänst som kyrkomusiker och lärare i grundskolan för klass på lågstadiet eller för klass på mellanstadiet (skolkantorstjänst) eller en självständig kyrkomusikalisk tjänst (kyrkokantorstjänst). Kyrkokantorstjänster skall vara extra ordinarie. Skolkantorstjänster, som tidigare skulle vara ordinarie, tillsätts numera som extra ordinarie.

Domkapitlet kan enligt ett kungligt cirkulär den 6 september 1967 medge att den lärartjänst som ingår i en ledig skolkantorstjänst får avskiljas ur skolkantors-

tjänsten för att tillsättas med (ordinarie) innehavare samt att orgelspelare får anställas för de kyrkomusikaliska uppgifterna. Som förutsättning för ett sådant medgivande gäller att skolkantorstjänsten har ledigförklarats minst två gånger i följd med minst sex månaders mellanrum utan att någon behörig sökande har anmält sig. Dessutom krävs att skolans intressen påkallar att den lärartjänst som ingår i skolkantorstjänsten tillsätts. Om domkapitlet medger att lärartjänsten avskiljs, skall domkapitlet vidta sådana åtgärder att det kan bestämmas vilken lärartjänst som i stället skall ingå i skolkantorstjänsten.

Enligt KMF får en organisttjänst inrättas endast i kyrkomusikerdistrikt med fler än 5 000 invånare och en kantorstjänst endast i distrikt med högst 5 000 invånare. Undantag gäller om det i stället skall inrättas en domkyrkoorganisttjänst, om en orgelspelare skall anställas eller om domkapitlet i ett särskilt fall medger något annat.

Om de kyrkomusikaliska arbetsuppgifterna i ett kyrkomusikerdistrikt har liten omfattning och om det inte är lämpligt att inrätta eller bibehålla en kantorstjänst där, är det tillåtet att anställa en orgelspelare på en arvodestjänst för att sköta de kyrkomusikaliska uppgifterna. För att en orgelspelare skall få anställas krävs domkapitlets medgivande. Medgivandet gäller tills vidare för viss tid, som för varje gång inte får överstiga fem år.

Vid sidan av en organist- eller kantorstjänst kan det inrättas en eller flera tjänster som biträdande kyrkomusiker, vilka anställs som extra ordinarie eller på arvodestjänst. Vidare kan man anställa andra kyrkomusiker än de nu nämnda, nämligen församlingsmusiker som skall ha särskilda kyrkomusikaliska uppgifter. KMF tillämpas inte på församlingsmusikerna. Dessa musiker har alltså inte statligt reglerade anställningar.

Den som tillfälligt skall ha en tjänst som organist, kyrkokantor eller biträdande kyrkomusiker anställs på extra tjänst eller arvodestjänst. Den som tillfälligt skall ha en tjänst som skolkantor anställs på extra ordinarie eller extra tjänst eller som orgelspelare.

14.2 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Tjänsteorganisationens anknytning till statligt fastställda examenskrav är enligt utredningens mening ändamålsenlig och kan därför bestå. Omfattningen av den kyrkomusikaliska tjänstgöringen blir oförändrad eller ökar. Tjänster med lågt veckotimalt ersätts av tjänster med större kyrkomusikaliskt innehåll. De särskilda stiftsuppgifterna bör frikopplas från domkyrkoorganisttjänsten. Hos varje stiftsstyrelse anställs en stiftsmusiker. Skolkantorstjänsterna bör försvinna. Kombinationstjänster med kyrkomusikalisk och annan tjänstgöring bör skapas för att bredda sysselsättningsunderlaget för deltidstjänstgörande kyrkomusiker. Flera olika faktorer bör påverka valet av kompetens för kyrkomusikertjänster.

14.2.1 Tjänsteorganisationens anknytning till statligt fastställda examenskrav bör bestå

De kyrkomusikaliska tjänsterna har i huvudsak bestått under hela den tid som KMF har gällt. En av de viktigaste ändringarna var tillkomsten år 1958 av en ny självständig kyrkomusikalisk tjänst, kyrkokantorstjänsten, som i princip är avsedd för minst halvtidstjänstgöring. Senare tillkom möjligheten för organister och vissa biträdande kyrkomusiker att ha fyllnadstjänstgöring även i kommunal musikskola.

Tjänsteorganisationen enligt KMF består i princip av två kategorier kyrkomusiker med olika utbildningsbakgrund, nämligen högre och lägre kyrkomusikalisk utbildning. Till den första gruppen hör de högskoleutbildade kyrkomusikerna, i princip organister och biträdande

kyrkomusiker med högskoleutbildning. Den andra gruppen omfattar i regel kyrkokantorer, skolkantorer och biträdande kyrkomusiker med den lägre kyrkomusikaliska utbildningen och kompetensen. Orgelspelare kan ha en högst varierande utbildningsbakgrund. De olika slagen av tjänster inrättas i kyrkomusikerdistriktet alltefter de olika distriktens behov. Huvudregeln är därvid att organisttjänst inrättas i distrikt där folkmängden överstiger 5 000 personer och att kantorstjänst inrättas i övriga distrikt.

Denna principiella anknytning av tjänsteorganisationen till statligt fastställda examenskrav är enligt utredningens mening ändamålsenlig också för framtiden och bör därför bestå. I framtiden blir således kompetensnivåerna i princip två. De examina som knyts till nivåerna bör enligt utredningens mening benämnas organistexamen och kantorsexamen (avsnitt 19.2 och 20.2). Tjänstetyperna, vilka kommer att motsvara dagens organisttjänst resp. kyrkokantorstjänst, bör därmed bli organisttjänst och kantorstjänst.

För att den kyrkomusikaliska standarden skall kunna upprätthållas och utvecklas blir den naturliga utgångspunkten för pastoraten att försöka skapa organisttjänster och kantorstjänster med så stort kyrkomusikaliskt innehåll som möjligt. Om de kyrkomusikaliska uppgifterna i det egna pastoratet inte räcker till heltidstjänster bör pastoraten söka få till stånd kombinationstjänster.

Kombinationstjänst kan åstadkommas i samverkan med annan arbetsgivare än svenska kyrkan - i första hand den kommunala musikskolan och skolan. Den kyrkomusikaliska tjänstgöringen kompletteras i sådana fall med annan tjänstgöring företrädesvis innehållande musikaliska arbetsuppgifter (se avsnitt 14.2.5).

En annan typ av kombinationstjänst är att till kyrkomusikertjänstgöring i det egna pastoratet koppla annan tjänstgöring i församlingstvård eller i kyrklig administration i eget eller näraliggande pastorat.

En typ av kombinationstjänst är också att i samverkan med annat näraliggande pastorat åstadkomma - om möjligt - heltidstjänstgöring i kyrkomusikalisk verksamhet.

Om en lämplig lösning inte kan nås på något av de sätt som redovisats här ovan och där pastoratet förutsatts vara arbetsgivare, bör man därefter pröva möjligheten att få till stånd kombinationstjänster med annan än pastoratet/svenska kyrkan som arbetsgivare. Exempel på detta är en lärartjänst i det allmänna skolväsendet eller i den kommunala musikskolan med kyrkomusikalisk fyllnadstjänstgöring (se avsnitt 14.2.5). Utredningen vill framhålla att inrättandet av kombinationstjänster inte skall medföra att kravet på kantorexamen som lägsta kompetens för de kyrkomusikaliska arbetsuppgifterna efterges. De olika alternativen - tjänster med enbart kyrkomusikalisk tjänstgöring och kombinationstjänster - kan således jämföras när det gäller kraven på kyrkomusikalisk behörighet.

Undantagsvis kan emellertid en lägre kompetens godtas. Utredningen avser främst sådana fall där de kyrkomusikaliska göromålen har så begränsad omfattning att man inte kan räkna med att anställa en kantorsutbildad kyrkomusiker. Utredningen har gjort undersökningar av effekterna på sysselsättningsunderlaget i de framtida kyrkomusikertjänsterna (se nästa avsnitt). Resultaten visar bl.a. att sådana undantagssituationer som nu avses huvudsakligen torde uppstå när t.ex. geografiska skäl medför att kyrkomusikaliska uppgifter inte kan bilda underlag för mer än ett fåtal arbetstimmar per vecka.

- 14.2.2 Omfattningen av den kyrkomusikaliska tjänstgöringen blir oförändrad eller ökar. Tjänster med lågt veckotimtal ersätts av tjänster med större kyrkomusikaliskt innehåll

Utredningen har gjort undersökningar av utfallet av de preliminära ställningstagandena som presenterades i diskussionsbetänkandet SOU 1983:55. Undersökningarna har företagits i Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads kontrakt i Lunds stift samt i Strängnäs och Luleå stift. I dessa områden har utredningen studerat effekterna på sysselsättningsunderlaget i de framtida kyrkomusikertjänsterna vid övergång från kyrkomusikerdistrikt till pastorat som indelningsgrund för verksamheten. Det ena undersökta alternativet har utgjorts av den nuvarande pastoratsindelningen och det andra indelningen efter en pastoratsreglering huvudsakligen enligt de synpunkter som framförs av 1982 års kyrkommitté i det nämnda diskussionsbetänkandet.

Undersökningarna av utfallet med nuvarande pastoratsindelning visar att omfattningen av de kyrkomusikaliska göromålen i ett stort antal tjänster inte torde komma att ändras jämfört med nuvarande förhållanden. Detta gäller främst de fall där tjänstgöringen, inräknat förekomsten av fyllnadstjänstgöring, redan i dagsläget utgör heltid. Men även i andra situationer kan förändringar uteslutas, t.ex. med hänsyn till det nära sambandet mellan kyrkomusikers och prästers tjänstgöring eller av geografiska skäl.

Resultaten pekar också på goda möjligheter att genom sammanslagningar av kyrkomusikerdistrikt öka det kyrkomusikaliska innehållet i tjänsterna. Nya attraktiva tjänster framför allt av deltidskaraktär men med tillfredsställande omfattning på göromålen (grupp 1 a och 1 b, avsnitt 14.2.7) kan skapas i ett stort antal fall. Omvandlingen av skolkantorstjänster och "små" tjänster som biträdande kyrkomusiker till kantorstjänster med

frivillig musikundervisning innebär en standardförbättring. Orgelspelarbefattningar med lågt veckotimtal kan sammanföras till kantorstjänster. Antalet sådana tjänster kommer alltså att öka, vilket medför en kvalitetsökning på den kyrkomusikaliska verksamheten helt i linje med de övriga förslag som utredningen lägger fram (avsnitt 13.2.7 och 14.2.6). Detta stämmer också väl med avsikten bakom KMF, en avsikt som dock inte kunnat fullföljas på grund av fasthållandet vid församlingen som kyrkomusikerdistrikt.

En annan konsekvens är att det kan bli ännu vanligare än nu med duplikationer för kyrkomusikerna och att gudstjänsttiderna till följd härav kan behöva ändras i en del församlingar.

I vissa fall torde det emellertid inte kunna undvikas att kyrkomusikertjänster får en tämligen begränsad omfattning. Såvitt utredningen kan bedöma bör detta inte inträffa annat än i rena undantagsfall (jfr avsnitt 14.2.1).

De ytterligare förbättringar av underlaget för kyrkomusikertjänsterna som kan uppnås genom en pastoratsreglering med tillämpning av 1982 års kyrkokommittés förut nämnda synpunkter är enligt utredningens mening mycket begränsade. Förändringar hindras oftast av sambandet mellan prästernas och kyrkomusikernas tjänstgöring eller av geografiska skäl. Vidare kan hindret utgöras av att en kyrkomusiker normalt sett inte bör tjänstgöra mer än vid två huvudgudstjänster under en och samma dag. Av samma orsaker anser utredningen att en s.k. rullande pastoratsreglering inte heller kan medföra annat än marginella förbättringar av underlaget för kyrkomusikertjänsterna.

- 14.2.3 De särskilda stiftsuppgifterna bör frikopplas från domkyrkoorganisternas tjänster. Stiftsstyrelserna skall förses med nya tjänster för stiftsmusiker

Domkyrkoorganisternas uppgifter för stiftet

Vid sidan av sina vanliga kyrkomusikaliska uppgifter har domkyrkoorganisterna särskilda åligganden som anges i 18 § KMF (avsnitt 13.1.3). För dessa göromål ökas veckotimtalet med två i stift med mindre än 150 kyrkomusikerdistrikt och med tre i övriga stift.

Som framgått av redogörelsen för framställningar om ändringar i KMF har man från fackligt håll påpekat att domkyrkoorganisternas uppgifter för stiftet har ökat starkt i omfattning under senare år. Detta har också framhållits vid utredningens sammanträden med företrädare för domkyrkoorganisterna.

Domkyrkoorganisterna har en betydelsefull roll i det kyrkomusikaliska livet. Genom sina centrala positioner har de möjligheter att indirekt påverka den kyrkomusikaliska utvecklingen i stiftet. Den ställningen har förstärkts under senare tid, eftersom domkyrkorna som stiftshelgedomar på många håll har kommit att få en allt större betydelse, bl.a. genom att särskild verksamhet inte minst av kyrkomusikalisk art har knutits till dem. Dessa funktioner bör enligt utredningens mening förstärkas genom att domkyrkoorganisterna - särskilt väl kvalificerade kyrkomusiker - får möjlighet att koncentrera sig på den rent kyrkomusikaliska verksamheten. Stiftsuppgifterna, som i framtiden får större omfattning än vad som ryms inom de nuvarande alltför knappt tillmätta två - tre veckotimmarna och i stor utsträckning blir av musikaliskt/administrativ karaktär (se det följande), bör därför i princip inte kopplas samman med domkyrkoorganisternas tjänster.

Innan en anställning som domkyrkoorganist tillsätts skall ett särskilt yttrande inhämtas. Till detta återkommer utredningen i specialmotiveringen (avsnitt 25).

Genom utredningens förslag befrias domkyrkopastoraten från de kostnader som nu är förenade med domkyrkoorganisternas uppgifter enligt 18 § KMF.

Stiftsmusiker

Domkapitlens nuvarande befattning med frågor rörande kyrkomusikerverksamheten är i huvudsak av juridisk/administrativ karaktär och gäller bl.a. kyrkomusikerorganisationen och tillsättandet av enskilda tjänster inom den. Dessutom bör tilläggas att göromålen enligt 18 § KMF, som redan nämnts, bör betecknas som statliga angelägenheter även om utförandet ankommer på domkyrkoorganisten. Kostnaderna belastar domkyrkopastoratets lönestat.

De uppgifter avseende den kyrkomusikaliska verksamheten som stiftsstyrelsen i framtiden kommer att svara för omfattar frågor om verksamhetens minimiomfattning, minimum i fråga om erforderlig kompetensnivå och vissa dispensfrågor (jfr avsnitt 12.8.2 och 16.2.3). Härtill kommer att stiftsstyrelsen enligt utredningens mening skall svara för upplysningar och råd till kyrkomusiker i stiftet samt en viss konsulentverksamhet, som skall syfta till att bibehålla och utveckla den höga kyrkomusikaliska standarden i landet (jfr 12 § 3 mom. och 18 § KMF). Ett viktigt led i detta arbete är fortbildning av kyrkomusiker, särskilt beträffande kantorerna. Här synes det naturligt att stiftsstyrelsen tar initiativ till en intensifiering av fortbildningsverksamheten. Det kan eventuellt vara motiverat att sådant arbete kommer till stånd genom en samverkan mellan flera stift. Härutöver vill utredningen påpeka vikten av att stiftsstyrelsen har musikalisk sakkunskap till förfogande i orgelfrågor.

De nu nämnda uppgifterna är av sådan art att de i första hand kräver sakkunskap på det kyrkomusikaliska området. Det skall åligga stiftssamfälligheten att knyta till sig en lämplig person, förslagsvis benämnd stiftsmusiker. Något hinder mot att förordna domkyrkoorganisten som stiftsmusiker föreligger inte. I så fall måste stiftsstyrelsen se till att det finns förutsättningar för att såväl de kyrkomusikaliska uppgifterna i domkyrkopastoratet som uppgifterna för stiftet kan skötas på ett tillfredsställande sätt. Om domkyrkoorganisten förordnas som stiftsmusiker kan en kombinationstjänst få inrättas. Utredningen anser att funktionen som stiftsmusiker kräver den högre kyrkomusikerutbildningen.

Tillsättningen av stiftsmusikertjänster behandlas ytterligare i specialmotiveringen (avsnitt 25).

Kyrkomusikerutredningen har genom en rundfråga till samtliga domkapitel fått uppgifter på omfattningen av de göromål som - förutom domkyrkoorganisternas arbetsinsats - inom domkapitlen fullgörs på handläggarnivå vid behandlingen av ärenden rörande den kyrkomusikaliska verksamheten.

Sammanfattningsvis kan konstateras att arbetsuppgifter av juridisk/administrativ karaktär i dag förekommer i en omfattning som totalt för samtliga domkapitel kan uppskattas till motsvarande 7 - 8 heltidstjänster. Till skillnad härifrån kommer - som redan nämnts - stiftsstyrelsernas framtida handläggning av ärenden om kyrkomusik i första hand att kräva sakkunskap på det kyrkomusikaliska området. Ärendena av juridisk/administrativ art minskar till följd av utredningens förslag. Utredningen har den uppfattningen att varje stiftsstyrelse skall kunna bereda utrymme för i genomsnitt minst en 3/4-tjänst för stiftsmusiker med de arbetsuppgifter som har angetts ovan.

14.2.4 Skolkantorstjänsterna bör försvinna

Som framgått av den tidigare redogörelsen (avsnitt 12.4) är nackdelarna påtagliga med skolkantorstjänsterna. Detta torde främst bero på konstruktionen av tjänsten med arbete på heltid som lärare i skolan och med, i vissa fall, 14 - 15 veckotimmar kyrkomusikalisk tjänstgöring därutöver. Härigenom blir tjänstgöringen mycket betungande och det blir svårt att förlägga lagstadgad veckovila. Detta har bl.a. fått till följd att ett stort antal skolkantorstjänster är vakanta. Fortfarande finns emellertid ett betydande antal skolkantorstjänster kvar (tab. 6 och avsnitt 12.6), men endast ca 1/3 av dem är numera besatta.

Det är givet att denna förbindelselänk mellan skola och kyrka genom åren har haft stor betydelse såväl för musikalivet rent allmänt som för musikalivet inom svenska kyrkan. Efter hand har dock förbindelsen förlorat alltmer i betydelse. Skolkantorstjänsterna framstår numera som otidsenliga och föga praktiska från administrativ synpunkt. Utredningen anser därför att de bör avskaffas. Genom reformen av kyrkomusikerorganisationen bör således tillsättningen av sådana tjänster upphöra. De nuvarande ordinarie skolkantorernas situation behandlas i avsnitt 14.2.5.

14.2.5 Kombinationstjänster bör skapas

Även om utredningens arbete är inriktat på att öka tjänsternas kyrkomusikaliska innehåll är det uppenbart att uppgifterna ofta inte ger underlag för mer än deltidarbete. För att om möjligt förbättra sysselsättningsunderlaget i dessa fall bör kyrkomusikerna ges tillfälle till kombinationstjänstgöring av olika slag.

I redogörelsen för sina preliminära ställningstaganden (avsnitt 12.6) har utredningen redovisat intresset hos två olika grupper - yrkesverksamma kyrkokantorer och studerande med inriktning på organist- och kantorsex-

amen/pedagogisk examen för kyrkokantorer - för tjänstgöring av olika slag i kombination med kyrkomusikalisk tjänstgöring. De undersökta kombinationsalternativen var den kommunala musikskolan, det allmänna skolväsendet, församlingsvården och administrationen inom kyrkan samt för studerandegruppen även annat arbete.

Enkätsvaren visade på ett sådant intresse för samtliga undersökta alternativ att utredningen fortsättningsvis inte vill utesluta något av dem. Kombinationsalternativen utgörs således i första hand av tjänster som innehåller dels kyrkomusikalisk tjänstgöring, dels tjänstgöring inom det allmänna skolväsendet, den kommunala musikskolan, övrig församlingsvård och administrationen inom kyrkan. En lämplig kombination kan givetvis också bestå i att två eller eventuellt flera pastorat enas om en tjänst innehållande enbart kyrkomusikaliska arbetsuppgifter. Med uttrycket det allmänna skolväsendet avses kommunal grundskola, gymnasieskola eller vuxenutbildning. Utredningen vill särskilt framhålla att tjänstgöringen i det allmänna skolväsendet i framtiden inte skall vara bunden till någon bestämd lärarkategori. Det innebär att några begränsningar liknande dem som i dagsläget gäller för skolkantorerna (avsnitt 14.1) inte skall finnas. Utredningen anser att ett ytterligare kombinationsalternativ kan bestå av tjänstgöring som kyrkomusiker och som lärare i folkhögskola.

En annan aspekt på kombinationstjänstgöring för kyrkomusiker har utredningen fått i remissvaret på discussionsbetänkandet från Svenska kyrkans kulturinstitut. Institutet föreslår kombinationstjänster med kyrkomusik och exempelvis dramaverksamhet, litteratur, film, kulturpedagogik eller kulturadministrativ verksamhet.

Utredningen anser uppslagen värda att vidareutveckla. De utbildningsfrågor som blir aktuella i detta sammanhang, liksom beträffande rent inomkyrkliga tjänster i

församlingsvård och administration redovisas i avsnitt 22.

När det gäller sättet att skapa en kombinationstjänst kan det för utredningens del inte bli fråga om att lägga fram förslag med färdiga konstruktioner. I stället anser utredningen att grunden bör utgöras av avtal mellan dem som bidrar till underlaget för tjänsten. Sådana avtal bör innehålla överenskommelser om tjänstens karaktär och omfattning samt i övrigt om de förhållanden av personaladministrativ och ekonomisk art som parterna vill reglera sinsemellan.

Utredningen anser det lämpligt att Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund, SKFP, tar initiativ till upprättande av normalavtal som kan användas i det lokala arbetet med att åstadkomma kombinationstjänster. Viss ledning kan eventuellt fås av ett normalavtal som upprättats mellan SKFP och Svenska kommunförbundet. Detta normalavtal kan användas lokalt vid upprättande av avtal mellan kyrklig och borgerlig kommun om kyrkomusikers fyllnadstjänstgöring i kommunal musikskola (jfr avsnitt 13.1.2).

Till följd av utredningens förslag om pastoratet som minsta enhet för den kyrkomusikaliska verksamheten kan man räkna med att pastoraten i regel kommer att bidra med minst hälften av underlaget för kombinationstjänsterna i form av kyrkomusikalisk tjänstgöring. I dessa fall är det naturligt att pastoraten blir arbetsgivare. Tjänsterna kommer alltså att bli kyrkokommunala. Detta gäller även när resten av tjänstgöringen skall ske i det allmänna skolväsendet eller i folkhögskola.

I det fåtal fall när den kyrkomusikaliska tjänstgöringen har liten omfattning torde man emellertid få räkna med att annan än pastoratet kan bli arbetsgivare. Härvid kan en kyrkomusiker få en statligt reglerad tjänst, nämligen då den huvudsakliga delen av tjänsten härrör

från det allmänna skolväsendet eller folkhögskola. Kyrkomusikern blir i så fall att beteckna som lärare.

De ordinarie skolkantorerna bör få möjlighet till lättnad i sin tjänstgöring genom erbjudande om förordnande på ordinarie tjänster som lärare. Tjänsterna skall kunna innehålla fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker. Äldre bestämmelser om konstitutorial skall tillämpas på förordnandena. (Konstitutorialet medför bl.a. att innehavaren inte kan sägas upp på grund av arbetsbrist.) De skolkantorer som inte accepterar erbjudandet får fortsätta att tjänstgöra som förut (jfr avsnitt 14.2.4).

På ett tidigt stadium i arbetet undersökte utredningen möjligheterna att tills vidare konstruera om de nuvarande skolkantorernas tjänster. Syftet var i princip att försöka åstadkomma heltidstjänster med arbete i skolan och kyrkan i stället för tjänster med full arbetstid i skolan och kyrkomusikalisk tjänstgöring därutöver. En sådan lösning visade sig emellertid ge ett icke önskvärt resultat i pensionshänseende för den enskilde.

Med avseende på kombinationstjänster behövs författningsbestämmelser när det är fråga om kombination av tjänstgöring som kyrkomusiker och som lärare i det allmänna skolväsendet eller i folkhögskola. Vidare behövs regler om tjänster för skolkantorer. Till detta återkommer utredningen i specialmotiveringen (avsnitt 26 - 28).

När det gäller den allmänna inriktningen på kombinationstjänsterna visar enkätsvaren ingen så entydig bild att någon bestämd prioritering av de olika alternativen kan göras. Det finns goda grunder att i första hand söka alternativ på det musikaliska området, t.ex. undervisning i den kommunala musikskolan eller deltidсанställning i orkester. I allmänhet torde det näm-

ligen vara så att alla intressenter är mest betjänta av att kyrkomusikerns tjänst helt eller så nära heltid som möjligt innehåller arbete med musik. En synpunkt är därvid att utbildning kan ske inom en och samma sektor. Med hänsyn till att behoven av en kyrkomusikers tjänster lokalt kan variera högst betydligt bör emellertid någon bestämd bindning till musikalisk verksamhet inte göras i kombinationsfallen.

För att bättre än nu utnyttja kyrkomusikernas musikaliska kompetens anser utredningen sålunda att det är tillräckligt med en rekommendation till pastoraten som arbetsgivare om att i första hand försöka bredda samsättningsunderlaget för deltidstjänstgörande kyrkomusiker genom att erbjuda tjänster med kombinationer av kyrkomusikalisk och annan musikalisk tjänstgöring. För närvarande och en tid framöver finns det en viss outnyttjad resurs i de speciallärare och ämneslärare som tidigare har tjänstgjort som skolkantorer men som inte har kunnat kvarstå i dessa tjänster i och med att de upphört att vara klasslärare.

I enkäterna vände sig utredningen enbart till personer som har eller siktar mot den lägre kyrkomusikaliska utbildningen. Den högre kyrkomusikaliska utbildningen innehåller förutom kyrkomusikalisk grundkurs påbyggnadskurser som avser att ge behörighet till fyllnadstjänstgöring som musiklektorer inom kommunal musikskola eller det allmänna skolväsendet. För kyrkomusiker med den högre utbildningen torde därför kombinationsmöjligheterna i regel inskränkas till dessa två alternativ. På längre sikt torde man endast behöva räkna med det första alternativet. Det beror på utredningens förslag i fråga om den högre kyrkomusikerutbildningen (avsnitt 19.2). Sätten att skapa kombinationer bör dock bli desamma, oavsett om tjänsten är avsedd för en person med högre eller lägre utbildning.

14.2.6 Flera faktorer bör påverka valet av kompetens för kyrkomusikertjänster

Enligt KMF är det i regel endast en omständighet som avgör valet mellan organist- eller kantorstjänst, nämligen om invånarantalet i kyrkomusikerdistriktet över- eller understiger 5 000. Regeln är onekligen enkel att tillämpa samtidigt som utformningen kan ge otillfredsställande resultat, eftersom den normalt sett inte tillåter avvikelser.

Den allmänna bedömningen av erforderligt minimum för kompetensnivån bör ske med utgångspunkt från i stort sett samma kriterier som har redovisats beträffande omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten (avsnitt 13.2.7). I detta sammanhang bör speciellt betonas vad som där har sagts om körverksamhet.

Pastoratets bestånd av instrument bör även finnas med i bedömningen. Särskilt betydelsefullt är naturligtvis att hanteringen och vården av det värdefulla orgelbeståndet sköts av kyrkomusiker som är kvalificerade för det. Till uppgifterna hör också planläggning av varierande svårighetsgrad av den kyrkomusikaliska verksamheten samt annan förberedelse för tjänstgöringen.

I beslut om kompetensnivå på kyrkomusikertjänster bör stiftsstyrelsen enligt utredningens uppfattning utgå från att det nuvarande antalet tjänster avsedda för kyrkomusiker med den högre utbildningen (organist-tjänster) i stort sett kan anses motsvara de behov som finns även för framtiden. En minskning av antalet sådana tjänster strider mot intentionerna i utredningsdirektiven. Totalt sett måste avsikten vara att säkra den höga kvalitet som i dag karakteriserar svensk kyrkomusik.

I denna liksom andra frågor om kyrkomusikerorganisationen som stiftsstyrelserna skall behandla vill ut-

redningen rekommendera att stiftsstyrelserna samråder sinsemellan. Framför allt bör det ske under den tid då den nya organisationen förbereds och genomförs.

Som följer av avsnitt 14.2.2 kommer ett antal tjänster som biträdande kyrkomusiker att förändras till kyrkokantorstjänster med i princip oförändrade kostnader. Likaså kommer orgelspelarbefattningar i ett och samma pastorat att kunna föras samman till kyrkokantorstjänster. Ingen ökning av kostnaderna torde bli följden av denna omorganisation. Antalet kyrkokantorstjänster kommer alltså att utökas i viss utsträckning. Detta blir en konsekvens av att pastoraten i stället för församlingarna blir framtidens "kyrkomusikerdistrikt". Denna effekt av reformen ligger också helt i linje med KMF:s intentioner. Den standardhöjning som KMF i denna del var avsedd att leda till blir med den nu föreslagna reformen möjlig att förverkliga.

Utredningen vill framhålla att pastoratet givetvis skall ha rätt att anställa kyrkomusiker med högre kompetens än vad som följer av stiftsstyrelsens beslut. Jämför avsnitt 13.2.7 angående pastoratets rätt att gå utöver stiftsstyrelsens beslut om minimiomfattning.

Stiftsstyrelsens beslut om kompetensnivå för kyrkomusikertjänster skall gälla tills vidare, men kunna omprövas när som helst. Initiativet till omprövningen kan tas av pastoratet eller av stiftsstyrelsen.

14.2.7 Särskilt om kyrkomusikertjänster enligt kyrkokommunala regler

De kyrkliga kommunerna har i allmänhet antagit en lokal personalstadga. I den av Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund rekommenderade PST-F 83 anges i 4 §, beträffande inrättande av anställning, att denna uppgift ankommer på församlingens eller samfällighetens beslutande organ. Detta organ kan i sitt beslut om

tjänste- eller förvaltningsorganisationens omfattning ha angett sysselsättningsgraden för den enskilda anställningen.

Enligt de allmänna bestämmelserna, vilka ingår i det lokala kollektivavtalet, hänförs arbetstagare till någon av de nedan angivna grupperna. Gruppindelningen har oftast en direkt anknytning till den av det beslutande organet angivna sysselsättningsgraden, dvs. omfattningen av den inrättade anställningen.

- Grupp 1 a) arbetstagare med heltidstjänstgöring och som anställts för en sammanhängande tid av minst tre månader
- b) arbetstagare med deltidstjänstgöring omfattande minst 40 % av den för motsvarande heltidsanställd gällande arbetstiden och som anställts för en sammanhängande tid av minst tre månader.

Grupp 2 annan arbetstagare.

Gruppindelningen är det kyrkokommunala anställningssystemets direkta arbetsrättsliga motsvarighet till begreppen ordinarie, extra ordinarie, extra resp. arvodestjänst på det statligt reglerade området. Till grupperna hör - på grund av anställningsavtalets innehåll i övrigt - olika avtalsenliga rättigheter. I sak kommer emellertid några större skillnader i själva anställningstryggheten inte att föreligga i förhållande till vad som i motsvarande ordning gäller inom det statligt reglerade anställningssystemet. Här bortses från den särskilda anställningstrygghet som anställning med fullmakt eller med konstitutorial medför på det statligt reglerade området.

14.3 Vissa övergångsfrågor

Vid överförandet av de kommunalt anställda kyrkomusikerna från tjänster inom det statligt lönerreglerade

området till tjänster inom det kyrkokommunalt lönereglerade området uppstår naturligt nog flera problem inte minst av teknisk natur. Ett av de mest besvärliga problemen är den omständigheten att flera kyrkomusiker i dag innehar ordinarie tjänster tillsatta med konstitutorial eller motsvarande, vilket medför att innehavarna i princip är oavsättliga och således inte kan sägas upp från sina tjänster. Denna tryggade anställning inskränks dock i viss mån genom den förflyttnings skyldighet som de är underkastade genom KMF, 45 § för organist och 55 § för skolkantor.

De som inte har tjänster tillsatta med konstitutorial eller motsvarande kan sägas upp enligt bestämmelserna i 7 kap. 2 § LOA med iakttagande av reglerna om uppsägningstid i 9 § AST. Uppsägningstiden kan därutöver för vissa tjänstemän förlängas enligt bestämmelsen i 11 § LAS. Som saklig grund för uppsägning anges i förarbetena till LAS bl.a. att viss verksamhet inskränks eller läggs ned eller att ett visst verksamhetsområde övergår från en huvudman till en annan varvid övertalighet uppstår.

De i föregående stycken angivna problemen kan lösas på flera sätt, t.ex. genom att parterna träffar kollektivavtal, genom lagstiftning eller genom en kombination av bägge dessa åtgärder. Utredningen anser att någon av dessa metoder kan vara lämplig även om det i realiteten inte är fråga om att verksamheten övergår från en huvudman till en annan. Beträffande anställningsform och lönereglering sker dock ett byte av huvudman.

Det är tänkbart att en del av de kyrkomusiker som har ordinarie tjänster tillsatta med konstitutorial eller motsvarande inte kommer att acceptera erbjudna tjänster med kommunal lönereglering. De behåller då sina statligt lönereglerade tjänster men kan ändå bli skyldiga att utföra arbetsuppgifter åt den kyrkokommunala huvudmannen. Under en övergångstid torde det således bli

nödvändigt för vissa kyrkokommunala huvudmän att tilllämpa såväl kommunala som statliga kollektivavtal vid sidan av varandra.

Vissa frågor om skolkantorer behandlas i specialmotiveringen (avsnitt 27 och 28).

15 INRÄTTANDE AV KYRKOMUSIKERTJÄNSTER

15.1 Gällande rätt

15.1.1 Inrättande av tjänster som organist och kantor. Anställande av orgelspelare, 5 § KMF

För varje kyrkomusikerdistrikt skall domkapitlet - eller regeringen i vissa fall - på förslag av kyrkorådet fastställa tjänstetyp, varmed avses organisttjänst eller kantorstjänst (skolkantorstjänst eller kyrkokantorstjänst).

Till grund för domkapitlets beslut skall ligga en utredning av kyrkorådet om bl.a. de arbetsuppgifter som kyrkomusikern skall utföra, inkl. möjligheterna till fyllnadstjänstgöring. I fråga om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF (det allmänna skolväsendet) skall uppgifter från länskolnämnden ligga till grund för utredningen.

På grundval av utredningen lägger kyrkorådet fram ett förslag om tjänstetyp till domkapitlet. Om kyrkorådet föreslår skolkantorstjänst skall förslaget sändas via skolstyrelsen i vederbörande kommun och länskolnämnden, vilka skall yttra sig över förslaget. Efter samråd med skolstyrelsen kan kyrkorådet under vissa förutsättningar (avsnitt 14.1) även föreslå att en orgelspelare skall anställas.

Om kyrkorådet anser att tjänstetypen skall ändras skall förslaget till tjänstetyp ges in i god tid innan orga-

nist- eller kantorstjänst beräknas bli ledig. Sådant förslag kan även ges in om särskilda omständigheter ger anledning till det. Ledigheter skall anmälas till domkapitlet även om det inte finns anledning att ändra tjänstetypen.

Om ett kyrkomusikerdistrikt har en organist med fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF (den kommunala musikskolan) skall domkapitlet ta upp frågan om omprövning av tjänstetypen i god tid innan avtalet mellan församlingen och kommunen om fyllnadstjänstgöringen löper ut. Även i övrigt kan domkapitlet ta upp tjänstetypen till omprövning om det finns särskilda skäl. I sådana fall skall kyrkorådet - och skolstyrelsen om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF är aktuell - göra en utredning om arbetsuppgifterna. När det gäller fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF skall samråd ske med vederbörande kommun.

Domkapitlet fastställer i regel tjänstetypen. Om skolstyrelsen eller länsskolnämnden har avstyrkt ett förslag om att inrätta eller bibehålla en skolkantorstjänst, och domkapitlet anser att förslaget bör bifallas, skall frågan emellertid avgöras av regeringen.

För domkapitlet gäller att organisttjänst, som skall vara förenad med fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF, får fastställas som tjänstetyp endast om det finns ett tillräckligt varaktigt underlag för fyllnadstjänstgöringen. Vidare skall domkapitlet bestämma om en organisttjänst skall vara ordinarie eller extra ordinarie i de fall dessa anställningsformer kan förekomma. Därvid gäller att annan organisttjänst än domkyrkoorganisttjänst får fastställas som ordinarie endast om den är förenad med full tjänstgöring. I denna får fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF inräknas.

När en organisttjänst, som kan vara ordinarie eller extra ordinarie, blir ledig skall domkapitlet besluta

om tjänsten skall vara ordinarie eller extra ordinarie. Även när en sådan tjänst inte är ledig kan domkapitlet föreskriva att en extra ordinarie tjänst skall vara ordinarie.

Domkapitlet får även ge tillstånd till att anställa orgelspelare tills vidare under en viss tid, som inte får omfatta längre tid än fem år vid varje beslut.

15.1.2 Inrättande av tjänst som biträdande kyrkomusiker, 6 § KMF

Om en församling beslutar att inrätta en tjänst som biträdande kyrkomusiker, skall kyrkorådet ge in en framställning om det till domkapitlet. Till framställningen skall fogas en utredning om de arbetsuppgifter som skall ingå i tjänsten.

Medger domkapitlet att en biträdandetjänst inrättas, skall domkapitlet bestämma om tjänsten skall vara extra ordinarie eller en arvodestjänst. Vidare skall domkapitlet fastställa kompetensfordringarna för tjänsten. En tjänst som biträdande kyrkomusiker får bara dras in om domkapitlet medger det.

15.2 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: I framtiden kommer kyrkomusikertjänsterna i regel att inrättas enligt kyrkokommunala regler med pastoraten som beslutande. Om någon annan i stället skall vara arbetsgivare kommer inrättandet att följa de regler som gäller för denne arbetsgivares verksamhet.

15.2.1 Inrättandet av kyrkomusikertjänster kommer i huvudsak att följa kyrkokommunala regler

Till grund för inrättandet av kyrkomusikertjänster ligger i dagsläget ett detaljerat system med statliga regler. Till följd av utredningens ställningstagande i hu-

vudfrågan om statlig eller kyrkokommunal reglering av tjänsterna bör det systemet ersättas av ett förfarande enligt vanliga kyrkokommunala regler. Pastoraten kommer att utöva den beslutande funktionen.

Även inrättandet av kombinationstjänster kommer att följa kyrkokommunala regler om pastoratet skall vara arbetsgivare. Om någon annan i stället skall vara arbetsgivare kommer inrättandet att följa de regler som gäller för denne arbetsgivares verksamhet. Som exempel kan nämnas dels lärartjänster med tjänstgöringen huvudsakligen förlagd till kommunal musikskola, dels lärartjänster i det allmänna skolväsendet med fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker.

Det nu sagda kan emellertid inte gälla utan inskränkning. Det blir följderna av utredningens förslag om det statliga inflytandet över organisationen, ett inflytande som skall utövas av stiftsstyrelsen och avse fastställande av minimum för verksamhetens omfattning och erforderlig kompetensnivå för den eller de kyrkomusiker som skall anställas (avsnitt 12.8.2, 13.2.7 och 14.2.6).

15.2.2 Närmare om inrättandet enligt kyrkokommunala regler

Kyrkokommunala tjänster inrättas som nämnts av den kyrkliga kommunens beslutande organ. Detta framgår som regel av 4 § PST-F 83 (avsnitt 12.8.4). Med pastoratet som minsta enhet för den kyrkomusikaliska befattningsorganisationen innebär det att församlingsdelegerade i den partiella ekonomiska pastoratssamfälligheten fattar ifrågavarande beslut. I enförsamlingspastorat blir det kyrkofullmäktige och i särskilt bildade samfälligheter - som handhar dessa ärenden - dess kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade som fattar beslut. Det beslutande organet har möjlighet att delegera beslutet till kyrkorådet, vilket dock i praktiken torde

ske endast i undantagsfall. Beträffande Stockholms kyrkliga samfällighet, se avsnitt 29.

Enligt det samrådssystem som anges i 5 kap. 26 och 28 §§ LFKS, skall kyrkorådet i en samfällighet underrätta församlingarna om frågor av större ekonomisk betydelse och får vidare infordra yttranden och upplysningar från församlingarnas kyrkoråd, när det behövs för att rådet skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Det torde vara naturligt att frågan om inrättande av kyrkomusikertjänster blir föremål för det angivna samrådsförfarandet.

Till grund för ett förslag om inrättande av en kyrkokommunal tjänst ligger normalt ett beredningsunderlag som omfattar behovet av arbetstagare för den aktuella verksamheten, liksom en beräkning av de kostnader som anställandet av personal för med sig.

När det gäller att inrätta befattningar ingår givetvis i det aktuella beslutsunderlaget beskrivningar och bestämningar av sådana faktorer som grundar den aktuella anställningens och verksamhetens kvalitet, sysselsättningsgrad, lönesättning m.m. Härvid har kyrkokommunen att grunda sina ställningstaganden också på vad som kan ha överenskommit i centrala kollektivavtal eller ha utfärdats i anslutning därtill eller på vad som kan ha legat som materiell grund för de centrala överenskommelsernas innehåll. Från denna utgångspunkt har det givetvis ett intresse att något ytterligare, utöver vad som gjorts i avsnitt 12.8.4, beskriva förutsättningarna för och den tekniska uppbyggnaden av det lokala kollektivavtalet.

15.2.3 Innehållet i det lokala kollektivavtalet, LOK

LOK 84, som har antagits för samtliga kyrkliga kommuner, innehåller bl.a. AB 84. Till LOK 84 hör också CAF som specialbestämmelser till AB 84. Sådana specialbe-

stämmelser kan upprättas för verksamhetsområden där behov föreligger enligt de centrala parternas gemensamma bedömning.

Vid ett överförande av kyrkomusikeranställningarna till det kyrkokommunalt reglerade området bör det vara naturligt att upprätta specialbestämmelser för befattningarna inom kyrkomusikerverksamheten.

CAF-bestämmelser innehåller normalt lönegradsbestämningar eller latitud- eller lönefältsangivelser för resp. befattningar. De innehåller även överenskomna definitioner av det huvudsakliga innehållet i de befattningar som regleras av specialbestämmelsen, liksom de förutsättningar, t.ex. utbildnings- och/eller andra kvalifikationsangivelser för de lönevillkor som avtalsparterna är överens om. I vissa fall kan bestämmelserna även innefatta ändringar och/eller tillägg till de bestämmelser som AB 84 innehåller, liksom sådana överenskommelser som är möjliga, och enligt parternas bedömning lämpliga, avvikelser från dispositiv arbetsrättslig lagstiftning (t.ex. arbetsmiljölag och arbetstidslag e.d.).

Till en CAF-bestämmelse kan också höra normer för inplacering i lönegrad inom en i specialbestämmelsen överenskommen lönegradslatitud.

Normerna kan innehålla s.k. kriterier som vid en lokal förhandling skall beaktas vid inplacering i lönegrad inom den i avtalet angivna latituden, om inplacering i lönegrad skall ske vid lokal förhandling. Sådana kriterier kan utgöras av hänsynstagande till verksamhetens omfattning, karaktär, arbetstagarens ansvarsområde o.d. Normerna saknar kollektivavtalskaraktär, men de centrala parterna brukar vara överens om innehållet i dem.

För sådana verksamhetsområden där det är erforderligt att för de enskilda anställningarna bestämma anställ-

ningens sysselsättningsgrad, då arbetstiden inte direkt schemaläggs, kan de centrala parterna överenskomma om tidlistor för den aktuella verksamheten. Tidlistornas innehåll bestämmer då vilken varaktighet en viss arbetsprestation eller arbetsinsats skall anses ha, om den skall utföras under vissa av parterna angivna eller eventuellt av tredje part (t.ex. statlig eller central kyrklig myndighet eller motsvarande) angivna kvalitets- eller utförandekrav. Angivna tider får sedan användas, då arbetsgivaren, i förekommande fall efter MBL-förhandling, skall fastställa med vilken frekvens, dvs. hur många gånger för år eller annan tidsenhet, de olika arbetsuppgifterna skall utföras. Summan av sådana produkter av arbetstider blir således i princip den sysselsättningsgrad som skall gälla för den aktuella befattningen.

Även om det är den enskilde arbetsgivaren, som enligt det kyrkokommunala systemet har att bestämma vilka arbetsuppgifter han önskar ha utförda, finns möjligheten att de centrala parterna eller arbetsgivarparten i samråd eller efter överenskommelser med arbetstagarparten, utfärdar någon form av normalinstruktion för viss typ eller vissa typer av befattningar.

Slutligen skall här omnämnas att den centrala arbetsgivarparten till en central specialbestämmelse kan utfärda ensidiga anvisningar beträffande den verksamhet, vari befattningarna inom en bestämd specialbestämmelse skall ha sin utövning.

Innehållet i sådana anvisningar kan vara den centrala arbetsgivarpartens ensidiga bestämning av sin uppfattning om mål, inriktning, omfattning och kvalitet för den verksamhet som regleras i lönekollektivavtalet. Anvisningarna utgör således grunden för att kollektivavtalet skall kunna tillämpas i det enskilda fallet och är därför en direkt vägledning för den lokala kyrkokommunens beslutande organ, då det fastställer ka-

raktären av den verksamhet i vars befattningsorganisation kollektivavtalet skall tillämpas.

Anvisningarna kan också, vilket under vissa omständigheter kan vara naturligt eller självfallet, hämta sitt innehåll från statliga författningar eller från beslut hos centrala kyrkliga organ som har erhållit till uppgift att utfärda anvisningar till de kyrkliga församlingarna och samfälligheterna beträffande viss verksamhets mål, inriktning, omfattning och kvalitet. Det bör heller inte uteslutas att sådana anvisningar kan påverkas av icke-officiella organ eller förhållanden i den mån sådana har ett berättigat intresse av att ha inflytande på anvisningarna.

16 BEHÖRIGHETSVILLKOR OCH BEFORDRINGSGRUNDER

16.1 Gällande rätt

16.1.1 Behörighetsvillkor för ordinarie och extra ordinarie organist, 24 § KMF

Enligt 24 § 1 mom. KMF skall en sökande till ordinarie eller extra ordinarie organisttjänst a vara fri från sjukdom eller handikapp, som gör honom olämplig för de åligganden som ingår i tjänsten, b vara känd för hedrande vandel och för att vilja främja församlingslivet, c ha genomgått den utbildning eller avlagt de examina eller prov som anges i 24 § 2 mom., d ha god förmåga att meddela undervisning i musik och gott sätt att handleda elever samt e ha tjänstgjort i den omfattning som sägs i 24 § 3 mom. Om fyllnadstjänstgöring ingår i tjänsten skall sökande i fråga om utbildning, examina eller prov uppfylla de villkor som enligt 24 § 4 mom. gäller för fyllnadstjänstgöringen (24 § 1 mom. KMF).

Behörig som sökande till organisttjänst är enligt 24 § 2 mom. första stycket KMF den som i fråga om utbildning uppfyller villkoren enligt någon av följande fem villkorsgrupper, nämligen

VillkorsgruppUtbildning

1	dels kyrkomusikalisk grundkurs på kyrkomusikerlinje vid musikhögskola, dels i anslutning till grundkursen anordnad påbyggnadskurs i form av praktisk-pedagogisk utbildning,

- 2 dels kyrkomusikalisk grundkurs på kyrkomusikerlinje vid musikhögskola, dels i anslutning till grundkursen anordnad musikpedagogisk påbyggnadskurs,
- 3 högre organistexamen, högre kantors-examen och musikleäroexamen,
- 4 högre organistexamen, högre kantors-examen och sådan särskild av skolöverstyrelsen anordnad kurs som är avsedd för utbildning av lärare i musik,
- 5 högre organistexamen, högre kantors-examen och särskild av musikhögskola övergångsvis anordnad musikpedagogisk påbyggnadsutbildning.

Behörig som sökande är dock även den som, jämte musikleäroexamen, har avlagt endast en av de två i villkorsgrupp 3 i första stycket nämnda kyrkomusikaliska examina, men dessutom godkänts i efterprovning vid musikhögskola i det eller de ämnen som tillhör den av sökanden icke avlagda examen och ej ingår i någon av de andra i samma villkorsgrupp angivna examina. Behörig som sökande är vidare den som i stället för kyrkomusikalisk examen som här sagts har avlagt sådant däremot svarande kunskapsprov, som enligt kungörelsen (1930:80) angående villkor för behörighet till organist- och kantors-(kyrkosångar-)befattningar med tillhörande övergångsbestämmelser medförde behörighet till i 1 § nämnda kungörelse avsedd kyrkomusikertjänst (24 § 2 mom. andra stycket KMF).

Den som har antagits till organisttjänst på grund av betyg över avlagda kunskapsprov, som anges i andra stycket, skall med avseende på innehavet av organisttjänsten likställas med den som har avlagt de examina som anges i villkorsgrupp 3 i första stycket (24 § 2 mom. tredje stycket KMF).

Minst två år skall ha förflutit från det sökanden genomgått den utbildning eller avlagt de examina eller prov, som anges i 24 § 2 mom. Under denna tid skall han ha tjänstgjort minst ett år som organist eller kantor och - samtidigt eller på skilda tider - minst en termin som lärare i musik vid läroanstalt som avses i 13 § (jfr avsnitt 13.1.2). Om sökanden har haft sådan tjänstgöring före nämnda utbildning, examina eller prov, får domkapitlet dock medge att tiden tillgodoräknas (24 § 3 mom. KMF).

En organist är behörig att fullgöra fyllnadstjänstgöring om han uppfyller de villkor som nedan anges för följande skolformer, nämligen

<u>Skolform</u>	<u>Villkor</u>
grundskolan	villkoren enligt någon av villkorsgrupperna 1, 3 och 4 i 24 § 2 mom. första stycket,
kommuns gymnasieskola	villkoren enligt någon av villkorsgrupperna 1 och 3 i 24 § 2 mom. första stycket,
annan läroanstalt som avses i 13 § 1 än grundskolan eller gymnasieskolan	villkoren enligt någon av villkorsgrupperna i 24 § 2 mom. första stycket,
kommunal musikundervisning som avses i 13 § 2	villkoren enligt någon av villkorsgrupperna 2, 3 och 5 i 24 § 2 mom. första stycket.

I fråga om behörighet till fyllnadstjänstgöring skall den som uppfyller behörighetsvillkoren enligt 24 § 2 mom. andra stycket jämföras med den som uppfyller villkoren enligt villkorsgrupp 3 i 2 mom. första stycket samma paragraf (24 § 4 mom. KMF).

Om det föreligger särskilda skäl, får domkapitlet medge sökande till organisttjänst befrielse från behörighetsvillkor som anges i 24 § 1 - 4 mom. Innan sådan befrielse medges skall domkapitlet inhämta yttrande från kyrkorådet, domkyrkoorganisten och, om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 resp. 2 KMF ifrågakommer, av skolstyrelsen eller kommunen (24 § 5 mom. KMF).

16.1.2 Behörighetsvillkor för extra organist, 25 § KMF

En extra organist skall uppfylla de i 24 § 1 mom. KMF a, b och d angivna villkoren och skall ha avlagt organist- och kantorsexamen eller i kungörelsen (1930:80) angående villkor för behörighet till organist- och kantors-(kyrkosångar-)befattningar angiven lägre organistexamen eller mot nämnda examina lägst svarande kyrkomusikaliska kunskapsprov, som avses i 24 § 2 mom. andra stycket KMF.

Den som har anställts som extra organist på grund av betyg över andra avlagda kunskapsprov än organist- och kantorsexamen skall med avseende på innehavet av denna sin anställning likställas med den som har avlagt organist- och kantorsexamen.

En extra organist är behörig att fullgöra fyllnadstjänstgöring, om han uppfyller de villkor som nedan anges för följande skolformer, nämligen

<u>Skolform</u>	<u>Villkor</u>
grundskolan	villkoren enligt någon av villkorsgrupperna 1 och 4 i 24 § 2 mom. första stycket,
kommuns gymnasieskola	villkoren enligt villkorsgrupp 1 i 24 § 2 mom. första stycket,

annan läroanstalt som avses i 13 § 1 än grundskolan eller gymnasieskolan villkoren enligt någon av villkorsgrupperna 1, 2, 4 och 5 i 24 § 2 mom. första stycket,

kommunal musikundervisning som avses i 13 § 2 villkoren enligt någon av villkorsgrupperna 2 och 5 i 24 § 2 mom. första stycket.

Behörig att fullgöra fyllnadstjänstgöring är även den extra organist som har avlagt musikhögskoleexamen eller godkänts, i fråga om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF, av länskolnämnden och, i fråga om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF, i den ordning som församlingen och kommunen bestämmer.

16.1.3 Behörighetsvillkor för kantor, 26 § KMF

Sökande till skolkantorstjänst skall a vara behörig till den tjänst som lärare i grundskolan för klass på lågstadiet eller för klass på mellanstadiet, vilken ingår i skolkantorstjänsten, b vara känd för att vilja främja församlingslivet samt c ha avlagt organist- och kantorexamen eller lägre organistexamen eller mot dessa examina lägst svarande kyrkomusikaliska kunskapsprov, som avses i 24 § 2 mom. andra stycket KMF (avsnitt 16.1.1).

Vikarie på skolkantorstjänst skall ha avlagt kunskapsprov som avses ovan under c och i övrigt uppfylla de villkor som gäller för anställning som vikarie på lärartjänsten (26 § 1 mom. KMF).

Sökande till kyrkokantorstjänst skall uppfylla de i 24 § 1 mom. KMF a, b och d angivna villkoren samt ha avlagt organist- och kantorexamen eller lägre organistexamen eller mot dessa examina lägst svarande kyrkomusikaliska kunskapsprov, som anges i 24 § 2 mom. andra stycket KMF (avsnitt 16.1.1), och dessutom ha

genomgått pedagogisk kurs för kyrkokantorer med godkänt vitsord.

För behörighet till anställning som extra kyrkokantor gäller samma villkor som för behörighet till kyrkokantorstjänst. Genomgången pedagogisk kurs krävs dock inte (26 § 2 mom. KMF).

Om det finns särskilda skäl får domkapitlet medge sökande till kantorstjänst befrielse från behörighetsvillkor som anges i 26 § 1 mom. c och 2 mom. Innan sådan befrielse medges skall domkapitlet inhämta yttrande av kyrkorådet och domkyrkoorganisten (26 § 3 mom. KMF).

Den som har antagits till kantorstjänst eller som vikarie på kantorstjänst på grund av betyg över andra avlagda kyrkomusikaliska kunskapsprov än organist- och kantorsexamen, skall med avseende på innehavet av kantorstjänsten likställas med den som har avlagt organist- och kantorsexamen (26 § 4 mom. KMF).

16.1.4 Befodringsgrunder, 27 § KMF

För kyrkomusikertjänst skall som befordringsgrunder gälla i följande ordning a skicklighet och nit vid fullgörande av de åligganden som ingår i tjänsten, b kunskaper och färdigheter, vitsordade genom betyg eller på annat sätt, i det eller de hänseenden som kan vara av betydelse för tjänsten och c längden av väl vitsordad tjänstgöring. Härvid kan en mindre underlägsenhet enligt en föregående befordringsgrund uppvägas av ett större företräde enligt en senare. För en organist skall särskilt avseende fästas vid förtjänster som kyrkomusiker och för domkyrkoorganist dessutom vid lämpligheten som musiksakkunnig i domkapitlet.

I fråga om skolkantor skall särskilt avseende fästas vid förtjänster som lärare i grundskolan för klass på

lågstadiet eller för klass på mellanstadiet eller som småskollärare eller folkskollärare.

16.2 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Behörighetsvillkoren för de två framtida huvudtyperna av kyrkomusikertjänster kommer i huvudsak att motsvara dagens krav för organist- resp. kyrkokantorstjänst. I vissa undantagsfall kan en lägre kompetens godtas. Om det föreligger särskilda skäl kan en sökande medges befrielse från behörighetsvillkor. Sådana dispensfrågor skall prövas av stiftsstyrelsen. Vid tjänstetillsättningar bör pastoraten följa allmänt erkända meritvärderingsprinciper såsom förtjänst och skicklighet.

16.2.1 Behörighetsvillkoren kommer i huvudsak att motsvara de nuvarande kraven för organist- resp. kyrkokantorstjänst

Som framgått av det föregående avsnittet kan behörighetsvillkoren för kyrkomusiker delas in i tre kategorier, nämligen allmänna behörighetsvillkor, dvs. hälsotillstånd, vandel, vilja att främja församlingslivet, undervisningsförmåga etc., särskilda behörighetsvillkor, dvs. formella meriter som utbildning, examina etc. samt - i fråga om ordinarie och extra ordinarie organist - praktisk tjänstgöring.

Som en utgångspunkt för övervägandena anser utredningen att kraven för framtida anställning som kyrkomusiker - organist eller kantor (jfr avsnitt 14.2.1) - allmänt sett inte kan vara lägre än vad som nu gäller för organister resp. kyrkokantorer.

Enligt KMF är de allmänna behörighetsvillkoren desamma både för organister och för kyrkokantorer. Dessa allmänna villkor bör i princip gälla för organister och kantorer även efter en reform.

Utredningen vill framhålla att bestämmelserna i 19 kap. 2 § kyrkolagen om psykiskt och fysiskt handikapp som hinder mot antagning till präst nyligen slopades (skr 1982:3, KLU 1, kskr 1, prop. 1982/83:7, KU 5, rskr 4). Motiveringen var att föreskrifterna inte längre tillämpades rigoröst inom kyrkan och att prövningen av de blivande prästernas lämplighet uteslutande ankommer på biskoparna.

Enligt utredningens mening bör behörighetsprövning av personer med handikapp göras i varje enskilt fall med utgångspunkt från en strävan att eliminera fördomar och förutfattade meningar i fråga om handikappades möjligheter att fungera - i detta fall som kyrkomusiker. Det är viktigt att ta till vara de möjligheter till arbetsbiträde och tekniska arrangemang, som ingår i nutida arbetsmarknadspolitik och som kan ge förutsättningar åt den som har ett handikapp att göra en god arbetsinsats. Genom att utnyttja sådana möjligheter kan pastoraten medverka till att kyrkan i detta avseende blir en föregångare.

Utredningen har diskuterat frågan huruvida medlemskap i svenska kyrkan skall vara behörighetskrav för kyrkomusiker. Det finns ur principiell synvinkel skäl för ett sådant krav. Å andra sidan anser utredningen att det i sak är mer angeläget att förutsätta en lojalitet mot kyrkans arbete än att lyfta fram ett formellt krav på medlemskap. Ett sådant krav för dem som arbetar i församlingstvården bör enligt utredningens mening föras till en mera bred debatt. Utgångspunkten rent praktiskt är då det förhållandet att en insats i ett arbetslag förutsätter en gemensam idémässig grundsyn.

Bestämmelser i fråga om allmän behörighet bör utformas som krav på lämplighet för anställning som organist resp. kantor. Som jämförelse bör det påpekas att enligt 5 § AB 84 är arbetstigare - om arbetsgivaren kräver det - i samband med anställandet eller annars

skyldig att lämna läkarintyg om tjänstbarhet (tjänstbarhetsintyg). Kostnaden för sådant intyg ersätts av arbetsgivaren.

När det gäller de särskilda behörighetsvillkoren för den ena huvudtypen av de framtida kyrkomusikerna, nämligen organisterna kommer de nuvarande kraven på kyrkomusikalisk utbildning endast delvis att förändras. De ändringar som föreslås i fråga om den högre kyrkomusikerutbildningen behandlas i avsnitt 19.2. Utbildningen föreslås leda fram till organistexamen. Behörighet till organisttjänst enligt nu gällande regler skall även fortsättningsvis ge tillräcklig behörighet.

För behörighet till tjänst som kantor kommer att krävas kantorsutbildning (avsnitt 20.2). Denna skall avslutas med kantorsexamen. Behörighet till kyrkokantorstjänst och skolkantorstjänst enligt nu gällande regler skall även fortsättningsvis ge tillräcklig behörighet.

För att garantera en god kyrkomusikalisk standard bör det finnas bestämmelser om de särskilda behörighetsvillkoren med avseende på de olika slagen av kyrkomusikertjänster.

Behörighetsvillkor för kombinationstjänster bestäms i samråd mellan dem som bidrar till underlaget för resp. tjänst. Därvid skall parterna givetvis följa fastställda krav på kyrkomusikalisk och annan kompetens. Det senare kan t.ex. avse tjänst i det allmänna skolväsendet eller tjänst, vars behörighetsvillkor regleras i en CAF-bestämmelse.

16.2.2 I undantagsfall får behörighetsvillkoren sättas ned

I de undantagsfall då man inte kommer att kunna kräva organist- eller kantorskompetens, får stiftsstyrelsen fastställa behörighetsvillkoren med hänsyn till vad som kan vara lämpligt (avsnitt 14.2.1).

16.2.3 Befrielse från behörighetsvillkor kan medges i vissa fall

Om det föreligger särskilda skäl kan en sökande medges befrielse från behörighetsvillkor, 24 § 5 mom. och 26 § 3 mom. KMF (avsnitt 16.1.1 resp. 16.1.3). En sådan dispensmöjlighet måste naturligt nog finnas även i framtiden.

När det gäller själva dispensprövningen är det enligt utredningens mening lämpligt att tillföra sakkunskap utöver den som finns i pastoraten. För detta talar också intresset av att få en mera samlad bedömning av dispensfrågorna över landet.

Utredningen har tidigare föreslagit att stiftsstyrelsen skall ha ett visst inflytande över den kyrkomusikaliska verksamheten (avsnitt 12.8.2). Det är naturligt att dispensprövningen handhas av stiftsstyrelsen.

16.2.4 Allmänt erkända meritvärderingsprinciper bör följas vid tjänstetillsättningar

Enligt 11 kap. 9 § RF skall vid tillsättning av statlig tjänst avseende endast fästas vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Till denna bestämmelse hänvisar 4 kap. 3 § LOA, som dessutom anger att det även vid tillsättning av icke statlig tjänst endast skall fästas avseende vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet och att närmare föreskrifter meddelas i författning. Bestämmelserna i 4 kap. LOA gäller bl.a. arbetstagare hos församling eller kyrklig samfällighet, dock endast om anställningen är statligt reglerad och inte avser prästerlig tjänst, 1 kap. 1 och 5 §§ LOA.

Den ovan angivna regeln i 11 kap. 9 § RF gäller inte vid tillsättning av kommunal tjänst. Med anledning härav yrkades i en motion 1980/81:490 till riksdagen att riksdagen hos regeringen skulle begära förslag till en

lagbestämmelse som ålägger kommunerna att vid tjänstetillsättningar fästa avseende endast vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet. I motionen påpekades att i det krav på saklighet och opartiskhet som finns inskrivet i 1 kap. 9 § RF¹ och som är tillämpligt på all offentlig verksamhet måste anses ligga en skyldighet att göra bedömningarna i tjänstetillsättningsärenden efter objektiva kriterier, dvs. i realiteten efter förtjänst och skicklighet. Den begreppsförvirring som motionärerna ansåg råda på denna punkt var motiv för att införa en bestämmelse motsvarande 11 kap. 9 § RF för den kommunala sektorn, förslagsvis i kommunallagen.

Konstitutionsutskottet anförde i betänkande (KU 1981/82:6) bl.a. följande:

Utskottet anser att även kommunerna i princip bör följa allmänt erkända meritvärderingsprinciper såsom förtjänst och skicklighet vid tjänstetillsättningar. Utskottet vill emellertid framhålla att den av motionärerna förordade lagstiftningen inte kan genomföras utan en långtgående utbyggnad av besvärssystemet. En sådan förändring skulle bl.a. inverka på den kommunala självstyrelsen. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen.

Vid tillämpningen av 11 kap. 9 § RF resp. 4 kap. 3 § LOA skall fr.o.m. den 1 juli 1985 meritvärderingen vid tillsättning av statligt reglerade tjänster ske enligt följande riktlinjer (regeringens förordningsmotiv 1985:3 avseende ändringar i anställningsförordningen). Skickligheten, sedd i relation till arbetsuppgifterna i tjänsten, skall oavsett tjänstenivån betonas starkare än förtjänsten, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Som förtjänst skall räknas all anställningstid, oavsett om den tidigare anställningen har varit offentlig eller privat. Men förtjänsten skall normalt vara utslagsgivande bara vid lika eller vid i

¹ Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen skall i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet.

stort sett lika skicklighet. Egen verksamhet jämföras härvid med anställning.

Riktlinjerna kommer till uttryck genom nya regeringsföreskrifter, eftersom lagregler i dessa frågor inte behöver utfärdas. Någon ändring av RF:s eller LOA:s regler om vad som gäller om tjänstetillsättningar är det här inte fråga om utan endast ett förtydligande och en precisering av dessa regler (regeringens förordningsmotiv 1985:3).

Regeln i 11 kap. 9 § RF gäller inte vid tillsättning av kyrkokommunala tjänster. Enligt utredningens mening är det ändå givet att även de kyrkliga kommunerna i princip bör följa allmänt erkända meritvärderingsprinciper såsom förtjänst och skicklighet vid tjänstetillsättningar. Utredningen utgår från att frånvaron av en uttrycklig reglering, utöver särskilda bestämmelser om behörighet, inte skall innebära någon risk för bristande objektivitet då tjänster skall tillsättas. Urvalet bland de sökande bör ske efter en omsorgsfull prövning av de olika fakta som har betydelse för det slutliga ställningstagandet och grundas på en sammanvägning av betyg av olika slag, art och omfattning av tidigare tjänstgöring, muntliga referenser och intervjuresultat. På så sätt kan man alltså skapa en god grund för bedömningen av en sökandes lämplighet för den aktuella tjänsten.

När det gäller avvägningen mellan förtjänst och skicklighet anser utredningen att det är rimligt att hämta vägledning i riktlinjerna som ligger till grund för de nya regeringsföreskrifterna. Man bör nämligen sträva efter ett enhetligt betraktelsesätt på hela det kyrkokommunala fältet.

Utredningen har haft kontakter med företrädare för kyrkomusikalisk verksamhet inom de fria trossamfunden. Från det hållet har uppgetts att det finns svårigheter

att rekrytera högt utbildade kyrkomusiker till frikyrkoförsamlingarna. En väsentlig orsak är att man från dessa kyrkomusikers sida inte anser sig bli rättvist bedömd vid tjänstetillsättning inom svenska kyrkan i jämförelse med sökande som kan tillgodoräkna sig tjänstgöring enligt KMF. Av den anledningen finns det tveksamhet till tjänstgöring i något av de fria trossamfunden - man befarar att sådana tjänsteår inte blir tillgodoräknade i merithänseende.

Dessa frågor har uppmärksammats vid en interpellationsdebatt i riksdagen den 19 april 1977. Dåvarande kommunministern framhöll i sitt svar på interpellationen 1976/77:122 om meritvärderingen vid tillsättningen av kyrkomusikalisk tjänst att han fann det "angeläget att kyrkomusikalisk tjänstgöring inom annat trossamfund än svenska kyrkan tillmäts samma meritvärde som likvärdig tjänst inom svenska kyrkan".

Utredningen är medveten om att utvecklingen av den kyrkomusikaliska verksamheten inom både svenska kyrkan och de större frikyrkosamfunden är sådan att skillnaderna inte längre är så betydande som tidigare. Sålunda företer körarbetet inom svenska kyrkans församlingar och många frikyrkoförsamlingar betydande likheter. I linje med vad som framhölls i interpellationssvaret anser utredningen att det är troligt att erfarenhetsutbytet och samarbetet på det kyrkomusikaliska området mellan olika trossamfund kommer att byggas ut ytterligare som ett led i den ekumeniska utvecklingen. Utredningen anser därför det vara av värde att välutbildade och välmeriterade kyrkomusiker inom annat trossamfund än svenska kyrkan utan onödiga hinder kan övergå till tjänst inom svenska kyrkan.

Även vid tillsättning av kombinationstjänster bör man följa de förut nämnda meritvärderingsprinciperna. Vid bedömningen är det naturligt att de meriter som avser den största delen av tjänsten kommer att väga tyngst.

När det gäller anställning som lärare med fyllnads-tjänstgöring som kyrkomusiker bör reglerna vid lärar-tillsättning tillämpas. I så fall bör dock göras undantag från de meritvärderingsregler som annars gäller i fråga om lärare så att företräde kan ges en lärare som också är behörig till kyrkomusikertjänsten.

Utredningen vill också framhålla att ett kollektivavtal med principer för rekryteringen kan innehålla en överenskommelse om rutiner för urvalsarbete inkl. val av metoder och hjälpmedel (avsnitt 17.2.1).

17 TILLSÄTTNING AV KYRKOMUSIKERTJÄNSTER

17.1 Gällande rätt

17.1.1 Organisttjänst, 28 - 35 §§ KMF

Ledigförklarande, 28 § KMF

En organisttjänst får inte ledigförklaras utan domkapitlets medgivande. Om en organisttjänst skall ledigförklaras med angivande av fyllnadstjänstgöring, fördras dessutom medgivande av länskolnämnden eller, i fråga om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF, medgivande i den ordning som församlingen och kommunen bestämmer.

Tjänsten skall kungöras ledig i Post- och Inrikes Tidningar. Om det kan ske skall i kungörelsen anges det antal veckotimmar som åliggandena enligt 23 § KMF (avsnitt 13.1.7) skall anses motsvara samt om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 eller 2 KMF skall ingå i tjänsten. Om möjligt bör det därvid anges dels vid vilken läroanstalt sådan tjänstgöring tills vidare skall fullgöras, dels det ungefärliga antalet veckotimmar denna tjänstgöring kommer att omfatta (28 § 1 mom. KMF).

Ansökan med tillhörande handlingar skall vara kyrkorådets ordförande till handa senast tre veckor från den dag, då kungörelsen intogs i Post- och Inrikes Tidningar (28 § 2 mom. KMF).

Om inte någon sökande har anmält sig skall tjänsten genast ledigförklaras på nytt, såvitt annat inte följer av 30 § 7 mom. KMF. Har endast en eller två sökande anmält sig vid den första ansökningstidens utgång, får kyrkorådet ledigförklara tjänsten på nytt. Om en tjänst har kungjorts ledig på nytt, skall en ansökan, som har kommit in i behörig ordning efter en tidigare kungörelse, alltjämt anses vara ingiven i behörig ordning (28 § 3 mom. KMF).

Ansökningshandlingar, 29 § KMF

En sökande skall förete a behörigen bestyrkt merit- och tjänsteförteckning, b betyg över avlagda kunskapsprov jämte andra handlingar, som visar sökandens behörighet, c betyg över fullgjord tjänstgöring, d eller, om betyg som anges under c inte avser någon del av de senaste sex månaderna före ansökningstidens utgång, annat vederbörligt intyg om sökandens verksamhet och vandel under denna tid samt e uppgift om övriga omständigheter, vilka sökanden vill åberopa som beföringsskäl.

Efter anmodan skall sökanden förete dels personbevis eller handling som innehåller motsvarande identitetsuppgifter, dels läkarintyg.

Förslag, 30 § KMF

Om tjänsten inte ledigkungörs på nytt, skall kyrkorådet skyndsamt sända ansökningshandlingarna till domkapitlet. På varje ansökan skall kyrkorådets ordförande anteckna bevis om den dag, då ansökan kommit honom till handa. Vidare skall kyrkorådet göra upp och bifoga en förteckning över sökandenas meriter enligt formulär som domkapitlet fastställer. Om det endast finns en eller två sökande skall kyrkorådet bifoga ett beslut om att rådet anser att det antalet är tillräckligt (30 § 1 mom. KMF).

Domkapitlet skall inhämta yttrande över ansökningarna från domkyrkoorganisten eller av Musikaliska akademiens styrelse i fråga om domkyrkoorganisttjänst. Ingår fyllnadstjänstgöring i tjänsten skall domkapitlet höra skolstyrelsen och länskolnämnden när det gäller fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 1 KMF samt församlingen och kommunen i fråga om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF (30 § 2 mom. KMF).

Härefter skall domkapitlet upprätta förslag på de tre behöriga sökande som domkapitlet anser i angiven ordning främst bör komma i fråga till tjänsten. Förslaget skall anslås på domkapitlets anslagstavla och genast delges kyrkorådet och sökandena genom rekommenderade brev (30 § 3 mom. KMF).

Den som genom lagakraftägande beslut har utsetts till innehavare av organisttjänst, skall anses obehörig till annan sådan tjänst som han har sökt före tillsättningen. Han skall omedelbart underrätta vederbörande kyrkoråd om tillsättningen.

Om en sökande, som har förts upp på förslag, har återkallat sin ansökan, avlidit eller blivit obehörig, skall domkapitlet föra upp annan behörig sökande på förslaget, om denne på förfrågan skriftligen har förklarat att han vidhåller sin ansökan. Sådant förslag skall kungöras på det sätt som anges i 30 § 3 mom. KMF med anslag och delgivning genom brev (30 § 4 mom. KMF).

Om endast en eller två - enligt domkapitlets prövning - behöriga sökande har anmält sig, skall domkapitlet inhämta yttrande från kyrkorådet om rådet anser att det antalet är tillräckligt. Sådant yttrande behövs dock inte om kyrkorådet enligt 30 § 1 mom. KMF har förklarat att det antal sökande som domkapitlet har funnit vara behöriga är tillräckligt eller om tjänsten redan har varit ledigförklarad på nytt enligt 28 § 3 mom. KMF.

Om kyrkorådet inte anser ett sådant förslag är tillräckligt skall rådet genast ledigförklara tjänsten på nytt. I övriga fall skall domkapitlet på förslag föra upp de sökande som domkapitlet finner behöriga. Förslaget skall kungöras på det sätt som anges i 30 § 3 mom. KMF med anslag och delgivning genom brev (30 § 5 mom. KMF).

Om domkapitlet finner att ingen av de sökande är behörig till tjänsten, skall beslut om detta kungöras på det sätt som anges i 30 § 3 mom. KMF med anslag och delgivning genom brev. När beslutet har vunnit laga kraft, skall kyrkorådet genast ledigförklara tjänsten på nytt, om annat inte följer av 30 § 7 mom. KMF (30 § 6 mom. KMF).

Kyrkorådet är inte skyldigt att ledigförklara en tjänst mer än två gånger. Om behörig sökande då inte har anmält sig får tjänsten uppehållas av vikarie tills vidare. Efter två år skall dock kyrkorådet ledigförklara tjänsten på nytt (30 § 7 mom. KMF).

Om ett nytt förslag skall upprättas efter besvär över domkapitlets förslag, får på förslaget endast föras upp sökande som på förfrågan skriftligen förklarat sig vidhålla sin ansökan (30 § 8 mom. KMF).

Tillsättning, 32 § KMF

Senast inom en månad från det förslaget har vunnit laga kraft, skall kyrkorådet förrätta val för tillsättning av tjänsten. Om det endast finns en sökande på förslaget, skall kyrkorådet förklara honom antagen till tjänsten. Kyrkorådet skall genast underrätta domkapitlet och på förslaget uppförda sökande om beslutet.

Tillträdesdag, 34 § KMF

Om inte annat bestäms vid tillsättningen, tillträds organisttjänst den 1 januari eller den 1 juli närmast efter det tillsättningsbeslutet har vunnit laga kraft.

Vikariat, 35 § KMF

Om fyllnadstjänstgöring ingår i en organisttjänst, skall kyrkorådet ge skolstyrelsen eller, i fråga om fyllnadstjänstgöring enligt 13 § 2 KMF, kommunen tillfälle att yttra sig innan ett vikariat tillsätts (35 § 2 mom. KMF).

Om fyllnadstjänstgöring ingår i en organisttjänst och om man inte kan få någon sökande, som är behörig och lämplig till både den kyrkomusikaliska delen av tjänsten och fyllnadstjänstgöringen, får kyrkorådet förordna vikarie för enbart de kyrkomusikaliska åliggandena. Detsamma gäller om fyllnadstjänstgöring inte skall fullgöras under förordnandetiden. Där så erfordras, anställs i sådant fall särskild vikarie för fyllnadstjänstgöringen. Denne vikarie anställs i den ordning som gäller för den aktuella läroanstalten i fråga om förordnande av vikarie (35 § 3 mom. KMF).

Om det erfordras vikarie på domkyrkoorganisttjänst, får domkapitlet förordna en särskild person att fullgöra de i 18 § KMF (avsnitt 13.1.3) angivna särskilda åliggandena för domkyrkoorganist (35 § 4 mom. KMF).

17.1.2 Biträdande kyrkomusikertjänst, 36 § KMF

Tjänst som extra ordinarie biträdande kyrkomusiker tillsätts i samma ordning som organisttjänst (jfr avsnitt 17.1.1). Annan biträdande kyrkomusiker tillsätts av kyrkorådet.

17.1.3 Kantorstjänster, 37 § och 38 § 1 mom. KMF

Särskilda bestämmelser om skolkantorstjänster, 37 § 1 mom. KMF

Beträffande tillsättande av skolkantorstjänst tillämpas bestämmelserna om tillsättning av den tjänst som lärare i grundskolan för klass på lågstadiet eller för klass på mellanstadiet, som ingår i skolkantorstjänsten. Följande regler gäller dessutom.

Vid prövning av fråga huruvida ordinarie lärartjänst, som nu nämnts, får återbesättas, skall yttrande inhämtas av kyrkorådet.

Vidare gäller att skolkantorstjänst inte får ledigförklaras utan medgivande av domkapitlet. Om det är möjligt, skall skolstyrelsen dessutom i ledigkungalörelsen ange det antal veckotimmar som de kyrkomusikaliska åliggandena anses motsvara.

Sedan år 1982 har endast extra ordinarie skolkantorstjänster tillsatts. Därvid har bestämmelserna om ordinarie skolkantorer tillämpats.

En sökande skall förete handlingar som visar att han är behörig enligt 26 § KMF (avsnitt 16.1.3).

Förslag till skolkantorstjänst upprättas av en särskild nämnd, bestående av sex personer, av vilka tre utses av kyrkorådet och tre av skolstyrelsen. Bland de tre sistnämnda utser skolstyrelsen en till nämndens ordförande. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder. Skolkantor tillsätts av länskolnämnden efter samråd med domkapitlet.

Kyrkokantorstjänster, 37 § 2 mom. KMF

I fråga om tillsättande av kyrkokantorstjänster tillämpas bestämmelserna i 28 - 30, 32 och 34 §§ KMF (avsnitt 17.1.1).

Vikarie, 38 § 1 mom. KMF

Beträffande förordnande av vikarie på skolkantorstjänst gäller i tillämpliga delar samma bestämmelser som beträffande förordnande på icke-ordinarie tjänst som lärare i grundskolan för klass på lågstadiet eller för klass på mellanstadiet. Följande bestämmelser skall följas.

Om ledigförklarande skall ske, tillämpas bestämmelserna i 37 § 1 mom. KMF om angivande av antalet veckotimmar i ledigkungalörelsen och om företeende av handlingar som visar behörigheten.

Innan skolstyrelsen förordnar vikarie skall kyrkorådet få tillfälle att yttra sig.

Om man inte kan få någon sökande, som är behörig till både lärartjänsten och den kyrkomusikaliska delen av tjänsten, får skolstyrelsen förordna vikarie enbart på lärartjänsten. I sådana fall eller när det gäller vikariat under tid, då det inte förekommer någon undervisning i skolan, skall kyrkorådet anställa särskild vikarie för de kyrkomusikaliska åliggandena.

17.1.4 Orgelspelare, 39 § KMF

Orgelspelare förordnas av kyrkorådet utan medverkan av domkapitlet.

Sökande till en orgelspelarbefattning skall förete intyg om nöjaktig färdighet i spelning av koraler, koralpreludier och musiken till svenska mässan samt nöjaktig kännedom om den svenska kyrkans gudstjänstordning. Intyget skall vara utfärdat av person, som har avlagt lägst organist- och kantorsexamen eller motsvarande äldre examina och innehar ordinarie eller extra ordinarie tjänst enligt KMF eller tjänst som musiklärare vid statlig eller statsunderstödd läroanstalt.

17.2 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Tillsättningen av kyrkomusikertjänster kommer i huvudsak att följa kyrkokommunala regler. Om en kyrkomusikertjänst trots upprepade ledigförklaranden inte kan tillsättas med en behörig sökande får annan kyrkomusiker anställas.

17.2.1 Tillsättningen av kyrkomusikertjänster kommer i huvudsak att följa kyrkokommunala regler

Till följd av utredningens förslag att kyrkomusikertjänsterna i framtiden skall vara kyrkokommunala, slopas de nu gällande detaljerade reglerna om tillsättningsförfarandet. Pastoratens inflytande över förfarandet kommer därmed att öka väsentligt.

Enligt lagen (1976:157) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen tillämpas anmälningsskyldighet bl.a. med avseende på kyrkomusikertjänster om anställningen är avsedd att vara mer än tio arbetsdagar. Anmälan skall göras innan annan åtgärd vidtas för anställning. Någon ändring härvidlag är inte påkallad.

För närvarande skall kyrkomusikertjänster i regel ledigkungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Sådan kungörelse brukar i allmänhet kompletteras med annonsering i Kyrkomusikernas Tidning, som är ett organ för Kyrkomusikernas riksförbund och som sprids till förbundets medlemmar. Härigenom åstadkommer man en god kännedom om lediga tjänster.

För att bibehålla en bred rekryteringsbas för kyrkomusikertjänsterna är det självfallet angeläget att kungörelserna om lediga tjänster får så stor spridning som möjligt. Detta mål kan nås genom att arbetsgivaren annonserar, förutom i dagspressen, exempelvis i Svenska Kyrkans Tidning och i Kyrkomusikernas Tidning.

I dagsläget är tillsättningsförfarandet för kyrkokommunala anställningar delvis reglerat genom kollektivavtal. Enligt 3 § AB 84 gäller sålunda att tillsvidareanställning av arbetstagare grupp 1 (jfr avsnitt 14.2.7) skall, där ej särskilda skäl föranleder annat, ha kungjorts ledig till ansökan (vanligen på kyrkokommunens anslagstavla) med minst 14 dagars ansökningstid. Motsvarande skall gälla i fråga om sådan anställning för viss tid och sådant vikariat, som beräknas sträcka sig över en tid av minst sex månader. Till bestämmelsen har fogats den anmärkningen att omplaceringsbehov är ett sådant särskilt skäl som medger att en anställning inte behöver kungöras ledig. Andra sådana skäl är bl.a. när arbetstagare har företrädesrätt till ny anställning (återanställning) och vid anställande av arbetstagare med lönebidrag.

Rekryteringsförfarandets vidare stadier är för närvarande kollektivavtalsreglerade huvudsakligen genom bestämmelsen i 4 § AB 84 att anställningsbevis med visst innehåll skall utfärdas.

I framtiden kommer pastoraten i stället för församlingarna att ha hand om tillsättningen av kyrkomusikertjänster. Församlingarna bör dock även fortsättningsvis ha ett visst inflytande över tillsättningen. Enligt utredningens mening skall pastoraten därför ge berörda församlingar tillfälle till yttrande över ansökningarna till kyrkomusikertjänster.

När det gäller valet mellan olika sökande är utredningen medveten om att en del tillsättningsärenden kan komma att framstå som svårbedömda för pastoraten. Det är därför angeläget att pastoraten får en särskild möjlighet att inhämta synpunkter utifrån. Utredningen anser att stiftsstyrelsen - på begäran av pastorat - skall avge yttrande över ansökningarna. Ett ytterligare stöd kan vara att stiftsmusikern (avsnitt 14.2.3) - om ett pastorat så önskar - på plats hos pastoratet

föredrar tillsättningsärendet. Sådana önskemål bör bedömas generöst.

I det föregående har utredningen (avsnitt 14.2.3) diskuterat domkyrkoorganistens roll och ställning i den framtida organisationen. Med hänsyn till de speciella förhållandena som är förknippade med dessa organisttjänster anser utredningen att ett särskilt yttrande i sådana tillsättningsärenden skall inhämtas från svenska kyrkans centralstyrelse. Denna fråga behandlas ytterligare i specialmotiveringen (avsnitt 25).

Utredningen vill peka på möjligheten att - utöver bestämmelserna i 3 och 4 §§ AB 84 - reglera ytterligare principer för rekryteringen, t.ex. i kollektivavtal. Det kan gälla riktlinjer för rekryteringsarbete avseende frågor om arbetskravsbeskrivning, annonsering och information till anställningssökande. Parterna kan dessutom komma överens om rutiner för urvalsarbetet inkl. val av metod och hjälpmedel. Vidare kan överenskommelse träffas om formerna för berörd personals medverkan vid rekrytering och former för de lokala arbetstagarorganisationernas medverkan vid rekryteringsarbetet.

Vid tillsättningen av kombinationstjänster bör gälla samma grundläggande formella krav som nu nämnts. Vad som skall gälla härutöver får de arbetsgivare som gemensamt svarar för tjänsten komma överens om. Det allmänna skolväsendets eller folkhögskolans regler kommer att gälla för lärartjänster med fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker.

17.2.2 Annan än behörig kyrkomusiker får anställas i vissa fall

En särskild situation uppstår om det inträffar att en kyrkomusikertjänst trots upprepade ledigförklaranden inte kan tillsättas med en behörig innehavare. För att

det på längre sikt skall finnas möjlighet att tillsätta en behörig kyrkomusiker på tjänsten och att därmed uppfylla det av stiftsstyrelsen uppställda kravet i fråga om kompetensnivå är det nödvändigt att skapa en tillfällig lösning. Den bör gå ut på att man under mellantiden, förslagsvis högst två år, skall kunna anställa en kyrkomusiker med lägre kompetens för att sköta de kyrkomusikaliska göromålen. När denna tid har gått ut skall tjänsten alltså ledigförklaras på nytt. - En sådan konstruktion står inte i överensstämmelse med reglerna i LAS.

Av 2 § LAS framgår att om det i annan lag eller i förordning som har meddelats med stöd av lag finns särskilda föreskrifter som avviker från LAS så gäller de föreskrifterna. I fråga om kommunala - och kyrkokommunala - anställningar följer emellertid motsatsvis av 2 kap. 6 § LOA att avvikelser från LAS kräver stöd i lag. Utredningen föreslår därför en särskild lagbestämmelse som reglerar det nämnda fallet, se 10 § förslaget till lag om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan.

III UTBILDNINGEN AV KYRKOMUSIKER

18 SKRIVELSER OM ÖVERSYN AV KYRKOMUSIKERUTBILDNING

Regeringen har överlämnat kyrkomötets skrivelse 1984:9 till utredningen. I motionen 1984:62 av Per Harling m.fl. till kyrkomötet föreslogs att kyrkomötet skulle låta utreda frågan om kyrkomusikernas församlingsvårdande och teologiska utbildning såsom ett obligatoriskt och av kyrkan ansvarigt tillägg till kyrkomusikernas högskoleutbildning. Läronämnden framhöll i sitt yttrande 1984:12 över motionen att det med hänsyn till kyrkomusikernas församlingsvårdande funktion, deras ställning i församlingarnas arbetslag och engagemang i gudstjänsten - kyrkans centrala manifestation - är angeläget att kyrkomusikerna erhåller utbildning i frågor rörande kyrkans tro och liv. Utbildningsutskottet anförde i sitt betänkande 1984:6 att kyrkomusikernas roll i församlingslivet delvis har förändrats. I och med tillkomsten av en bred körverksamhet, inte minst i form av barn- och ungdomskörer, har kyrkomusikern på ett nytt sätt kommit att bli en i arbetslaget inom församlingen. De nya gudstjänstordningarna och psalmboksförslagen har också bidragit till att kyrkomusikernas uppgifter inom det församlingsvårdande området alltmer kommit i förgrunden. Utskottet hänvisade härvid till och instämde i läronämndens yttrande. Utskottet förbigick utan kommentarer motionens förslag om att en komplettering av utbildningen skulle ombesörjas genom att kyrkan själv tog ansvaret härför. Med anslutning till tanken att utbildningen för kyrkomusikernas församlingsvårdande yrkesroll behöver förstärkas föreslog utskottet att motionen jämte utskottets synpunkter

borde överlämnas till kyrkomusikerutredningen. Kyrkomötet hade samma mening.

Regeringen har även överlämnat en skrivelse från universitetet i Lund, musikhögskolan i Malmö, angående kyrkomusikalisk tillvalskurs i musikleärexamen. Linjenämnden för musikleärlinjen vid musikhögskolan i Malmö beslöt den 30 november 1983 att erbjuda studerande vid musikleärlinjens variant för utbildning till lärare i grundskola och gymnasieskola en tillvalskurs om 30 poäng i kyrkomusik. Kursen avsågs ingå i det urval av tillvalskurser, bland vilka de studerande kan välja för att tillsammans med basutbildning och fördjupningskurser erhålla 160 poäng och därmed full behörighet som musikleärare. Linjenämnden hemställde att regeringen skulle jämställa tillvalskursen med organist- och kantorsexamen samt fastställa - för att undvika dispensförfarande i varje enskilt fall - meritvärdet av vissa betyg i tillvalskursen. Ett förslag till kursplan fogades till framställningen.

I ett yttrande den 14 mars 1985 över framställningen framhöll Musikaliska akademien, MA, att den riktiga åtgärden för att möjliggöra den föreslagna tillvalskursen tills vidare är att eleverna anmodas att gå upp i de examina som anordnas av akademien på en rad olika orter i landet. Ett alternativ skulle kunna vara att pröva samma ordning som sedan flera år finns vid några folkhögskolor i landet, nämligen att examinatorer och censorer, utsedda av akademien, anordnar examen på tid och plats som är lämplig för skolan. MA ansåg vidare att detta skall betraktas som en tillfällig anordning och att det vid en kommande omorganisation av kyrkomusikerutbildningen måste prövas andra former för motsvarande alternativ.

19.1 Nuvarande utbildning

Sedan år 1972 utfärdas vid högskolan två olika utbildningsbevis, vilka bägge krävs för behörighet till organisttjänst i svenska kyrkan:

Det första, omfattande 120 poäng, innebär att kyrkomusikalisk grundexamen har avlagts.

Det andra, omfattande 40 poäng, innebär att en obligatorisk påbyggnadskurs inhämtats. Denna kan vara av två slag:

- a) Praktisk-pedagogisk påbyggnadskurs, som tillsammans med grundkursen ger behörighet till organisttjänst med fyllnadstjänstgöring inom det allmänna skolväsendet.
- b) Musikpedagogisk påbyggnadskurs, som tillsammans med grundkursen ger behörighet till organisttjänst med fyllnadstjänstgöring inom den kommunala musikskolan.

Bägge påbyggnadskurserna ger, tillsammans med grundkursen, även behörighet för organisttjänst utan fyllnadstjänstgöring. De studerande får fritt välja endera av de två påbyggnadskurserna. Sedan år 1972 har mindre än 5 % av de studerande valt den praktisk-pedagogiska kursen.

I praktiken har under de senaste tio åren nästan inga studerande utexaminerats med behörighet till organisttjänst med fyllnadstjänstgöring inom det allmänna skol-

väsendet. Antalet utlysta sådana tjänster har väsentligt överstigit tillgången på behöriga sökande och dispenser har beviljats i vissa fall.

19.2 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Dagens högre kyrkomusikerutbildning innehållande grundkurs och alternativa påbyggnadskurser - praktisk-pedagogisk eller musikpedagogisk - ersätts med en sammanhållen kurs om 160 poäng som leder till organistexamen. Fyllnadstjänstgöring för organister bör därmed inriktas på den kommunala musikskolan.

Den högre kyrkomusikerutbildningen fungerar i stort sett väl. Såvitt utredningen känner till förekommer det få klagomål på inriktningen och uppläggningsen av denna utbildning. Endast ändringar av begränsad omfattning blir därför aktuella.

De två påbyggnadskurserna inom den högre utbildningen skiljer sig radikalt från varandra. Den musikpedagogiska påbyggnadskursen innehåller - förutom vidareutbildning inom två huvudämnen - metodikutbildning inom ämnena orgel, piano och sång. Denna utbildning ger gedigna kunskaper för att möta behovet dels för kyrkans fria musikundervisning, dels för fyllnadstjänstgöring i den kommunala musikskolan. Kursens attraktionsvärde för de studerande vid högskolan ligger säkerligen till hög grad i just det faktum, att man kan vidareutbilda sig i exempelvis orgel och piano.

Den studerande, som i stället väljer den praktisk-pedagogiska kursen, avslutar därmed helt sina kyrkomusikaliska studier och deltar i undervisningen på musikleärlinjen under det fjärde studieåret. Dessa studier är helt inriktade på att ge kunskaper och praktik inför musikleärollen i grundskolan och gymnasieskolan.

I och med den från slutet av 1970-talet kraftigt reformerade musikhögreutbildningen vid högskolan har praktikmomentet vid musikhögreutbildningslinjen kommit att integreras i linjens utbildning under samtliga fyra studieår. Vidare har en mängd nya ämnen införts - främst handlar det då om "icke-klassiska" sådana som ensembleimprovisation, spel på olika elektriska instrument, jazzmusikerande, folkmusik m.m. Svårigheter att kombinera kyrkomusiker- och musikhögreutbildning inom nuvarande organisation har därmed uppstått. Den praktisk-pedagogiska kursen inom kyrkomusikerlinjen sammanföll tidigare med den s.k. provårskursen som före år 1980 avslutade musikhögreutbildningslinjens utbildning. Denna kurs existerar inte i dag, och i själva verket har högskolan mycket svårt att anordna en för den kyrkomusikstuderande relevant kompletterande utbildning inom musikhögreutbildningsområdet.

Rent allmänt kan också konstateras att rollen som musikhöglärare i det allmänna skolväsendet ofta är helt väsensskild från det som förväntas inom den kyrkliga tjänsten och därför inte har varit attraktiv för den specialutbildade kyrkomusikern.

En granskning av den nuvarande tjänstesituationen i dels Strängnäs, dels Luleå stift ger vid handen, att antalet tjänster med fyllnadstjänstgöring i det allmänna skolväsendet är på väg att minska, samtidigt som omfattningen av fyllnadstjänstgöringen i de kvarvarande tjänsterna stadigt avtar. Tendensen synes vara densamma för riket i stort.

Av det ovan sagda drar utredningen följande slutsatser:

Fyllnadstjänstgöring inom det allmänna skolväsendet för organister bör efter hand försvinna.

Dagens högre utbildning ersätts med en sammanhållen kurs, avseende 160 poäng, som leder till den högre kyrkomusikerexamen, vilken enligt utredningens uppfattning bör benämnas organistexamen (jfr avsnitt 14.2.1). Inne-

hållet i denna kurs skall i stort överensstämma med den utbildning, som i dag bedrivs vid högskolan dels inom grundkursen, dels inom den musikpedagogiska påbyggnadskursen.

Fyllnadstjänstgöring för organister bör kunna finnas i den kommunala musikskolan även i en framtida organisation.

Vid en konferens mellan företrädare för kyrkomusikerlinjerna i Stockholm, Göteborg och Malmö har diskuterats mindre förändringar av utbildningen. Ändringarna beräknas bli helt genomförda under läsåret 1986/87. De innebär att 1) barn- och ungdomskörsämnet blir obligatoriskt, 2) ämnet sångmetodik blir obligatoriskt, 3) poängantalet ökas något i ämnet liturgik och avser då även kyrkoårets och psalmtexternas teologi samt 4) ämnet psykologi och pedagogik delvis inriktas mot församlingssituationen, kyrkomusikerns identitet i yrkesrollen och lagarbetet i församlingen. Åtgärderna medför att utbildningen förändras i den riktning som kyrkomötet har begärt (avsnitt 18). Det är angeläget att sådana förändringar inte medför att övriga moment i utbildningen försämras.

Genom den planerade kompletteringen av den högre kyrkomusikerutbildningen tillgodoses enligt utredningens mening kyrkomötets önskemål i rimlig utsträckning inom ramen för 160 poäng. Om svenska kyrkan för sin del menar att utbildningen behöver ytterligare förstärkning i nu berörda avseenden, bör detta tillgodoses genom att kyrkan själv tar initiativ och ansvar. Inom ramen för det statliga utbildningsansvaret ligger inte starkt konfessionellt präglade inslag i en kyrkomusikers yrkesförberedelse. Dessa frågor kommer att tas upp i en projektgrupp under Svenska kyrkans nämnd för gudstjänstliv och evangelisation.

Frågan om yrkespraktik har aktualiserats från kyrkligt håll. Även detta inslag i utbildningen bör enligt utredningens uppfattning lösas genom initiativ från svenska kyrkan.

Det förslag till dimensionering, som utarbetats i UHÄ-rapport 1981:31 ("Ky 79") bör i stort kunna följas. Detta innebär, att 25 - 30 utbildningsplatser behövs för att under en tioårsperiod täcka behovet av högskoleutbildade kyrkomusiker i landet. Antalet tjänster inom denna kategori förutsätts svara mot dagens antal eller öka något. Efter denna tioårsperiod kan antagningen troligen sänkas något.

Utbildningen äger för närvarande rum i Stockholm, Göteborg och Malmö. Riksdagen har även beslutat att kyrkomusikerlinjen skall anordnas vid högskolan i Luleå fr.o.m. budgetåret 1986/87. Utbildningen skall förläggas till Piteå. Antalet nybörjarplatser blir sex (prop. 1984/85:100 bil. 10, UbU 29, rskr 274). Med den förutsättningen kommer antalet årliga utbildningsplatser att bli sammanlagt 27 vilket svarar mot behovet.

20 LÄGRE KYRKOMUSIKERUTBILDNING

20.1 Nuvarande utbildning

Utbildning av kyrkokantorer sker i dag på följande sätt:

- a) På den kyrkomusikaliska linjen vid Sköndalsinstitutet (tvåårig utbildning).
- b) Vid folkhögskolorna i Oskarshamn, Ransäter (Geijerskolan) och Mellansel (två- - treårig utbildning).

För samtliga dessa fyra skolor gäller, att man för-
enar studier inför dagens två lägre kyrkomusikaliska
examina dvs. organist- och kantorsexamen samt peda-
gogisk examen för kyrkokantorer.

- c) Vid de av MA anordnade sommarkurserna. Härvid av-
läggs först organist- och kantorsexamen vid någon av
de sommarkurser som ordnas dels i vissa stiftsstä-
der, dels vid folkhögskolorna i Oskarshamn och Ran-
säter (Geijerskolan). Efter något eller några års
tjänstgöring som kyrkomusiker kan tillträde till
sommarkurser för blivande kyrkokantorer erhållas.
Därvid skall först en av MA anordnad ettårig brev-
kurs i dels musikhistoria, dels pedagogik ha inhäm-
tats.

Examination avseende dels organist- och kantorsexamen,
dels kyrkokantorsexamen, sker i dag under överinseende
av censorer, utsedda av MA. I organist- och kantorsex-
amen avläggs prov i ämnena sång, solistiskt orgelspel,
liturgiskt orgelspel, pianospel, kördirigering, orgel-

kunskap och satslära. Dessa s.k. betygsämnen vitsordas med något av uttrycken B, Ba, AB, a och A. Samma betygssystem används i kyrkokantorsexamen. Där förekommer endast ett examensämne, nämligen undervisningsskicklighet. Vid examen genomgår examinanderna prov inom ämnena ensembleledning och lyssningsmetodik samt inom ett av ämnena orgel-, piano- eller sångmetodik.

20.2 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Den lägre kyrkomusikerutbildningen, som skall leda till kantorsexamen, organiseras om och samordnas till vissa delar med den högre utbildningen. En form av kantorsutbildning skall vara en tvåårig högskoleutbildning avsedd för kantorer med enbart kyrkomusikalisk tjänstgöring. Ett annat alternativ utgörs av en fyraårig utbildning till musiklärare (för undervisning i grundskolan och gymnasieskolan eller för verksamhet som instrumental- och ensembleledarpedagog) och kantor, varvid ett kyrkomusikaliskt tillval ingår i utbildningen. Examinationen skall ligga under UHÄ:s ansvar.

Den framtida utbildningen för kantorer (jfr avsnitt 14.2.1) förutsätts allmänt utökas så, att den kan möta ökade krav på en fullgod kyrkomusikalisk kompetens. Den utbildning som i dag bedrivs vid sommarkurserna måste, även om goda resultat stundom har uppnåtts, anses vara alltför kortfattad.

Då avsikten är, att den framtida kantorstjänsten skall bli förhärskande där en organist ej tänks tjänstgöra (jfr avsnitt 14.2.1), bör utbildningen organiseras om och till vissa delar samordnas med den högre utbildningen. De kurser som i dag erbjuds vid Sköndalsinstitutet kan till stora delar fungera som modell. All examination av kantorer bör, liksom i fråga om den högre kyrkomusikerutbildningen, ligga under universitets- och högskoleämbetets (UHÄ) ansvar.

För att öka förutsättningarna för heltidstjänstgöring för kantorer bör man överväga olika alternativ till kombinationstjänstgöring (avsnitt 14.2.5). Hänsyn till detta bör tas när utbildningen läggs upp.

Utredningen föreslår följande utbildningsvägar inriktade på olika tjänstgöringsalternativ:

- a) Kantor med kyrkomusikalisk tjänst (deltid eller heltid): Tvåårig utbildning (80 poäng)

Vid diskussion av lämpliga orter för förläggning av sådana kurser, bör hänsyn tas dels till tillgängliga resurser, dels till den geografiska spridningen. Dessutom bör de erfarenheter vägas in som vunnits av den utbildning och examination som ägt rum dels vid Sköndalsinstitutet, dels som försöksverksamhet vid tre folkhögskolor med anknytning till Evangeliska fosterlandsstiftelsen (Mellansel) och svenska kyrkan (Geijerskolan och Oskarshamn).

Behovet av nyutbildade kantorer vid ett genomförande av den nya organisationen blir så stort (se det följande) att utredningen bedömer det motiverat att förlägga kantorsutbildning och kantorsexamen till ytterligare en folkhögskola.

Efter kontakter med Skara stifts folkhögskola i Hjo föreslår utredningen att kantorer utbildas även där. Skolan har goda resurser i alla avseenden. Styrelsen har dessutom nyligen beslutat om en tillbyggnad som blir färdig under första halvåret 1987 och där de nya utrymmena till allra största delen kommer att disponeras av musiklinjen. Skara stift är ett av de stift där utbildningen av "små" orgelspelartjänster till kantorsbefattningar enligt utredningens förslag blir ganska omfattande. Stiftsledningen har tillsammans med stiftsting och stiftsråd insett behovet av utbildning och fortbildning av kyrkomusiker och arbetet med folkhögskolan är mycket gott. En förut-

sättning för att kantorsutbildning skall kunna förläggas till denna folkhögskola är att ytterligare resurser i form av bidragsveckor/lärartimmar ställs till skolans förfogande. SÖ har för läsåret 1985/86 fått möjlighet att öka tilldelningen av musiktimmar till folkhögskolorna och kommer enligt uppgift att även för kommande läsår begära medel för en successiv utökning. Utredningen räknar därför med att folkhögskolan i Hjo fr.o.m. läsåret 1988/89 tilldelas vad den behöver (till en början ytterligare ca 400 bidragsveckor) för att enligt utredningens förslag kunna utbilda kantorer.

Mot denna bakgrund föreslås, att följande skolor knyts till utbildningen:

Musikhögskolorna i Göteborg, Malmö och Piteå (högskoleutbildning i anslutning till kyrkomusikerlinje)

Sköndalsinstitutet

Folkhögskolorna i Hjo, Oskarshamn, Mellansel och Ransäter (Geijerskolan)

Vid folkhögskolorna bör utbildningen jämföras med högskoleutbildning. Därför skall bl.a. allmän behörighet för högskolestudier enligt 5 kap. högskoleförordningen (1977:263) krävas för tillträde (se bil. 10). En s.k. vägledande utbildningsplan föreslås bli fastställd av SÖ efter samråd med UHÄ. Beträffande Sköndalsinstitutet får ett analogt tillvägagångssätt tillämpas. Studieplanen bör fastställas av UHÄ, som redan har tillsyn över institutets socionomutbildning.

Kantorer skall examineras inom högskolan. Examen bör, som hittills, förläggas till utbildningsorterna. UHÄ har att utfärda de närmare föreskrifter som erfordras för att organisera examinationen och fastställa kurskraven.

b) Kantor med kombinationstjänst

Inom ramen för existerande utbildning vid högskolan bör följande utbildningsvägar för kombinationstjänster enkelt kunna införas:

I) Musiklärare i det allmänna skolväsendet/kantor:
Fyraårig utbildning (160 poäng)

Studier vid högskolans musiklärarlinje med inriktning mot musikundervisning i grundskolan och gymnasieskolan (Mlg) med tillval minst 30 poäng för den kyrkomusikaliska delen. Dessa 30 poäng avses tas ur det befintliga tillvalsblocket, som för närvarande omfattar 50 poäng. Förslaget uppfyller de önskemål, som bl.a. kommit från musikhögskolan i Malmö i skrivelse till regeringen (avsnitt 18).

II) Instrumentallärare/kantor: Fyraårig utbildning
(160 poäng)

Studier vid högskolans musiklärarlinje med inriktning på verksamhet som instrumental- och ensembleledarpedagog (Ml I/E) med tillval minst 30 poäng för den kyrkomusikaliska delen.

Utbildning enligt I och II bör kunna erbjudas där både musiklärar- och kyrkomusikerutbildning finns (Stockholm, Göteborg, Malmö och fr.o.m. budgetåret 1986/87 även Piteå).

Enligt riksdagens beslut våren 1985 skall lärarutbildningen i många avseenden radikalt förändras. Detta gäller inte minst utbildningen av grundskolans lärare. Därvid har riksdagen bl.a. instämt i propositionens förslag om en lärarutbildning med specialisering innehållande praktiskt-estetiskt ämne (t.ex. musik) i förening med svenska, ett främmande språk eller matematik.

Utredningens direktiv markerar det som "angeläget att öppna möjligheter att i vidare utsträckning än vad kyrkomusikerförordningen nu medger förena kyrkomusikalisk tjänst med lärartjänst inom det allmänna skolväsendet eller vid den kommunala musikskolan".

Utredningen vill därför - utöver de två förslag som här ovan har redovisats - föreslå att regeringen ger UHÄ i uppdrag att i samband med den närmare utformningen av den nya utbildningen undersöka möjligheten att inom högst 180 poäng organisera en utbildning som leder fram till kantorsexamen och behörighet som musiklärare i grundskolan samt som lärare för senare årskurser i alternativt svenska, ett modernt främmande språk eller matematik.

För att möjliggöra en viss samordning av lägre och högre utbildning bör samma typ av utvärdering ske vid slutet av de bägge utbildningarna. Således torde det vara lämpligt att använda högskolans nivåsystem och betygssystem (se bil. 11). Detta skulle möjliggöra att ett enkelt sätt för tillgodoräknande av tidigare studier kunde införas vid högskolorna för det fall, att en examinerad kantor vill vidareutbilda sig vid högskolan.

Den framtida kantorsutbildningen vid folkhögskolorna och Sköndalsinstitutet kommer att bli likvärdig med den vid högskolan. Därmed blir det möjligt för den som har genomgått den utbildningen att tillgodoräkna den vid studier i högskolan för att vinna kompetens såväl för en kombinationstjänst som för en organisttjänst.

För närvarande utexamineras i landet ca 75 kyrkokantorer per år:

Sköndalsinstitutet	ca 10
folkhögskolorna	ca 25
MA:s sommarkurser	ca 40

Den detaljerade undersökning som utförts inom utredningen beträffande de tänkta organisationsförändringarna i samtliga stift har av praktiska skäl gjorts med utgångspunkt från förhållandena fr.o.m. år 1986 sådana de kan bedömas med ledning av Årsbok med matrikel 1984 från Kyrkomusikernas riksförbund och SCB:s personstatistik över statsanställda mars 1984.

Behovet för framtiden har angetts i tioårsperioder med början för perioden 1986 - 1995. Det totala framtida behovet av kantorer blir ca 1 400 fram till år 1995 och ca 1 500 därefter.

En beräkning av utbildningsbehovet när det gäller kantorer visar att årsstudieplatser behövs enligt följande (jfr bil. 9):

Period 1986 - 1995	86 platser/år
"- 1996 - 2005	67 "-
"- 2006 - 2015	63 "-

I bil. 9 redovisas utbildningsbehovet med hänsyn till beräknade förändringar genom pensionering och annan avgång m.m. fr.o.m. år 1986. Den tidigast möjliga tidpunkten för ett genomförande av utbildningsreformen är den 1 juli 1988 (se nedan). Utredningen har därför angett dimensioneringen av den delvis nya utbildningen och avvecklingen av vissa inslag i nuvarande kyrkomusikerutbildning med början år 1988. Denna skillnad i periodisering i förhållande till bil. 9 påverkar, enligt utredningens uppfattning, inte de reella möjligheterna att med hjälp av det samlade statistiska materialet göra en bedömning av utbildningens omfattning både på kortare och längre sikt. De osäkra faktorerna är här liksom i alla beräkningar av en framtida arbetsmarknad så stora att en successiv uppföljning är nödvändig.

En viktig framtida uppgift blir därför naturligt nog att fortlöpande kontrollera att dimensioneringen av utbildningen är riktig. Hit hör även att ta upp frågan om

den minskning av dimensioneringen som bör ske efter år 1997. Uppgifterna bör skötas av den expertgrupp som utredningen föreslår i avsnitt 21.

Innan utredningen redovisar sitt förslag till dimensionering och igångsättande av utbildningen bör dessutom följande framhållas. En reform av organisationen av kyrkomusikernas verksamhet kan träda i kraft tidigast med början den 1 januari 1989 (avsnitt 25).

Kyrkomusikerutredningen vill emellertid starkt betona vikten av att de förslag som gäller utbildningen skall börja genomföras fr.o.m. den 1 juli 1988. Den av utredningen föreslagna omorganisationen av den kyrkomusikaliska verksamheten med pastoraten som den minsta enheten kommer nämligen att innebära att ett relativt stort antal "små" befattningar förändras till kantorstjänster, vilket i sin tur kräver en utökning av kantorsutbildningen.

Denna effekt kommer alltså att inträda redan med nuvarande pastoratsindelning och kan endast marginellt påverkas av den avveckling av mycket små pastorat som eventuellt kan bli följderna av 1982 års kyrkokommittés arbete och i så fall på ganska lång sikt. Ett accepterande av kyrkomusikerutredningens principiella förslag i organisationsfrågan avseende lokalplanet kräver alltså som en konsekvens en utökad utbildning av kantorer. Det gäller oberoende av de förslag som kyrkokommittén kan komma att lägga och förslagets eventuella förverkligande.

Förslag till dimensionering för perioden 1988 - 1997:

Årsstudieplatser

Utbildning vid högskola (80-poängskurs) i Göteborg, Malmö och Piteå:	15
"- (kombinations- tjänst) i Stockholm, Göteborg, Malmö och Piteå:	5 - 10
"- Sköndalsinstitutet:	10
"- Skara stifts folkhög- skola, Hjo:	10
"- Oskarshamns folkhög- skola:	20
"- Mellansels folkhög- skola:	10
"- Geijerskolan, Ransäter	15
	<hr/> 85 - 90

I viss mån får det anses osäkert om man till alla delar kan uppnå den föreslagna dimensioneringen av utbildningen. En osäkerhetsfaktor är exempelvis utbildningen vid högskola med inriktning på kombinationstjänst, eftersom sådan utbildning kommer att ske efter de studerandes fria val.

Utbildningen av kantorer enligt utredningens förslag bör givetvis komma i gång så snart som möjligt. Även om så sker kan det uppstå svårigheter att under perioden 1988 - 1997 åstadkomma en genomsnittlig examination av 86 kantorer per år. För att det uppsatta målet ändå skall kunna nås, vill utredningen peka på att man kan räkna med ett ytterligare tillskott på högst 100 kanto-

rer - i dagsläget utan formell kyrkomusikalisk utbildning - under perioden (avsnitt 23).

MA har i dag åligganden som även i den nya situationen måste fullgöras. Med tanke på att den lägre kyrkomusikaliska utbildningen föreslås bli förlagd även utanför högskolan men med examination genom högskolans försorg, finns behov av en expertgrupp som enligt utredningens uppfattning lämpligen kan knytas till UHÄ. Den bör bestå av representanter såväl från utbildningsanstalterna som från kyrkomusikerkåren och svenska kyrkan såsom den främsta avnämaren. Gruppen bör fungera som ett naturligt samarbetsorgan för frågor som rör kyrkomusikerutbildningen. Den bör även organisera examinationen av kantorer samt behandla frågor som gäller dimensioneringen av den lägre kyrkomusikerutbildningen (avsnitt 20). Expertgruppen kan lämpligen hålla kontakt med de folkhögskolor som under perioden 1988 - 1991 skall bedriva utbildning för organist- och kantorexamen (avsnitt 23).

22 ÖVRIG UTBILDNING I ANSLUTNING TILL KYRKOMUSIKALISK VERKSAMHET

Utredningens förslag: Övrig utbildning i anslutning till kyrkomusikalisk verksamhet bör främst ses som en inomkyrklig angelägenhet. Initiativen bör ankomma på Svenska kyrkans nämnd för undervisning och utbildning, huvudmännen för diakonal utbildning och de kyrkliga folkhögskolorna.

Som framgår av det föregående föreslår utredningen att det direkta statliga ansvaret för utbildningen inom det kyrkomusikaliska området skall avse utbildning som leder fram till examina på två nivåer, organistexamen och kantorsexamen. Den hittillsvarande organist- och kantorsexamen kommer inte att behövas.

Utöver den utbildning som i framtiden skall tillgodose behovet av organister och kantorer erfordras ytterligare utbildningsinsatser i anslutning till den kyrkomusikaliska verksamheten.

För fullständighetens skull vill utredningen först påminna om att fortbildningsverksamhet på det kyrkomusikaliska området har nämnts som en viktig arbetsuppgift för stiftsstyrelserna (avsnitt 14.2.3 under rubriken Stiftsmusiker). Utredningen har även berört ett annat fortbildningsbehov (avsnitt 18 och 19.2) gällande en förstärkning av kyrkomusikernas teologiska utbildning. Utöver den lösning som föreslås i det sistnämnda avsnittet kan man söka samverka med högskolan för att anordna s.k. enstaka kurser enligt 4 kap. högskoleförordningen (1977:263). Ett annat alternativ kan bli att

hos högskolan, gymnasieskolan eller den kommunala vuxenutbildningen initiera s.k. uppdragsutbildning enligt förslaget i prop. 1984/85:195. Enstaka kurser inom högskolan skall tillgodose inte endast behov av fortbildning utan även "andra behov av eller önskemål om utbildning som ej motsvaras av linjer", dvs. inom högskolan, 4 kap. 1 § högskoleförordningen. Här finns resurser, som kan utnyttjas för att tillfredsställa de behov av övrig utbildning inom det kyrkomusikaliska området som anmäler sig.

I många fall kan det vara motiverat att svenska kyrkans egen utbildningsverksamhet aktiveras och inriktas även på nya områden. Utredningen vill för sin del framhålla följande. I svaren på utredningens enkät till nu verkamma kyrkokantorer och studerande som förbereder sig för kyrkokantorsexamen har ett ganska starkt intresse redovisats för kombinationstjänster inom svenska kyrkan innehållande arbetsuppgifter av såväl diakonal som övrig församlingsvårdande art och av administrativ karaktär. I remissvaret från Svenska kyrkans kulturinstitut på diskussionsbetänkandet SOU 1983:55 (s. 339) föreslås kombinationstjänster med kyrkomusikalisk verksamhet och exempelvis dramaverksamhet, litteratur och film samt kulturpedagogisk eller kulturadministrativ verksamhet.

Den av utredningen föreslagna organisationen av den kyrkomusikaliska verksamheten förutsätts leda till att kantorsexamen normalt skall vara den lägsta kompetensnivån. Ett - om än litet - antal kyrkomusikerbefattningar med liten omfattning, motsvarande de nuvarande orgelspelarbefattningarna, torde dock inte kunna undvikas (avsnitt 14.2.1 och 16.2.2). Utbildning för dessa "små" befattningar som av olika skäl inte kan komma med i kantorsorganisationen måste på något sätt tillgodoses, liksom den utbildning som är önskvärd för att täcka behovet av vikarier på kyrkomusikertjänster.

De i de båda föregående styckena redovisade utbildningsfrågorna bör i första hand ses som inomkyrkliga angelägenheter varvid det synes utredningen naturligt att Svenska kyrkans nämnd för undervisning och utbildning, huvudmännen för diakonal utbildning och de kyrkliga folkhögskolorna tar de initiativ som anses motiverade. Utredningen förutsätter att folkhögskolorna i Hjo, Mellansel, Oskarshamn, Ransäter samt vissa andra folkhögskolor jämsides med och som förberedelse för den målinriktade kantorsutbildningen även framledes kommer att bedriva kyrkomusikalisk undervisning på en mer allmän och elementär nivå. Därigenom kan man tillgodose behovet av dels initialutbildning, dels allmänmusikalisk grundläggande skolning.

23 ÖVERGÅNGSFRÅGOR

Ca 250 personer med organist- och kantorsexamen bör få möjlighet att komplettera sin utbildning med pedagogisk kurs för kyrkokantorer enligt dagens modell med sommarkurser i statlig regi (se bil. 9). Organisationen av denna examination bör skötas av den föreslagna expertgruppen under UHÄ (avsnitt 21). Kompletteringen skall ske under perioden 1988 - 1996. Ett förslag till avvecklingsplan för denna utbildning presenteras nedan.

Ett antal studerande - utan formell kyrkomusikalisk utbildning - som redan har påbörjat kyrkomusikaliska studier på annat sätt än t.ex. på folkhögskola bör under några år få möjlighet att avlägga organist- och kantorsexamen. Utredningen anser att ca 100 studerande bör beredas denna möjlighet under perioden 1988 - 1991. Utbildningen förutsätts ske under dessa år vid sommarkurser i folkhögskolornas regi (jfr avsnitt 20.1) och examinationen ske genom UHÄ:s försorg. Studerandegruppen bör även få tillfälle att genomgå pedagogisk kurs för kyrkokantorer vid statliga sommarkurser något eller några år efter avlagd organist- och kantorsexamen. Förslagsvis bör 20 studerande i denna kategori beredas plats under vart och ett av åren 1989 - 1993.

Sammanfattningsvis bör examination i anslutning till de nuvarande sommarkurserna för organist- och kantorsexamen samt kyrkokantorsexamen äga rum enligt följande:

År	Organist- och kantorsexamen	Kyrkokantorsexamen
1988	25	28
1989	25	28 + 20
1990	25	28 + 20
1991	25	28 + 20
1992		28 + 20
1993		28 + 20
1994		28
1995		28
1996		28
	100	252 + 100

Det kan anses rimligt att åren 1987 och 1988 ha ungefär lika stor examination som kan förutses för år 1986. Detta innebär att siffran för år 1988 kan behöva ökas något.

De nuvarande statliga sommarkurserna som äger rum i Lund, Uppsala, Linköping, Göteborg och Umeå och som har inriktning på organist- och kantorsexamen kan alltså upphöra med utgången av år 1987. De pedagogiska kurserna för kyrkokantorer förutsätts fortsätta i statlig regi t.o.m. år 1996.

IV KOSTNADER

24 KOSTNADER

Kyrkomusikerutredningens förslag innebär genomgripande förändringar av organisationen av kyrkomusikernas verksamhet. Förslagen anger grunderna för verksamheten och tjänsteorganisationen men pekar av naturliga skäl inte i detalj på utformningen i dessa hänseenden i olika pastorat. Man måste räkna med en viss tidsåtgång innan förändringarna är genomförda fullt ut i hela landet. Med dessa utgångspunkter är det inte möjligt att göra detaljerade beräkningar av kostnaderna för den nya organisationen. Utredningens överväganden i detta avsnitt måste därför grundas på uppskattningar.

Utredningen föreslår att pastoraten i regel skall vara den minsta enheten för kyrkomusikalisk verksamhet. Härigenom förstärks den organisatoriska basen för verksamheten. Det sker en övergång från många små till färre och större enheter, vilka dessutom övertar församlingarnas/kyrkomusikerdistriktens funktioner. Detta bör betyda både förenklingar och besparingar, särskilt som pastoraten redan står för lön m.m. åt kyrkomusikerna. Domkyrkopastoraten befrias från de kostnader som nu är förenade med domkyrkoorganisternas uppgifter enligt 18 § KMF.

Utredningens förslag till ny tjänsteorganisation innebär förenklingar. Genom att kyrkomusikertjänsterna inte längre skall vara statligt reglerade upphör statens arbetsgivarverks befattning med dem. Uppgifterna övertas av Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund och pastoraten, vilka alltså kan få vidkännas en

viss ökning av sina administrationskostnader. Möjligheterna att - totalt sett över den kyrkokommunala sidan - hålla dessa kostnader inom nuvarande ramar torde dock vara goda. Vid ett genomförande av 1982 års kyrkokommittés förslag att tjänster och personaladministration skall vara pastoratsbaserade bör man kunna åstadkomma en effektivare organisation (se även det följande).

Beträffande kostnaderna för kyrkomusikerna avseende löner m.m. utgår utredningen från att antalet organisationer i framtiden kommer att vara ungefär lika stort som nu (avsnitt 14.2.6). Kostnaderna för denna grupp torde därför genom utredningens förslag inte komma att öka jämfört med dagsläget.

I övrigt sker en betydande övergång till kantorstjänster från "små" tjänster/befattningar med sämre löneläge. En analys av veckotimtalsberäkningen enligt 23 § 2 mom. KMF visar att sammanslagningar av kyrkomusikerdistrikt redan i dagsläget ger ett något reducerat veckotimal. Även om man i framtiden kommer att ha en annan teknik för beräkning av sysselsättningsgraden bör motsvarande resultat uppnås. Dessa synpunkter och tillämpningen av det mera nyanserade beräkningssätt som utredningen förordar (jfr avsnitt 15.2 och 13.2.7) visar på goda förutsättningar för att kostnaderna för kantorerna inte kommer att öka i den nya organisationen. Inte heller övriga förändringar rörande kantorstjänster bör öka kostnaderna (avsnitt 14.2.6).

Församlingarna svarar för vissa kostnader för lokaler, notmaterial m.m. En viss omfördelning av dessa kostnader mellan församling och pastorat kan förutses (avsnitt 10). Någon ökning totalt sett torde däremot inte behöva ske.

För närvarande svarar domkapitlen för ett stort antal uppgifter med distriktsindelning och tjänsteorganisa-

tion. Stiftsstyrelsernas framtida åligganden i fråga om den kyrkomusikaliska verksamheten kommer däremot att ha avsevärt mindre omfattning, vilket innebär en betydande besparing. Utredningen föreslår nya tjänster för stiftsmusiker. Kostnaderna för dessa tjänster kan hållas inom det utrymme som besparingen på stiftsplanet utgör (avsnitt 14.2.3). Det bör erinras om att domkapitlen är statliga myndigheter, vilkas förvaltningskostnader betalas över riksstaten. Stiftsstyrelserna blir kyrkokommunala organ, som finansieras med kyrkokommunala medel. Utredningens förslag innebär därför även en viss omfördelning av kostnader från statsverket till de kyrkliga kommunerna. Effektivitetsvinsterna på den kyrkokommunala sidan (se det föregående) bör medverka till att kostnaderna för stiftsmusikerna inte innebär en ökad belastning för det allmänna.

Statens arbetsgivarverks befattning med kyrkomusikertjänsterna upphör om utredningens förslag genomförs. Detta leder till besparingar av statens utgifter.

Genom utredningens förslag upphör regeringens befattning med kyrkomusikerorganisationen. Även detta leder till besparingar för staten.

Utredningen föreslår att svenska kyrkans centralstyrelse skall ha vissa uppgifter, 11 och 12 §§ förslaget till lag om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan (avsnitt 25). Detta kommer att medföra en begränsad ökning av centralstyrelsens kostnader.

Den nya 80-poängsutbildningen av kantorer i Göteborg, Malmö och Piteå kommer att medföra nya driftskostnader inom högskolan, främst avseende lärare. Kostnaderna kommer att rymmas inom det belopp om knappt 1,3 milj. kr som de statliga sommarkurserna - kurser för organist- och kantorsexamen samt pedagogiska kurser för kyrkokantorer - drar i dag. Även kostnaderna för den föreslagna expertgruppen (avsnitt 21) kan klaras inom denna ram.

Härtill kommer kostnader av engångsnatur för kompletterande utrustning.

Utbildningen vid högskola av kantorer med inriktning på kombinationstjänst kan enligt utredningens mening hållas inom oförändrade kostnadsramar. Detsamma gäller utbildningen av kantorer vid Sköndalsinstitutet och vid folkhögskola. För att klara kostnaderna för examinationen vid folkhögskolorna behövs en viss omfördelning av medel inom den tidigare nämnda ramen på knappt 1,3 milj. kr.

I det övergångsskede då den nya organisationen byggs upp måste medel beräknas för pedagogiska kurser - statliga sommarkurser - för kyrkokantorer (avsnitt 23). Under denna tid - och när 80-poängsutbildningen av kantorer samtidigt fungerar i full omfattning - är det därför sannolikt att de totala kostnaderna för den lägre kyrkomusikerutbildningen kommer att överstiga de statliga kostnaderna för samtliga sommarkurser. Utredningen vill dock betona att på längre sikt, då de övergångsvis anordnade sommarkurserna inte längre behövs, kan utbildningskostnaderna hållas inom oförändrade rammar.

Sammanfattningsvis anser utredningen att de totala kostnaderna för den kyrkomusikaliska verksamheten på kort sikt kommer att öka något. På längre sikt kommer det att vara möjligt att göra besparingar.

V SPECIALMOTIVERING

I 13 kap. 1686 års kyrkolag finns bestämmelser om kyrkosång. Där anges bl.a. att man i församlingarna skall lova Gud med sång, spel och musik. Vidare sägs att instrumentalmusiken inte får dras ut så att församlings-
sången hindras. Kyrkoherden har inseende över sången och musiken.

Kyrkolagens regler utgör bakgrunden till utredningens förslag angående ordnandet av den kyrkomusikaliska verksamheten. I övrigt strävar utredningen efter att begränsa författningsstoffet så mycket som möjligt. De grundläggande föreskrifterna bör samlas i en kortfattad lag, vilken lämpligen kan benämnas lag om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan. Behovet av föreskrifter har till största delen behandlats i de föregående avsnitten.

25 FÖRSLAGET TILL LAG (0000:0000) OM KYRKOMUSIKALISK VERKSAMHET I SVENSKA KYRKAN

1 § Pastoraten skall handha den kyrkomusikaliska verksamheten i församlingarna.

I denna paragraf finns den grundläggande bestämmelsen om den kyrkomusikaliska verksamheten som en angelägenhet för pastoraten. Motiveringen till detta förslag finns i avsnitt 11.

Om församlingarna inom ett pastorat ingår i ensärskilt bildad kyrklig samfällighet, som handhar pastoratsangelägenheter, kommer vissa arbetsgivarfunktioner av ekonomisk karaktär att handhas av den sistnämnda samfälligheten (se även avsnitt 11).

2 § För kyrkomusikalisk verksamhet skall det finnas kyrkomusiker. Kyrkomusiker skall anställas som organist eller som kantor. I pastorat med domkyrkoförsamling skall det finnas en anställning som domkyrkoorganist.

I stället för att kyrkomusiker anställs får de kyrkomusikaliska uppgifterna enligt första stycket fullgöras som fyllnadstjänstgöring av lärare enligt föreskrifter som regeringen meddelar eller av annan som är behörig att anställas för uppgifterna.

Om den kyrkomusikaliska verksamheten har mycket begränsad omfattning eller om det finns andra särskilda skäl får de kyrkomusikaliska uppgifterna fullgöras av annan person än som avses i första eller andra stycket.

En beskrivning av vad som innefattas i begreppet kyrkomusikalisk verksamhet finns i avsnitt 13.2.7. Sammanfattningsvis hör till den obligatoriska delen av verksamheten allmänna gudstjänster och kyrkliga handlingar, där kyrkomusikalisk verksamhet på ett naturligt sätt kopplas till domkapitlets tjänstgöringsföreskrifter för

prästerna. Härtill kommer även körverksamhet med normalt minst en kör i varje församling samt fri musikundervisning. I samtliga fall ingår planering och annat förberedande arbete liksom vård och tillsyn av notmaterial och av de instrument som används i tjänsten. Givetvis kan verksamheten i fråga om de obligatoriska momenten ökas utöver vad som måste förekomma. Den kan även omfatta annan kyrkomusikalisk verksamhet som pastoratet vill bedriva. Avgörande för omfattningen bör vara en bedömning där hänsyn tas till pastoratets behov och resurser samt övriga omständigheter av betydelse.

Beträffande de olika slag av kyrkomusiker som anges i paragrafens första stycke hänvisas till avsnitt 14.2.1 och 14.2.3.

Paragrafens andra stycke tar sikte på vissa kombinationstjänster (se avsnitt 14.2.1 och 14.2.5). Utredningen räknar med att pastoraten i regel kommer att bidra med minst hälften av underlaget i kombinationstjänsterna i form av kyrkomusikalisk tjänstgöring. Den anställda blir i så fall att beteckna som kyrkomusiker enligt första stycket med kyrkokommunal anställning. Om den övervägande delen av tjänsten emellertid består av annat än kyrkomusik kan den anställda behöva betecknas på annat sätt, t.ex. som lärare (se även avsnitt 26). I så fall kan såväl kyrkokommunal som annan anställning komma i fråga. Det bör understrykas att kantorsexamen som lägsta utbildningskrav normalt sett inte skall efterges i något av dessa fall.

Undantagsbestämmelsen i paragrafens tredje stycke behandlas i avsnitt 14.2.1.

Som utredningen framhåller i avsnitt 14.2.1 bör man i första hand försöka skapa organisttjänster och kantorstjänster, eventuellt som kombinationstjänster. Först därefter aktualiseras alternativet kombinationstjänster

med kyrkomusikalisk fyllnadstjänstgöring. För den kyrkomusikaliska fyllnadstjänstgöringen skall krävas lägst kantorskompetens. I sista hand utnyttjas möjligheten att anställa någon som saknar kantorsbehörighet.

3 § För särskilda kyrkomusikaliska uppgifter får det finnas andra anställda på vilka denna lag inte tillämpas.

Den personal som avses i 2 § skall i första hand tillgodose behovet av kyrkomusikalisk verksamhet inom pastoraten. För särskilda kyrkomusikaliska uppgifter kan pastoraten även behöva anlita någon annan. Somsärskilda uppgifter bör inte räknas sådana som ryms inom ramen för den fastställda minimiomfattningen av verksamheten. De bör heller inte avse sådana kyrkomusikaliska uppgifter som på ett naturligt sätt kan tillföras en redan anställd kyrkomusiker i pastoratet för att utöka omfattningen av dennes tjänstgöring, där så lämpligen kan ske.

4 § Stiftsstyrelsen skall följa och aktivt främja utvecklingen av den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet. Hos stiftssamfälligheten skall det för dessa angelägenheter finnas en stiftsmusiker.

Pastoratskyrkorådet och kyrkoherden har den omedelbara tillsynen över den kyrkomusikaliska verksamheten. I flerförsamlingspastorat som inte har pastoratskyrkoråd handhas tillsynen av ett gemensamt kyrkoråd och kyrkoherden.

Enligt kyrkomusikerutredningens mening skall staten även i framtiden ha ett visst inflytande över den kyrkomusikaliska verksamheten. Med nu gällande regler för svenska kyrkans organisation på stiftsplanet har utredningen bl.a. i sina preliminära ställningstaganden (Den framtida kyrkomusikerorganisationen m.m., SOU 1983:55 avsnitt 6) sett det naturligt att domkapitlen borde svara för detta inflytande.

Förslagen från 1982 års kyrkokommitté om den framtida organisationen på stiftsplanet innebär i korthet en koncentration av arbetsuppgifter till stiftsstyrelsen

som beredande och verkställande organ för stiftssamfälligheten. Stiftsstyrelsen - ett kyrkokommunalt organ - skall även svara för vissa statliga förvaltningsuppgifter. Domkapitlets framtida uppgifter begränsas till frågor som rör kyrkans lära och den prästerliga ämbetsförvaltningen, bl.a. tjänstgöringsföreskrifter för präster.

Mot den bakgrunden anser utredningen att stiftsstyrelsen skall svara för det statliga inflytandet över den kyrkomusikaliska verksamheten (avsnitt 12.8.2).

Stiftsstyrelsen skall uppmärksamt följa och aktivt främja utvecklingen av den kyrkomusikaliska verksamheten (se även 5 §). För att uppgiften skall kunna fullgöras behövs en stiftsmusiker (avsnitt 14.2.3), anställd av stiftssamfälligheten, hos varje stiftsstyrelse. Anställningen som stiftsmusiker blir kyrkokommunal, vilket bl.a. innebär att anställningsbeslut överklagas genom kommunalbesvär.

Med stöd av 4 § har stiftsstyrelsen rätt att infordra redogörelser från pastoraten om den kyrkomusikaliska verksamhet som bedrivs.

Stiftsstyrelsens befogenhet enligt paragrafen är inte avsedd att i här berörda hänseenden begränsa den allmänna uppsikt över församlinglivet som biskopen har att utöva i samband med visitationer o.d.

Liksom nu bör den omedelbara tillsynen över den kyrkomusikaliska verksamheten handhas av kyrkorådet - i framtiden pastoratskyrkorådet - och kyrkoherden (avsnitt 11). I flerförsamlingspastorat som inte har pastoratskyrkoråd skall tillsynen över verksamheten handhas av ett gemensamt kyrkoråd och kyrkoherden. Bestämmelser om gemensamt kyrkoråd finns i 5 kap. 1 § LFKS.

5 § Stiftsstyrelsen skall fastställa minimum för omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten i var-

je pastorat. Stiftsstyrelsen skall även fastställa den kyrkomusikaliska behörighet som lägst skall krävas av den eller dem som skall fullgöra de kyrkomusikaliska uppgifterna i pastoratet. Pastoraten skall, efter hörande av församlingskyrkoråden, lämna förslag till stiftsstyrelsen i de nu angivna hänseendena.

Stiftsstyrelsens beslut enligt första stycket kan omprövas när stiftsstyrelsen eller pastoratet finner skäl till det.

Motiveringen till denna paragraf finns i avsnitt 12.8.2, 13.2.7, 14.2.1 och 14.2.6.

6 § Behörig att anställas som organist, domkyrkoorganist och stiftsmusiker är den som har avlagt organistexamen och som är lämplig för anställningen. Detsamma gäller den som uppfyller behörighetsvillkoren enligt äldre bestämmelser för en tjänst som ordinarie eller extra ordinarie organist.

Beträffande denna paragraf hänvisas till avsnitt 14.2.1, 16.2.1 och 19.2.

7 § Behörig att anställas som kantor är den som har avlagt organistexamen eller kantorsexamen och som är lämplig för anställningen. Detsamma gäller den som uppfyller behörighetsvillkoren enligt äldre bestämmelser för en tjänst som ordinarie eller extra ordinarie organist, som extra ordinarie kyrkokantor eller som skolkantor.

Beträffande denna paragraf hänvisas till avsnitt 14.2.1, 16.2.1 och 20.2. Även den som har avlagt organistexamen är givetvis behörig att anställas som kantor. Detsamma gäller den som uppfyller behörighetsvillkoren enligt KMF:s bestämmelser för en tjänst som ordinarie eller extra ordinarie organist.

8 § Behörig för de kyrkomusikaliska uppgifterna enligt 2 § andra stycket är den som är behörig att anställas som organist enligt 6 § eller som kantor enligt 7 §.

I paragrafen regleras kraven på behörighet för anställning enligt 2 § andra stycket, dvs. för de kombinationstjänster där den kyrkomusikaliska delen svarar för mindre än hälften av underlaget för tjänsten. Här uppställs krav på organist- eller kantorsbehörighet för

anställning. I praktiken torde endast kantorsbehörighet komma att ställas som krav, eftersom det kyrkomusikaliska sysselsättningsunderlaget i dessa fall inte motiverar organistbehörighet.

9 § Om det finns särskilda skäl får stiftsstyrelsen, efter hörande av kyrkoråd som sägs i 4 § andra stycket, förklara den som söker anställning enligt 2 § behörig för de kyrkomusikaliska uppgifterna, trots att han eller hon inte uppfyller fastställda krav på kyrkomusikalisk utbildning.

Utredningen har diskuterat frågan om befrielse från behörighetsvillkor i avsnitt 16.2.3.

10 § Om en behörig kyrkomusiker inte kan anställas får annan kyrkomusiker anställas. En sådan kyrkomusiker skall anställas tills vidare längst till viss tidpunkt, dock längst för två år.

Paragrafens innehåll har behandlats i avsnitt 17.2.2.

11 § Stiftsstyrelsen skall inhämta yttrande över ansökningarna till anställning som stiftsmusiker från svenska kyrkans centralstyrelse.

Pastorat skall ge kyrkoråden i berörda församlingar tillfälle till yttrande över ansökningarna till anställning enligt 2 §. Avser ansökningarna anställning som domkyrkoorganist skall yttrande dessutom inhämtas från svenska kyrkans centralstyrelse.

Om ett pastorat begär det skall stiftsstyrelsen avge yttrande över ansökningarna till andra anställningar enligt 2 § än anställning som domkyrkoorganist.

Utredningens ställningstaganden beträffande anställningarna som stiftsmusiker och domkyrkoorganist finns i avsnitt 14.2.3. Som framgått kommer stiftsmusikerna att få stor betydelse för organisationen av den kyrkomusikaliska verksamheten och dess utveckling. Domkyrkoorganisternas arbetsuppgifter får en mer renodlat kyrkomusikalisk karaktär än nu, vilket understryker dessa anställningars stora betydelse för det kyrkomusikaliska livet. Såväl stiftsmusiker som domkyrkoorganister förutsätts få kyrkokommunala anställningar. Tillsättningen skall skötas av stiftssamfällighet resp. domkyrkopastorat.

När det gäller tillsättningen anser utredningen att det skulle vara av stort värde om synpunkter kan tillföras utifrån. Det bör ske genom att yttrande inhämtas över ansökningarna till resp. anställning.

Genom utredningens förslag upphör Musikaliska akademiens befattning med utbildningen av kyrkomusiker. I ett sådant läge är det inte lämpligt att akademien som nu yttrar sig över ansökningarna till domkyrkoorganisttjänst. Denna uppgift bör i stället läggas på ett annat organ, vilket även bör svara för yttranden över ansökningar till anställning som stiftsmusiker.

För att funktionen som remissorgan skall kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt krävs först och främst en central ställning med hela riket som verksamhetsfält för kyrkligt arbete. En sådan position har kyrkomötets beredande och verkställande organ, dvs. svenska kyrkans centralstyrelse, som är en statlig myndighet. Centralstyrelsen får fr.o.m. den 1 januari 1986 ställning som statlig myndighet under kyrkomötet (prop. 1984/85:36, KU 16, rskr 54, KU 1985/86:1, rskr 1).

Om svenska kyrkans centralstyrelse skall kunna fungera som remissorgan måste den enligt utredningens mening knyta kyrkomusikalisk sakkunskap till sig. Med denna förutsättning anser utredningen att centralstyrelsen väl kan fullgöra den betydelsefulla uppgiften att avge yttrande över ansökningar till anställningar som stiftsmusiker och domkyrkoorganist. Centralstyrelsens skyldighet att fullgöra förvaltningsuppgiften tas in i utredningens lagförslag.

Pastoratets skyldighet att inhämta yttrande från berörda församlingar vid tillsättning av kyrkomusikertjänst har behandlats i avsnitt 17.2.1. I det avsnittet har utredningen även diskuterat pastoratens möjlighet att - om man så önskar - inhämta yttrande i andra fall.

12 § Stiftsstyrelsens beslut enligt 5 § får överklagas av pastoratet och beslut enligt 9 § av sökanden genom besvär hos svenska kyrkans centralstyrelse. Centralstyrelsens beslut med anledning av sådana besvär får inte överklagas.

Stiftsstyrelsens beslut enligt 5 § om omfattning och kompetens samt enligt 9 § om dispens skall kunna överklagas. Rätt att anföra besvär över beslut enligt 5 § tillkommer endast pastoratet. När det gäller beslut enligt 9 § får besvär anföras endast av sökanden.

I förslaget till 11 § har utredningen förordat att svenska kyrkans centralstyrelse skall avge yttrande i vissa tillsättningsärenden. Centralstyrelsen bör genom utredningens förslag till lag om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan anförtros även förvaltningsuppgiften att pröva besvär över stiftsstyrelsens beslut. Även för besvärsprövningen måste centralstyrelsen knyta kyrkomusikalisk sakkunskap till sig.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkterna 1 och 2. Under utredningsarbetets gång har samråd ägt rum mellan kyrkomusikerutredningen och 1982 års kyrkokommitté. Det har därvid framgått att en reform på grundval av kyrkokommitténs kommande förslag angående svenska kyrkans struktur på lokal- och stiftsplan - beroende dels på tidsåtgång för behandling av kyrkomöte och riksdag, dels på tidpunkten för kyrkliga val - inte kan träda i kraft förrän den 1 januari 1989. Genom det nära sambandet mellan de båda utredningsförslagen bör reformen av organisationen av kyrkomusikerens verksamhet inte heller träda i kraft förrän den 1 januari 1989. Utredningen utgår från att kyrkomötet kommer att få yttra sig över förslaget.

Ett genomförande av utredningens förslag kräver ett omfattande organisationsarbete för att kunna fungera i full omfattning. Tidsåtgången beror också på vilka utbildningsinsatser som behövs och när dessa kan sättas

in. Det kan därför vara lämpligt att en ny organisation börjar tillämpas efter hand över landet. Med hänsyn härtill kan ytterligare någon övergångsbestämmelse komma att behövas. Behovet kan bedömas med större säkerhet först när utredningens förslag har remissbehandlats.

Punkt 4. Enligt 1 § KML skall det för kyrkomusikens uppehållande för varje territoriell församling finnas anställd kyrkomusiker. I 1 a § samma lag anges att föreskrifterna i 1 § även gäller icke-territoriell församling, i den mån regering och riksdag beslutar det.

För närvarande finns fem icke-territoriella församlingar i riket, nämligen Hovförsamlingen, Tyska och Finska församlingarna i Stockholm, Tyska församlingen i Göteborg samt Kungl. Karlskrona amiralitetsförsamling. Dessa fem församlingar bildar egna pastorat (avsnitt 5). Sådant beslut som avses i 1 a § KML har fattats endast med avseende på den sistnämnda församlingen. För de övriga fyra församlingarna gäller KML således inte.

Liksom beträffande KML bör utredningens lagförslag kunna tillämpas på Kungl. Karlskrona amiralitetsförsamling. När det gäller de övriga icke-territoriella församlingarna ser utredningen inte något hinder mot att församlingarna själva tar initiativ till att inordnas i den nya organisationen. För samtliga icke-territoriella församlingar bör dock gälla att en ny lag skall tillämpas endast om regeringen beslutar det.

Punkt 5. Den som inte har uppnått full behörighet till tjänst som kyrkokantor, men har avlagt organist- och kantorsexamen samt förvärvat en betydande praktisk erfarenhet som kyrkomusiker bör utan särskilt dispensförfarande vara behörig till anställning som kantor. Den praktiska verksamheten bör omfatta tjänstgöring som kyrkomusiker med minst 40 % av heltidsanställning i minst fem år.

26 FÖRSLAGET TILL FÖRORDNING (0000:0000) OM LÄR-
RARES FYLLNADSTJÄNSTGÖRING SOM KYRKOMUSIKER
M.M.

2 § I denna förordning avses med skola en kommuns grundskola, gymnasieskola eller vuxenutbildning eller en folkhögskola.

Enligt nuvarande bestämmelser kan skolkantorstjänster endast finnas med lärartjänstgöringen förlagd till grundskolan.

Historiskt sett är detta naturligtvis inte förvånande, eftersom grundskolan och dess föregångare folkskolan fanns överallt, medan övriga skolformer inte fanns över huvud taget eller på mycket få platser i landet.

Utredningen kan emellertid inte finna några praktiska eller organisatoriska hinder mot en samverkan i fråga om kyrkomusiker mellan kyrkan och någon skolform av det allmänna skolväsendet. Med tanke på att en del folkhögskolor har en läraruppsättning med goda musikaliska kvalifikationer, anser utredningen att sådan samverkan skall kunna ske även med folkhögskolan som en part (avsnitt 14.2.5).

3 § I en tjänst som kyrkomusiker i ett pastorat får ingå tjänstgöring vid en skola om

1. den som innehar tjänsten som kyrkomusiker är behörig till en tjänst som lärare i vilken tjänstgöringen kan ingå och

2. kyrkorådet och styrelsen för skolan kommit överens om det.

Som utredningen tidigare berört medför dess förslag att tjänstgöringsvolymen i de enskilda kyrkomusikertjänsterna kommer att öka så att det i flera fall än nu blir fråga om tjänster som omfattar mera än halvtid.

Det är naturligtvis angeläget att i så stor utsträckning som möjligt skapa förutsättningar för heltids-tjänster, varför ett kompletterande tjänstgöringsunderlag kan behövas. Liksom hittills kan ett sådant kompletterande underlag komma från skolan. Utredningen föreslår således att en kyrkomusiker skall kunna ha en del av sin tjänstgöring förlagd till skolan om överenskommelse träffas om det och om kyrkomusikern är behörig till en lärartjänst i vilken den tilltänkta undervisningen kan ingå (avsnitt 14.2.5).

I normalfallet kommer, om utredningens förslag genomförs, kyrkan att svara för den största delen av tjänstgöringsunderlaget. Det är i sådana fall naturligt att också kyrkan blir arbetsgivare för kyrkomusikern.

Det bör i sammanhanget påpekas att det nuvarande tvånget för skolan att ställa upp med visst underlag bortfaller i utredningens förslag. I stället bör frivillighet råda för berörda parter att komma överens om den lämpligaste ordningen, utifrån vars och ens utgångspunkter.

Mellan Svenska kommunförbundet och Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund finns en överenskommelse om ett normalavtal angående kyrkomusikers fyllnadstjänstgöring inom kommunal musikundervisning enligt 13 § 2 KMF (jfr avsnitt 13.1.2). På samma sätt som anges i överenskommelsen bör det vara möjligt att förorda i en central rekommendation att en överenskommelse enligt 3 § 2 skall avse en period om tre - fem år.

4 § När en kyrkomusiker tjänstgör som lärare vid en skola gäller vad som föreskrivs om skyldigheter för lärare vid skolan.

I skolförordningen och i andra författningar finns regler om lärares skyldigheter. Dessa bör vara tillämpliga även på de kyrkomusiker som har tjänstgöring i skolan.

5 § I en tjänst som lärare vid en skola eller vid skolväsendet i kommun får ingå fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker i ett pastorat om

1. läraren är behörig till en tjänst som kyrkomusiker och

2. kyrkorådet och styrelsen för skolan kommit överens om det.

I paragrafen föreslås den ordning som bör gälla i de fall då den kyrkomusikaliska delen av en tilltänkt tjänst understiger skoldelen. I sådant fall kan, enligt förslaget, fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker förekomma i en lärartjänst. Villkoren motsvarar dem som föreslås gälla i det omvända fallet.

Skolans huvudman blir enligt förslaget ensam arbetsgivare, men en del av tjänstgöringen förläggs till kyrkomusikerområdet. Enligt nuvarande regler kan den närmaste motsvarigheten till denna konstruktion, skolkantorn, endast vara lärare 1 (för klass på lågstadiet) eller lärare 2 (för klass på mellanstadiet). Även denna ordning torde i första hand ha historiska orsaker. Tidigare fanns i allmänhet knappast några andra lärartjänster i skolväsendet.

Inte heller härvidlag finns det enligt utredningens bedömning några skäl att behålla de hittillsvarande inskränkningarna. Av skolorganisatoriska skäl är det snarast en fördel om fyllnadstjänst ingår i en ämneslärartjänst jämfört med om den skulle ingå i en klasslärartjänst, eftersom ju ämnesläraren har sin undervisning fördelad på flera klasser. Särskild anledning finns det naturligtvis att skapa denna möjlighet för musiklärare.

I den nuvarande ordningen har skolkantorn dels hel lärartjänstgöring, dels tjänstgöring som kyrkomusiker. Detta kan naturligtvis vara betungande. Det kan också vara svårt att få de olika delarna att passa ihop. Förslaget med fyllnadstjänstgöring innebär att undervisningen i lärartjänsten minskas i relation till de kyrkomusikaliska uppgifternas omfattning. Därmed minskar arbetsbördan och ökar flexibiliteten.

Angående lämplig avtalsperiod, se specialmotiveringen till 3 §.

En lärare som har fyllnadstjänstgöring på det sätt utredningen föreslagit skulle kunna sägas upp på grund av arbetsbrist på samma sätt som vilken annan lärare som helst. Detta skapar en otrygg situation vad gäller kyrkomusiken. Det är naturligtvis angeläget att den kyrkomusikaliska verksamheten kan bedrivas utan onödiga avbrott eller personbyten. För att uppnå detta föreslår utredningen att de lärare som har fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker turordningsmässigt placeras förmånligare än andra lärare. Det kan ske genom att en ny turordningsgrupp VI införs i förordningen (1984:762) om turordning vid uppsägning av vissa lärare med statligt reglerad anställning i kommun m.m. Den skulle kunna ges följande lydelse: "Lärare som har fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker;". Den nuvarande turordningsgruppen VI får därmed nummer VII.

6 § Om fyllnadstjänstgöring enligt 5 § avses ingå i en ledig tjänst som lärare skall det anges i lediganmälan.

I så fall får i första hand en lärare som är behörig till en tjänst som kyrkomusiker komma i fråga till tjänsten som lärare, om han eller hon också är behörig till lärartjänsten.

I fråga om lärartjänster gäller att de måste ledigarmälas i särskild ordning.

Om fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker avses ingå i en lärartjänst bör det anges i lediganmälan, eftersom det är fråga om en relativt ovanlig företeelse som de flesta lärare inte är kvalificerade för.

I så fall bör, med avsteg från de meritvärderingsregler som eljest gäller i fråga om lärare, företräde få ges en lärare som också är behörig till kyrkomusikertjänsten.

7 § En lärare är skyldig att ha fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker om läraren förklarat sig villig till tjänstgöringen eller fyllnadstjänstgöringen angetts i lediganmälan av tjänsten.

Under vissa villkor bör en lärare vara skyldig att ha fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker. Om en sådan skyldighet föreligger för en enskild lärare på grund av att han eller hon förklarat sig villig till tjänstgöringen bör denna villighetsförklaring inte kunna återkallas.

27 FÖRSLAGET TILL FÖRORDNING (0000:0000) OM FÖR-
ORDNANDE AV ORDINARIE SKOLKANTORER PÅ TJÄNSTER
SOM LÄRARE M.M.

1 § Den som innehar en ordinarie tjänst som skolkantor skall av länsskolnämnden förordnas på en ordinarie tjänst som lärare om skolkantorn ansöker om det.

De som innehar ordinarie tjänster som skolkantorer har antingen konstitutorial på sina tjänster eller förordnande med konstitutorials rättsverkningar. Det betyder att de inte kan sägas upp på grund av arbetsbrist. De tjänster som har ordinarie innehavare kommer därför att finnas kvar till dess att de nuvarande innehavarna slutar och i takt därmed avvecklas de ordinarie skolkantorstjänsterna (avsnitt 14.2.4 och 14.2.5). Jämför även avsnitt 14.3.

Enligt utredningens mening är det angeläget att en reformering av de kyrkomusikaliska tjänsterna genomförs så snabbt som möjligt. Det är också angeläget att de som nu innehar skolkantorstjänster bereds möjlighet att komma i åtnjutande av de mera rimliga arbetstider som utredningens förslag innebär. Utredningen föreslår därför att den som har ordinarie skolkantorstjänst skall kunna förordnas på en ordinarie tjänst som lärare.

Utredningen förutsätter att regeringen uppdrar åt länskolnämnderna att aktivt verka för att de ordinarie skolkantorerna övergår till lärartjänster.

Ordinarie tjänster som lärare inrättas eller återbesätts inte numera, med undantag för lektorstjänster i gymnasieskolan. Utredningens förslag innebär ett avsteg från detta, vilket kan motiveras med att lärar-

tjänsterna bör vara så attraktiva att skolkantorerna accepterar dem. Förslaget innebär inte att skolan kommer att ha ordinarie tjänster under en längre tid än vad som eljest skulle ha blivit fallet, eftersom ju skolkantorstjänsten är ordinarie och kan behållas.

En övergång av ifrågavarande slag förutsätter att skolkantorn är villig till det. Någon skyldighet att låta sig förflyttas till lärartjänsten föreligger, enligt utredningens mening, inte.

2 § Förordnandet skall avse en tjänst som lärare av samma slag som den som ingått i tjänsten som skolkantorn.

En skolkantorstjänst kan antingen innehålla en tjänst som lärare 1 (för klass på lågstadiet), eller en tjänst som lärare 2 (för klass på mellanstadiet). Förordnandet på en lärartjänst bör avse en sådan tjänst som faktiskt ingår i skolkantorstjänsten.

3 § Förordnandet skall avse en tjänst som lärare vid grundskolan i den kommun som är huvudman för skolkantorn.

Givetvis skall skolkantorn förordnas på en lärartjänst i den kommun där han eller hon har sin nuvarande lärartjänst.

Det bör påpekas att förordnandet på lärartjänsten inte medför någon ökad risk för övertalighet bland lärarna i en kommun, eftersom ju skolkantorstjänsten innefattar en hel lärartjänst.

4 § Äldre bestämmelser om konstitutorial skall tillämpas på förordnandet.

En erinran härom skall tas in i förordnandet.

Som nämnts tidigare är det angeläget att skolkantorerna finner det förmånligt att gå över till lärartjänsterna. I fråga om anställningstrygghet bör därför samma villkor gälla som för de nuvarande ordinarie skol-

kantorerna, varför utredningen föreslår att äldre bestämmelser om konstitutorial skall tillämpas på förordnandet.

5 § En lärare som förordnats enligt 1 § är skyldig att ha fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker i ett pastorat.

Av omsorg om den kyrkomusikaliska verksamheten finner utredningen det angeläget att de som går över till lärartjänster även fortsättningsvis skall kunna utnyttjas för denna. Utredningen förordar således att den som gått över till en lärartjänst skall vara skyldig att åta sig fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker.

28 FÖRSLAGET TILL FÖRORDNING (0000:0000) OM FÖR-
ORDNANDE AV EXTRA ORDINARIE SKOLKANTORER PÅ
TJÄNSTER SOM LÄRARE

1 § Den som innehar en extra ordinarie tjänst som skolkantor skall förordnas på en extra ordinarie tjänst som lärare i den kommun som är huvudman för skolkantorn.

Förordnandet skall avse en tjänst med samma nummer som den som ingår i skolkantorstjänsten och gälla fr.o.m. den

2 § Skolstyrelsen i den kommun som är huvudman för skolkantorn skall meddela förordnandet.

Förordnandet skall meddelas endast om skolkantorn ansöker om det.

3 § Den som förordnats enligt 1 § får förena tjänsterna som skolkantor och lärare och är tjänstledig från tjänsten som lärare så länge han eller hon innehar tjänsten som skolkantor.

De tjänster som har extra ordinarie innehavare kan avvecklas i ett sammanhang, eftersom innehavarna kan sägas upp (avsnitt 14.3). Utredningen föreslår att de skall erbjudas förordnande på tjänster som lärare i de kommuner som är huvudmän för tjänsterna.

Eftersom skolkantorstjänsten innehåller en hel lärartjänst innebär detta inte att något ytterligare utrymme behövs för lärartjänsten. Inte heller innebär det några försämringar från trygghetssynpunkt för redan anställda lärare. Om skolstyrelsen och kyrkorådet kommer överens om det kan givetvis fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker ingå även i dessa lärartjänster. I så fall uppkommer ett ökat utrymme för lärartjänster, eftersom ju tjänstgöringen i skolan blir mindre än tidigare för den som haft en skolkantorstjänst.

Om emellertid en faktisk arbetsbristsituation skulle föreligga vid den tidpunkt då skolkantorn avses gå över från skolkantorstjänsten till lärartjänsten kan övergången inte äga rum, eftersom man inte gärna kan anställa någon när man samtidigt skall säga upp någon annan från en likadan tjänst som den nyanställningen avser. Förordnandet på lärartjänsten bör därför meddelas före indragningen av skolkantorstjänsterna. I så fall finns ju alltid ett ledigt underlag för tjänsten, nämligen det som ingår i skolkantorstjänsten. För att kunna åstadkomma detta behövs inte bara bestämmelser om själva förordnandet, utan också föreskrifter om att lärartjänsten och skolkantorstjänsten får förenas och om att skolkantorn är tjänstledig från lärartjänsten under den tid skolkantorstjänsten fortfarande innehas.

Skolkantorstjänsterna innefattas inte i de nuvarande bestämmelserna om turordning för lärare. Inte heller får tid som skolkantor tillgodoräknas vid turordning. Vid en övergång till en lärartjänst försätts den tidigare skolkantorn således i en sämre situation än dem som haft samma slag av lärartjänstgöring. Förordningen (1984:762) om turordning vid uppsägning av vissa lärare med statligt reglerad anställning i kommun m.m. bör därför ändras så att även tid som skolkantor får tillgodoräknas vid turordning för uppsägning från lärartjänster.

29 ÖVRIGT

Inom 1982 års kyrkokommitté pågår för närvarande arbete med en översyn av LFKS. Bl.a. kan de särskilda bestämmelserna om Stockholms kyrkliga samfällighet komma att slopas, vilket har betydelse bl.a. för inrättandet av kyrkomusikertjänster. Samfällighetens framtida kompetens torde bli fastlagd genom beslut av regeringen. Något förslag till ändring i LFKS presenteras därför inte nu.

En följd av utredningens förslag blir att KMF bör upphävas. Behovet av övergångsbestämmelser kan med större säkerhet överblickas tidigast när utredningens förslag har remissbehandlats. Utredningen avstår därför från att lägga fram förslag till övergångsbestämmelser. Redan nu kan påpekas att särskilda föreskrifter behövs för det fåtal kyrkomusiker på äldre stat för vilka KMF inte gäller. Bestämmelserna i 24 § 4 mom. och 25 § KMF om behörighet till fyllnadstjänstgöring har redan svarigheter i SkolF. Särskilda föreskrifter behöver alltså inte utfärdas för dessa fall.

Vidare bör förordningen (1982:375) med provisoriska bestämmelser om skolkantorer upphävas. Detsamma gäller bestämmelserna om Musikaliska akademiens befattning med frågor om utbildning av kyrkomusiker. Bestämmelser om detta finns i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde samt i kungörelsen (1940:961) om examina som avläggas under inseeende av Musikaliska akademiens styrelse.

Även cirkuläret (1952:804) angående normalinstruktion för kyrkomusikertjänst och cirkuläret den 6 september 1967 angående rätt att i vissa fall ur skolkantors-tjänst avskilja däri ingående lärartjänst bör upphävas.

SÄRSKILDA YTTRANDE

Särskilt yttrande av Sven Arnström

Till huvuddragen i utredarens principiella och praktiska uppläggningar av förslaget till hur den nuvarande detaljregleringen av den kyrkomusikaliska verksamheten skall avvecklas ansluter jag mig.

Enligt 5 § i lagförslaget skall minimiomfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten i varje pastorat fastställas av stiftsstyrelsen. Jag anser att resp. pastorat bör få bestämma vilken omfattning verksamheten skall ha. En sådan ordning överensstämmer bättre med principerna för den kyrkokommunala självstyrelsen.

Kyrkomusikerutredningen bygger i några hänseenden sina lösningar på organisationsförslag som kyrkokommittén aviserat som sina förslag. Kyrkokommittén föreslår att till pastoraten förs däri ingående församlingars arbetsgivarfrågor. Församlingarnas angelägenheter som arbetsgivare skall således generellt sett handläggas av pastoraten. Detta torde komma att innebära en förändring och förstärkning av pastoratens roll på det lokala planet.

Enligt kyrkokommitténs förslag skall den nuvarande domkapitelsfunktionen att fastställa tjänstgöringsföreskrifter för präster ligga på framtida i särskild ordning inrättade domkapitel. Dessa skall ha särskild prästerlig representation med hänsyn främst synes det, till domkapitlets uppgift att behandla frågor om sven-

ska kyrkans lära. Utgångspunkten torde här ha varit den allmänt erkända principen om svenska kyrkan som en funktion av folkligt förankrad självstyrelse och prästerlig ämbetsförvaltning.

Stiftsstyrelsens uppgift i lagförslaget 5 §, att fastställa minimiomfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten, borde ha ersatts av en regel av följande innebörd. Pastoraten skall ha skyldighet att anställa kyrkomusiker för den kyrkomusikaliska verksamhet som följer av genomförandet av de gudstjänster och förrättningar som domkapitlet ålägger församlingsprästerna i tjänstgöringsföreskrifter att utföra.

En sådan enkel regel bygger på en uppfattning om att den kyrkomusikaliska verksamheten bäst utvecklas om de som fått förtroendet att ansvara för den i ekonomiskt hänseende också får ta det hela och fulla ansvaret. Med en sådan ordning kommer också ett antal byråkratiska processer att elimineras vilkas värde kan ifrågasättas.

Svenska kyrkans centralstyrelse har i förslaget erhållit vissa uppgifter, bl.a. att vara besvärinstans vid överklagande av stiftsstyrelsens beslut om minimiomfattning av verksamheten. Till följd av vad jag ovan föreslagit anser jag att besvärsmöjligheten enligt 5 § i nämnda hänseende inte är erforderlig.

Staten skall, liksom för närvarande ha ansvaret för utbildningen av kyrkomusiker. Jag kan därför ansluta mig till utredarens uppfattning att stiftsstyrelsen som en statlig förvaltningsuppgift skall bestämma lägsta behörighet för "grundtjänsten" som kyrkomusiker i resp. pastorat.

Särskilt yttrande av Zaid Bjurek

"Det tog närmare ett halvt sekel för kyrkomusikerorganisationen i vårt land att få vår nuvarande kyrkomusikerförordning. Medan denna statliga förordning varit gällande, har Sverige kyrkomusikaliskt blivit ett av de mest framstående länderna i världen. Även mycket små orter i landet har haft en utbildad musiker för sitt musikliv. Detta har bl.a. lett till en unikt stor körverksamhet, förnämligt orgelbestånd och ett rikt kyrkomusikaliskt gudstjänstliv. --- anställningsvillkoren måste vara sådana, att de lockar människor att utbilda sig till kyrkomusiker och sedan vilja söka och inneha tjänst som sådan. Vi är fullt övertygade om att just ett slopande av den statliga regleringen skulle utgöra en vändpunkt av oanat slag för det rika kyrkomusikaliska livet i vårt land. Ett slopande av den statliga regleringen medför --- försämrade anställningsvillkor."

Citaten är hämtade ur Kyrkomusikernas riksförbunds/Sveriges lärarförbunds yttrande över diskussionsbetänkandet (SOU 1983:55) Församlingen i framtiden.

Sammanställning av mina förslag:

1. Ny kyrkomusikerförordning behövs.
2. Alla tjänster skall organiseras som kyrkomusikertjänster och vara statligt reglerade.
3. Domkapitlen skall ha övergripande ansvar för kyrkomusikerverksamheten.

4. Utredningens förordningsförslag kan inte biträdas.
5. Obligatoriska åligganden måste anges i förordning.
6. Ny tjänst som kyrkomusiker och lärare tillskapas.
7. Ordinarieskapet behålls.
8. Specialregler behövs i fråga om besvär över tjänstetillsättning enligt kyrkokommunala regler.
9. Utredningens lagförslag behöver ändras.
10. Stiftsmusikertjänst inrättas som statligt reglerad tjänst hos domkapitel.
11. Närmare tillsyn utövas av pastoratskyrkorådet ensamt.
12. Beslut av domkapitel överklagas hos regeringen i stället för svenska kyrkans centralstyrelse.

Kommentarer till vissa av förslagen

Punkterna 1 - 3

Enligt utredningens mening skall staten även fortsättningsvis ha ett visst inflytande och en viss tillsyn över utformningen av den kyrkomusikaliska organisationen, medan den statliga regleringen av kyrkomusikertjänsterna har spelat ut sin roll.

Alltsedan utredningen inledde sitt arbete, har jag motsatt mig ett slopande av den statliga regleringen av kyrkomusikertjänsterna och hävdade behovet av en reviderad och förenklad kyrkomusikerförordning och att domkapitlen bör behålla ett avsevärt inflytande över kyrkomusikerorganisationen. Det finns knappast någon tvingande anledning att avskilja kyrkomusikerna från gemenskapen med prästerna inom det statligt reglerade tjänstesystemet, som tagit sig uttryck i bl.a. TFK. Utredningsdirektivens formuleringar om att kyrkomusikerärenden bör kunna "handläggas av färre organ och på ett enklare sätt än för närvarande", innebär i och för sig inte något hinder mot bibehållen men förenklad statlig reglering.

Domkapitlet bör vara central myndighet med tanke på de statligt reglerade tjänsterna, men även på grund av att förslaget om inrättande av stiftsstyrelse ännu inte genomförts.

Därför finns det anledning att i en ny kyrkomusikerförordning föreskriva, att domkapitlet bl.a. skall fastställa tjänstetyp, instruktion och veckotimtal, pröva behörighet, upprätta förslag, bevilja längre ledigheter samt pröva frågor om disciplinansvar m.m.

Svenska kyrkans behov av tjänster för kyrkomusikalisk verksamhet skall utgå från kyrkan själv. Alla sådana tjänster, även kombinationstjänster, skall således inrättas som kyrkomusikertjänster. I direktiven nämns också kyrkomusikalisk tjänst före lärartjänst. Detta gagnar tryggheten för kyrkan och de anställda.

Punkt 4

Jag kan därför inte biträda utredningens förslag till förordningar om lärares fyllnadstjänstgöring som kyrkomusiker m.m. och om förordnande av ordinarie resp. extra ordinarie skolkantorer på tjänster som lärare m.m. Dock har innehållet i 2 - 4 §§ i den förstnämnda förordningen överflyttats till 23 och 24 §§ i mitt förslag till ny kyrkomusikerförordning.

Punkt 6

En ny heltidstjänst som kantor tillskapas och består av kyrkomusikalisk verksamhet och tjänst som klasslärare, speciallärare, musiklärare eller annan lärartjänst i grundskolan (kantor 2).

Punkt 7

Domkyrkoorganist och organist med full kyrkomusikalisk tjänstgöring skall vara ordinarie.

Punkt 8

En sökande som inte är bosatt i det pastorat, där den sökta tjänsten finns, bör kunna överklaga ett tillsättningsbeslut.

Punkt 9

I fråga om utredningens lagförslag föreslår jag dels att 2 § andra stycket skall utgå, dels att i 2 § tredje stycket orden "eller andra" skall utgå, dels att 3 § i stället skall ha nedan angivna lydelse, dels att i 4, 5, 9, 11 och 12 §§ ordet "stiftsstyrelsen" resp. "stiftsstyrelsens" skall bytas ut mot "domkapitlet" resp. "domkapitlets", dels att i 4 § första stycket ordet "följa" skall bytas ut mot "ha tillsyn över" samt ordet "stiftssamfälligheten" skall bytas ut mot "domkapitlet", dels att i 4 § andra stycket första meningen orden "Pastoratskyrkorådet och kyrkoherden har den omedelbara tillsynen" skall bytas ut mot "Pastoratskyrkorådet har den närmare tillsynen" samt att i andra meningen orden "och kyrkoherden" skall utgå, dels att 8 § skall utgå samt dels att i 12 § orden "svenska kyrkans centralstyrelse" skall bytas ut mot "regeringen" samt att andra meningen skall utgå.

Föreslagen lydelse:

3 § Sådana anställnings- och arbetsvillkor för kyrkomusiker som får bestämmas genom avtal fastställas, efter av riksdagen godkända grunder, under medverkan av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Om kyrkomusikers anställande och kyrkomusikernas verksamhet gäller i övrigt vad regeringen förordnar.

Punkterna 1 - 3, 5 - 7 och 11

Mitt ställningstagande att tjänsterna skall vara statligt reglerade medför ett behov av en reviderad kyrkomusikerförordning som direkt kan kopplas till utredningens förslag till lag om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan.

Mitt förslag till ny kyrkomusikerförordning presenteras i det följande först i form av en sammanfattning och därefter i form av ett författningsförslag.

Sammanfattning av förslag till ny kyrkomusikerförordning

Verksamhetsområde

Verksamhetsområdet för en kyrkomusiker är pastoratet. Beslut i kyrkomusikerfrågor fattas, där ej annat sägs, av pastoratskyrkorådet eller samfällighetens kyrkoråd.

Kyrkomusikalisk verksamhet

Utöver den verksamhet som i dag normalt förekommer, skall kyrkorådet kunna föreslå även annan kyrkomusikalisk verksamhet, som tidigare inte kunnat ingå i en kyrkomusikertjänst.

Kyrkomusikertjänster

I varje pastorat skall finnas en eller flera kyrkomusikertjänster. Två tjänstetyper förekommer: Organisttjänst och kantorstjänst.

Organisttjänst kan bestå av enbart kyrkomusikalisk verksamhet eller en kombination av sådan verksamhet och fyllnadstjänstgöring. I domkyrkopastorat skall finnas en organisttjänst som benämnes domkyrkoorganisttjänst.

Kantorstjänst kan bestå av enbart kyrkomusikalisk verksamhet. Kantorstjänst kan även bestå av en kombination av kyrkomusikalisk verksamhet och fyllnadstjänstgöring (kantor 1) eller kyrkomusikalisk verksamhet och tjänst

som klasslärare, speciallärare eller musiklärare i grundskolan (kantor 2). Om särskilda skäl föreligger kan även annan lärartjänst i grundskolan ingå i sådan kantorstjänst.

Anställningsformer

Beträffande anställningsformer (ordinarieskap etc.) tillämpas nuvarande bestämmelser på ovanstående tjänster.

Tillsyn över den kyrkomusikaliska verksamheten

Domkapitlet har den allmänna tillsynen över den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet, medan den närmare tillsynen inom varje pastorat sköts av kyrkorådet.

Tjänstetyp och instruktion

Domkapitlet fastställer tjänstetyp på förslag av kyrkorådet. Föreslås tjänst som kantor 2, skall kyrkorådet inhämta medgivande från skolstyrelsen.

För varje kyrkomusikertjänst skall domkapitlet på förslag av kyrkorådet fastställa en instruktion i vilken samtliga kyrkomusikaliska åligganden skall anges samt omfattningen av eventuell fyllnadstjänstgöring eller lärartjänst. Instruktionen omprövas varje gång tjänsten blir ledig och i övrigt då anledning finns.

Tjänståliggandenas omfattning

Med ledning av instruktionen för varje tjänst fastställer domkapitlet tjänstens omfattning i antal veckotimmar. Normer för beräkning av veckotimtal framgår av kollektivavtal mellan statens arbetsgivarverk och central arbetstagarorganisation.

Tjänstgöringsskyldighetens omfattning

Kyrkomusikertjänst kan omfatta högst heltid. Detta gäller även tjänst som kantor 2, där tjänsten totalt skall utgöra heltid.

Tjänstgöring vid gudstjänster och kyrkliga handlingar
Kyrkomusiker skall svara för den kyrkomusikaliska verksamhet som framgår av instruktionen, t.ex. att vid gudstjänster och kyrkliga handlingar leda församlings-sången samt utföra orgelmusik enligt de kyrkliga böcker, som kyrkomötet beslutar att gälla inom svenska kyrkan.

Körer, konfirmander och musikinstrument

I instruktionen skall införas skyldighet att öva och leda kyrkokörer, undervisa konfirmander i kyrkans musik samt ha tillsyn över de musikinstrument som används i tjänsten.

Fri musikundervisning

I kyrkomusikertjänst skall ingå skyldighet att bedriva fri musikundervisning i huvudsak åt ungdom det antal timmar per vecka som framgår av instruktionen. Undervisningen skall ha särskild anknytning till kyrkans musik och vara ett komplement till den kommunala musikundervisningen. Elever antas av kyrkomusikern efter kyrkorådets anvisningar.

Annan kyrkomusikalisk verksamhet

Kyrkorådet ges möjlighet att få även andra kyrkomusikaliska uppgifter införda i instruktionen.

Fyllnadstjänstgöring

Fyllnadstjänstgöring kan fullgöras som lärare i musik vid grundskola, annan skolform eller kommunal musikskola. Vidare kan fyllnadstjänstgöring bestå av vissa arbetsuppgifter inom kyrkans verksamhetsområde eller utgöras av kyrkomusikalisk verksamhet inom angränsande pastorat. Avtal om fyllnadstjänstgöringen sluts mellan pastoratet och annan berörd arbetsgivare.

Behörighetsvillkor

Behörighetsvillkoren utom för tjänst som kantor 2 framgår av utredningens förslag till lag om kyrkomusikalisk verksamhet.

Behörig till tjänst som kantor 2 är den som dels avlagt kantorsexamen eller organist- och kantorsexamen, dels är behörig till den lärartjänst som ingår i kantorstjänsten.

Tjänstetillsättning

Vakant kyrkomusikertjänst utom tjänst som kantor 2 skall av kyrkorådet kungöras ledig. Ansökan skall sändas till kyrkorådet, som efter ansökningstidens utgång översänder handlingarna till domkapitlet.

Domkapitlet prövar sökandenas behörighet och upprättar förslag med tre behöriga sökande, om så många finns. I annat fall kan förslaget omfatta en eller två sökande.

Om tre behöriga sökande finns skall kyrkorådet inom en månad från det förslaget vunnit laga kraft utse en av dem som uppförts på förslaget till innehavare av tjänsten. Om endast en eller två sökande uppförts på förslag, får kyrkorådet ledigkunga tjänsten en andra gång, varefter innehavare skall utses.

Kyrkorådet är ej skyldigt ledigkunga tjänst mer än två gånger. Saknas behörig sökande, får tjänsten under högst två år uppehållas av vikarie, varefter nytt tillsättningsförfarande skall genomföras.

Tjänst som kantor 2 tillsättes i samma ordning som den lärartjänst som ingår i kantorstjänsten. Vid prövning av ansökningshandlingar till tjänst som kantor 2 skall sökandes kyrkomusikaliska meriter tillmätas lika stor betydelse som lärarmeriterna. Innan skolstyrelsen tillsätter sådan kantorstjänst, skall kyrkorådet ges möjlighet till yttrande i tillsättningsärendet.

Tjänstledighet och semester

Tjänstledighet och semester beviljas av kyrkorådet. I vissa fall beviljas dock tjänstledighet av domkapitlet. Beträffande tjänst som kantor 2 beviljas ledighet av skolstyrelsen, medan kyrkorådet har rätt att bevilja

ledighet och semester från den kyrkomusikaliska delen av tjänsten.

Disciplinansvar

Fråga om disciplinansvar, avskedande, åtalsanmälan, avstängning eller läkarundersökning prövas av domkapitlet.

Huvudmannaskap

Pastoratet är huvudman för kyrkomusiker utom för kantor 2, som har kommunen som huvudman.

Material, instrument och lokaler

Församling skall tillhandahålla kyrkomusiker material och lämpliga lokaler, som erfordras för den kyrkomusikaliska verksamheten.

Fördelning av kostnader

Det pastorat, där kyrkomusikern är anställd, skall vara löneutbetalare. Om fyllnadstjänstgöring ingår, skall ersättning från berörd arbetsgivare utgå till pastoratet. För tjänst som kantor 2 är skolstyrelsen löneutbetalare och har rätt till ersättning från berört pastorat.

Besvär

Talan mot kyrkorådets beslut om tillsättning av kyrkomusikertjänst förs enligt lagen om församlingar och kyrkliga samfälligheter. Rätt att föra sådan talan tillkommer även sådan sökande som uppförts på förslag till tjänsten.

Talan mot domkapitlets beslut förs hos regeringen genom besvär. Kyrkorådet har rätt att besvära sig över domkapitlets beslut om förslag till tjänstetillsättning.

Övergångsbestämmelser

Kyrkomusikers förmåner omedelbart före förordningens ikraftträdande får inte försämrats.

Skolkantor har rätt att kvarstå i sin tjänst.

Kyrkomusiker som är behörig till nyinrättad tjänst, överförs till denna, om tjänsten omfattar i stort de arbetsuppgifter som utförts i den tidigare anställningen.

Förslag tillKyrkomusikerförordning (0000:0000)Verksamhetsområden

1 § För kyrkomusikerverksamheten i riket enligt lagen (0000:0000) om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan skall verksamhetsområden för kyrkomusiker sammanfalla med stiftens indelning i pastorat.

2 § Med kyrkoråd avses i denna förordning pastoratskyrkoråd.

Om pastorat ingår i kyrklig samfällighet tillsammans med annat pastorat, avses med pastorat och kyrkoråd i stället samfälligheten respektive samfällighetens kyrkoråd. Detta gäller endast om det är fråga om angelägenheter som ankommer på samfälligheten enligt lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter, bestämmelser som avses där eller beslut som har fattats med stöd av den lagen.

3 § Befogenheter och skyldigheter enligt denna förordning avseende kyrkomusikertjänsterna skall, om ej annat föreskrivs, ankomma på pastorat och kyrkoråd som avses i 2 §.

Kyrkomusikalisk verksamhet

4 § Med kyrkomusikalisk verksamhet avses i denna förordning kyrkomusikers samtliga åligganden enligt 18 - 22 §§, 23 § andra stycket 4 och fastställd instruktion.

Kyrkomusikertjänster

5 § I varje pastorat skall finnas minst en tjänst som organist eller kantor.

Med tjänstetyp avses organisttjänst och kantortjänst.

6 § Organisttjänst avser tjänstgöring som kyrkomusiker i pastorat.

I organisttjänst får ingå fyllnadstjänstgöring enligt 23 §.

I pastorat som omfattar stiftsstads domkyrkoförsamling skall finnas en organisttjänst benämnd domkyrkoorganisttjänst.

7 § Kantorstjänst avser tjänstgöring som kyrkomusiker i pastorat.

I kantorstjänst får ingå

1. fyllnadstjänstgöring enligt 23 § (tjänst som kantor 1) eller

2. tjänst som lärare i grundskolan enligt något av numren 1 - 4 och 6 eller, om särskilda skäl föreligger, enligt annat nummer (tjänst som kantor 2), varvid bestämmelser i skolförordningen (1971:235) tillämpas på lärartjänsten.

Anställningsformer

8 § Domkyrkoorganisttjänst och organisttjänst med kyrkomusikalisk tjänstgöring motsvarande heltid skall vara ordinarie enligt 8 § första stycket anställningsförordningen (1965:601).

Annan kyrkomusikertjänst skall vara extra ordinarie. Sådan kyrkomusiker anställs med förordnande tills vidare.

9 § Den som tillfälligt skall utöva tjänst som organist eller kantor utom kantor 2 anställs som innehavare av extra tjänst för viss tid, högst ett år, eller arvodestjänst.

Behörig att anställas som innehavare av extra tjänst är den som avlagt lägst organist- och kantorsexamen.

Tjänstetyp och instruktion

10 § För varje kyrkomusikertjänst skall kyrkorådet till domkapitlet inge förslag till tjänstetyp tillsammans med förslag till instruktion som skall innehålla samtliga kyrkomusikaliska åligganden samt uppgift om omfattningen av fyllnadstjänstgöring eller lärartjänst i förekommande fall.

Kyrkorådet får föreslå tjänst som kantor 2, om skolstyrelsen medger det.

Innan förslagen insändes till domkapitlet skall kyrkorådet inhämta yttrande av

annan arbetsgivare i fråga om kyrkomusikertjänst med fyllnadstjänstgöring,

skolstyrelsen i fråga om tjänst som kantor 2 och tjänst innehavaren, om sådan finns.

11 § Kyrkorådet skall anmäla ledig organisttjänst eller kantorstjänst till domkapitlet. Om kyrkorådet i samband därmed eller i annat fall finner anledning till ändring av tjänstetyp och instruktion, skall förslag därom inges.

Instruktionen omprövas av domkapitlet varje gång tjänsten blir ledig och i övrigt, då anledning finns.

I pastorat, där det finns kyrkomusiker med fyllnadstjänstgöring, skall domkapitlet ompröva tjänstetyp och instruktion i god tid innan avtal som avses i 23 § första stycket upphör att gälla. I fråga om fyllnadstjänstgöring skall samråd ske med annan berörd arbetsgivare.

12 § Domkapitlet fastställer tjänstetyp och instruktion.

13 § Kyrkomusiker är skyldig att fullgöra de åligganden som anges i fastställd instruktion.

14 § Kyrkorådet skall tillse att tider för kyrkomusikaliska åligganden samordnas med fyllnadstjänstgöring eller lärartjänst i förekommande fall.

15 § Kyrkomusiker är skyldig att underkasta sig de ändringar i sina tjänståligganden som föranleds av ändringar i denna förordning eller i instruktionen för tjänsten.

Tjänståliggandenas omfattning

16 § Med ledning av instruktionen för varje kyrkomusikertjänst skall domkapitlet enligt normer i kollektivavtal mellan statens arbetsgivarverk och central arbetstagarorganisation fastställa tjänstgöringens omfattning uttryckt i ett antal veckotimmar.

Tjänstgöringsskyldighetens omfattning

17 § Kyrkomusiker skall vara skyldig att fullgöra tjänstgöring motsvarande högst heltid, varvid fyllnads-tjänstgöring eller tjänst som lärare får inräknas.

Tjänstgöring vid gudstjänster och kyrkliga handlingar

18 § Kyrkomusiker är skyldig att

1. vid gudstjänster och kyrkliga handlingar leda församlingssången samt utföra orgelmusik enligt de kyrkliga böcker som kyrkomötet beslutar att gälla inom svenska kyrkan,
2. biträda vid gudstjänster som anges i tjänstgöringsföreskrifter för pastoratets präster samt
3. biträda vid kyrkliga handlingar inom pastoratet.

Körer, konfirmander och musikinstrument

19 § Kyrkomusiker är skyldig att öva och leda minst en kör samt undervisa konfirmander i kyrkomusik. Årsredogörelse i detta avseende skall av kyrkomusikern avges till kyrkorådet och domkapitlet.

20 § Kyrkomusiker är skyldig att ha tillsyn över orgel och förekommande andra instrument och till kyrkorådet anmäla fel och brister. Innan kyrkorådet medger annan än kyrkomusikern att använda orgeln, skall kyrkomusikern beredas tillfälle att yttra sig.

Vidare skall kyrkomusikern ansvara för material avsett att användas i tjänsten.

Fri musikundervisning

21 § Organist är skyldig att bedriva fri musikundervisning i huvudsak åt ungdom minst fem och kantor minst två heltimmar i veckan under 39 veckor årligen. Undervisningen skall förläggas till de tider av året då undervisning i grundskolan pågår.

Den fria musikundervisningen skall ha särskild anknytning till kyrkans musik och vara ett komplement till den kommunala musikundervisningen.

Elever antas av kyrkomusikern enligt kyrkorådets anvisningar.

Årsredogörelse skall av kyrkomusikern avges till kyrkorådet och domkapitlet.

Annan kyrkomusikalisk verksamhet

22 § Kyrkomusiker är skyldig att utöva annan kyrkomusikalisk verksamhet enligt fastställd instruktion.

Fyllnadstjänstgöring

23 § Fyllnadstjänstgöring får ingå i kyrkomusikertjänst om pastoratet och annan berörd arbetsgivare träffat avtal om det.

I kyrkomusikertjänst får ingå fyllnadstjänstgöring

1. som lärare i musik vid en kommuns grundskola, gymnasieskola eller vuxenutbildning eller vid en folkhögskola,
2. som lärare inom kommunal musikundervisning,
3. inom församlingsvård och administration i pastoratet eller i annat pastorat eller
4. som kyrkomusiker i angränsande pastorat.

När en kyrkomusiker tjänstgör som lärare enligt andra stycket 1 gäller vad som föreskrivs om skyldigheter för lärare.

Särskilda behörighetsvillkor i vissa fall

24 § Behörig att fullgöra fyllnadstjänstgöring enligt

23 § andra stycket 1 är den som är behörig till en tjänst som lärare i vilken tjänstgöringen kan ingå.

25 § Behörig till tjänst som kantor 2 är den som dels har avlagt kantorsexamen eller organist- och kantors-examen, dels är behörig till den lärartjänst som ingår i kantorstjänsten.

Tjänstetillsättning

26 § Vid tillsättning av tjänst som organist eller kantor gäller inte 4, 5, 6 och 28 §§ lagen (1982:80) om anställningsskydd och inte heller 4 och 9 §§ anställningsförordningen (1965:601).

27 § Kyrkomusikertjänst utom tjänst som kantor 2 tillsätts enligt 28 - 34 §§.

28 § Tjänst skall av kyrkorådet kungöras ledig i Post- och Inrikes Tidningar. Ansökan skall tillsammans med de handlingar sökanden vill åberopa ställas till kyrkorådet. Efter ansökningstidens utgång skall kyrkorådet översända ansökningshandlingarna till domkapitlet.

29 § Domkapitlet skall pröva behörigheten hos de sökande och upprätta förslag med tre behöriga sökande, om så många behöriga sökt tjänsten. I annat fall får förslaget omfatta en eller två sökande.

Förslaget skall anslås på domkapitlets anslagstavla och delges kyrkorådet och de sökande.

30 § Om ingen behörig sökande finns, skall domkapitlet underrätta kyrkorådet som skall kungöra tjänsten ledig på nytt.

31 § Senast inom en månad från det förslaget vunnit laga kraft skall kyrkorådet utse en av dem som uppförts på förslaget till innehavare av tjänsten.

32 § Omfattar förslaget en eller två sökande får kyrkorådet utse innehavare eller kungöra tjänsten ledig på nytt.

33 § Finns endast en eller två sökande på förslaget efter andra kungörandet skall kyrkorådet utse innehavare av tjänsten.

34 § Kyrkorådet skall sända meddelande om beslut angående tillsättning till domkapitlet och till sökande som uppförts på förslaget.

35 § Tjänst som kantor 2 tillsätts av skolstyrelsen enligt bestämmelser i 17 kap. skolförordningen (1971:235) för den lärartjänst som ingår i kantorstjänsten.

Före ledigkungörande och beslut om tillsättning skall skolstyrelsen bereda kyrkorådet möjlighet att yttra sig.

Vid bedömning av sökande skall hänsyn tas till meriter som kyrkomusiker och lärare.

Tjänstledighet och semester

36 § Tjänstledighet och semester avseende kyrkomusikalisk tjänstgöring beviljas av kyrkorådet, om inte annat anges i 37 §.

37 § Har kyrkomusiker varit tjänstledig för offentligt uppdrag, militärtjänst eller styrkt sjukdom under ett år i följd eller av annan anledning 30 dagar i följd, skall fortsatt tjänstledighet beviljas av domkapitlet.

För kantor 2 beviljas sådan tjänstledighet av skolstyrelsen i fråga om lärartjänsten.

Disciplinansvar m.m.

38 § Frågor enligt 10 - 13 kap. lagen (1976:600) om offentlig anställning prövas av domkapitlet.

Huvudmannaskap

39 § Pastoratet skall vara huvudman för kyrkomusiker.

Dock skall kommunen vara huvudman för kantor 2.

Material, instrument och lokaler

40 § Församling skall tillhandahålla kyrkomusiker notmaterial, instrument och lämpliga lokaler för den kyrkomusikaliska verksamheten.

Kostnader

41 § Pastoratet skall svara för kostnader för kyrkomusikers avlöningsförmåner och pensionering.

42 § Ingår fyllnadstjänstgöring i tjänsten skall kostnaderna fördelas enligt avtal mellan pastoratet och annan berörd arbetsgivare.

43 § Pastoratet skall ersätta kommunen för kostnader som avser den kyrkomusikaliska tjänstgöringen i en tjänst som kantor 2.

44 § Församlingen skall svara för kostnader för tillhandahållande av notmaterial, instrument och lokaler m.m.

Besvär

45 § Kyrkorådets beslut om tillsättning av kyrkomusikertjänst får överklagas hos kammarrätten genom besvär enligt lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter.

Besvär över sådant beslut får även anföras av sökande, som uppförts på förslag till tjänsten.

46 § Skolstyrelsens beslut om tillsättning av tjänst som kantor 2 får överklagas genom besvär i den ordning som framgår av 19 kap. 1 och 7 §§ skolförordningen (1971:235).

47 § Domkapitlets beslut enligt denna förordning får överklagas hos regeringen genom besvär.

48 § Besvär över domkapitlets beslut om förslag till tillsättning av kyrkomusikertjänst får även anföras av kyrkorådet.

49 § Att sådana beslut som domkapitlet har meddelat enligt 47 § i ärenden om tjänstledighet överklagas hos statens arbetsgivarverk följer av förordningen (1983:341) om överklagande av beslut i ärenden om tjänstledighet m.m.

Att rätten att överklaga beslut som avses i 47 § kan vara inskränkt följer av lagen (1965:276) om inskränkning i rätten att föra talan mot offentlig arbetsgivarres beslut.

Övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1989.

2. Förekommer i författning eller i annan bestämmelse hänvisning till föreskrift som ersatts genom bestämmelse i denna förordning, tillämpas i stället den nya bestämmelsen, om ej annat anges särskilt.

3. Genom förordningen upphävs kyrkomusikerförordningen (1950:375), förordningen (1982:375) med provisoriska bestämmelser om skolkantorer och kungliga cirkuläret den 6 september 1967 om rätt att i vissa fall ur skolkantorstjänst avskilja däri ingående lärartjänst.

4. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i tillämpliga delar i fråga om ordinarie eller extra ordinarie tjänst som skolkantor. Sådan tjänst får finnas kvar till dess att den som innehar tjänsten avgår.

5. I fråga om den som vid utgången av december 1988 innehar ordinarie eller extra ordinarie tjänst som skolkantor i ett kyrkomusikerdistrikt inom ett pastorat och som skall kvarstå i tjänst under tid därefter skall konstitutorial respektive förordnande på tjänsten avse tjänst som kantor 2 i pastoratet om skolkantorn önskar få ett sådant förordnande. I tjänsten som kantor 2 skall ingå en tjänst som lärare med samma nummer som den som ingått i tjänsten som skolkantor.

6. I fråga om den som vid utgången av december 1988 innehar ordinarie tjänst som organist eller domkyrkoorganist eller extra ordinarie tjänst som organist, kyrkokantor eller biträdande kyrkomusiker i ett kyrko-

musikerdistrikt inom ett pastorat och som skall kvarstå i tjänst under tid därefter skall konstitutorial eller förordnande på tjänsten avse motsvarande tjänst i pastoratet enligt 6 och 7 §§. Med motsvarande tjänst avses

a. organisttjänst i fråga om sådan biträdande kyrkomusiker som är behörig att anställas som organist enligt lagen (0000:0000) om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan eller

b. kantorstjänst i fråga om kyrkokantor samt i fråga om sådan biträdande kyrkomusiker som är behörig att anställas som kantor enligt samma lag.

Första stycket tillämpas också i fråga om långtidsvikariat.

7. Den som den 31 december 1988 är förordnad på en extra tjänst som kyrkokantor eller biträdande kyrkomusiker i ett kyrkomusikerdistrikt inom ett pastorat tills vidare längst till viss tidpunkt på grund av att behörig kyrkomusiker inte kunnat anställas skall förordnas tills vidare på en tjänst som kantor i pastoratet om den förordnade före förordnandetidens utgång uppfyller behörighetsvillkoren för tjänsten och önskar få ett sådant förordnande.

8. Den som den 31 december 1988 innehar en eller flera arvodestjänster som biträdande kyrkomusiker eller orgelspelare och med tjänstgöring som sammanlagt omfattar minst 40 procent av heltidstjänstgöring i ett eller flera kyrkomusikerdistrikt inom ett pastorat skall förordnas på en tjänst som kantor i pastoratet om

a. det finns sådant underlag för tjänsten som avses i 18 - 23 §§,

b. tjänstinnehavaren är behörig att anställas som kantor enligt lagen (0000:0000) om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan och

c. tjänstinnehavaren önskar få ett sådant förordnande.

9. Sådan tjänstinnehavare som avses i punkten 3 men som inte är behörig att anställas som kantor enligt

lagen (0000:0000) om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan skall förordnas på en extra tjänst som kantor i pastoratet om villkoren i punkten 8 a och c är uppfyllda och tjänst innehavaren avlagt organist- och kantorsexamen. Förordnandet skall meddelas tills vidare dock längst till och med utgången av december 1992.

Om tjänst innehavaren före den 1 januari 1993 uppfyller behörighetsvillkoren och skall kvarstå i tjänsten efter utgången av december 1992, skall förordnande på tjänsten meddelas tills vidare. Villkoren i punkten 8 a och c skall också vara uppfyllda.

10. Den som den 31 december 1988 innehar kyrkokommunal anställning som församlingsmusiker med tillsvidareförordnande och med tjänstgöring som omfattar minst 40 procent av heltidstjänstgöring i ett pastorat skall förordnas på en tjänst som organist eller kantor i pastoratet om

a. det finns sådant underlag för tjänsten som avses i 18 - 23 §§,

b. församlingsmusikern är behörig att anställas som organist respektive kantor enligt lagen (0000:0000) om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan och

c. församlingsmusikern önskar få ett sådant förordnande.

11. Sådan församlingsmusiker som avses i punkten 10 men som inte är behörig att anställas som kantor enligt lagen (0000:0000) om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan skall förordnas på en extra tjänst som kantor i pastoratet om villkoren i punkten 10 a och c är uppfyllda och församlingsmusikern avlagt organist- och kantorsexamen. Förordnandet skall meddelas tills vidare dock längst till och med utgången av december 1992.

Om församlingsmusikern före den 1 januari 1993 uppfyller behörighetsvillkoren och skall kvarstå i tjänsten efter utgången av december 1992, skall förordnande på tjänsten meddelas tills vidare. Villkoren i punkten 10 a och c skall också vara uppfyllda.

12. Förordnanden som avses i punkterna 7 - 11 får meddelas utan att tjänsterna anmäls lediga.

Särskilt yttrande av Bengt Broman

Den nuvarande statliga regleringen av kyrkomusiker-tjänsterna har givetvis sina stora nackdelar vilket utredaren klart visar. Utredaren föreslår därför att tjänsterna i framtiden skall vara kyrkokommunala, dock med ett begränsat statligt inflytande. Som jag ser det innebär den ändrade ordningen en nackdel för kyrkomusikerna främst därför att möjligheterna att genom besvär åstadkomma ändring i kyrkokommunala tillsättningsbeslut är små. De stora fördelar som förslaget i övrigt innebär kan mycket väl tas till vara även om tjänsterna är statligt reglerade.

Utredaren anser inte att kyrkomusikern måste vara medlem i svenska kyrkan. Jag anser att det är principiellt fel att man skall kunna inneha en så central tjänst inom ett pastorat utan att vara medlem. Kyrkomusikern kommer i kontakt med många människor som representant för församlingen i dess gudstjänstfirande funktion. Det måste uppfattas som egendomligt om denne representant inte är medlem i det samfund han representerar. Noteras kan även att den som inte är medlem givetvis inte betalar full medlemsavgift. Vidare betonas numera lagarbetet inom kyrkan. Detta talar för att alla medlemmar i ett kyrkligt arbetslag bör tillhöra samma kyrka.

Bilaga 1 Kommittédirektiv

Organisationen av kyrkomusikernas verksamhet
m.m.

Dir 1980:85

Kommittédirektiv

Dir 1980:85

Organisationen av kyrkomusikernas verksamhet, m. m.

Dir 1980:85

Beslut vid regeringssammanträde 1980-12-11

Departementschefen, statsrådet Boo, anför.

Den kyrkomusikaliska verksamheten är i dag kringgårdad av detaljerade författningsbestämmelser. De grundläggande reglerna finns i lagen (1947:275) om kyrkomusiker (ändrad senast 1970:941). I lagen föreskrivs bl. a. att för kyrkomusikens uppehållande skall för varje territoriell församling finnas anställd kyrkomusiker. Närmare bestämmelser finns i kyrkomusikerförordningen, ursprungligen benämnd kyrkomusikerstadgan (1950:375, omtryckt 1973:681, ändrad senast 1978:877).

Genom arbetsrättsreformen år 1976 blev lagen (1976:600) om offentlig anställning och anställningsförordningen (1965:601) tillämpliga på kyrkomusikerna. Enligt 2 a § kyrkomusikerförordningen gäller bestämmelserna i 4, 8 och 9 §§ anställningsförordningen inte för anställning som organist, kyrkokantor, extra ordinarie eller extra biträdande kyrkomusiker. De undantagna paragraferna innehåller huvudsakligen tjänsteställningsbestämmelser. För skolkantorerna gäller i tillämpliga delar skolförordningen (1971:235, omtryckt 1979:717) och övriga för lärare 1 och 2 utfärdade föreskrifter, dock endast i den mån de inte strider mot kyrkomusikerförordningen. I lagen om kyrkomusiker stadgas att sådana anställnings- och arbetsvillkor som får bestämmas genom avtal fastställs, efter av riksdagen godkända grunder, under medverkan av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer (arbetsgivarverket). De viktigaste avtalen för kyrkomusikerna är huvudavtal den 2 mars 1978, allmänt avlöningsavtal för statliga och vissa andra tjänster (AST), tjänsteförteckningsavtal för kyrkliga tjänster resp. för undervisningsområdet (TFK och TFU) samt allmänt pensionsavtal för statliga och vissa andra tjänstemän (PA).

För kyrkomusikerverksamheten skall stiftet vara indelade i kyrkomusikerdistrikt. Huvudregeln är att varje territoriell församling utgör ett distrikt. Regeringen kan emellertid föreskriva att en församling skall uppdelas på skilda distrikt eller helt eller delvis förenas med en annan församling eller del därav till ett distrikt. I slutet av år 1978 var landet indelat i 2 192

kyrkomusikerdistrikt.

Kyrkomusikerförordningen innehåller bestämmelser om de olika slag av kyrkomusikertjänster som kan finnas. I varje kyrkomusikerdistrikt skall normalt finnas en organisttjänst eller en kantorstjänst. Organisttjänst får inrättas i distrikt med mer än 5 000 invånare och kantorstjänst i distrikt med färre invånare. Domkapitlet kan dock medge undantag från denna regel. I princip ankommer det på domkapitlet att – efter förslag av kyrkorådet – fastställa distriktets tjänstetyp.

Organisttjänsten kan vara ordinarie eller extra ordinarie och är en självständig kyrkomusikalisk tjänst. I tjänsten kan emellertid ingå fyllnads-tjänstgöring som lärare i musik antingen vid statliga eller vissa statsunderstödda läroanstalter eller vid kommunal musikundervisning till vilken statsbidrag inte utgår. I de distrikt som omfattar en domkyrkoförsamling skall det finnas en ordinarie organisttjänst, vars innehavare kallas domkyrkoorganist och har vissa särskilda åligganden.

Kantorstjänsten är antingen en ordinarie tjänst som kyrkomusiker och lärare i grundskolan för klass på lågstadiet eller mellanstadiet (lärare 1 resp. 2), s. k. skolkantorstjänst, eller en självständig kyrkomusikalisk tjänst, s. k. kyrkokantorstjänst. Denna är en extra ordinarie tjänst avsedd för minst halvtidstjänstgöring.

I ett kyrkomusikerdistrikt, där arbetsuppgifterna är av ringa omfattning och kantorstjänst av organisatoriska skäl inte lämpligen kan inrättas eller behållas, får i stället efter medgivande av domkapitlet anställas en orgelspelare. Enligt Kungl. Maj:ts cirkulär den 6 september 1967 kan domkapitlet vidare medge att en lärartjänst, som ingår i en ledig skolkantorstjänst, får avskiljas ur kantorstjänsten för att tillsättas med ordinarie innehavare och att en orgelspelare får anställas för de kyrkomusikaliska uppgifterna. Detta får ske under förutsättning att tjänsten har visat sig vara svårbesatt.

Vid sidan av organist- eller kantorstjänst kan i ett distrikt, där arbetsuppgifterna kräver det, efter domkapitlets medgivande inrättas en eller flera tjänster som biträdande kyrkomusiker. I kyrkomusikerdistrikt får för särskilda kyrkomusikaliska uppgifter anställas s. k. församlingsmusiker. Sådana musiker faller emellertid utanför den författningsmässiga regleringen på det kyrkomusikaliska området.

Någon fullständig och aktuell statistik över kyrkomusikertjänsterna finns inte. Tillgängliga uppgifter visar emellertid att det vid slutet av år 1978 fanns sammanlagt 2 449 kyrkomusikertjänster, varav 432 organisttjänster, 1 072 skolkantorstjänster (därav 630 med avskild lärartjänst), 412 kyrkokantorstjänster, 268 tjänster för biträdande kyrkomusiker och 265 orgelspelartjänster.

Kyrkomusikerförordningen innehåller i 2 kap. allmänna bestämmelser om

kyrkomusikernas tjänsteåligganden. I en organists åligganden ingår först och främst att biträda vid gudstjänster och förrättningar, öva och leda kyrkokör, undervisa konfirmander i psalmsång och vårda orgeln. Dessutom har organisten att meddela fri musikundervisning åt ungdom fem timmar i veckan under 39 veckor årligen. Under vissa förutsättningar och med viss begränsning kan organisten åläggas fyllnadstjänstgöring som musiklärare. När det gäller sådan tjänstgöring vid statlig eller statsunderstödd skola bestäms omfattning och förläggning av länskolnämnden. Fyllnadstjänstgöring vid kommunal musikundervisning regleras genom överenskommelse mellan församlingen och kommunen. En domkyrkoorganist har utöver de nu angivna uppgifterna vissa stifts omfattande funktioner, främst att vara musiksakkunnig i domkapitlet.

Kantorer och orgelspelare har i princip samma kyrkomusikaliska åligganden som organister. Endast kyrkokantorer har dock skyldighet att meddela fri musikundervisning (två veckotimmar). Skolkantorer får inte tas i anspråk för kyrkomusikaliska åligganden på sådana tider att de hindras att fullgöra sin lärartjänst. Biträdande kyrkomusikers åligganden bestäms omedelbart av den instruktion som gäller för tjänsten. I sådan tjänst kan också ingå fyllnadstjänstgöring och fri musikundervisning.

För varje kyrkomusikertjänst fastställer domkapitlet en instruktion. Förslag till sådan instruktion upprättas av kyrkorådet, som har att höra kyrkoherden och tjänsteinnehavaren samt i förekommande fall skolmyndigheterna. Kyrkomusiker är skyldig underkasta sig de jämkningar i sina tjänsteåligganden som föranleds av ändringar i kyrkomusikerförordningen, i instruktionen för tjänsten eller i indelningen i kyrkomusikerdistrikt.

Domkapitlet bestämmer för varje kyrkomusikertjänst ett veckotimtal för den kyrkomusikaliska verksamheten (vari även inräknas den fria musikundervisningen) enligt normer som anges i 23 § kyrkomusikerförordningen. Dessa bygger på en omräkning av tjänstgöringstiden i visst antal veckotimmar, olika alltefter distriktens folkmängd och göromålens omfattning. Omprövning av veckotimtalet sker vart femte år samt vid vakans på tjänsten. Organists, extra ordinarie biträdande kyrkomusikers och kyrkokantors tjänstgöringsskyldighet får inte överstiga 34 veckotimmar. 30 veckotimmar motsvarar full tjänstgöring.

När det gäller utbildningen av kyrkomusiker finns det sedan år 1972 för utbildning på högskolenivå kyrkomusikerlinjer vid musikhögskolan i Stockholm samt vid universiteten i Lund och Göteborg. Lägre musikutbildning meddelas bl. a. vid sommarkurser för avläggande av organist- och kantorexamen samt brev- och sommarkurser för avläggande av pedagogisk examen för kyrkokantorer. Dessa kurser organiseras av Musikaliska akademiens styrelse. Statsunderstödda kurser anordnas också vid Sköndalsinstitutets kyrkomusikerlinje.

Av den föregående redogörelsen framgår att den kyrkomusikaliska verksamheten regleras av bestämmelser som är mycket detaljerade och delvis komplicerade. Under årens lopp har därför aktualiserats mer eller mindre genomgripande ändringar av författningsbestämmelserna. Jag skall något redogöra för de önskemål om ändringar som har framförts.

Riksdagen anhöll år 1963 om en översyn av kyrkomusikerstadgan. Samma år begärde kyrkomötet ändringar i stadgan. På uppdrag av Kungl. Maj:t verkställde en särskild utredare den begärda översynen. I ett betänkande (ecklesiastikdepartementet, stencil 1966:2) som lades fram år 1966 lämnades dels förslag till en helt ny och väsentligt förkortad kyrkomusikerstadga, dels förslag till provisoriska ändringar i stadgan. Enligt förslaget till ny stadga skulle bl. a. pastorat i stället för församling utgöra kyrkomusikerdistrikt. Beslutanderätten i en hel del frågor skulle överflyttas från Kungl. Maj:t till domkapitlen. Skolkantorstjänsterna borde successivt avvecklas vid uppkommande ledigheter. Förslaget till provisoriska ändringar i stadgan innehöll huvudsakligen en ny metod för veckotimtalsberäkningen.

Utredningsförslagen ledde inte till någon mera fullständig revision av kyrkomusikerstadgan. Frågan om den kyrkomusikaliska utbildningen, som samtidigt behandlades av organisationskommittén för högre musikutbildning (OMUS), kunde nämligen komma att påverka den slutliga utformningen av stadgan. Däremot företogs vissa smärre ändringar. År 1967 ändrades sålunda kyrkomusikerstadgan bl. a. så att beslutanderätten i vissa ärenden flyttades från Kungl. Maj:t till domkapitlen (SFS 1967:189). Vidare anpassades år 1973 behörighetsvillkoren till den nya högre utbildningen på en särskild kyrkomusikerlinje vid musikhögskolorna (SFS 1973:681).

Under senare år har flera framställningar gjorts om ändringar i kyrkomusikerförordningen. Sålunda har Sveriges lärarförbund i skrivelser den 1 mars 1973, den 31 oktober 1978 och den 6 februari 1979 framfört ett antal förslag till ändringar i förordningen gällande bl. a. den fria musikundervisningen, veckotimtalsberäkningen och verksamheten för den s. k. sommarkyrkan.

Vidare har Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund i skrivelser den 10 maj 1973 och den 13 december 1979 anhållit om en genomgripande revision av förordningen. I sistnämnda skrivelse framhåller förbundet bl. a. att en rad bestämmelser i förordningen lämnar utrymme för olika tolkningar i väsentliga frågor. Enligt förbundets mening bör delar av förordningen kunna föras över till eller anknytas till kollektivavtal. De olika tjänstetyperna i förordningen bör enligt förbundet också ses över. Förbundet har vidare i en skrivelse den 3 oktober 1980 understrukit angelägenheten av att det företas en utredning som syftar till en avveckling av kyrkomusikerförordningen. I skrivelsen hänvisar förbundet till att dess kongress i september 1980 har ansett att kyrkomusikeranställningarna i framtiden bör vara kyrkokommunala anställningar.

Även 1975 års allmänna kyrkomöte har begärt en grundlig revision av kyrkomusikerförordningen (andra tillfälliga utskottets betänkande 1975:14, kskr 1975:40).

I några framställningar behandlas särskilt skolkantorsfrågan. Länsskolnämnden i Hallands län har i en skrivelse den 26 juli 1973 och länsskolnämnden i Jämtlands län i en skrivelse den 21 januari 1977 särskilt pekat på svårigheterna att återbesätta vakanta skolkantorstjänster. Sveriges lärarförbund har i en skrivelse den 30 januari 1975 anhållit om åtgärder för att kantoreernas tjänstgöringsförhållanden ändras. Vidare har domkapitlet i Linköping i en skrivelse den 12 februari 1975 hemställt om vissa reformer, främst med anknytning till skolkantorssituationen. Dessutom har 1979 års allmänna kyrkomöte anhållit om sådan ändring i kyrkomusikerförordningen att högstadielärare med kyrkomusikalisk utbildning kan få skolkantorstjänster (första tillfälliga utskottets betänkande 1979:14, kskr 1979:19).

Av det anförda framgår att den nuvarande regleringen av den kyrkomusikaliska verksamheten, som till stor del har tillkommit under 1950-talet, i olika avseenden är föråldrad. Sedan tillkomsten av kyrkomusikerförordningen har genomgripande förändringar skett i det regelsystem som gäller för de offentligt anställda. Mycket som förut reglerades i statliga tjänstereglamenten har numera överförts till avtal. Viktiga förändringar har skett på det arbetsrättsliga området. Dessa har inte avspeglats i de bestämmelser som gäller för kyrkomusikerna. Reformen på skolans område har medfört att den kombination av lärartjänst och kyrkomusikalisk tjänst som skolkantorstjänsten utgör dåligt svarar mot de nya förhållandena. Det stora antalet vakanta skolkantorstjänster ger klart belägg härför.

Enligt min mening bör en särskild utredare nu tillkallas för att göra en fullständig och förutsättningslös översyn av organisationen av kyrkomusikernas verksamhet och vissa därmed sammanhängande frågor, som bl. a. aktualiseras i de framställningar som har gjorts i ämnet under senare år.

Utgångspunkt för övervägandena bör vara församlingarnas behov av kyrkomusikaliska insatser och önskvärldheten av att upprätthålla en god kyrkomusikalisk standard. Det är angeläget att finna ett system som bättre än det nuvarande kan anpassa den kyrkomusikaliska tjänsteorganisationen till olika församlingars varierande behov. Den nuvarande metoden att beräkna underlag för bestämmande av tjänstetyp och veckotimtal för kyrkomusikernas tjänstgöring tar inte hänsyn till vissa församlingars behov av säsongsmässigt ökade insatser, t. ex. i den s. k. sommarkyrverksamheten, eller till det rika kyrkomusikaliska utbud som kan förekomma i cityförsamlingar med litet befolkningsunderlag men med tillgång till förnämliga orglar och förutsättningar för stora körframträdanden o. d.

Utöver församlingarnas behov bör emellertid också beaktas samhällets intresse av ett rikt förgrenat och differentierat musikliv. Jag vill erinra om att

det i **propositionen om den statliga kulturpolitiken** (prop. 1974:28) framhölls att kyrkomusikerna utgör en mycket stor faktisk tillgång i musiklivet. De står för en omfattande och varierad musikutövning och utnyttjas också i många fall för andra uppgifter än de kyrkomusikaliska. Det kunde därför vara av intresse från kulturpolitisk synpunkt att vidga de möjligheter härtill som kyrkomusikerförordningen erbjuder. Jag delar denna uppfattning men vill understryka att även den rent kyrkomusikaliska verksamheten i församlingarna mycket väl ansluter sig till de av riksdagen fastställda målen för den statliga kulturpolitiken, sådana som de angavs i den nämnda propositionen (s. 295). Ansträngningarna bör därför inriktas på att höja musiklivet inom församlingarna liksom musiklivet i allmänhet genom att bättre än nu utnyttja kyrkomusikernas musikaliska kompetens.

Jag vill i detta sammanhang framhålla värdet av den fria musikundervisning som organister, kyrkokantorer och en del biträdande kyrkomusiker meddelar som ett led i sin tjänstgöring och den omfattande körverksamhet som de utövar. Den kör- och musikcirkelverksamhet som bedrivs i svenska kyrkans och andra trossamfunds regi har stor betydelse för rekryteringen av framtida musikutövare. Detta är tillgångar som bör tas till vara också i en ändrad organisation. Det är också väsentligt att omvårdnaden av det värdefulla orgelbeståndet i våra kyrkor inte blir eftersatt.

Den nära samverkan mellan kyrka och skola som är utmärkande för den hittillsvarande organisationen har varit av värde för båda parter och har bl. a. gett skolungdom tillfälle till sång- och musikutövning också utanför skolans ram. Det finns goda skäl att räkna med att huvuddelen av kyrkomusikerna även i framtiden kommer att behöva användas i läraruppgifter. Det är därför angeläget att öppna möjligheter att i vidare utsträckning än vad kyrkomusikerförordningen nu medger förena kyrkomusikalisk tjänst med lärartjänst inom det allmänna skolväsendet eller vid den kommunala musikskolan. Möjligheterna att kombinera deltidsanställning som kyrkomusiker med andra tjänster i kyrka och samhälle bör också kartläggas.

En första uppgift för utredaren bör vara att klarlägga i vilken omfattning det behövs statliga bestämmelser för att tillgodose de kyrkliga och samhällliga intressen som jag här inledningsvis har berört eller i vad mån de kan tryggas på annat sätt. En del bestämmelser i kyrkomusikerförordningen – t. ex. de förut berörda reglerna om fastställande av veckotimtal – är av den art att det i dag kan te sig naturligt att ta in dem i kollektivavtal. Åtskilligt bör också kunna överlämnas åt de kyrkliga kommunerna att själva bestämma om.

Enligt kyrkomusikerförordningen har såväl regeringen som domkapitlen och församlingarna eller de särskilda kyrkomusikerdistriktens kyrkoråd att besluta i ärenden som rör kyrkomusikerorganisationen och tillsättandet av enskilda tjänster inom den. Utredaren bör överväga i vad mån sådana

ärenden kan handläggas av färre organ och på ett enklare sätt än f. n. En viktig fråga i detta sammanhang är i vad mån den nuvarande uppdelningen av arbetsgivarfunktionen mellan domkapitlen och de lokala kyrkoråden kan ersättas av en mera enhetlig ordning. Vidare bör övervägas vilken kyrkokommunal enhet – församling, pastorat eller annan – som på det lokala planet är lämpligast som anställningsmyndighet för kyrkomusikerna.

Som jag i det föregående har nämnt finns det tjänster för vilka huvudmannaskapet delas mellan kyrka och skola eller någon annan arbetsgivare. När det gäller dessa tjänster bör utredaren studera frågan om ansvars- och kostnadsfördelning för de olika arbetsgivarna och söka finna ett system med så enkla och enhetliga regler som möjligt. Den utjämning av kostnaderna för den kyrkomusikaliska verksamheten som nu sker inom den kyrkliga organisationens ram genom avräkningen mellan pastoraten och kyrkofonden bör inte behandlas i detta sammanhang. Den berör den mera vidsträckt frågan om kyrkofondens ställning och funktion. Denna torde komma att behandlas i den utredning rörande kyrkofonden som regeringen har aviserat i propositionen om besparingar i statsverksamheten, m. m. (prop. 1980/81:20, bil. 7, s. 5) och som jag i annat sammanhang avser att föreslå.

En förutsättning för utredningsarbetet skall vara att den kyrkomusikaliska verksamheten i församlingarna inte skall medföra andra kostnader för staten än sådana som kan följa av att statliga myndigheters medverkan alltjämt bedöms vara nödvändig för att administrera kyrkomusikernas verksamhet. Möjligheten att genom en rationellare organisation göra besparingar för det allmänna bör tas till vara.

Utredaren bör också studera och ange de kompetenskrav som skall ställas för de olika slag av kyrkomusikaliska tjänster som kan bli aktuella i framtiden. I samband därmed kommer också utbildningsfrågorna in i bilden. En arbetsgrupp inom universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) arbetar f. n. med en översyn av den högre kyrkomusikerutbildningen och har därvid också behandlat frågan om en integration av lägre och högre kyrkomusikalisk utbildning. Vid sina överväganden beträffande kompetenskraven bör utredaren hålla nära kontakt med UHÄ och andra för utbildningsfrågornas ansvariga organ, så att en samordning kan ske mellan utbildar- och avnämningstjänsterna. Om en reform av utbildningen sker, bör särskilt beaktas frågan om meritvärderingen vid en jämförelse mellan olika sökande till en tjänst som har genomgått den äldre resp. den nyare utbildningen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag efter samråd med chefen för utbildningsdepartementet och statsrådet Mogård att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en särskild utredare för att se över organisationen av kyrkomusikernas verksamhet m. m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen beslutar att kostnaderna skall belasta femtonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

Bilaga 2 Utredningsarbetet

Utredningsarbetet

Utredningen inledde sitt arbete med en omfattande genomgång av de problem som är förbundna med organisationen av kyrkomusikernas verksamhet. Med sikte på en delreform granskade utredningen särskilt möjligheterna att tills vidare konstruera om de nuvarande skolkantorernas tjänster så att lättnad i tjänstgöringen skulle kunna erhållas. Dessa planer fick emellertid läggas åt sidan. Härefter har utredningen sysslat med att utarbeta ett sammanhållet förslag till organisationsreform avsett att presenteras i ett sammanhang.

Under arbetets gång har regeringen till utredningen överlämnat ett stort antal skrivelser som företrädesvis behandlar olika förslag till ändringar beträffande den kyrkomusikaliska verksamheten. Även från andra håll har utredningen fått ta emot ett antal skrivelser i sådana frågor. Skrivelserna har beaktats i utredningens arbete och besvaras genom de förslag som utredningen presenterar.

Bland de skrivelser som regeringen har överlämnat till utredningen fanns ett förslag från Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund om att avlöningsförmåner för kyrkomusiker vid tjänstledighet på grund av uppdrag som fackliga förtroendemän skulle få bestridas ur kyrkofonden. I en skrivelse den 25 november 1983 till regeringen föreslog utredningen att de kostnader för de fackliga förtroendemännens verksamhet som beror på bestämmelser i författning och/eller avtal skall få tas

ut av kyrkofonden. I linje härmed har riksdagen senare beslutat att kostnader för fackliga förtroendemän för kyrkomusiker får bestridas ur kyrkofonden (prop. 1983/84:175, KrU 20, rskr 327).

För att bl.a. ta reda på olika önskemål om framtida kombinationer av kyrkomusikalisk och annan tjänstgöring har utredningen genomfört två omfattande enkäter. Utredningen vände sig dels till ett antal yrkesverksamma kyrkokantorer, dels till studerande vid olika skolor med huvudsaklig inriktning på organist- och kantorsexamen/kyrkokantorsexamen. Enkätsvaren ingår i utredningens underlag för förslagen om kombinationstjänster.

Utredningen har fortlöpande samrått med 1982 års kyrkokommitté (Kn 1982:05). Tillsammans med denna kommitté har utredningen även avgett diskussionsbetänkandet (SOU 1983:55) Församlingen i framtiden och remissammanställningen (SOU 1984:75) Församlingarna om framtiden. Andra kontakter har utredningen haft med kyrkoförfattningsutredningen (Kn 1982:06) och skolförfattningsutredningen (U 1979:12).

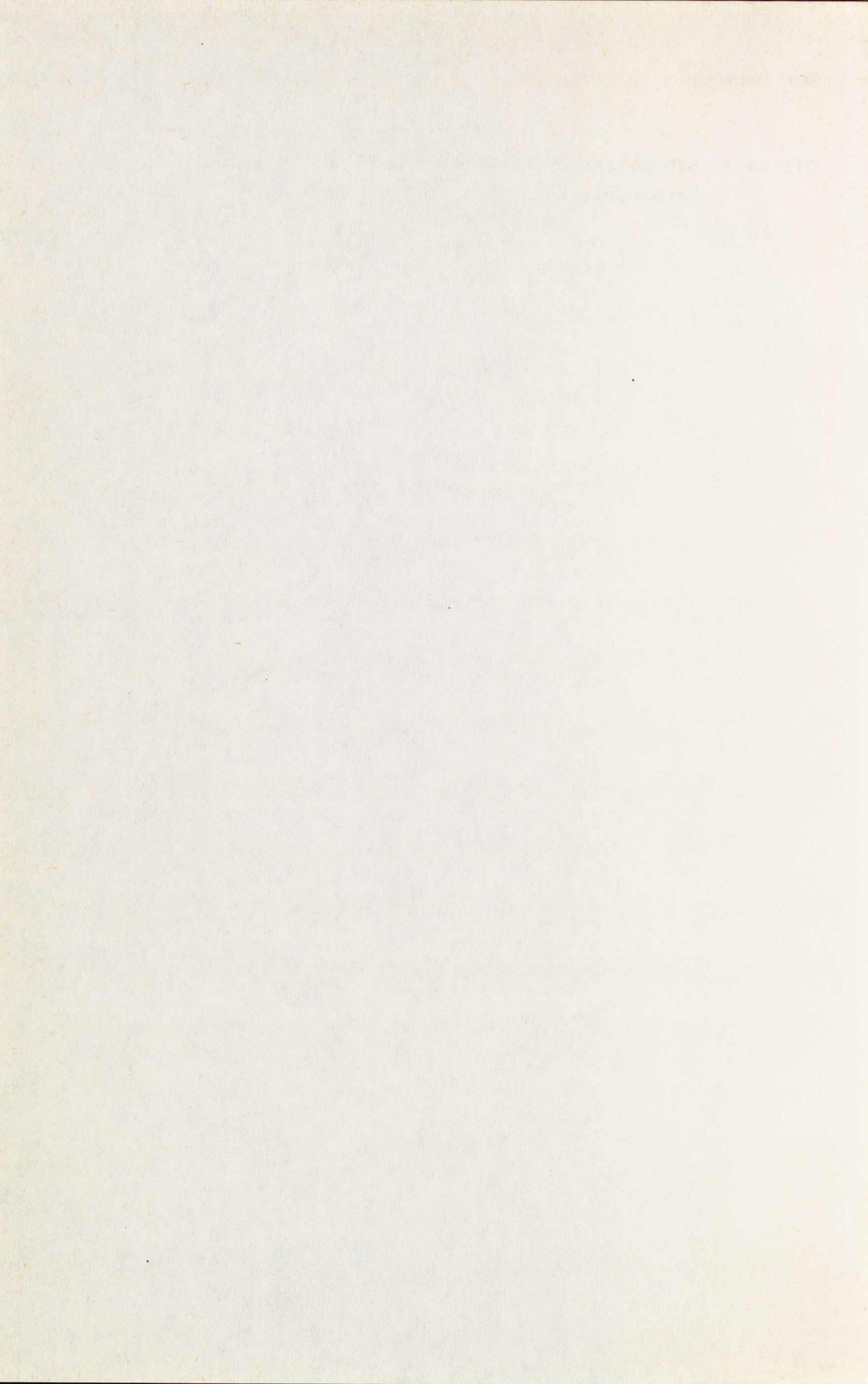
Utredningen har även haft ett stort antal kontakter med myndigheter och andra på central-, regional- och lokalplan, vilka berörs av utredningens arbete. Utredningen har fört diskussioner med företrädare för UHÄ, SÖ, Musikaliska akademiens kyrkomusikkommitté och kyrkomusikerlinjerna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Utredningen har besökt folkhögskolorna i Mellansel, Oskarshamn, Ransäter (Geijerskolan) och Skara stifts folkhögskola i Hjo. Vidare har utredningen deltagit i en linjenämndskonferens om den högre kyrkomusikerutbildningen i Sigtuna samt haft två sammanträden med företrädare för Domkyrkoorganisternas förening. Vid två tillfällen har utredningen träffat företrädare för De handikappades riksförbund.

Utredningen har under hand yttrat sig till regeringen i fråga om provisoriska bestämmelser om skolkantorer, jämför förordningen (1982:375) med provisoriska bestämmelser om skolkantorer. Vidare har utredningen yttrat sig i fråga om decentralisering av beslutanderätten i ärenden om indelning i kyrkomusikerdistrikt, jämför förordningen (1983:566) om ändring i KMF.

I sitt arbete har utredningen även beaktat direktiven (Dir 1984:5) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående utredningsförslagets inriktning.

The first part of the report
 is devoted to a general
 description of the
 country and its
 resources. The second
 part contains a
 detailed account of
 the various
 industries and
 occupations of the
 people. The third
 part is a
 statistical
 summary of the
 population and
 the principal
 products of the
 country. The fourth
 part is a
 list of the
 principal
 towns and
 villages of the
 country. The fifth
 part is a
 list of the
 principal
 rivers and
 streams of the
 country. The sixth
 part is a
 list of the
 principal
 mountains and
 hills of the
 country. The seventh
 part is a
 list of the
 principal
 lakes and
 ponds of the
 country. The eighth
 part is a
 list of the
 principal
 forests of the
 country. The ninth
 part is a
 list of the
 principal
 minerals of the
 country. The tenth
 part is a
 list of the
 principal
 animals of the
 country. The eleventh
 part is a
 list of the
 principal
 plants of the
 country. The twelfth
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The thirteenth
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The fourteenth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The fifteenth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The sixteenth
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The seventeenth
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The eighteenth
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The nineteenth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The twentieth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The twenty-first
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The twenty-second
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The twenty-third
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The twenty-fourth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The twenty-fifth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The twenty-sixth
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The twenty-seventh
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The twenty-eighth
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The twenty-ninth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The thirtieth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The thirty-first
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The thirty-second
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The thirty-third
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The thirty-fourth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The thirty-fifth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The thirty-sixth
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The thirty-seventh
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The thirty-eighth
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The thirty-ninth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The fortieth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The forty-first
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The forty-second
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The forty-third
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The forty-fourth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The forty-fifth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The forty-sixth
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The forty-seventh
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The forty-eighth
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The forty-ninth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The fiftieth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The fifty-first
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The fifty-second
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The fifty-third
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The fifty-fourth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The fifty-fifth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The fifty-sixth
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The fifty-seventh
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The fifty-eighth
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The fifty-ninth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The sixtieth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The sixty-first
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The sixty-second
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The sixty-third
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The sixty-fourth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The sixty-fifth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The sixty-sixth
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The sixty-seventh
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The sixty-eighth
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The sixty-ninth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The seventieth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The seventy-first
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The seventy-second
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The seventy-third
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The seventy-fourth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The seventy-fifth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The seventy-sixth
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The seventy-seventh
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The seventy-eighth
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The seventy-ninth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The eightieth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The eighty-first
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The eighty-second
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The eighty-third
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The eighty-fourth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The eighty-fifth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The eighty-sixth
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country. The eighty-seventh
 part is a
 list of the
 principal
 birds of the
 country. The eighty-eighth
 part is a
 list of the
 principal
 insects of the
 country. The eighty-ninth
 part is a
 list of the
 principal
 fishes of the
 country. The ninetieth
 part is a
 list of the
 principal
 reptiles of the
 country. The hundredth
 part is a
 list of the
 principal
 mammals of the
 country.

Bilaga 3 Schematisk översikt över ändringar i pasto-
ratsindelningen åren 1910 - 1950

Schematisk översikt över ändringar i pastoratsindelningen åren 1910 - 1950*

Stift	Antal pasto- rat 1910	Antal pastorat berörda av indel- ningsänd- ring		därav genom			Antal pastro- rat 1/1 1950
				del- ning	sam- man- lägg- ning	över- flytt- ning av förs- sam- ling	
Uppsala	171 ¹	61	36 %	8	42	11	130
Linköping	150	49	33 %	2	45	2	129
Skara	124	19	15 %	1	18	-	115
Strängnäs	107 ²	24	22 %	10	14	-	100
Västerås	105	29	27 %	4	25	-	96
Växjö	141	36	26 %	17	19	-	146
Lund	240 ³	88	37 %	10	56	22	220
Göteborg	113	16	14 %	16	-	-	126
Karlstad	63	11	17 %	11	-	-	77
Härnösand	75	19	25 %	17	2	-	90
Luleå	47 ⁴	7	16 %	7	-	-	58
Visby	44	28	64 %	-	28	-	30
Stockholm	13 ⁵	3	23 %	3	-	-	50
Summa	1 393	390		106	249	35	1 367

1 Härav en del överflyttade till det nybildade Stockholms stift.

2 Från Brännkyrka pastorat som utbrutits från Huddinge pastorat år 1913, har sedermera år 1930 utbrutits Enskede pastorat, vilket icke här redovisats.

3 Från V. Skrävlinge församlings pastorat, som utbrutits från Husie och V. Skrävlinge församlingars pastorat, har avskilts Möllevångens församlings pastorat.

4 Skellefteå pastorat har delats i Skellefteå stadsförsamlings pastorat och Skellefteå landsförsamlings pastorat. Från sistnämnda pastorat har därefter utbrutits Kågedalens pastorat och Bureå pastorat.

5 Stockholms stad.

* SOU 1953:11 s. 34.

General
Notes

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

Bilaga 4 Pastoraten fördelade efter folkmängd
1985-01-01

W. J. ...

Pastoraten fördelade efter folkmängd 1985-01-01¹

Stift	-999	1 000- 1 499	1 500- 1 999	2 000- 3 999	4 000- 5 999	6 000- 9 999	10 000- 14 999	15 000- 19 999	20 000- -	Summa
Uppsala		6	8	31	17	13	10	4	6	95
Linköping	1	6	9	30	13	10	9	2	5	85
Skara	4	5	19	29	10	9	3	3	6	88
Strängnäs		1	7	24	11	9	7	6	5	70
Västerås	1	11	8	14	15	12	8	6	4	79
Växjö		1	8	11	45	21	2	6	4	113
Lund		4	10	59	28	25	21	16	5	168
Göteborg		2	6	28	28	25	23	14	6	132
Karlstad	3	8	10	18	13	8	6		4	70
Härnösand	4	10	12	29	7	7	7	1	4	81
Luleå	4	8	4	15	12	11	6	6	5	71
Visby	1	7	4	8					1	21
Stockholm	3	1	1	4	3	8	5	6	34	65
Summa	22	77	109	334	178	152	107	70	89	1 138

1 Matrikel för Svenska kyrkan 1985.

Bilaga 5 Antalet totala samfälligheter stiftsvis

Antalet totala samfälligheter stiftsvis

Stift	År 1977		År 1980		År 1983	
	Ant.samf.	Ant.förs.	Ant.samf.	Ant.förs.	Ant.samf.	Ant.förs.
Uppsala	17	67	18	76	23	93
Linköping	13	55	15	64	19	79
Skara	11	38	13	46	16	59
Strängnäs	15	50	18	56	20	65
Västerås	12	53	12	53	13	56
Växjö	9	24	9	24	12	31
Lund	28	128	36	149	40	163
Göteborg	11	56	11	56	11	56
Karlstad	9	20	10	23	11	28
Härnösand	8	18	9	20	9	20
Luleå	16	37	17	39	17	39
Visby	1	2	1	2	1	2
Stockholm	7	18	7	18	7	18
	157	566	176	626	199	709

Bilaga 6 Antalet partiella samfälligheter stiftsvis

Antalet partiella samfälligheter stiftsvis

Stift	År 1977		År 1980		År 1983	
	Ant.samf.	Ant.förs.	Ant.samf.	Ant.förs.	Ant.samf.	Ant.förs.
Uppsala	4	16	5	18	5	18
Linköping	4	15	4	15	3	11
Skara	22	57	24	62	27	78
Strängnäs	2	5	2	9	3	11
Växjö	5	13	9	24	10	28
Lund	13	35	19	54	19	54
Göteborg	6	23	12	41	16	50
Karlstad	8	20	10	26	9	24
Härnösand	1	3	1	3	1	3
Stockholm	4	35	5	39	5	39
	69	222	91	291	98	316

Bilaga 7 Församlingarna fördelade efter folkmängd
1985-01-01

Församlingarna fördelade efter folkmängd 1985-01-01¹

Stift	-99	100-499	500-999	1 000-1 999	2 000-2 999	3 000-4 999	5 000-9 999	10 000-14 999	15 000-19 999	20 000-29 999	30 000-	Summa
Uppsala	1	63	46	32	15	25	18	6	5	4	1	216
Linköping	5	72	50	32	18	13	11	7	2	4	1	215
Skara	27	197	66	35	10	11	12	2	1	4	2	367
Strängnäs	3	29	29	32	9	16	10	7	7	3	1	146
Västerås	1	18	17	28	8	15	18	7	6	2	2	122
Växjö	3	70	60	46	22	27	14	3	6	3		254
Lund	10	137	86	69	33	34	33	16	14	4		436
Göteborg		64	50	57	26	25	25	22	12	6		287
Karlstad	1	33	34	27	7	14	12	4		3	1	136
Härnösand		20	26	36	15	9	13	5	3	2		129
Luleå		3	7	13	11	14	16	5	6	5		80
Visby	3	69	13	5	1					1		92
Stockholm	1	13	8	3	4	1	11	6	4	18	16	85
Summa	55	788	492	415	179	204	193	90	66	59	24	2 565

Icke-territoriella församlingar har förts till resp. stift.

¹ Matrikel för Svenska kyrkan 1985.

Bilaga 8 Kyrkomusiker fördelade på tjänstetyper
1985-09-12

Kyrkomusiker fördelade på tjänstetyper 1985-09-12*

Stift	do	o	kk	sk	bt	osp sk	osp	f	övr	Summa
Uppsala	1	29	58	28	56	30	3	11	1	217
Linköping	1	26	35	31	62	42	2	5	0	204
Skara	1	16	56	40	23	82	63	13	0	294
Strängnäs	1	26	38	20	25	19	3	7	0	139
Västerås	1	28	38	26	17	15	10	14	0	149
Växjö	1	23	42	64	58	72	4	13	0	277
Lund	1	72	123	16	39	25	11	19	3	309
Göteborg	1	67	81	31	41	18	28	46	0	313
Karlstad	1	16	24	28	16	56	4	3	1	149
Härnösand	1	18	29	24	15	45	8	5	4	149
Luleå	1	34	32	13	38	10	4	5	0	137
Visby	1	0	15	3	6	1	37	2	0	65
Stockholm	1	58	6	7	67	2	5	31	2	179
Summa	13	413	577	331	463	417	182	174	11 2	581

* Uppgifter från Kyrkomusikernas riksförbund.

Bilaga 9 Uppskattning av behovet av utbildningsplatser
för blivande kontor i den av utredningen
föreslagna framtida tjänsteorganisationen*

Källor: Årsbok med matrikel 1984 från Kyrkomusikernas
riksförbund
SCB:s personalstatistik över statsanställda
mars 1984

Med ledning av SCB:s personalstatistik över statsan-
ställda mars 1984, tab. 160 S, kan antalet kyrkomusi-
ker med olika kompetens härledas ur lämnade uppgifter
om lönegradsplacering (se även tabell sist i bilagan).

* Bilagan utarbetad av Zaid Bjurek och Olle Johansson.

Tjänstetyp etc.	K o m p e t e n s		
	kyrko- kantors- behöriga	organist- och kantors- examen	oexaminerade
Vikarierande o		57	10
Kk	416		
Vikarierande kk		53	12
Osp sk + osp		306	217
Bt	122	133	50
Övriga utan löne- gradsplacering			193
	538	549	482
<u>Korrigerering av antalet kyrkomusiker beroende på innehav av mer än en kyrkomusikertjänst:</u>			
O, kk eller sk, som samtidigt innehar en annan tjänst		- 19	
Sk eller vikarierande kk med vardera två andra tjänster (4 pers. x 2 tjänster)		- 8	
Innehavare av två tjänster, varav hälften förutsätts examinerade		- 44	- 43
Innehavare av tre tjänster, varav hälften förutsätts examinerade (8 pers. x 2 tjänster resp. 7 pers. x 2 tjänster)		- 16	- 14
	538	462	425
<u>Tillkommer:</u>			
163 församlingsmusiker, varav ca hälften förutsätts examinerade		+ 80	+ 83
	538	542	508

Kompetensresursen 538 kyrkokantorsbehöriga täcker behovet av kyrkokantorer till nuvarande besatta, vikarieberesatta och vakanta tjänster.

Enligt beräkningarna ovan finns det för närvarande 542 tjänsteinnehavare med organist- och kantorsexamen. Av dessa kan ca 135 beräknas gå i pension under perioden 1986 - 1995. Av de återstående ca 400 bör de med lång tjänstgöringstid kunna erbjudas dispens för kyrkokantorsexamen. Dock bör minst 250 av de 400 erbjudas kompletterande utbildning av samma typ som dagens kyrkokantorsutbildning på sommarkurs. För att täcka behovet, 657 st, av nya kyrkokantorer, dvs. kantorer enligt utredningens förslag, behövs då förutom de ca 400 dels 115 nyutbildade (657 - 542), dels 135 som ersätter de pensionerade.

Skolkantorernas pensioneringssituation i Strängnäs, Karlstads och Luleå stift visar, att 65 % av de besatta tjänsterna kommer att bli vakanta under den närmaste tioårsperioden. Samma slutsatser kan med ledning av senare undersökningar göras för landet i stort. Detta får till följd, att 107 av 164 skolkantorstjänster med 10 vt och däröver direkt kan förändras till kyrkokantorstjänster. Likaledes kan förhoppningsvis 80 nya kyrkokantorstjänster bildas på följande sätt: 65 % av 122 skolkantorstjänster under 10 vt sammanläggs med 80 av de 191 tjänsterna med beteckningen "arnan tjänst". - Återstående utbildningsbehov skulle kurna tänkas vara en kyrkokantorstjänst på tre a-tjänster, dvs. (191 - 122): 3 = 23 kyrkokantorstjänster.

Det behov som därmed uppstår av nyexamination exkl. pensioneringseffekter erhålls för perioden 1986 - 1995 därmed som $115 + 107 + 80 + 23 = 325$ (jfr tabellen nedan).

Under perioden 1996 - 2005 kan ytterligare 99 kyrkokantorstjänster bildas av kvarvarande skolkantorstjänster och a-tjänster.

Det totala antalet kyrkokantorstjänster skulle kunna beräknas till ca 1 400 fram till år 1995 (erhålls ur $657 + 474 + 37 + 26 + 107 + 80 + 23$; jfr materialet ovan jämte tabellen på bilagans sista sida) och ca 1 500 fram till år 2005.

Behovet av kyrkokantorsutbildade för nya tjänster kan enligt ovan beräknas till 325 för perioden 1986 - 1995 och till 100 för perioden 1996 - 2005.

För att erhålla ett mått på behovet av antalet utbildningsplatser görs här följande antaganden; allt relaterat till resp. tioårsperiod:

1. Alla utexaminerade kantorer kommer inte att gå in på arbetsmarknaden som kyrkomusiker. Bl.a. går en relativt stor grupp vidare till högre studier. Det antas, liksom beträffande den högre kyrkomusikerutbildningen, att ca 70 % av de utbildade verkligen kommer att ägna sig åt yrket. Dock höjs siffran till 80 % för den första tioårsperioden (jfr koefficienterna 0,8 och 0,7 i ekvationerna nedan). Detta motiveras med att yrkesbenägenheten sannolikt blir ovanligt hög i början av uppbyggnadsskedet av den nya organisationen, antalet tjänster kommer då att vara stort och förhoppningsvis kan nyheterna innebära ett visst attraktionsvärde. Den allmänna utvecklingen av arbetsmarknaden under senare tid med bl.a. övertalighet bland lärare borde också bidra till ett högt procenttal.
2. Den genomsnittliga tjänstgöringstiden för en kyrkokantor är 40 år, dvs. pensionsavgången är 2,5 % av det totala antalet tjänster. Den summa som skulle bli aktuell med denna förutsättning, minskas med hänsyn tagen till att ålderspyramiden under uppbyggnadsskedet ej blir linjär på grund av att medelåldern i början kommer att vara lägre än normalt. En analys av siffrorna ovan visar, att man kan för-

utsätta en pensionsavgång på ca 135 kyrkokantorer för perioden 1986 - 1995 och att motsvarande antal bör sättas till 270 för perioden 1996 - 2005 och till 350 för perioden 2006 - 2015.

3. Bland tjänsteinnehavare med organist- och kantors-examen beräknas 135 personer bli pensionerade under den första tioårsperioden. Under senare perioder inräknas pensionering av kyrkomusiker med denna behörighet i antalet pensionerade kyrkokantorer.
4. Behovet av utbildade för nya tjänster beräknas till 325 under perioden 1986 - 1995 och till 100 under perioden 1996 - 2005, varefter behovet av nyutbildade beräknas vara täckt.
5. Ca 20 kantorer antas söka tjänst i frikyrkan.
6. Ca 30 kantorer förutsätts avgå av oförutsedda skäl.
7. Tillfällig avgång på grund av barnledighet, studier m.m. antas bli ca 40.

Om antalet årsstudieplatser är x , erhålls för resp. tioårsperiod:

	Pens. kk	Pens. o/k-ex.	Ut- bildade för nya tjänster	Fri- kyr- kan	Oför- uts. skäl	Tillf. avgång
<u>1986-1995</u>						
	$0,8 x$	$= (135 + 135$	$+ 325$	$+ 20$	$+ 30$	$+ 40) : 10$
	$x =$	<u>86</u>				
<u>1996-2005</u>						
	$0,7 x$	$= (270 +$	0	$+ 100$	$+ 20$	$+ 30 + 40) : 10$
	$x =$	<u>67</u>				
<u>2006-2015</u>						
	$0,7 x$	$= (350 +$	0	$+ 0$	$+ 20$	$+ 30 + 40) : 10$
	$x =$	<u>63</u>				

Behovet av helt nyutbildade kyrkokantorer kan eventuellt minska något dels om 1982 års kyrkokommittés förslag om avveckling av merparten av 208 pastorat med mindre än 2 000 invånare genomförs, dels om kyrkomusiker bereds möjlighet till kyrkomusikalisk fyllnadstjänstgöring i annat pastorat.

Frågan om ett ytterligare tillskott på ca 100 kantorer - i dagsläget utan formell kyrkomusikalisk utbildning - under perioden 1986 - 1995 behandlas i avsnitt 23.

Underlag för beräkning av behovet av kontor efter en omorganisation

Stift	Tjänster som kan slopas							Behov							
	kyrkomusiker på äldre stat	sk vakanta	osp sk	osp	bt - 9 vt	bt 10-25 vt	bt 26- vt	f	kk nyinrättade	kk besatta	kk med vikarie	kk vakanta	sk 10- vt besatta	sk 9 vt besatta	annan tjänst
Uppsala		5	30	8	19	31	0	10	54	45	7	5	11	13	14
Linköping		3	63	4	15	34	5	5	76	23	2	1	19	12	14
Skara		8	101	76	6	6	0	15	95	44	1	1	20	15	15
Strängnäs		5	25	3	5	17	0	7	39	29	2	4	8	7	5
Västerås		1	16	10	4	9	1	15	22	35	2	1	14	9	18
Växjö		6	88	6	17	32	3	8	93	30	7	1	39	17	18
Lund	3	2	25	10	14	20	1	18	48	112	4	6	8	7	22
Göteborg		1	18	27	29	9	0	42	55	74	5	1	19	11	28
Karlstad		4	69	3	6	6	0	4	42	19	0	0	9	14	12
Härnösand		8	40	8	5	6	3	5	36	24	0	1	10	12	19
Luleå		8	11	4	15	18	3	5	36	24	5	3	4	1	19
Visby		0	2	48	0	0	0	1	21	11	1	1	0	3	3
Stockholm		3	3	4	2	17	0	28	40	4	1	1	3	1	4
	3	54	491	211	137	205	16	163	657	474	37	26	164	122	191

Bilaga 10 Utkast jämte kommentarer till vägledande utbildningsplan för tvåårig kantorsutbildning vid folkhögskola

Utkast jämte kommentarer till vägledande utbildningsplan för tvåårig kantorsutbildning vid folkhögskola

1. Allmänna riktlinjer för tvåårig kantorsutbildning vid folkhögskola - i tillämpliga delar gällande även motsvarande utbildning vid Sköndalsinstitutet.

Kantorsutbildningen skall rent allmänt stå i överensstämmelse med vad som stadgas i 2 - 4 §§ folkhögskoleförordningen (1977:551). Därav framgår att

- folkhögskolan har till uppgift att främja allmän medborgerlig utbildning
- verksamheten vid folkhögskolan till innehåll och form skall vara sådan att den

ökar den studerandes medvetenhet om sina egna och omvärldens villkor,

vidgar förmågan att känna och uppleva, utvecklar kritiskt omdöme, självständighet och samarbetsförmåga,

ökar den studerandes möjligheter att vara skapande samt

stärker viljan och förmågan att i solidaritet med andra aktivt påverka arbetsliv och samhälle.

Under förutsättningar som anges ovan kan folkhögskolan i begränsad omfattning även ge yrkesinriktad utbildning.

Varje folkhögskola får inom ramen för ovanstående allmänna föreskrifter själv bestämma sin verksamhet med

hänsyn till skolans ideologiska och kunskapsmässiga inriktning. Verksamheten skall dock alltid bedrivas i en anda av tolerans och respekt för oliktänkande samt utformas så, att allsidighet i undervisningen eftersträvas.

Kantorsutbildning inom folkhögskola skall syfta till kantorsexamen som sker i former som UHÄ fastställer. Denna utbildning skall därför av folkhögskolans styrelse anordnas som en lokal utbildningslinje om 80 poäng vilken av styrelsen bedöms jämställd med högskoleutbildning. Den som har genomgått denna kantorsutbildning blir efter examen likställd med den som har genomgått allmän utbildningslinje för kantorer om 80 poäng vid högskola (se avsnitt 20.2). En allmän utbildningslinje skall enligt högskoleförordningen "utformas så att den förbereder för verksamhet inom ett visst yrkesområde eller en viss sektor av arbetslivet".

Kantorsutbildning avslutad med kantorsexamen är alltså en inom folkhögskolans ram genomförd yrkesutbildning för kyrkomusikalisk verksamhet inom svenska kyrkan och andra trossamfund.

2. Allmänt om utbildningens syfte, mål och innehåll samt tillträde till densamma

Vid folkhögskola skall utbildning, som bedöms jämställd med högskoleutbildning, uppfylla vissa villkor:

- a) För tillträde krävs allmän behörighet till högskoleutbildning enligt 5 kap. högskoleförordningen (1977:263).
- b) Utbildningen skall bygga på vetenskaplig grund. I kommentar härtill säger SÖ i skrivelse den 15 december 1984: "Det är av vikt att skolan håller tät kontakt med den eller de institutioner inom högskolan som ägnar sig åt forskning kring relevanta avsnitt i utbildningen." Det synes kyrkomusikerutred-

ningen naturligt att beträffande den nu aktuella kantorsutbildningen de ifrågavarande skolorna har ett kontinuerligt samarbete med de högskolor som svarar för kyrkomusikerutbildning.

- c) Skolorna bör arbeta utifrån en vägledande utbildningsplan, som enligt kyrkomusikerutredningens uppfattning lämpligen fastställs av SÖ efter samråd med UHÄ. Ramen för innehållet i en sådan plan framgår av 3 kap. 14 § högskoleförordningen. Vägledning om vad som gäller delkurser som ingår i den s.k. lokala planen (se nedan) finns i 3 kap. 20 och 21 §§ högskoleförordningen (1977:263). Poängtalet motsvarar antalet veckor med heltidsstudier.
- d) Utbildningsråd för kyrkomusikerutbildning - motsvarande linjenämnd vid högskola - skall inrättas vid varje berörd skola. I detta skall ingå företrädare för verksamheten inom yrkesområdet, för den fackliga organisation som organiserar kyrkomusiker, för anställda och studerande samt för skolans styrelse. Styrelserepresentanterna skall ha majoritet i rådet.
- e) För lärare vid högskoleutbildning krävs behörighet av annat slag än för folkhögskollärartjänst. Det är därför av värde om skolan medverkar till att allt fler lärare vid här avsedd kurs skaffar sig den behörighet som krävs av lärare vid högskola.

Utbildningsplanen - fastställd av SÖ efter samråd med UHÄ - med tillhörande allmänna råd skall tjäna som vägledning vid utformning av lokal plan och kursplaner, som fastställs av utbildningsrådet för kyrkomusikerutbildning.

Då utbildningen av folkhögskolans styrelse har bedömts vara jämställd med högskoleutbildning ankommer det på huvudmannen att svara för utbildningens kvalitet.

3. Riktlinjer för antagning av studerande

Inom ramen för de angivna allmänna behörighetskraven (se 2 a här ovan) beslutar folkhögskolans styrelse efter hörande av lärarråd och utbildningsrådet för kyrkomusikerutbildning om riktlinjer rörande vilka av de sökande som skall antas till utbildningen. Det förutsätts att inträdesprov normalt skall anordnas beträffande åtminstone de mest grundläggande av kursens huvudämnen, nämligen orgelspel, pianospel, sång och gehörslära.

Antalet elever som antas till kantorsutbildning skall anpassas till den examinationskapacitet, som angetts som normal för de aktuella skolorna (se avsnitt 20.2).

4. Utbildningens mål och innehåll

Utbildningen skall ge en grund för yrkesverksamhet på det kyrkomusikaliska området. Utbildningen skall också ge färdigheter för pedagogisk verksamhet inom exempelvis kyrkans fria musikundervisning, den kommunala musikskolan och folkbildningen samt för funktioner av liknande slag inom musiklivet i övrigt.

Utbildningen skall ge de studerande sådana kunskaper, färdigheter och attityder, att de kan gestalta musik inom det kyrkomusikaliska repertoarområdet och att de kan förmedla musikaliska upplevelser i olika sociala miljöer, särskilt inom församlingsarbetet i svenska kyrkan och andra trossamfund.

Utbildningen skall främja de mål för den statliga kulturpolitiken som har angetts av riksdagen (prop. 1974:28, KrU 15, rskr 248).

Kursen skall omfatta 80 poäng och förslagsvis innehålla följande:

Solistiskt orgelspel	
Liturgiskt orgelspel	
Pianospelning (klassiskt spel och gehörsspel)	
Sång	
Enklare ackordsspel på gitarr	
Kör- och ensembleledning med körsång	
Gehörsskolning och satslära	
Musiklära, musikhistoria	(40 p)
Kulturhistoria och kommunikativ beredskap	(5 p)
Liturgisk sång	
Liturgik	(6 p)
Religionskunskap	(5 p)
Orgelkunskap	
Praktisk instrumentkännedom	(4 p)
Undervisningsmetodik i något eller några av ämnena orgel, piano och sång	(5 p)
Psykologi, pedagogik	(5 p)

Resterande tio poäng får fördelas lokalt dels med hänsyn till resp. skolas speciella resurser, dels med beaktande av individuella önskemål från de studerande och med hänsyn till att s.k. allmänna ämnen skall ingå i folkhögskolekurser.

Kurs i färdighetsämne kan anordnas på flera nivåer. Vid fastställande av kursplaner anges vilka kurser som skall vara nivågraderade. Samråd med övriga skolor i landet med motsvarande utbildning bör härvid ske.

5. Examination

Examination sker inom högskolan på sätt som UHÄ fastställer. Examen skall betygsättas. Exomensbevis skall utfärdas av högskolan.

Bilaga 11 Nivåer och betyg inom kantorsutbildningen

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Adv.

Nivåer och betyg inom kantorsutbildningen

För att möjliggöra en samordning mellan högre och lägre kyrkomusikerutbildning samt erhålla en likformig utvärdering av den lägre utbildningen föreslås att följande färdighetsämnen nivågraderas enligt samma system, som sedan år 1972 tillämpas vid högskolorna:

Solistiskt orgelspel
Liturgiskt orgelspel
Pianospel
Gehörsskolning med satslära
Sång
Kör- och ensembleledning med körsång

En kursplan skall upprättas som definierar innehållet i de olika nivåerna. I praktiken innebär detta i allmänhet en definition av repertoarområden och repertoarmängd.

Vid högskolorna tillämpas sex nivåer, benämnda A - F där A är den lägsta nivån och utgör inträdeskrav till organistutbildningen. Här föreslås, att nivå A får utgöra lägsta nivå för att erhålla kantorsexamen medan nivå B utgör överkurs.

I princip bör högre nivåer kunna avläggas inom kantors-examen - dock endast efter prov vid någon av högskolorna.

Varje nivå betygsätts med något av uttrycken godkänd, väl godkänd eller underkänd.

Här föreslås även, att ämnena
Musikhistoria
Orgelkunskap
Liturgik
betygsätts med något av uttrycken godkänd eller väl
godkänd för att därmed uppnå en analogi med praxis vid
högskolorna.

Även ämnet undervisningsskicklighet bör betygsättas på
sätt motsvarande musikhögskolornas system. För närva-
rande används en betygsskala med uttrycken ett, två och
tre där ett är det lägsta betyget.

Bilaga 12 Sammandrag av svar på enkäter som utredning-
en har genomfört

Sammandrag av svar på enkäter som utredningen har genomfört

För att bl.a. ta reda på önskemål om framtida kombinationer av kyrkomusikalisk och annan tjänstgöring genomförde utredningen i början av år 1983 två omfattande enkäter. Den första enkäten riktades till en tredjedel av de yrkesverksamma kyrkokantorerna med extra ordinarie tjänst. Med denna urvalsmetod sändes enkäten till 141 kyrkokantorer. Med den andra enkäten ville utredningen ha svar från kyrkomusikstuderande med inriktning på organist- och kantorsexamen/kyrkokantorsexamen. För att få svar från denna grupp vände sig utredningen till eleverna - drygt 100 personer - vid Sköndalsinstitutet samt folkhögskolorna i Mellansel, Oskarshamn och Ransäter (Geijerskolan).

Utredningen frågade de yrkesverksamma kyrkokantorerna om deras inställning till fyra kombinationsalternativ, vart och ett omfattande högst heltid tillsammans med den kyrkomusikaliska tjänstgöringen. Alternativen var tjänst i församlingsvården (t.ex. församlingsassistent, studieledare, ungdomsledare, förskollärare, barntimmeledare eller diakonala tjänster), administrationen inom kyrkan (t.ex. kanslist, kontorist eller kyrkoskrivare), det allmänna skolväsendet (t.ex. ämneslärare, musiklehrare, speciallärare eller klasslärare) och den kommunala musikskolan.

Antalet svar på enkäten uppgick till 110, motsvarande 78,0 % av de tillfrågade.

Gruppen med svar som "kanske", "vet ej" eller utelämnat svar omfattade mellan 21,1 % och 24,1 % för de olika alternativen.

Av dem som tog ställning för eller emot svarsalternativen var 30,8 % positiva och 48,1 % negativa till tjänst i församlingsvården. 20,2 % var positiva och 57,7 % negativa till administrativ tjänst inom kyrkan. Vidare var 33,7 % positiva och 42,3 % negativa till tjänst i det allmänna skolväsendet. Slutligen var 48,0 % positiva och 27,9 % negativa till tjänst i den kommunala musikskolan.

Det enda svarsalternativ som fick ett övervägande positivt mottagande var således tjänst i den kommunala musikskolan. I ordning följde därefter tjänst i det allmänna skolväsendet, församlingsvården och administrationen inom kyrkan.

Utredningen frågade kyrkomusikstuderandena om deras inställning till fem kombinationsalternativ, vart och ett omfattande högst heltid tillsammans med den kyrkomusikaliska tjänstgöringen. Alternativen var tjänst i församlingsvården (t.ex. församlingsassistent, studieledare, ungdomsledare, förskollärare, barntimmeledare eller diakonala tjänster), administrativ tjänst inom kyrkan (t.ex. kanslist, kontorist eller kyrkoskrivare), tjänst i det allmänna skolväsendet (t.ex. ämneslärare, musiklehrare, speciallärare eller klasslärare), tjänst i den kommunala musikskolan eller annat arbete (t.ex. egen företagare eller privat musikpedagog).

Antalet svar på enkäten uppgick till 104. Utredningen räknade med att praktiskt taget samtliga av de tillfrågade besvarade enkäten.

Gruppen med svar som "kanske", "vet ej" eller utelämnat svar omfattade mellan 17,3 % och 27,9 % för de olika alternativen.

Av dem som tog ställning för eller emot de olika svarsalternativen var 44,2 % positiva och 37,5 % negativa till tjänst i församlingsvården. Vidare var 13,5 % positiva och 69,2 % negativa till administrativ tjänst inom kyrkan. När det gäller tjänst i det allmänna skolväsendet var 49,0 % positiva och 27,8 % negativa.

76,0 % var positiva och 4,8 % negativa till tjänst i den kommunala musikskolan. Slutligen var 51,9 % positiva och 20,2 % negativa till alternativet annat arbete.

Rangordningen mellan de alternativ som fick ett övervägande positivt mottagande blev således tjänst i den kommunala musikskolan, annat arbete, tjänst i det allmänna skolväsendet och i församlingsvården. Endast alternativet administrativ tjänst inom kyrkan fick ett övervägande negativt mottagande.

Bilaga 13 Möjliga ändringar av kyrkomusikertjänster-
nas organisation i Strängnäs och Luleå stift
samt i ett kontrakt i Lunds stift

Möjliga ändringar av kyrkomusikertjänsternas organisation i Strängnäs och Luleå stift samt i ett kontrakt i Lunds stift^{*}

Inledning

I denna undersökning behandlas möjliga ändringar av kyrkomusikertjänsternas organisation i Strängnäs och Luleå stift samt i Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads kontrakt i Lunds stift vid övergång från kyrkomusikerdistrikt till pastorat som grund för indelningen av den kyrkomusikaliska verksamheten.

Principer för undersökningen

Kyrkomusikerutredningen föreslår, att en eller flera församlingar inte längre skall utgöra ett kyrkomusikerdistrikt utan att pastoratet som helhet skall utgöra minsta enhet. Därmed kan begreppet kyrkomusikerdistrikt slopas. Samtidigt minskas antalet enheter väsentligt.

I pastoraten avses kunna inrättas i huvudsak organisttjänster och kyrkokantorstjänster. (Kyrkokantorstjänst motsvarar kantorstjänst enligt utredningens förslag.) Skolkantorstjänster med fast innehavare behålls oförändrade i undersökningen medan vakanta sådana tjänster slopas där det är möjligt. Hänsyn tas även till möjligheten att bilda tjänster innehållande kyrkomusik och andra lärartjänster än lärare 1 och lärare 2. Dessa nämnda tjänster med kyrkomusikalisk fyllnadstjänstgöring motsvaras i tabellmaterialet av beteckningarna C 2 och C 3, vilket beror på tidpunkten då undersökningen

* Bilagan utarbetad av Zaid Bjurek.

utfördes. I undantagsfall kan någon annan form av kyrkomusikertjänst komma i fråga. Här avses motsvarigheter till dagens orgelspelare. Beteckningarna biträdande kyrkomusiker och församlingsmusiker kan bortfalla, då sådana tjänster kan övergå till eller genom sammanslagning kan ändras till kyrkokantorstjänster eller någon enstaka gång organisttjänster. Det nuvarande antalet tjänstetyper kommer således att minska.

Församlingarnas behov av kyrkomusiker i gudstjänster, förrättningar/kyrkliga handlingar, körverksamhet, orgelvård och fri musikundervisning m.m. skall tillgodoses. Detta behov samt förekomst av fritidskyrka, cityförsamlingsverksamhet, större orglar m.m. skall vara vägledande i valet mellan organist- eller kyrkokantorstjänst, avsedd för innehavare med högre kyrkomusikerutbildning resp. kyrkokantorsbehörighet.

Då möjligheten att inrätta kyrkokantorstjänster tillkom år 1958, avsågs därmed i princip halvtidstjänster. Tjänsterna har emellertid sedan dess tenderat att öka i omfång. Utredningen anser därför att kyrkokantorstjänster får omfatta mellan 40 % och 100 % av heltid, och att ett så stort sysselsättningsunderlag som möjligt i form av kyrkomusikalisk verksamhet bör eftersträvas.

Organisttjänsterna förutsätts normalt vara heltidstjänster, i förekommande fall med fyllnadstjänstgöring inräknad.

Nuvarande kyrkomusikertjänster av olika slag omfattande högst elva veckotimmar motsvarande mindre än 40 % av heltid kan beräknas bli sammanslagna och bilda nya kyrkokantorstjänster. Inom ramer för heltid kan en kyrkokantorstjänst även utökas med en tjänst med lågt veckotimtal. Någon gång kan en mera bärkraftig tjänst bildas med hjälp av tillskott av veckotimmar från annan nuvarande tjänst i samma pastorat.

Om volymen av enbart kyrkomusikalisk verksamhet inte förmår göra tjänster bärkraftiga, bör möjligheten att inrätta kombinationstjänster prövas. Fyllnadstjänstgöring avses kunna ingå i såväl organisttjänst som kyrkokantorstjänst och fullgöras i det allmänna skolväsendet och den kommunala musikskolan, i församlingsvården samt i administrationen inom kyrkan. Beträffande organisttjänst torde de två första alternativen närmast komma i fråga.

Geografiska faktorer bör beaktas, då tjänster ombildas. Normalt torde pastoraten utgöra lämpligt avpassade enheter. Ytvidd saknar egentlig betydelse för en kyrkomusiker. Mera väsentligt är att eftersträva ett rimligt avstånd mellan de kyrkor, där en och samma kyrkomusiker avses duplicera gudstjänster. Duplikation av gudstjänster har under senare år blivit allt vanligare bland kyrkomusiker.

Sammanläggning av nuvarande tjänster kan således oftast medföra tjänstgöring i ytterligare någon kyrka, varvid gudstjänsttider i vissa fall kan behöva ändras. Tre kyrkor kan betjänas av samma kyrkomusiker, om huvudgudstjänst anordnas varje söndag i pastoratets huvudkyrka och varannan söndag i de övriga kyrkorna växelvis.

Pastoratet bör även anses utgöra lämpligt område för ett fungerande arbetslag. En kyrkomusiker bör normalt kunna ingå i ett arbetslag tillsammans med en à två präster. I större pastorat kan det erfordras, att en kyrkomusiker tjänstgör tillsammans med tre à fem präster eller att mer än ett arbetslag bildas.

Till sist förutsätts i denna undersökning, att kyrkomusiker skall fullgöra alla kyrkomusikaliska åligganden i ett och samma pastorat, jfr dock avsnitt 14.2.5.

Åtgärder

Med tillämpning av ovanstående principer har tänkbara åtgärder samlats och systematiserats i en särskild sammanställning, som visar de nya tjänsternas ursprung, tab. 1. Varje åtgärd har erhållit en beteckning, som sedan återfinns i en särskild kolumn i tabellerna över kyrkomusikertjänsternas organisation, där antal kyrkomusikerdistrikt och olika tjänster redovisas pastoratsvis, tab. 8, 13 och 16.

Vid inventeringen har uppgifter om församlingar, nuvarande kyrkomusikerdistrikt, tjänstetyper, veckotimal, fyllnadstjänstgöring samt skolkantorers födelsenummer, hämtade ur Kyrkomusikernas riksförbunds Årsbok med matrikel 1984, utgjort underlag för val av lämplig åtgärd. För bedömning av rimliga avstånd har Motormännens riksförbunds vägvisare och KAK:s bilatlas använts. Uppgifter om folkmängd har hämtats ur Matrikel för Svenska kyrkan 1984.

I tab. 3, 9 och 14 redovisas nummer och namn på kontrakt fördelade på län. Pastorat och kontrakt fördelas på borgerliga kommuner i tab. 4, 10 och 14, varvid gemensamma kontrakts- och pastoratsgränser skär kommuner i fyra fall i vardera av Strängnäs och Luleå stift. I Strängnäs stift finns dels två kommuner med var sin del i angränsande stift, dels två tvåförsamlingspastorat, där församlingarna tillhör olika kommuner. Vidare redovisas antal pastorat i varje kontrakt och kontraktens kommunsammansättning, tab. 5, 11 och 14.

Fördelningen av antalet församlingar, en- och flerförsamlingspastorat på kontrakt redovisas i tab. 6 för Strängnäs stift och i tab. 14 för kontraktet i Lunds stift. Luleå stift består av 62 enförsamlingspastorat och endast 9 pastorat med två församlingar. Tab. 7, 12 och 15 upptar folkmängdsuppgifter för varje pastorat och specifikationer beträffande ingående församlingar.

Resultat

Som ett allmänt omdöme om undersökningen gäller, att uppställda principer visat sig kunna tillämpas och ges ett konkret innehåll under arbetet med att reformera tjänsteorganisationen i de skilda pastoraten.

Gemensamt för Strängnäs och Luleå stift har framtagits en jämförande frekvenstabell över systematiserade åtgärder, tab. 2. Närmare hälften av åtgärderna avser redan fungerande organist- och kyrkokantorstjänster, som kunnat bibehållas oförändrade enligt åtgärdsbeteckning A 1 och B 1. Därefter följer 34 fall, då biträdande kyrkomusikertjänst med minst tolv veckotimmar föreslås ombildade till kyrkokantorstjänster enligt B 5. Av 20 bibehållna skolkantorstjänster med fast innehavare enligt C 1 återfinns 75 % i Strängnäs stift. I Luleå stift finns däremot 16 vakanta skolkantorstjänster enligt C 2 och C 3, som inte kunnat sammanslås med någon annan tjänst.

Ett tiotal åtgärdsbeteckningar i tab. 1 har inte kommit till användning i undersökningen men kan däremot vara tänkbara i andra stift och därvid anpassas till lokala förhållanden.

Beträffande rimliga reseavstånd mellan kyrkor har inga problem uppstått i Strängnäs stift och i kontraktet i Lunds stift. I 2 à 3 av de 18 fall, som tjänster föreslås sammanslagna i Strängnäs stift, har reseavståndet till ytterligare någon kyrka uppmätts till högst ca 20 km. I övriga fall rör det sig endast om korta avstånd. I Luleå stift har en möjlig minskning med tio tjänster medfört, att reseavstånd uppmätts till högst ca 10 km i fyra fall, 20 - 25 km i tre fall, 70 km i ett fall samt 100 km i två fall.

Principen, att kyrkomusiker skall fullgöra sin tjänst i ett och samma pastorat har medfört, att möjligheten att inrätta "annan tjänst" tillgripits i fyra fall i

Strängnäs stift och i åtta fall i Luleå stift. Ett avsteg från denna princip* skulle i Strängnäs stift med mindre pastorat och kortare avstånd få följande konsekvenser. Om en kyrkomusiker ges möjlighet att tjänstgöra även i angränsande pastorat skulle en a-tjänst i Oxelösunds pastorat, tab. 8, kunna läggas samman med en av tre nybildade kyrkokantorstjänster i Nyköpings båda pastorat enligt åtgärdsbeteckning B 20. Vidare skulle två biträdande kyrkomusikertjänster i Salems resp. Västertälje pastorat tillsammans kunna bilda en kyrkokantorstjänst enligt åtgärdsbeteckning B 21 samt en biträdande kyrkomusikertjänst i Kumla pastorat läggas samman med en nybildad kyrkokantorstjänst i Hallsbergs pastorat enligt åtgärdsbeteckning B 3 + D 2. Därmed skulle de fyra a-tjänsterna i Strängnäs stift inte behöva inrättas.

Sammanfattning

I Strängnäs stift finns 70 pastorat med 110 kyrkomusikerdistrikt. I dessa tjänstgör 27 organister, 35 kyrkokantorer, 20 skolkantorer, 25 orgelspelare som vikarierar på skolkantorstjänst, 3 självständiga orgelspelare, 23 biträdande kyrkomusiker och 7 församlingsmusiker, summa 140 tjänster.

40 av 110 områden bortfaller, om pastoratet blir enhet för den kyrkomusikaliska verksamheten. Endast fyra mot nuvarande sju tjänstetyper erfordras, trots att totala antalet tjänster minskar med endast ca 13 %. I kolumnen pastorat som indelningsgrund redovisas 122 tjänster fördelade på 28 organist-, 73 kyrkokantors-, 17 skolkantorstjänster och 4 andra tjänster.

I Luleå stift finns 71 pastorat med 95 kyrkomusikerdistrikt. I dessa tjänstgör 35 organister, 32 kyrkokantorer, 13 skolkantorer, 11 orgelspelare som vikarierar

* Jämför avsnitt 14.2.5.

på skolkantorstjänst, 4 självständiga orgelspelare, 37 biträdande kyrkomusiker och 5 församlingsmusiker, summa 137 tjänster.

24 av 95 områden bortfaller, om pastoratet blir minsta enhet. Endast fyra mot nuvarande sju tjänstetyper efterdras, trots att totala antalet tjänster minskar obetydligt. I kolumnen pastorat som indelningsgrund redovisas 127 tjänster fördelade på 35 organist-, 63 kyrkokantors-, 21 skolkantorstjänster och 8 andra tjänster.

I Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads kontrakt i Lunds stift finns 8 pastorat med 16 kyrkomusikerdistrikt. I dessa tjänstgör 3 organister, 8 kyrkokantorer, 1 skolkantor, 2 orgelspelare som vikarierar på skolkantorstjänst och 2 självständiga orgelspelare, summa 16 tjänster.

8 av 16 områden bortfaller, om pastoratet läggs till grund för indelningen. Antalet tjänster minskar med 18,75 %. I kolumnen pastorat som indelningsgrund redovisas 13 tjänster fördelade på 2 organist- och 9 kyrkokantorstjänster, 1 skolkantorstjänst och 1 annan tjänst.

Slutord

Undersökningen talar således för att kyrkomusikerutredningens förslag om pastoratet som indelningsgrund kommer att kunna medföra avsevärda förenklingar och dessutom har den fördelen, att det med lätthet kan anpassas till en situation med vidgade pastorat.

Tabell 1

Sammanställning av förslag till tjänstetyper inom pastorat i förhållande till nuvarande tjänstetyper inom kyrkomusikerdistrikt

A	<u>Organisttjänst</u> (o) kan utgöras/bildas av
A 1	nuvarande organisttjänst
A 2	biträdande kyrkomusikertjänst med organistbehörighet
A 3	församlingsmusikertjänst med organistbehörighet
B	<u>Kyrkokantorstjänst</u> (kk) kan utgöras/bildas av
B 1	nuvarande kyrkokantorstjänst
B 2	skolkantorstjänst med avgångsskyldig innehavare och med minst 12 veckotimmars kyrkomusikalisk del
B 3	vakant skolkantorstjänst med orgelspelare på den kyrkomusikaliska delen - osp sk - med minst 12 veckotimmar
B 4	självständig orgelspelartjänst med minst 12 veckotimmar
B 5	biträdande kyrkomusikertjänst med högst kyrkokantorsbehörighet och med minst 12 veckotimmar
B 6	församlingsmusikertjänst med högst kyrkokantorsbehörighet och med minst 12 veckotimmar
B 7	vakant organisttjänst i pastorat med lågt invånarantal + biträdande kyrkomusikertjänst enligt D 2
B 8	kyrkokantorstjänst + vakant skolkantorstjänst enligt C 2
B 9	kyrkokantorstjänst + självständig orgelspelartjänst enligt D 1
B 10	kyrkokantorstjänst + biträdande kyrkomusikertjänst enligt D 2
B 11	kyrkokantorstjänst + församlingsmusikertjänst enligt D 3

- B 12 vakant skolkantorstjänst med eller utan orgel-
spelare med högst 11 veckotimmars kyrkomusika-
lisk del (C 2 eller C 3)
+ tillskott från annan skolkantorstjänst med
högt veckotimtal inom samma pastorat
- B 13 två vakanta skolkantorstjänster enligt C 2
- B 14 vakant skolkantorstjänst enligt C 2
+ självständig orgelspelartjänst enligt D 1
- B 15 vakant skolkantorstjänst enligt C 2
+ biträdande kyrkomusikertjänst enligt D 2
- B 16 vakant skolkantorstjänst enligt C 2
+ församlingsmusikertjänst enligt D 3
- B 17 två självständiga orgelspelartjänster enligt
D 1
- B 18 självständig orgelspelartjänst enligt D 1
+ biträdande kyrkomusikertjänst enligt D 2
- B 19 självständig orgelspelartjänst enligt D 1
+ församlingsmusikertjänst enligt D 3
- B 20 biträdande kyrkomusikertjänst enligt B 5
+ biträdande kyrkomusikertjänst enligt D 2
- B 21 två biträdande kyrkomusikertjänster enligt D 2
- B 22 biträdande kyrkomusikertjänst enligt D 2
+ församlingsmusikertjänst enligt D 3
- B 23 församlingsmusikertjänst enligt B 6
+ församlingsmusikertjänst enligt D 3
- B 24 två församlingsmusikertjänster enligt D 3
- B 25 kombination av tre mindre tjänster
- C Skolkantorstjänst (sk) kan utgöras/bildas av
- C 1 nuvarande skolkantorstjänst med fast innehavare
- C 2 vakant skolkantorstjänst med orgelspelare på
den kyrkomusikaliska delen - osp sk - med högst
11 veckotimmar
- C 3 helt vakant skolkantorstjänst med högst 11
veckotimmars kyrkomusikalisk del

- D Annan tjänst (a) kan bildas av
- D 1 självständig orgelspelartjänst med högst 11 veckotimmar
- D 2 biträdande kyrkomusikertjänst med högst organist- och kantorsexamen och med högst 11 veckotimmar
- D 3 församlingsmusikertjänst med högst 11 veckotimmar
- D 4 två biträdande kyrkomusikertjänster enligt D 2 med tillsammans högst 11 veckotimmar
- D 5 två självständiga orgelspelartjänster med tillsammans högst 11 veckotimmar

Förkortningar

- distr kyrkomusikerdistrikt
- o organisttjänst
- kk kyrkokantorstjänst
- sk skolkantorstjänst
- osp sk vakant skolkantorstjänst med orgelspelare på den kyrkomusikaliska delen
- osp självständig orgelspelartjänst
- bt biträdande kyrkomusikertjänst
- f församlingsmusikertjänst
- a annan tjänst

Tabell 2

Strängnäs och Luleå stift

Jämförande frekvenstabell över systematiserade åtgärder

Åtgärdsbeteckning	Strängnäs stift	Luleå stift
A 1	27	34
A 2	1	1
B 1	32	29
B 2	-	1
B 3	3	1
B 4	-	2
B 5	15	19
B 6	6	3
B 7	-	1
B 8	3	1
B 10	-	2
B 12	1	-
B 13	7	-
B 14	2	-
B 18	1	1
B 20	1	1
B 21	-	1
B 23	-	1
B 25	2	-
C 1	15	5
C 2	2	9
C 3	-	7
D 1	-	1
D 2	4	5
D 4	-	2
	<u>122</u>	<u>127</u>

Tabell 3

Strängnäs stift

Kontrakt fördelade på län

Län	Kontrakt nr	Kontrakt
D	76	Domprosteriet
	77	Villåttinge
	78	Oppunda
	79	Nyköping
	80	Daga och Hölebo
AB	81	Södertälje
D	82	Rekarne
T	83	Örebro
	84	Asker
	85	Glanshammar
	86	Kumla
	87	Edsberg

Tabell 4

Strängnäs stift

Fördelning av pastorat och kontrakt på borgerliga kommuner

Län	Kommun nr	Kommun	Antal pastorat	Kontrakt nr
D	1	Strängnäs	5	76
	2	Flen	5	77
	3	Katrineholm	5	78
	4	Vingåker	1	78
	5	Nyköping	10	79, 80
	6	Oxelösund	1	79
	7	Eskilstuna	8	82
AB	8	Södertälje	7	81
	9	Botkyrka, del av	1	81
	10	Nynäshamn	3	81
	11	Salem	1	81
T	12	Örebro	15	83, 84, 85, 87
	13	Kumla	1,5	84, 86
	14	Hallsberg	2,5	84, 86, 87
	15	Askersund	3	86
	16	Laxå, del av	<u>1</u>	87
			70	

Tabell 5

Strängnäs stift

Fördelning av pastorat och kommuner på kontrakt

Län	Kontrakt nr	Antal pastorat	Kommun nr
D	76	5	1
	77	5	2
	78	6	3, 4
	79	7	del av 5, 6
	80	4	del av 5
AB	81	12	8, del av 9, 10, 11
D	82	8	7
T	83	6	del av 12
	84	4	del av 12, del av 13, del av 14
	85	3	del av 12
	86	5	del av 13, del av 14, 15
	87	5	del av 12, del av 14, del av 16
3	12	70	16

Kontraktens kommunsammansättning

3 kontrakt	består av	1 kommundel
2 "-		3 kommundelar
3 "-		1 kommun
1 "-		1 kommun och 1 kommundel
1 "-		1 kommun och 2 kommundelar
1 "-		2 kommuner
1 "-		3 kommuner och 1 kommundel

Tabell 6

Strängnäs stift

Fördelning av enförsamlings- och flerförsamlingspastorat på kontrakt

Kontrakt nr	Antal pastorat	Antal pastorat med angivet antal för- samlingar						Antal för- samlingar
		1	2	3	4	5	6	
76	5	1	2	1	1			12
77	5	2	2			1		11
78	6	2	4					10
79	7	3		1	1		2	22
80	4		2	2				10
81	12	7	4	1				18
82	8	3	2	1	1		1	20
83	6	5	1					7
84	4		3	1				9
85	3			2	1			10
86	5	3	2					7
87	5	1	3	1				10
	70	27	25	10	4	1	3	146

Tabell 7

Strängnäs stift

Folkmängd 1984-01-01 i pastorat och församlingar

Kontrakt nr	Pastorat		Kontrakt nr	Pastorat		
76	Strängnäs domkyrkofs	12 398	(77)	Bettna	964	
		<u>513</u>			251	
		12 911				131
	Mariefred	3 471				376
		<u>319</u>				<u>227</u>
	Vansö	842				1 949
		<u>531</u>		78	Katrineholm	20 710
		<u>284</u>			Stora Malm	1 301
		1 976				<u>1 607</u>
	Ytterselö	1 148				2 908
		320			Björkvik	1 522
		<u>1 052</u>			Sköldinge	3 089
		2 520				<u>307</u>
	Åker	3 150				3 396
<u>484</u>			Floda	1 855		
	3 634			<u>1 568</u>		
77	Flen	6 962			3 423	
	Helgesta	592		Västra Vingåker		
		<u>1 276</u>			9 018	
		1 868			<u>760</u>	
	Lilla Malma	2 579			9 778	
		<u>625</u>	79	Tuna	1 631	
		3 204			1 201	
	Mellösa	3 596			1 096	
					<u>1 234</u>	
					5 162	

Kontrakt nr	Pastorat		Kontrakt nr	Pastorat	
(79)	Nyköpings S:t Nicolai	10 886	(80)	Trosa- Vagnhärad	4 360
	Nyköpings östra	18 309			3 952
		1 937			<u>596</u>
		<u>882</u>		Tystberga	1 268
		21 128			<u>281</u>
	Oxelösund	13 439			1 549
	Stigtomta	2 614	81	Enhörna	2 115
		141		Grödinge	4 212
		83		Hölö	1 676
		172			<u>428</u>
		916			2 104
		<u>300</u>		Nynäshamn	11 795
		4 226		Salem	12 470
	Tunaberg	1 903		Sorunda	4 122
	Runtuna	703		Södertälje	21 987
		95			<u>6 936</u>
		176			28 923
		477		Östertälje	18 658
		116		Västertälje	12 253
		<u>458</u>		Turinge	6 484
		2 025			<u>358</u>
80	Gryt	1 002			6 842
		1 418		Ösmo	4 340
		<u>932</u>			<u>474</u>
		3 352			4 814
	Frustuna- Kattnäs	4 955		Överjärna	6 718
		<u>652</u>			552
		5 607			<u>1 388</u>
					8 658

Kontrakt nr	Pastorat		Kontrakt nr	Pastorat	
82	Eskilstuna Fors	24 761	(83)	Örebro Olaus Petri	16 556
	Eskilstuna Kloster	36 227		Mosjö	2 117
	Torshälla	8 008			2 453
	Hällby	3 471	84	Asker	2 882
		1 070			
		<u>190</u>			3 876
		4 731		Ekeby	1 187
	Öja	951			
		689			2 402
		1 360		Sköllersta	3 955
		<u>564</u>			
		3 564			<u>548</u>
					5 249
Husby-Rekarne	3 908		Stora Mellösa		
	<u>789</u>				2 653
	4 697			<u>553</u>	
Kjula	1 587	85	Axberg	1 894	
	725				5 477
	392			1 069	
	314			<u>1 108</u>	
	415			9 548	
	<u>200</u>				
	3 633		Glanshammar	1 703	
Stenkvista	1 264				447
	<u>2 102</u>			<u>775</u>	
	3 366			2 925	
83	Almby	12 813	Vintrosa	1 986	
	Långbro	16 119			2 610
	Mikael	18 244			<u>125</u>
	Örebro Nikolai	18 997			4 721

Kontrakt nr	Pastorat	
86	Askersund	4 453
	Hallsberg	8 474
	Hammar	3 310
	Kumla	15 920
		<u>744</u>
		16 664
87	Lerbäck	3 197
		<u>752</u>
		3 949
	Edsberg	708
		332
		<u>415</u>
	1 455	
	Knista	2 476
		<u>1 060</u>
		3 536
	Kvistbro	1 719
	Ramundeboda	5 503
		<u>858</u>
		6 361
	Viby	3 304
		<u>90</u>
		3 394

Tabell 8

Strängnäs stift

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvärande kyrkomusikerdistrikt			osp sk	osp	bt	f	Pastorat som indelingsgrund			Åtgärd	
		distr	o	kk					sk	o	kk		sk
76	Strängnäs domkyrkofs	1	1			2	1					A 1, A 2, B 5	
		1		1				1				B 1	
		2		1	1			1	1				B 1, C 1
		1		1				1					B 1
	Åker	2		1	1		1	1				B 12, C 1	
77	Flen Helgesta Lilla Malma	1	1						1			A 1	
		1		1					1				B 1
		2		1	1				1	1			B 1, C 1
		1		1					1				B 1
	Mellösa	2		2				2				B 1, B 1	

Strängnäs stift

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt			osp			Pastorat som indelningsgrund			Åtgärd		
		distr	o	kk	sk	sk	osp	bt	f	o		kk	sk
78	Katrineholm	1	1				1		1	1			A 1, B 5
	Stora Malm	2		1	1				1	1			B 1, C 1
	Björkvik	1		1					1				B 1
	Sköldinge	1		1			1			2			B 1, B 5
	Floda	1		1			1			2			B 1, B 5
	Västra Vingåker	1		1			1		1	1			A 1, B 5
79	Tuna	3		2			1			2			B 1, B 8
	Nyköpings S:t Nicolai	1		1				1		1			A 1, B 5
	Nyköpings östra	1		1				2		1	2		A 1, B 5, B 5
	Oxelösund	1		1				1		1		1	A 1, D 2
	Stigtomta	2		1	1					1	1		B 1, C 1
	Tunaberg	1		1						1			B 1
	Runtuna	2		1	1					1	1		B 1, C 1

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt			osp sk	bt	f	Pastorat som indelningsgrund			Åtgärd
		distr	o	kk				sk	o	kk	
80	Gryt	1		1		1		2			B 1, B 5
	Frustuna- Kattnäs	2	1	1		1		2	1	2	A 1, B 1, B 6
	Trosa- Vagnhärad	3		2	1			2			B 1, B 8
	Tystberga	1		1				1			C 1
81	Enhörna	1		1				1			B 1
	Grödinge	1		1				1			C 1
	Hölö	1		1				1			B 1
	Nynäshamn	1		1				1			A 1
	Salem	1		1		1		1		1	A 1, D 2
	Sorunda	1		1				1			B 1
	Södertälje	1		1		3		2	1	2	A 1, B 5, B 20
	Östertälje	1		1		1	1	2			A 1, B 5, B 6
	Väster-tälje	1		1		1		1	1	1	A 1, D 2
	Turinge	1		1				1			A 1
	Ösmo	1		1		1		2			B 1, B 5
	Överjärna	2		1		1		1	1	1	A 1, B 3 inkl tillskott

Strängnäs stift

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt			osp			Pastorat som indelingsgrund			Åtgärd	
		distr	o	kk	sk	sk	osp	bt	f	o		kk
82	Eskilstuna Fors	1	1					2	1	2		A 1, B 6, B 6
	Eskilstuna Kloster	1	1					2	1	2		A 1, B 6, B 6
	Torshälla	1	1						1			A 1
	Hällby	3	1	1	2					2		B 1, B 13
	Öja	3	1	1	1					1	2	B 1, C 1, C 2
	Husby-Rekarne	2	1	1	1					1		B 8
	Kjula	3	1	1	1					1	2	B 1, C 1, C 2
	Stenkvista	2	1	1	1					1	1	B 3, C 1
	Almby	1	1							1		A 1
	Långbro	1	1							1		A 1
83	Mikael	1	1							1		A 1
	Örebro Nikolai	1	1					1	1	1		A 1, B 5
	Örebro Olaus Petri	1	1					1	1	1		A 1, B 5
	Mosjö	2		1	1					1		B 14 variant (av- gångsskyldig skol-

Strängnäs stift

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt			osp sk	osp	bt	f	Pastorat som indelningsgrund			Åtgärd
		distr	o	kk					sk	o	kk	
84	Asker	2		1		1	1		1	1		B 18, C 1
	Ekeby	2			2				1			B 13
	Sköllersta	3		1	2				2			B 1, B 13
	Stora Mellösa	1		1					1			B 1
85	Axberg	4	1	1	1	1			2	1		B 1, B 14, C 1
	Glanshammar	3	1	2					2			B 1, B 13 variant (B 2 + C 3)
	Vintrosa	2	1	1					1	1		B 1, C 1
86	Askersund	1	1							1		A 1
	Hallsberg	2	1		1				1	1		A 1, B 3
	Hammar	2			2					1		B 13
	Kumla	2	1	1		1	1		1	1		A 1, C 1, D 2
	Lerbäck	2			2			1		1		B 25 (= B 13 + D 3)

Strängnäs stift

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt		osp sk	osp	bt	f	Pastorat som indelningsgrund			Åtgärd		
		distr	o					kk	sk	o		kk	sk
87	Edsberg	3		3				1			B 25 (= 3 x C 2)		
	Knista	2		2				1			B 13 variant (B 2 + C 3)		
	Kvistbro	1	1					1			B 1		
	Ramdeboda	1	1			1		1	1		A 1, B 5		
	Viby	2		2				1			B 13 variant (B 3 + C 2)		
		110	27	35	20	25	3	23	7	28	73	17	4

Totalt antal tjänster i 110 nuvarande kyrkomusikerdistrikt: 140

Efter vidtagna åtgärder vid tillämpning av principen om pastoratet som indelningsgrund utgör det totala antalet tjänster i 70 nuvarande pastorat 122

Tabell 9

Luleå stift

Kontrakt fördelade på län

Län	Kontrakt nr	Kontrakt
AC	251	Öre
	252	Ume
	253	Bure
	254	Skellefte
BD	255	Pite
	256	Lule
	257	Kalix
	258	Torne
AC	259	Lycksele
	260	Sorsele
BD	261	Jokkmokk
	262	Jukkasjärvi

Tabell 10

Luleå stift

Fördelning av pastorat och kontrakt på borgerliga kommuner

Län	Kommun nr	Kommun	Antal pastorat	Kontrakt nr
AC	1	Nordmaling	1	251
	2	Vindeln	1	252
	3	Robertsfors	2	253
	4	Norsjö	1	254
	5	Malå	1	260
	6	Storuman	2	260
	7	Sorsele	1	260
	8	Bjurholm	1	251
	9	Vännäs	1	252
	10	Vilhelmina	1	259
	11	Åsele	2	251, 259
	12	Dorotea	1	259
	13	Umeå	7	251, 252
	14	Lycksele	3	251, 259
	15	Skellefteå	10	253, 254
BD	16	Arvidsjaur	1	261
	17	Arjeplog	1	261
	18	Jokkmokk	2	261
	19	Överkalix	1	257
	20	Kalix	2	257
	21	Övertorneå	3	258
	22	Pajala	5	258
	23	Gällivare	4	262
	24	Älvsbyn	1	255
	25	Luleå	4	256
	26	Piteå	4	255
	27	Boden	3	256
	28	Haparanda	2	258
	29	Kiruna	<u>3</u>	262
		71		

Tabell 11

Luleå stift

Fördelning av pastorat och kommuner på kontrakt

Län	Kontrakt nr	Pastorat 1984-01-01	Kommun nr
AC	251	5	1, 8, del av 11, del av 13, del av 14
	252	8	2, 9, del av 13
	253	5	3, del av 15
	254	8	4, del av 15
BD	255	5	24, 26
	256	7	25, 27
	257	3	19, 20
	258	10	21, 22, 28
AC	259	5	10, del av 11, 12, del av 14
	260	4	5, 6, 7
BD	261	4	16, 17, 18
	262	7	23, 29
<hr/>			
2	12	71	29

Kontraktens kommunsammansättning

2 kontrakt	består av 1 kommun och 1 kommundel
4 "-	2 kommuner
1 "-	2 kommuner och 1 kommundel
1 "-	2 kommuner och 2 kommundelar
1 "-	2 kommuner och 3 kommundelar
3 "-	3 kommuner

Tabell 12

Luleå stift

Folkmängd 1984-01-01 i pastorat och församlingar

Kontrakt nr	Pastorat		Kontrakt nr	Pastorat			
251	Nordmaling	8 001	(253)	Burträsk	5 377		
	Bjurholm	3 215			<u>321</u>		
	Hörnefors	3 547			5 698		
	Fredrika	785			Bureå	4 860	
	Örträsk	592		254	Skellefteå landsfs	18 991	
	252	Umeå landsfs		8 556		Norsjö	5 545
				<u>2 029</u>		Jörn	2 734
				10 585		Byske	4 693
		Vindeln		5 897			<u>1 206</u>
				<u>966</u>			5 899
		6 863		Skellefteå S:t Olov	17 637		
Sävar		5 388		Skellefteå S:t Örjan	7 686		
		<u>118</u>		Kågedalen	4 912		
		5 506		Boliden	2 971		
		8 119					
253	Umeå stadsfs	23 708	255	Piteå landsfs	16 695		
	Ålidhem	19 132			Älvsby	9 616	
	Holmsund	8 233			Piteå stadsfs	10 078	
	Teg	13 006			Norr fjärden	6 110	
	253	Bygdeå		2 778		Hortlax	5 817
				<u>2 774</u>			
				5 552	256	Nederluleå	23 552
		Nysätra		2 239		Råneå	4 723
		2 859			Gunnarsbyn	1 030	
		2 859					

Kontrakt nr	Pastorat		Kontrakt nr	Pastorat	
(256)	Överluleå	25 874	(260)	Stensele	6 407
	Edefors	2 114		Tärna	1 868
	Luleå domk.fs	15 146		Malå	4 294
	Örnäset	23 091	261	Jokkmokk	4 592
257	Nederkalix	16 534			<u>666</u>
	Överkalix	4 964			5 258
	Töre	2 994		Vuollerim	1 769
258	Nedertorneå- Haparanda	8 511		Arvidsjaur	8 331
	Övertorneå	3 246	262	Arjeplog	3 960
	Pajala	3 944		Jukkasjärvi	23 771
	Tärendö	1 303		Vittangi	2 751
	Junosuando	1 156		Karesuando	1 232
	Muonionalusta	600		Gällivare	11 123
	Hietaniemi	1 199		Malmberget	10 952
	Korpilombolo	1 760		Hakkas	1 272
	Svanstein	1 902		Nilivaara	646
	Karl Gustav	1 433		<u>Totalt</u>	<u>509 709</u>
259	Lycksele	12 521	Mellan 1983-01-01 och 1984-01-01 har folkmängden ökat i 27 pastorat och minskat i 44 pastorat		
	Björksele	1 196	Under samma period har stiftets totala folkmängd minskat med 693 personer		
	Åsele	3 718			
	Dorotea	3 434			
		<u>448</u>			
		3 882			
	Vilhelmina	8 649			
260	Sorsele	2 931			
		<u>911</u>			
		3 842			

Tabell 13

Luleå stift

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt			Pastorat som indelningsgrund			Åtgärd	
		distr	o	kk sk	osp	bt	f		o
251	Nordmaling	2	1		1	2	1	1	A 1, B 18, D 2
	Bjurholm	1	1			1	1		B 7
	Hörnefors	1		1			1		B 2
	Fredrika	1			1			1	C 2
	Örträsk	1			1			1	C 2
252	Umeå landsfs	2	1	1		1	1	2	A 1, B 1, B 5
	Vindeln	2	1	1		1	1	1	A 1, B 10
	Sävar	3		2	1			2	C 1, C 1, D 1
	Vännäs	2		2				2	B 1, B 1
	Umeå stadsfs	1	1			1	2	1	A 1, B 5, B 23
Ålådhem	1	1			1		1	A 1, B 5	
Holmsund	2		1	1			1	B 8	
Teg	1	1			1		1	A 1, B 5	

Luleå stift

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt			osp	bt	f	Pastorat som indelningsgrund			Åtgärd
		distr	o	kk				sk	sk	kk	
257	Nederkalix	1	1		osp	1		1	1		A 1, B 5
	Överkalix	1		1					1		B 1
	Töre	2		1	sk				1	1	B 1, C 3
258	Nedertorneå- Haparanda	1	1			1		1	1	1	A 1, D 2
	Övertorneå	1	1					1			A 1
	Pajala	1		1					1		B 1
	Tärendö	1		1					1		B 1
	Junosuando	1			osp					1	C 2
	Muonionalusta	1			sk					1	C 3
	Hietaniemi	1		1						1	
Korpilompolo	1		1						1		B 1
Svanstein	1		1						1		B 1
Karl Gustav	1		1						1		B 1

Luleå stift

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt			osp	bt	f	o	kk	sk	a	Åtgärd
		distr	o	kk								
259	Lycksele	1	1				1					A 1
	Björksele	1		1				1				B 1
	Åsele	1	1					1				A 1
	Dorotea	2	1	1				1	1			B 1, C 3
	Vilhelmina	2	1	1		2		1	1	1		A 1, C 3, D 4
260	Sorsele	3	1	1	1			1	2			B 1, C 2, C 3
	Stensele	3	1		2			1	2			A 1, C 2, C 2
	Tärna	1		1					1			B 1
	Malå	1	1			1		2				B 1, B 5 inkl tillskott från B 1
261	Jokkmokk	1	1			4		1		3		A 1, D 2, D 2, D 4
	Vuollerim	1		1					1			B 1
	Arvidsjaur	1	1			2		1	2			A 1, B 5, B 5
	Arjeplog	2		1	1				1	1		B 1, C 2

Luleå stift

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt		osp sk	osp	bt	f	Pastorat som indelningsgrund			Åtgärd		
		distr	o					kk	sk	o		kk	sk
262	Jukkasjärvi	2	1		1	1		1	2		A 1, B 5, B 4 inkl till- skott från B 5		
	Vittangi	1	1					1			B 1		
	Karesuando	1		1					1		C 3		
	Gällivare	1	1			3		1	2		A 1, B 5, B 21		
	Malmberget	1	1					1			A 1		
	Hakkas	1			1				1		B 4		
	Nilivaara	1		1					1		C 3		
		95	35	32	13	11	4	37	5	35	63	21	8

Totalt antal tjänster i 95 nuvarande kyrkomusikerdistrikt: 137

Efter vidtagna åtgärder vid tillämpning av principen om pastoratet som indelningsgrund utgör det totala antalet tjänster i 71 nuvarande pastorat 127

Tabell 14

Lunds stift, Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads kontrakt

Fördelning av pastorat och kontrakt på borgerliga kommuner

Län	Kommun	Antal pastorat	Kontrakt nr
M	Skurup	3	155
	Ystad	<u>5</u>	155
		8	

Fördelning av pastorat och kommuner på kontrakt

Län	Kontrakt nr	Antal pastorat	Kommun
M	155	8	Skurup och Ystad

Kontraktet består av 2 kommuner

Fördelning av enförsamlings- och flerförsamlingspastorat på kontrakt

Kontrakt nr	Antal pastorat	Antal pastorat med an- givet antal församlingar						Antal församlingar
		1	2	3	4	5	6	
155	8	1	1		1	5		32

Tabell 15

Lunds stift, Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads kontrakt

Folkmängd 1984-01-01 i pastorat och församlingar

Kontrakt nr	Pastorat		Kontrakt nr	Pastorat	
155	Skurup	6 941	(155)	Stora Köpinge	2 050
		<u>85</u>			474
		7 026			28
	Villie	714			<u>160</u>
		849			2 712
		833		Löderup	974
		130			332
		<u>197</u>			545
		2 723			611
	Skivarp	2 010			<u>364</u>
		288			2 826
		370			
		184			
		<u>222</u>			
		3 074			
	Balkåkra	826			
		283			
		547			
		413			
		<u>186</u>			
2 255					
Ystad	14 585				
Sövestad	555				
	277				
	442				
	108				
	<u>141</u>				
	1 523				

Tabell 16

Lunds stift, Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads kontrakt

Kyrkomusikertjänsternas organisation

Kontrakt nr	Pastoratsnamn	Nuvarande kyrkomusikerdistrikt	distr			osp			Pastorat som indelningsgrund			Åtgärd
			o	kk	sk	sk	sk	osp	o	kk	sk	
155	Skurup	1	1						1			A 1
	Villie	2		2						2		B 1, B 1
	Skivarp	3	1	1	1	1				1	1	B 1, C 1 inkl osp sk
	Balkåkra	1	1							1		B 1
	Ystad	1	1						1			A 1
	Sövestad	3	1			2				1	1	B 1, D 5
	Stora Köpinge	2		2						2		B 1, B 1
	Löderup	3	1	1	1	1				2		B 1, o ändras till kk, därefter B 8
			16	3	8	1	2	2	2	9	1	1

Antal tjänster i kontraktets 16 nuvarande kyrkomusikerdistrikt: 16

Efter vidtagna åtgärder vid tillämpning av principen om pastoratet som indelningsgrund utgör antalet tjänster i kontraktets 8 nuvarande pastorat 13

Statens offentliga utredningar 1985

Kronologisk förteckning

1. Församlingar i samverkan. C.
 2. Livsmedelsforskning II. Jo.
 3. Leva som äldre. S.
 4. Rättshjälp. Ju.
 5. Barn genom befruktning utanför kroppen m. m. Ju.
 6. Förköp av bostadsrätter. B.
 7. Arbetsmarknadsverkets ansvarsområde. A.
 8. Beredskapsarbete i AMS-regi. A.
 9. Kulturarbetsförmedling. A.
 10. Pantsättning av patent. Ju.
 11. Ny räntelag. Ju.
 12. Skolbarnsomsorgen. S.
 13. Fornlämningar och exploatering. U.
 14. Den barn- och ungdomspsykiatriska verksamheten. S.
 15. Handel med alkoholdrycker. S.
 16. Den svenska psalmboken. Texter och melodier. Volym 1. C.
 17. Den svenska psalmboken. Historik, principer, motiveringar. Volym 2. C.
 18. Den svenska psalmboken. Text och musikkommentarer. Volym 3. C.
 19. Den svenska psalmboken. Ackompanjemang. Volym 4. C.
 20. Sammanhållen skatteförvaltning. Fi.
 21. Ökat förtroendemannainflytande i försäkringskassorna. S.
 22. Förskola — skola. U.
 23. Svensk säkerhetspolitik inför 90-talet. Fö.
 24. Ordningsslag m. m. Ju.
 25. Kunskap för kemikaliekontroll. Jo.
 26. JO-ämbetet. R.
 27. Gripen anhållen häktad. Ju.
 28. Aktivt folkstyre i kommuner och landsting. C.
 29. Principer för ny kommunallag. C.
 30. Skola för delaktighet. C.
 31. Dagens äldre. S.
 32. Hushållning för välfärd. Fi.
 33. Några barn- och ungdomsfrågor 1982—1985. SB.
 34. Gruppförsäkring. Fi.
 35. Ersättningar och förmåner inom frivilligförsvaret. Fö.
 36. Värnplikten i samhället. Fö.
 37. Om smittskydd. S.
 38. Reavinstuppskov fastigheter. Del 1. Fi.
 39. Reavinstuppskov fastigheter. Del 2. Fi.
 40. Regeringen, myndigheterna och myndigheternas ledning. C.
 41. Affärsverken och deras företag. C.
 42. Förenklad taxering. Fi.
 43. Med sikte på nedrustning. Ud.
 44. Svenska kyrkans gudstjänst. Band 6. C.
Veckans och kyrkoårets bönegudstjänster.
 45. Svenska kyrkans gudstjänst. Band 7. C.
Vignings-, mottagnings- och invigningshandlingar.
 46. Svenska kyrkans gudstjänst. Band 8. C.
Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Kyrkliga handlingar.
 47. Svenska kyrkans gudstjänst. Band 9. C.
Musik.
 48. Svenska kyrkans gudstjänst. Bilaga 6. C.
Vägen in i kyrkan. Dop, konfirmation, kommunionaktuella liturgiska utvecklingslinjer.
 49. Svenska kyrkans gudstjänst. Bilaga 7. C.
Vägen in i kyrkan. Dop, konfirmation, kommunionaktuella liturgiska utvecklingslinjer.
 50. Bred datautbildning. C.
 51. Upphovsrätt och datorteknik. Ju.
 52. Översyn av valutaregleringen. Fi.
 53. Sverige och den europeiska patentorganisationen. I.
 54. Översyn av arbetsskadeförsäkringen. S.
 55. Musiken i svenska kyrkan. Framtida organisation och utbildning. C.
-

Statens offentliga utredningar 1985

Systematisk förteckning

Riksdagen

JO-ämbetet. [26]

Statsrådsberedningen

Några barn och ungdomsfrågor 1982—1985. [33]

Justitiedepartementet

Rättshjälp. [4]

Barn genom befruktning utanför kroppen m. m. [5]

Pantsättning av patent. [10]

Ny rättelag. [11]

Ordningslag m. m. [24]

Gripen anhållen häktad. [27]

Upphovsrätt och datateknik. [51]

Utrikesdepartementet

Med sikte på nedrustning. [43]

Försvarsdepartementet

Svensk säkerhetspolitik inför 90-talet. [23]

Ersättningar och förmåner inom frivilligförsvaret. [35]

Värnplikten i samhället. [36]

Socialdepartementet

Leva som äldre. [3]

Skolbarnsomsorgen. [12]

Den barn- och ungdomspsykiatriska verksamheten [14]

Handel med alkoholdrycker [15]

Ökat förtroendemannainflytande i försäkringskassorna. [21]

Dagens äldre. [31]

Om smittskydd. [37]

Översyn av arbetsskadeförsäkringen. [54]

Finansdepartementet

Sammanhållen skatteförvaltning [20]

Hushållning för välfärd. [32]

Gruppförsäkring. [34]

Reavinstuppskov fastigheter. Del 1. [38]

Reavinstuppskov fastigheter. Del 2. [39]

Förenklad taxering. [42]

Översyn av valutaregleringen. [52]

Utbildningsdepartementet

Fornlämningar och exploatering [13]

Förskola — skola [22]

Jordbruksdepartementet

Livsmedelsforskning II. [2]

Kunskap för kemikaliekontroll. [25]

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsverkets ansvarsområde. [7]

Beredskapsarbete i AMS-regi. [8]

Kulturarbetsförmedling. [9]

Bostadsdepartementet

Förköp av bostadsrätter. [6]

Industridepartementet

Sverige och den europeiska patentorganisationen. [53]

Civildepartementet

Församlingar i samverkan. [1]

Den svenska psalmboken. Texter och melodier. Volym 1. [16]
Den svenska psalmboken. Historik, principer, motiveringar. Volym 2. [17]

Den svenska psalmboken. Text och musikkommentarer. Volym 3. [18]

Den svenska psalmboken. Ackompanjemang. Volym 4. [19]

Aktivt folkstyre i kommuner och landsting. [28]

Principer för en ny kommunallag. [29]

Skola för delaktighet. [30]

Regeringen, myndigheterna och myndigheternas ledning. [40]

Affärsverken och deras företag. [41]

Svenska kyrkans gudstjänst. Band 6. [44]

Veckans och kyrkoårets bönegudstjänster.

Svenska kyrkans gudstjänst. Band 7. [45]

Vignings-, mottagnings- och invigningshandlingar.

Svenska kyrkans gudstjänst. Band 8. [46]

Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Kyrkliga handlingar.

Svenska kyrkans gudstjänst. Band 9. [47]

Musik.

Svenska kyrkans gudstjänst. Bilaga 6. [48]

Vägen in i kyrkan. Dop, konfirmation, kommunionaktuella liturgiska utvecklingslinjer.

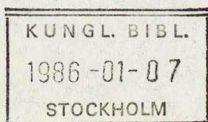
Svenska kyrkans gudstjänst. Bilaga 7. [49]

Vägen in i kyrkan. Dop, konfirmation, kommunionaktuella liturgiska utvecklingslinjer.

Bred datautbildning. [50]

Musiken i svenska kyrkan. Framtida organisation och utbildning. [55]

Anm. Siffrorna inom klammer betecknar utredningens nummer i den kronologiska förteckningen.

 Liber
Allmänna Förlaget

ISBN 91-38-09039-2
ISSN 0375-250X